

अमरटीका कामधेनुः ।

(आचार्य सुभूतिचन्द्रविरचितायाः अमरटीका-
कामधेनोर्भाषानुवादः) ।

महामहोपाध्यायेन

आचार्य श्रीसतीशचन्द्रविद्याभूषणेन

सम्पादिता ।

वङ्गदेशीयासियाटिकसोसाइटीनामधेयसमाजानुमत्या

कलिकाता राजधान्या

व्याप्टिष्ट-मिशन-यन्त्रे मुद्रिता ।

शकाब्दाः १८३४ ।

འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་

གྱུ་ཚེར་འགྲེལ་པ་འདོད་འཛོལ་འི་བ་མོ།།

༄། སི་སྒྲིཏ་ལེའོ་ཞེས་བྱ་བ་བསྐྱབ་བྱ་ལ་སྒྲོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་
སྒྲིཏ་ལེའོ་ཞེས་བྱ་བ་བསྐྱབ་བྱ་ལ་སྒྲོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་
འགྲེལ་པ་འདོད་འཛོལ་འི་བ་མོ།

སི་སྒྲིཏ་ལེའོ་ཞེས་བྱ་བ་བསྐྱབ་བྱ་ལ་སྒྲོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་
སྒྲིཏ་ལེའོ་ཞེས་བྱ་བ་བསྐྱབ་བྱ་ལ་སྒྲོབ་དཔོན་ཆེན་པོ།

ཆུ་ཕོ་བྱི་བའི་ལོ་གྲོང་བྱུང་ཀལ་ཀལ་ཏལ།།

INTRODUCTION

The **Amaratīkā-kāmadhenu** is the name of a comprehensive Sanskrit commentary on the Amarakosa by a Buddhist sage named Subhūti Cāndra. I have not come across any manuscripts of this work in India or Nepal; but references to it have been made by two celebrated commentators on the Amarakosa, viz. Rāya Mukuṭa (A.D. 1431) and Liṅga Bhaṭṭa.

The Amaratīkā-kāmadhenu (or rather a portion of it) was translated into Tibetan in the town of Yambu in Nepal by an Indian Pandit named Kīrti Candra with the assistance of a Tibetan scholar named Grags-pa-rgyal-mtshan of Yar-luns perhaps in the 9th century A.D. when king Ral-pa-can was reigning in Tibet. The Tibetan version of only eighty-two verses of the Amarakosa is now to be found in the Tangyur, *Mdo*, Śe, folios 58–78.

Of the numerous Brāhmanic commentaries on the Amarakosa, the Amarakosaḍghāṭana is perhaps the oldest if we suppose its author Kṣīra Svāmin to be identical with the sage of that name who was an instructor to king Jayāpīda of Kāsmīra in A.D. 779–813.

A list of the important Brāhmanic commentaries¹ on the Amarakosa is given below :—

¹ The list is compiled principally from Dr Aufrecht's "Catalogus Catalogorum." My thanks are due to Mahamahopādhyāya Pandit Hara Prasād Śāstrī, M.A., C.I.E., for the help he has given me in collecting accounts of some commentaries not included in the Catalogus Catalogorum.—SATIS CHANDRA VIDYĀBHŪṢAṆA.

A LIST OF BRĀHMANIC COMMENTARIES ON THE AMARAKOṢA

Name of commentary.	Name of its author.	The place where it is available
1. Abhidhāna-bodhana ...	Lakṣmidhara ...	Government collection, Asiatic Society of Bengal.
2. Abhidhāna-prakāśikā .	Raghunandana Nyāyapragalbha	Candra Kānta Tarkālankāra, Serpur, Bengal
3. Amarakosamālā ..	Paramānanda	Lālagola, Post Dighāpatia, District Rājshahye The work follows the rules of Kalāpavyākaraṇa.
4. A.da Vṛtti ..	Luṅgaya Sūri	Burnell, Oppert II.
5. Amarakosa Pañjikā ...	Brhaspati (?)	Kāśmīr.
6. Amarakoṣa Pañjikā (also called Padārtha Kaumudī composed in A. D. 1619).	Nārāyaṇa Śarmā Cakravartī	India Office, Asiatic Society of Bengal
7. Amarakoṣaviveka ...	Mahēśvara ...	Madras and Rāmānujamāṭha, Lohjāṅg, Murshidabad
8. Amarakosodghātana ..	Kṣīra Svāmī, perhaps the same person who was instructor to Jayāpīḍa of Kāśmīra, A. D. 779—813.	India Office.
9. Amaraṭṭamukura	Same as No 18	Mysore and Madras
10. Amaraṭṭapārijāta ..	Mallinātha
11. Amaraṭṭaprakāśikā	Tinnevelly.
12. Ditto	S. mā, who follows the system of Vopadeva.	Rādhikā Natha Gosvāmin, Sāntipura, Bengal
13. Ditto	Dīna Nath Bhattācārya, Ulā, Bengal.
14. Ditto	Rāma Śarmā Tarkavāgīśa	India Office.
15. Ditto	Rāma Svāmin	Kielhorn's list, Bombay.

16	Ditto		Rāmāśrama (also called Bhānuji) ..	Poona
17	Ditto		Linga Bhaṭṭa, who quotes Kṣīra Svāmin, Daśatikā Sarvasvakāra, Laghuvṛtti, Sarvānanda, Subodhinī and Subhūti Candra	Madras
18.	Ditto	(also called Amara-pada-mukura)	Rangācārya	Ditto.
19	Ditto		Rāma Kṛṣṇa Dikṣita	Deccan College
20	Ditto		Venkaṭācārya	Madras.
21.	Ditto		Ratneśvara Cakravartī, son of Ramā Nātha	Pañcāsāra, Vikrampur, Bengal
22.	Ditto		Ramā Nātha Cakravartī	Asiatic Society of Bengal
23	Ditto		Bṛhaspati and Śrīkarācārya	Nepal, Durbar Library.
24	Ditto		Daityāri Kavī, son of Sankara and grandson of Pañcānana	Sankara Maṭha, Puri.
25.	Ditto		Bharata Malla	
26	Ditto		Puruṣottama Tarkālakāra	Government collection, Asiatic Society of Bengal
26(a)	Ditto		Sṛidhara	Oudh
27.	Amaraviveka* ..		Mahesvara	In the library of Ranajit Simha's puṛohita
28.	Amaravyākhyā (A D 1662)		Appaya Dikṣita	Venkātā Rangācārya, Vizagapatam
29	Bālabodhinī		Gosvāmī	Kielhorn's Nagpur list.
30	Bṛhadamarakosa .		Same as Vidvannanoharā	Quoted by Rāyamukūṭa, and Bhānuji, Oxford
31	Bṛhadvṛtti			Rājā of Pāṭinadi, Malabar district
32	Budha-manoharā			
33	Daśa-bhāṣā			
33	Jñānadīpikā		Sṛīpati Cakravartī	Gabṭali, Dacca
34.	Gurubala-prabodhinī		Bhānu Dikṣita	Madras Upadrasti Subha Sastrī, Pul-lampeta Taluk, Kambhala Kunta

* Same as No 7

Name of commentary.	Name of its author	The place where it is available
35. Kāśikā ..	Kāśinātha	Jaya Sankara Sāstrī, Bhuj
36. Kaumudī	Commenced by Nayanānanda Sārman and completed by his pupil Rāma Candra Sārman	Paris, Asiatic Society of Bengal, India Office, No 1161
37. Kriyā-kalāpa	Āśādhara (Jaina. A. D. 1200)	Given in the list of the author's works.
38. Manoramā	,	(Government collection, Asiatic Society of Bengal
39. Mugdhabodhini ...	Bharata Sena (middle of the 18th century, A. D.)	Asiatic Society of Bengal.
40. Nāmalingākhyā-kaumudī	Rāma Kṛṣṇa	Ditto.
41. Padachandrikā (composed in A. D. 1431).	Rāyamukūṭa or Brhaspati (a Rādhiya Brāhmana, surnamed Matlāl, patro- nized by the Mahomedan dynasty at Gauda)	Printed
41(a). Padacandrikā	Laksmāna Sāstrin, son of Viśvesvara Sāstrī	India Office
42. Padamañjarī	Lokanātha Sarmā	India Office
43. Padārtha Kaumudī ...	Vide No 6.	Rāgavācārya, Mannar Guḍi, Tanjore. India Office
44. Pañcabhāṭṭiya	Rāmesvara Sarmā	Ditto.
45. Pradīpamañjarī	Nārāyaṇa Vidyāvinoda, son of Vāṇeś- vara, a Rādhiya Brāhmana.	Ditto.
46. Śabdārthasandīpikā..	Mathureśa Vidyālaṅkāra, son of Śiva Rāma.	Ditto
47. Śārasundarī (composed in A. D. 1666)	Nīlakaṇṭha Sarmā	Ditto.
48. Subodhini	...	Ditto.
49. Subodhini	Same as No. 56	Ditto.

48	Tīkāsarvasva	Sarvānanda Banerji (A D. 1417-1431)	Sammalpur, Madras, Kielhoin's Cat., Taylor 1482
49	Trikāndacintāmani ..	Raghunātha Cakravarti of Sāmanta-sāragrāma, Fauidpur, Bengal.	Printed in Calcutta by Candra Mohan Tarkālankāra
50.	Trikāṇḍaviveka .	Rāmanātha Vidyāvācaspati	India Office.
51.	Vaisamya-kaumudī ...	Rāmapiasāda ..	Ditto.
52	Vidvannanoharā (also called Budhāmanoharā)	Mahādeva Tīrtha, a disciple of Svayam-prakāśa Tīrtha.	Benares Sanskrit College and Asiatic Society, Bengal
53	Vrddhāntarakosa	Quoted by Sarvānanda Banerji, author of Tīkāsarvasva.
54.	Vyākhyāpradīpa .	Acyuta Upādhyāya	India Office Library.
55.	Vyākhyāmṛta ..	Śrīkarācārya, who flourished under Rāma Śimha, Rājā of Mithilā, about the middle of the 15th century. He was also a co-adjutor of Rāya-mukuta in a separate commentary	Nepal and Hansapur in Kālnā.
56.	Vyākhyāśudhā (also called Subodhini).	Bhānuji Dikṣita, son of Bhaṭṭoji Dikṣita. He renounced the world and became Rāmāśrama. The author and commentator of Bārāṇasīdarpaṇa, who composed the work in A D. 1642, makes obeisance to Bhaṭṭoji and Rāmāśrama for giving him the purity of speech	Asiatic Society of Bengal.

M.

SANSKRIT COLLEGE,
CALCUTTA
The 1st August, 1912

SATIS CANDRA VIDYĀBHUSANA.

अमर टीका ।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

D.

भेदाख्यानायेत्यादि—

द्वेषे व वपद पदि श्रुतं क प्र द पदि वस्तु व द । वर्तिका वीक्ष्युषा
परम वस्तुनासौ । वस्तु व लेख प वि चैवा ल वस्तु व द । द्वयस्य वर्तिका ल
वस्तु वदि । उ श्रे रीमा र्दिकं कृ श्रुतं वार्त्तं श्रुतं द । श्रुतं प री च चि
रम उ । लेख प ल शोकास प वस्तु व वपद प म यि क ले क । यिदस्य श्रु
व्युपास प लस्य वार्त्तं पदि वस्तु व म प्रुस पदि । रदिर कि द्वयस्य वार्त्तं प द ।
यो रीक्ष्युषास्य व म वपद प वि । द्वयस्य ग्री वस्तु व म प्रुस पदि । यो रीक्ष्य
लस्य वार्त्तं प यद म वपद री । दे श्रुतं प्रुद पर श्रुतं प वार्त्तं वार्त्तं ग्री द्वेषे
व ल शोकास प प्रुस क वार्त्तं क क क म पर श्रुतं प री यिदस्य श्रु री क म
वपद प यि क ग्री रीक्ष्युषास्य व म वस्तुनासौ ॥

रदिर कि म प्रे रीक्ष्युषा द क म म र द क श्रुतं व द रीक्ष्युषास्य व रीक्ष्युषा
व यो रीक्ष्युषास्य रीक्ष्युषा रीक्ष्युषा रीक्ष्युषा रीक्ष्युषा रीक्ष्युषा रीक्ष्युषा रीक्ष्युषा
व रीक्ष्युषा रीक्ष्युषा रीक्ष्युषा रीक्ष्युषा रीक्ष्युषा रीक्ष्युषा रीक्ष्युषा रीक्ष्युषा
पदि श्रुतं री । दे य वार्त्तं यो रीक्ष्युषास्य वार्त्तं रीक्ष्युषास्य वार्त्तं रीक्ष्युषास्य
वार्त्तं रीक्ष्युषास्य रीक्ष्युषास्य रीक्ष्युषास्य रीक्ष्युषास्य रीक्ष्युषास्य रीक्ष्युषास्य
द क रीक्ष्युषास्य व रीक्ष्युषास्य व रीक्ष्युषास्य व रीक्ष्युषास्य व रीक्ष्युषास्य
व रीक्ष्युषास्य व रीक्ष्युषास्य व रीक्ष्युषास्य व रीक्ष्युषास्य व रीक्ष्युषास्य ॥

क्वेवासापत्ररालप्रवपनरुपुनरे ॥ सादेवापीवदवापोलसेवासाप
 क्मसागुदददपोदिक्लवसासुवपनरे ॥ सुवासागुपोदिमदेसापनरुपुद
 वदिश्रुनरे ॥ वाशिसपदिश्लेकककचुपोदिमालचोदप्रिदद चोदपी
 पोदिमदेसापदिचोदददद । पवदिदिवाकसाचोदपीपुत्रेववाश्ले । देअद
 दिददकवासापवद्रेकपरे ॥ देदिहैसासुदिददकवासापदिसेदपोलसेवासा
 पवाककसाप्रनदवागुददेदित्ररालप्रवपरे ॥ मीश्रुक्मसादददेदिप्रुद
 पनप्रमत्रे ददचुपदिवासादद ह्दिदिवासादद दमदसादिवासा क्मसागुद
 वपनरे ॥ श्लेककवासुसापश्लेककुवासुदसापदिक्लवसावाशिसपोलवद्रेक
 कसादेवलेककुवपनरे ॥ देददरुप्रैयवदिवदेवलसेवासापदद । लसा
 लसेवासापपुवपुदपक्मसादद । देकदपवाकुसेदपदिक्कवाक्मसागुद
 वपनवपुत्रवचसेगागुदेकचु कपसासदेववसुसापदिपोदिमवक्केदकसा ।
 कुवाकसालेसापकसावलेवासुसापलेसापदिपनकुश्रुदिवाकसागुमिददे ॥

खरव्ययमित्यादि—

कुश्रुदिवाकसागुसालेसारुपुदश्ले । सप्रैदिसाददकुश्रुतियाश्रुदपदिदवासा
 गुसापोदिदवासाककके ॥ मीअदतेसापकि । क्कवारदिसदवासागुपुदसा
 सुपुसापक्मसापअअदसेदश्लेक्कक्कवासापदिदवासासुरुपुनरे ॥ सुवासा
 वातिकाकुकदपकिअदपदि । श्रुसेदतेसापकिमीदमारवसेदपदिसुसा
 केकिश्रुदिवाकपोकदसापदद । प्रुवरुहृवादद । दपदसुवासुसाकेवदि
 वाकसासे । क्लवसावासुसाकिश्लेक्मसापलश्लेवकिपेददे । लंश्रुपुठवले
 लंकापश्रुपुश्रुदे । वालेककुश्रुददददलववपदद । कसापलसेवासाप

3

आदितेया इत्यादि—

।सिंश्रुक्किं । इदं श्रुत्वा गुणवत्त्वं तेषां पतिं कृतं सत्त्वं तेषां पद्मं कृतं
 गुणवत्त्वं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं ॥
सामरं श्रुत्वा दत्ता पदं प्रुत्तं ॥ लोकात् तेषां किं कृतं कृतं तेषां पतिं कृतं
 पदं कृतं कृतं पदं कृतं पतिं कृतं पतिं कृतं पतिं कृतं पतिं कृतं ॥
सिंश्रुक्किं दत्ता किं । सत्त्वं दत्ता पदं प्रुत्तं पतिं ॥ ।सिंश्रुक्किं श्रुत्वा
दत्ता पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं ॥ सामरं
 कृतं पतिं कृतं पतिं कृतं पतिं कृतं पतिं कृतं पतिं कृतं पतिं कृतं ॥
लोकात् श्रुत्वा दत्ता पदं प्रुत्तं तेषां पतिं कृतं ॥

4.

बहिर्मुखा इत्यादि—

तेषां तेषां किं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं ॥
सत्त्वं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं ॥
सत्त्वं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं ॥
सत्त्वं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं ॥
सत्त्वं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं ॥

5.

आदित्येयादि—

तेषां तेषां किं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं ॥
सत्त्वं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं ॥
सत्त्वं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं ॥
सत्त्वं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं तेषां पतिं कृतं ॥

वःसदसःश्लोवःमःकिंश्लुःमःयिकःप्रिःश्लुःमःदवाःवःवःसदसःसो ॥ श्लोःप्रिःश्लुःकिं
 श्लुःदिःवाकसःश्लुःमःयिकःकसःगुःयिकःपःपः। देःपसःश्लुःकसःगुःसःश्लोवःकसः।
 श्लुःमःयिकःकसःदिःदवःगुःमःदःकःमःश्लोःदेःकेःसःवाःको ॥ श्लुःकसःश्लोःदःकः।
 श्लुःपःदःकःश्लुःसःवःश्लोःदःपःरे ॥ देःकसःश्लुःमःयिकःश्लुःचःमःप्रिःसिःदःरे ॥

8

सर्वज्ञ इत्यादि—

क्वेवःसःश्लुःवःउदःपःवाःश्लोःगुःसःश्लोवःसःदिःसदसःश्लुःसःउःउःमःप्रिः
 मःकःकःके ॥ वःदेःवाःश्लोवःसःकिं। योःश्लोःगुःसःश्लोवःसःवाःश्लोवःसःपःपः
 श्लोवःसःपःरे ॥ सदसःश्लुःसःकिं श्लोःश्लुःमःप्रिःदवाःश्लोःदःश्लुःपःपःसोवःसः
 पःरे । वःसःउदःमःश्लुःकःपःकिंकेःश्लुःवःदःदःकेःश्लोःदःपःदिःयोःश्लोःदःदःश्लुःपःरे ।
 क्वेःसःगुःश्लुःपःपःकेःक्वेःसःगुःश्लुःपःपःकेःयोःदःवःश्लुःवःसःक्वेःसःगुःश्लुःपःपः ॥
 देःवःश्लोःवाःश्लोवःसःपःकिंकेःश्लुःवःदःदःकेःश्लोःदःपःदिःवःश्लोःश्लुःवाःश्लोवःसःपःकिंकेःवःश्लोः
 वाःश्लोवःसःपःरे ॥ गुःदःश्लुःवःउदःपःकेःवःसोःदःकसःदःदःयोःश्लोःगुःक्वेःवःसःगुः
 मःकःकःदःश्लुःपःपःरे ॥ वःउदःश्लुःदःदःसःकिंश्लुःवाःश्लोवःसःपःश्लुःवाःदःश्लुः
 पःरे ॥ वःदःदःश्लुःपःपःकेःश्लोःसदसःपःपःश्लोवःसःपःश्लोःश्लुःपःपःरे ॥ श्लोःवाः
 श्लुःश्लुःपःपःकेःश्लोःदःदःवाःश्लुःवाःश्लोवःसःपःश्लुःवाःश्लोवःसःपःपःश्लुःपःपःरे ॥

9.

षडभिज्ञ इत्यादि—

मःदिःश्लोःश्लुःवाःश्लुःकिं ॥ श्लुःयिःश्लुःदःदःकःपःदःदः। वाःश्लोःश्लोवःश्लोः
 दःश्लोःवाःश्लोवःसःपः॥ वाःपःउदःश्लोःश्लुःश्लुःपःश्लोः। श्लोःश्लोःश्लुःवाःश्लुः
 पःकिं। वाःश्लोःदःवाःश्लोवःसःयिकःमःश्लुःकःपःपःश्लोवःसःपःश्लुः। श्लुःकसःपःपः

दैसा नभासैर ग्री सदभाये । अस्मिन्निभेन दपदमि चर्तव्ये ॥ सदपुन ज्ञेसा
गुन सुते । भर्तव्ये चर्तव्ये क्कन्दसा पसा प्रेषा ये सकेभासा ज्ञेसा पद्रे सुभे ज्ञेसा
 सुभा पसा ॥ देलदद यीर उभासा सु सुभे सुभासा चर्तव्ये सन्द वल वलसा पसा ।
 भर्तव्ये च चर्तव्ये सुन्दरे ॥ सुन्दरे च सुभासा सु सन्द वल वलसा पसा सुन्दरे च
 भर्तव्ये च दद भु सुन्दरे ॥ दपद सुभा गीसा नभासैर नसा वलसा पसा सन्द
 नसा देरे च क्कन्द वे क्कन्द लसा य सुन्दरे च भर्तव्ये च चर्तव्ये दे । देसा भर्तव्ये च चर्तव्ये
 पसा सुभासा सै । सुन्दरे च चर्तव्ये सुन्दरे च सुभासा सै ॥

12

धातेत्यादि-

स्रुव रहुग मी सुते वद्रे च्छु लसा सुते सा ज्ञेसा गुन रदुन वसा च्छुद्रे सुते
 च्छुद्रे ॥ सुते च्छुद्रे । सन्द गीसा सुभा पद्रे सुभे य उभासा पसा न । सुते
 मी भर्तव्ये च रन्द चर्तव्ये पसा सुते च्छुद्रे ॥ सुते च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे ॥
 च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे ॥ सुते च्छुद्रे च्छुद्रे
 च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे ॥ सुते च्छुद्रे च्छुद्रे
 च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे ॥ सुते च्छुद्रे च्छुद्रे
 च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे ॥ सुते च्छुद्रे च्छुद्रे

13.

विष्णुरित्यादि-

सुन्दरे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे ॥ सुन्दरे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे च्छुद्रे

अह्वय उखा प'के अघो'व' म' द'वा' दे' यी'स' प्रुव' उ'उ'उ'स' प'रि'स्रि'र' व' प्रुव'
 अह्वय'घो' । व'वा'प'के'प'द'वा'घी'अ'क'र'क'स्रु'र'व'स'व'वा'प'रे' ॥ खि'रि'सु'खे'
 ले'स'प'के'ल'म'स्र' व'दे'क'प'दे'ल'म' व'स'स'उ'द'गु'पु'दे'प'प'रे'अ'दे'द'प'स'खि'रि'सु'
 खे'रे' ॥ ज'व'प'द'पु'स'के'घी'प'र'रि'प'रे'द'द'व'क'व'क'स'प'र'पु'स'सो' ॥ दु'प'
खे'रि'सु'के'प्रुव' अह्वय' घी'ख'रि'खि'र' घी'स'रि'घी' गु'क' व'ले'स' प'प'स'स्रु'स'सो' ॥
द'व'द'प'रि'द'व'द'सु'वा'के'द'व'द'प'रे'प'र'क'स'स'गु'व'द'वा'प'रे' ॥ खे'रि'वा'स्रु'के'
स्रु'खे'व'वा'स'म'ले'स'प'प्रुव'अह्वय'घी'स्रु'द'ख'रे' ॥ दे'स'खे'रि'वा'घी'स्रु'द'प'
ख'घो'ल'अह्वय'प'र'अ'दे'द'प'प'स'व'स्रु'व'प'प'स्रु'व'र'व'क'व'वा'घो' । दे'स'ख'के'क'
प'स्रु'खे'रि'वा'स्रु'उ'क'के' ॥ स्रु'उ'क'व'स'रे'के' । स्रु'ख'य'क'स्रु'उ'क'ले'स'प'प्रुव'
अह्वय'घी'व'स'रे'के'ले'स'व'वा'घो' । स्रु'स'स्रु'द'स्रु'रि'सु'ले'स'व'वा'घो' । स्रु'प'
क'स'स'र'द'घी'सु'व'स'द'उ'द'व'द'वा'उ'द'गु'स'अ'दे'क'प'रि'स्रि'र'व'व'द'वा'स्रु'स'सो' ॥

14.

द्वैतारिरित्यादि—

स्रु'क'स्रु'के'स्रु'ख'य'क'स्रु'पु'दे'दे'यी'स'व'स'द'प'स'व'स्रु'क'द'वा'रे' । । प'द'
द'ग'र'खि'वा'के'प्रुव' अह्वय'घी'द'वा'प'रे' ख'के'र' प'रि'स्रि'र'प'द' द'ग'र'प'रे'स्रु'द'घी'स'
व'रि'र'ख'रि'व'स्रु'वा'स'पु'स'ल' । द'वा'प'रे'व'व'रि'वा'स्रु'स'प'प'अ'रि'स'र'द'घी'खि'वा'
व'रि'वा'स्रु'द'रे' । प'द'द'ग'र'प'रे'व'क'स'सु'व'क'व'प'स' । दे'स'व'प'द'द'ग'र'
प'रे'खि'वा'उ'खा'व'वा'घो' । ख'प'र'स्रु'द'स्रु'प'रे'ख'के'के' । स्रु'स्रु'द'घी'
स्रु'प'ख'के'के' । स्रु'द'स्रु'के' । प'प'अ'स्रु'द'प'रि'रि'वा'स'सु'स्रु'द'प'व' । उ'र'
के'प'रे'व'व'प'स'अ'रि'स'रि'प'रे'व'रि'वा'क'स'व'स्रु'द'स'प'स' । दे'रि'रे'वा'दु'व'स'स्रु'

क्खस्यं ग्री वः लं च सं वरे द पें क दू व के स सं । । खि र ई क उ स प कि प्र व
 र ह्य वा गी गो र प द प्रे व क स खि ह्य द व रे ॥ गो स खे र उ क कि रे रि गो स खे र
 प रे ॥ रु वा त्र उ क प्री गी जे स प्र ह्ये । प्र व र ह्य वा वि क रि वा त्र रि खि द ह्ये ।
 व द वा पो छे व र ख क्क प रे ॥ क्का क्क वा स खे कि र प्रो व ख प्र र व द वा प्र व
 र ह्य वा गी प्र स प रि प्रि र क्का क्क वा स खे रे ॥ र प्रो व र ई ख स प कि क्रु ख क्क रि
 क द क वा क स प रि क्का ख यि क र दि स व स द प स द क र प्रो र ई ख स प रे । । य द
 क र दि स व ख्ख य व र ई वा प रि दू स सु र प्रो व ख प्र वा र दि स क द उ स वा क्क
 द वा र रे द रे ॥

उपेन्द्र इत्यादि—

सुं द गी द व द पं कि । स वा वि रि सुं द गी व द वा पो जे स र ई वा रि क क
 वा वा स सं । । सु रि द व द पो स ग्ग द व द वा गी सुं द क वा क स प रि द व द सु वा
 सुं द गी द व द पं रे जे सु वा वा स सं ॥ द व द वा क्क खे स कि । सु रि द व द पं रि
 सु पं ह्ये । क्का क्क स प्रि स द वा जे स क्का ख यि क क्क स व स द प स द व द पो
 वा क्क खे स सं जे स वा वा स सं ॥ य वा प कि व वि रे ॥ र वि र य रि सु वा कि
 वा य स द व पो क र वि र य रि ॥ य सु रि सुं व कि प्र व र ह्य वा गी सुं व रे ॥
 रि क्क स खि व र सुं र प स ख क्क प रे । सुं र ई रि सुं कि क्का ख यि क सुं र ई रि
 द वा रे ॥ वा क स वा द द द वा द दू वा क स ग्ग द प्र व र ह्य वा गी स प्र व प स
 र दू वा वा क स सु रे ॥ गो स वा सु स वा के क्क जे स प कि । क्का ख यि क प्रि द व द
 पो सुं व स सुं क य प्र व र ह्य वा गी स खि सु सुं द दू प्र स रि । स वा वि गो स प रे
 सुं द स प स । वा सु स य द प्रि र ई र व स सु स व सुं र रि रि द व द व क्रु ख क्क रि

गी क्लृप्तः सः प्रुसः पः क । लकः उवा गी क्लृप्तः मरिः प्रिदः कः मर्षदः वसः अदुः प्रुदः सः
 दगारः खेः जेसः श्लुवे ॥ वग्राः प्रिषः सः किः कवाः योः जेसः श्लु । देः मर्षिसः प्रिषः क्रुपः
 प्रुः श्लेः गदः वदेकः पसः क्रुपः योः रि ॥ वत्तुवः खेः प्रुदः पदः प्रुसः । खिः वदेकः पसः
 गार्थिगः खेः प्रुदः पदः प्रुसः कसः वदुः वदः प्रुसः खे ॥ देः कसः श्लुः जेसः योः पः लः
 वग्राः प्रिषः ससः वदुः कः वग्राः प्रुसः श्ले । प्रिदः प्रिषः श्लेः मरिः प्रिदः कः कवाः योः
 मर्षदः पदः प्रुसः प्रिषः देः क्लृप्तः सः प्रुसः कः प्रिः योः गार्थिगः खेः प्रुः दर्षोसः पदः योः देः
 प्रुसः पसः लसः श्लुदः सः खे ॥ श्लेः मरिः प्रिदः कः कवाः योः मर्षदः कसः अदुः प्रुदः ससः
 गार्थिगः प्रुसः ॥ प्रिषः क्लृप्तः श्लुः गः वदुः लः वदः श्लुः पः क । द्रुदः श्लेः देः श्लुः सः श्लेः दः
 गः श्लुः सः प्रुषः दे । अदिः लः प्रुषः प्रुषः सः कः पदः अश्लुः प्रुषः जेसः वदुः कः खेः योः जेसः
 खेः दे ॥ देः दिसः देः श्लेः सः गः श्लुः सः कः गार्थिगः देः योः वः दः । श्लेः गः क्लृप्तः देः
 कसः लः लः खेः दः ॥ यदः क्लृप्तः पः लः गार्थिगः देः योः वसः श्लुः सः श्लुः देः सः श्लुः
 खेः दः ॥ वदुः कः पः लः गार्थिगः देः योः वसः प्रुः प्रुदः क्लृप्तः श्लेः । सः लः प्रुषः प्रुसः
 कसः । प्रिदः लः प्रुः वः गदः दर्षोसः पः वदः गः गीसः प्रुदः जेसः खेः दे ॥ श्लुः यीसः
 श्लेः पसः श्लुः कसः सः देः पः प्रुषः प्रिषः जेसः श्लुः सः ॥ देः कसः श्लुः प्रुसः सः प्रुः
 प्रुदः गीसः खः वदः प्रुदः दे ॥ सः लः अश्लुः देः दः वदः श्लुः गार्थिगः प्रुदः प्रुदः ॥ प्रुः
प्रिदः क्लृप्तः किः प्रुः प्रुः प्रुः श्लेः दः क्रुः सः क्लृप्तः देः अश्लुः कः योः पः लः क्लृप्तः प्रिषः सः क्लृप्तः कः
दुः खेः दः ॥ देः क्लृप्तः सः क्लृप्तः खः पदः अदुः पसः क्लृप्तः योः पः क्लृप्तः वदुः क्लृप्तः क्लृप्तः
श्लेः कः पः दः । द्रुदः श्लेः जेसः कः देः क्लृप्तः अश्लुः क्लृप्तः क्लृप्तः वदुः पसः प्रुः प्रुदः देः क
योः पः प्रिषः कसः अदुः सः प्रुदः प्रिषः क्रुः सः क्लृप्तः वग्राः प्रुदः कसः सः लः लः प्रुः
 पः क । देः कः गः कसः पदिः श्लुः कसः श्लुः गः प्रुषः वदुः कः कसः देः सः प्रुषः क्लृप्तः वदुः क्लृप्तः ।
 देः कसः प्रिषः क्लृप्तः श्लुः गः वदुः पः क । प्रुषः अश्लुः गीसः प्रिषः क्लृप्तः देः पदिः द्रुदः

रघुद-व-यद-दो ॥ मार्थेक-प्रोवासा-ङ्ग-के-कमास-उक-डुम-ग्रीस-ङ्ग-वस-सईस-
 वर-जिद-दु-रईमा-देक-लस-रदस-व-लस-मकस-वस-रईमा-देक-लस-प्रि-
 लोवासा-परि । पिक-दु-लमासा-परि-प्रि-र-दो ॥ ङ्ग-के-व-के-ङ्ग-कमास-ग्रीस-
 गृद-सकई-परि-प्रि-र-दो ॥ ङ्ग-कईमास-मिमा-के-वि-दु-लगा-जेस-रघुद-ङ्गे । मिमा-
 मयस-व-ङ्ग-स-मार्थेक-व-ङ्ग-व । दमुस-परि-मिमा-मो । मिमा-मसुस-व-जेस-
 गृद-प्रि-दो ॥

28.

कृष्णानुरेता इत्यादि—

मिदि-म-व-के-मार्थेक-कु-ङ्ग-के-दुमा-मि-ङ्ग-वस-सु-व-पद-पर-प्रि-दो ॥ गृक-
सप्रि-क-द-द । द-व-परि-म-के-जेस-गृद-प्रि-दो ॥ कईस-वस-ङ्ग-के-मिमा-प्रि-स-
 वस-मिदि-क-द-दु-द-म-व-व-स-दु-ल-ङ्ग-व-स-म-प्रि-क-परि-द-द-म-पर-स-द-दो ।
 दि-लस-द-प्रि-म-ङ्ग-व-स-प्रि-द-म-उ-क-जेस-प्रि-दो ॥ र-प्रि-म-व-के-सु-क-परि-य-क-
 क-ग्रीस-र-प्रि-व-प्र-म-स-उ-र-ई-म-स-परि ॥ द-क-व-के-र-द-द-परि-ङ्ग-के-दो ॥
 दि-मिमा-क-स-मि-प्रि-क-स-व-मिमा-व-स-द-क-र-ई-म-स-सो ॥ र-ई-म-स-प्रि-के-
 व-म-व-व-र-ई-म-परि-दु-स-क-र-प्रि-व-प्र-म-स-उ-गृद-र-ई-म-स-पर-प्रि-दो ॥

29.

गङ्गाधर इत्यादि—

मार्-म-र-ई-के-के-म-प्रि-दि-स-ग्री-म-क-स-प्र-म-स-उ-द-व-म-व-व-र-ई-म-परि-मि-स-
 व-मिमा-परि-दु-स-सु-ङ्ग-के-मि-म-म-ङ्ग-व-स-प्रि-द-व । क-स-म-व-व-र-ई-म-परि-म-व-
 प्रि-क-स-र-व-परि-प्रि-द-दु-व-प्रि-द-दो । दि-क-सु-मार्-म-र-ई-के-दु-म-प्रि-म-स-सो ॥
 प्रि-म-व-ङ्ग-व-ग्री-म-मिमा-म-सु-स-परि-र-ई-म-व-द-ङ्ग-के-सो ॥ प्रि-म-प्रि-म-म-सु-स-

मप्ररः प्रेदः किं च्छुः मः यिनः प्रीः प्रोदः प्रेरः सुमः छेमासः मरिः मेसः वस्रेमासः पसः
 सुमः मप्ररः प्रेदः र्दोः च्छुः मः यिनः योदः वः वसदः पसः योदः वरेः दप्ररे ॥ प्रुः मर्केवा
प्रुयः मर्कवः किं च्छुदः मीः प्रुयः मर्कवः के ॥ मर्केदः सुिजः र्दरेमसः किं । जुः मरिः वः
दुदः श्रौदः मासः यः वेसः प्रुः वसः मर्केदः सुिजः प्रेदः पदिः प्रीरः च्छुः प्रससः उदः मरकः
 दुदसः पः यः । दुवदः प्रुवाः मरुतेरः दुः मरकसः पसः र्दोः कः सुमः सुेः मः वरेसः सो ॥
 देरः दुवदः प्रुवाः मरिः देः वसदः र्दोः वेसः प्रुवाः मीः । कमामरः सुः उवः किं कमामरः
यः रयः वः सुदः परे । श्रीदः पः किं दुयः प्रीः योवः नः केमासः पः यसः मरसः मसुमः
योः र्दुदः वः देरिः प्रीरः श्रीदः परे ॥ रुिमासः प्रेदः किं रुिमासः प्रेदः केवः योः रिः
मरुमासः सुः प्रुसः कसः मरसः मसुमः योः कससः रुिमासः पसः प्रेदः परे ॥
मरकसः प्रेदः किं वस्रयः पदिः यदः प्रेदः पः योः र्दोः र्दोः । दुः प्रेदः किं सुदः देः कदसः
पसः दप्रुवाः सुेः पदिः वरः दुः वरुवाः पसः देः कसः दवदः प्रुवाः दुरे ॥ देः कसः दुः प्रेदः
दुः प्रुवाः ॥ जुः मरिः वदवाः किं दप्रुवाः कः देः मरसः सुवः यः दगदः सुवः यः र्दोः
वेसः सुसः पसः । जुः मः मः रदसः दे । जुः वेसः सुसः पसः जुः मः सुः प्रुवाः सो ॥
देरिः दः दवाः योः दवदः प्रुवाः मीः । देः कससः प्रीसः दवदः प्रुवाः मीः मीदः र्दोः ॥

कपर्ह इत्यादि—

सुसः मरः मरः दवाः प्रेदः कः दवदः प्रुवाः मीः कदिः रयः पः यः प्रुः सुेः गः पः सुेः वेसः
र्दुदः र्दोः ॥ रयः पः वरुदसः पः वेसः प्रुदः प्रुरे ॥ सुेः मीदः प्रुवः उेसः पः किं
दवदः प्रुवाः मीः मरुरे ॥ दुः सुः किं च्छुः मः यिनः प्रीः प्रोदः प्रेरः सुमः छेमासः यः मरदः
यदसः पसः मेसः वस्रेमासः सो ॥ देरिः सुवसः सुेः मीदः प्रीः मरकसः प्रुवः पसः करे ॥

सिंह वसन्तवर्षे जिह्व श्लेषः पञ्च । श्लेष सिंहादिभ्यो वसन्तवर्षे वसन्त वसन्तवर्षे
 श्लेषः श्लेषः सिंहोर्जिह्वे चैव ॥ वसन्त वसन्तवर्षे वसन्त वसन्तवर्षे
 वसन्तवर्षे ॥

32.

शिवेत्यादि—

द्वन्द्व द्वन्द्वे । जिह्व जिह्वे । श्लेष श्लेषे । वसन्त वसन्तवर्षे । वसन्त वसन्तवर्षे
 कर्मणां । वसन्त वसन्तवर्षे वसन्त वसन्तवर्षे । वसन्त वसन्तवर्षे ॥ वसन्त वसन्तवर्षे
वसन्त वसन्तवर्षे । वसन्त वसन्तवर्षे वसन्त वसन्तवर्षे ॥ वसन्त वसन्तवर्षे
वसन्त वसन्तवर्षे । वसन्त वसन्तवर्षे वसन्त वसन्तवर्षे । वसन्त वसन्तवर्षे
वसन्त वसन्तवर्षे ॥ वसन्त वसन्तवर्षे वसन्त वसन्तवर्षे । वसन्त वसन्तवर्षे
वसन्त वसन्तवर्षे ॥ वसन्त वसन्तवर्षे वसन्त वसन्तवर्षे ॥

33.

विनायक इत्यादि—

वसन्त वसन्तवर्षे वसन्त वसन्तवर्षे ॥ वसन्त वसन्तवर्षे
वसन्त वसन्तवर्षे वसन्त वसन्तवर्षे ॥ वसन्त वसन्तवर्षे
वसन्त वसन्तवर्षे ॥ वसन्त वसन्तवर्षे वसन्त वसन्तवर्षे ।
वसन्त वसन्तवर्षे ॥ वसन्त वसन्तवर्षे वसन्त वसन्तवर्षे ।
वसन्त वसन्तवर्षे । वसन्त वसन्तवर्षे वसन्त वसन्तवर्षे ॥ वसन्त वसन्तवर्षे
वसन्त वसन्तवर्षे । वसन्त वसन्तवर्षे वसन्त वसन्तवर्षे । वसन्त वसन्तवर्षे
वसन्त वसन्तवर्षे वसन्त वसन्तवर्षे । वसन्त वसन्तवर्षे वसन्त वसन्तवर्षे

52.

वक्त्रियोरित्यादि—

ह्यमर्क्ये उसा प कि । मे ल मर्क्ये श्रुक् प्रुस येन सुल क देस ह्यमर्क्ये
 प र प्रुद उसा सो । म श्रिस लेस प कि ये मे म श्रिस ग्नि द्गसा उर । र दि क्मसा
 कि मे छेदि सि द ह्ये । र व र मे छे । य ल मे । र व र मे रे । श्र ल ह्य क कि
 मे श्र ल व व ले क द्गु श्र द व सा सो । म ये क प कि मे दि द्गसा उर द द ।
 म प्रे द व सा ह्य क उसा श्रु द प रि श्रु व सा ग्नि स म ले क दे क्मसा ग्नि द मे दि द्गसा
 उर कि । य द मे श्रु द द । मे श्र र कि द्गसा म सु सो । य द सु म द्गु द
 व द द । क द सा प उर म श्रिस कि मे ल सा श्रु स प रे । म श्र म लेस प कि दि क
र द व द द । द ग सा म क्कु द सा प रे । क दि सा सु व उर प्रु द द म श्रिस ग्नि स
 म ले क ह्ये दि श्रु द सा सो ॥

53.

धर्मराज इत्यादि—

क सा ग्नि श्रु ल प वे लेस प कि श्रिस प दि ह्य व व ले क द्गु क द प म उर प सा क सा
 ग्नि श्रु ल प वे रे । य म ले क ह्ये कि य मे सा वि व क्मसा सो । दि क्मसा ग्नि ह्य
 ग द्गु द द । श्र स प द द । क ल द द । ह्य व द द । म सो प्रु द द । क सा
 ग्नि श्रु ल प वे द द । र कि प्रु द क्मसा दि दे क्मसा ग्नि म उर वे ये क प सा व द म वे रे ।
म क्कु द सा र ह्य म कि द म द म श्रिस मे द प ल क द प सा म उर प रे । म ले क
श्रु श्रु ल प वे कि वि व क्मसा ग्नि ह्ये रे । श्रु वे प्र म सा उर क्कि व र प्रु द प सा
म प्र र प्रु द रे । क वे क्कू वे य सु क रि श्रु क ह्ये लेस म सो । वि प्रु द कि देस
श्रु म क्कू म सा प्र म सा उर मे द प र प्रु द प रे । म ले क ह्ये वे श्र र कि प्रु द ल

58.

नभस्त्रदात इत्यादि -

द्वुवासा अत्रिक् प त्रिस प कस द व अहोसा त्रिस प द व त्रिस ह्रस्व श्रु
उ म त्रि सि द श्रु दे क म स मो श्रु रे ॥ पु स म क स प द ह्रस्व के श्रु द म के श्रु म
ह्रस्व ॥ रे म श्रु म पु र सो य ॥ श्रु व प अ म क स म क स सो ॥ म त्रि क् प प
त्रि क् श्रु रे ॥ पु स म स उ द प पु व पु द त्रि ह्रस्व त्रिस प म क स सो ॥ श्रु म
म ह्रस्व के श्रु म अ हो क् अ ह्रस्व पु रे ॥ पु र सो य के व प द ह्रस्व द पु व पु द क म स
पु र दु सो य व द पु रे ॥ म क स प म क स के म श्रु क् प द पु द प रे ॥ त्रि क्
प स हो म म श्रु म प प सो म स प पु रे ॥ पु व पु द के पु स त्रि म पु म
अ ह्रस्व व द द । दु प अ ह्रस्व व द द । म म अ ह्रस्व द अ ह्रस्व प सो म स प पु रे
प रे । द द प म पु व पु रे ॥

59.

अरीरस्थेत्यादि -

दे क म स पु स त्रि ह्रस्व दो ॥ श्रु अ त्रि त्रिस प क स पु म स अ ह्रस्व त्रिस प द व
व द त्रि स सि द पु के व द पु म प द सि सि द दो ॥ दे क म स त्रिस प के अ प द सि सि द के के
पु र व द द । म त्रि म स प द द द । प मो द द द । श्रु क् प द द द । पु द उ म द द ।

60.

सत्वरमित्यादि -

उ म उ द द द । म त्रि म स प द द द । दे म प म प द द द । अ ह्रस्व उ म प
द द । म अ मो द द द द । द द उ म त्रिस प अ द दे क म स त्रि म पु र व द सि श्रु उ म
व श्रु के ॥ गु क् दु त्रिस प क स दे प सि क् त्रिस पु प द व द त्रि स द म दु रे म
श्रु क् दु पु प द सि स दो ॥

64.

किन्नरेश इत्यादि -

इन्द्रोऽक्षयिनोऽक्षयिणोऽक्षयिणीः ॥ अक्षयि-
 णीः योऽक्षयिणोऽक्षयिणीः ॥ क्षयिणीः योऽक्षयिणीः ॥
 योऽक्षयिणीः योऽक्षयिणीः ॥ योऽक्षयिणीः योऽक्षयिणीः ॥
 योऽक्षयिणीः योऽक्षयिणीः ॥ योऽक्षयिणीः योऽक्षयिणीः ॥
 योऽक्षयिणीः योऽक्षयिणीः ॥ योऽक्षयिणीः योऽक्षयिणीः ॥
योऽक्षयिणीः योऽक्षयिणीः ॥ योऽक्षयिणीः योऽक्षयिणीः ॥
 योऽक्षयिणीः योऽक्षयिणीः ॥ योऽक्षयिणीः योऽक्षयिणीः ॥
 योऽक्षयिणीः योऽक्षयिणीः ॥ योऽक्षयिणीः योऽक्षयिणीः ॥

65.

अस्योद्यानमित्यादि -

अस्योद्यानमित्यादि -
 योऽस्योद्यानमित्यादि ॥ योऽस्योद्यानमित्यादि ॥
 योऽस्योद्यानमित्यादि ॥ योऽस्योद्यानमित्यादि ॥
 योऽस्योद्यानमित्यादि ॥ योऽस्योद्यानमित्यादि ॥
 योऽस्योद्यानमित्यादि ॥ योऽस्योद्यानमित्यादि ॥

66.

एत्यादित्यादि -

एत्यादित्यादि -
 योऽएत्यादित्यादि ॥ योऽएत्यादित्यादि ॥

इति चर्दि च अव भेस च कि रम भेस वे वे इति चर्दि च अव द । रम भेस वे वे इति चर्दि च अव ल पुस च इति द पुस अ ॥ रम भेस वे वे ल पुस द ॥ इति चर्दि च अव वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥

67.

द्योदित्यादि -

इति चर्दि च अव भेस वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥

68.

विद्यदित्यादि -

इति चर्दि च अव भेस वे वे वे वे वे वे वे वे ॥ वे वे वे वे वे वे वे वे वे ॥

ददंसोषो मप्रर दवा ल कस मातर न्नीरप्रुद वस मप्रद वरि प्रुि र क गुक
वासो ॥ प्रवास प मर दस कस गोप ॥ प्रुि सु र म । लेस प कि सोरि
 दवास ठके ॥ दे कसस कसापदि मरि ॥ प्रुि वास दद लेस प ल सोवास प क
प्रुि वास सुि ठस गो मरि ॥ प्रुि वास लेस प कि वाद दु यद म सुद वरि ॥
 डि म ल सोवास पदि सुि न्नीर कसस पद व क । पद कुव ल सोवास पदि
प्रुि वास कसस र सुद वस डि सुि क के ॥ प्रुि वास गुि न्नी कस सुि क पस वास ल वरि
 वाकसो ॥ पु ल मप्रर दवा ल सुव पस गुक सुव प ॥ प्रुि वास वाद ल सोसस
 वाद प दि ल कवास पदि प्रुि र र प्रुि वा सुे र ॥

69.

प्राचीत्यादि -

सु र्ने ल सोवास प कि प्रुि वास गुि सुे व वा सुे । डि म सु र्ने पद वस पद
प्रुि वास सो ॥ सु द गोस सुे प्रुि वास । सु र्ने कुव प्रुि वासो ॥ डि मरि र सुि सुे ल
सुि स पद दद । सुे दद कुव गो डि म कसापदि ल कुव कस सोद व लेक मप्रद
वस सुद ल स सुे द गो प्रुि वास लेस सुे ॥ प्रुि वास कसस वासुम प डि द दु
र सु र लेस प सो सो ल सोवास पदि दवास वासुम वरि ॥

70.

इन्द्र इत्यादि -

द वद पो ल सोवास पदि प्रुि वास सुे द कसस गुि पद ल सोवास पदि प्रुि वास
 कसस पस पद सुे व द वा पो ल क पदि प्रुि र ॥

71.

ऐरावत इत्यादि -

पुत्राणां वल्लिं खल्लिं वसुदं वसिं सुदं सो वसुदं वदसां व किं रतिं
भृ श्रे । दपदं सो रि पुत्राणां व खल्लिं सु व सं सुदं सु ग्री सु रि । सो
उव सु द ग र सो उव ल्लिं सु रि । व सु दं सु रि पुत्राणां व सु दं सु रि पुत्राणां व ल्लिं
सु श्रे । व सु दं सु रि सु दं सु रि ॥ व सु दं सु रि सु दं सु रि ॥ सु दं सु रि
वि व सु दं सु रि सु दं सु रि ॥ सु दं सु रि सु दं सु रि ॥ सु दं सु रि सु दं सु रि
सु दं सु रि ॥ दपदं सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि । द सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि
सु दं सु रि सु दं सु रि ॥

72.

करिण्य इत्यादि -

द सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि ॥ व सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि
रि सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि ॥ सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि
सु दं सु रि सु दं सु रि ॥

73.

क्रीवित्यादि -

स दं सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि ॥ सु दं सु रि सु दं सु रि
व सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि ॥ द सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि
व सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि ॥ द सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि
सु दं सु रि सु दं सु रि ॥ द सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि सु दं सु रि
सु दं सु रि ॥

81.

विधुरित्यादि -

कुंदि दवद पो कि र वस सु ल सो ग स व स ल स सु स व क म स ग्नि द व द
 पो रे ॥ मर्क सु स कि सु मर्क व सु व स व ल स सु द व रे ॥ दि द ग स म क क
 कि सु द कु व सो म स द व र दि पो द तु सु स प रि र व स ल स पो सो ॥ क व स सु द
 कि सु व र व क क व स व र पो सो ॥ ले स रे ॥

82

द्विजराज इत्यादि -

ग ति स ल स कि सु म रे सु रे स म सु म रे ल स सु स व द द । सु म रे रि
व तु ल तु ग स सु द स व स व तु ल तु ग स ल स सु स व ग ति सो ॥ व तु ल तु ग स
 म सु द स क स म सु म रे यि क गु द सु म रे सि प्रे व पो ॥ दि स क ग ति स सु स
 सु ल पो ले स गु द सु सु । दि सु र । सु सु र म सु र द द सु म रे द द । सु र द द
 म क रे सु र म क क सो क म स । दि क म स गु क प्रि सु ल पो सु ॥ सु व सु म रे
 क म स ग्नि स व सु स । ले स र सु रे ॥

र कि व मे द व रि म रे द ग्नि र सु ल व र दे र म रे रि व सो ले स सु व । सु व
 द पो क र व र सु र सु व स म रे द व ल स । व सु र ग्नि क कु द सु व सु स क स
 व सु र व रे ग सो ॥ सु ग र प्रि म म क पो गि रि क सु र द द ॥ य र सु द स व
 सु ग स व सु ल म क क प्रि स । व ल सु ल य म सु रि सु द सु र सु व सु र व रे ॥
 द सु द सु रि सो द ग व र व सु ल रे व तु ग व र सु रे ॥

[¹क्रियापादः]

[प्रथमः पटलः]

[मन्त्रोद्धारविधिः]

[रुरुवाच]¹—

²कैलासशिखरासीन देवदेव त्रिलोचन³ । सर्वलोकहितार्थाय रौरवं वद मे प्रभो ॥ १ ॥

ईश्वर उवाच—

⁴अतः परं प्रवक्ष्यामि मन्त्रोद्धारविधिक्रमम् । कुर्यात्सदम्बुजं⁵ पीठे साष्टपत्रं सकर्णिकम् ॥ २ ॥

⁶नालिकेरसमायुक्तं मध्ये⁷ कूटाक्षरं न्यसेत् । षष्ठं त्रयोदशान्तं च बिन्दुनादसमन्वितम्⁸ ॥ ३ ॥

¹ Les indications entre crochets ont été ajoutées par nous.

² Le ms. de Kilvelur (A) ajoute au début deux vers que nous citons ci-dessous. Le ms. de Dharmapuram (B) omet le second, et celui de KuNRakuḍi (C) omet les deux. Ils semblent d'ailleurs être sans relations avec cet *āgama*, peut-être ajoutés par un copiste.

भवसंचितपापौघविध्वंसनविचक्षणम् । विघ्नान्धकारभास्वन्तं विघ्नराजमहं भजे ॥

*मुक्तकं वृषमारुह्य भिक्षामटति शंकरः । गुरुसंन [गरुडेन?] विना याति गगने मधुसूदनः ॥

*मुक्तकं मुच्यते स्मेति मुचू+क्तः = qui a été mis en liberté. *

³ कैलासशिखरासीनं देवदेवं त्रिलोचनम्—A.

⁴ Ce passage montre qu'il y a une section précédant celle-ci; et nous pouvons penser que c'est du *Vidyāpāda* qu'il s'agit. ⁵ कुर्यात्सदाम्बुजं—C; कुर्याद्दृदम्बुजे—B.

⁶ नालिकेर—A, B.

⁷ मध्यकूटाक्षरं—A.

⁸ Les *mantra-śāstra* répartissent les lettres en 8 classes:

1 अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ लृ ए ऐ ओ औ अं अः	
2 क ख ग घ ङ	6 प फ ब भ म
3 च छ ज झ ञ	7 य र ल व
4 ट ठ ड ढ ण	8 श ष स ह ळ क्ष
5 त थ द ध न	

Le texte indique que le *mūla-mantra* doit être formé ainsi: “Joindre le sixième avec le treizième, et ceci avec *bindu* et *nāda*”; l'indication de la classe n'est pas donnée. Le treizième ne peut appartenir qu'à la classe I et c'est औ. Il serait naturel dans ce cas de comprendre sixième comme: sixième de la même classe, mais ce serait ऊ; le résultat serait वौ qui serait plutôt donné comme व + ओ; car les *mantra-śāstra* décomposent les syllabes en consonne + voyelle, plutôt qu'en voyelle + voyelle.

मन्त्रमिदं प्रोक्तं ततोऽङ्गानि प्रकल्पयेत् । ¹हृदयादिषडङ्गं² च ³पञ्चब्रह्मास्त्रराजकम् ॥ ४ ॥

Il semble que l'usage de l'école du sud des *mantra-śāstra* (où les mss. sont écrits en grantha et qui a ses conventions particulières) soit de se référer à la dernière syllabe (शवर्ग) lorsqu'il est impossible de prendre la première (अवर्ग) pour former un *mantra*.

Les *āgama* furent écrits en grantha dans l'Inde du sud et nous pouvons assumer que la même convention leur est applicable; dans ces conditions, le sixième sera क्ष et le septième षट्. C'est un des *bija-mantra* les plus importants des *āgama*.

¹ Les *Ṣaḍaṅga* (six *aṅga*) sont : hṛdaya, śīrasa, śikhā, kavaca, netra et astra. Les six *aṅga* sont précédés par ओ suivi de हां, ही, हूं, हैं, हौं et हः respectivement. Ils sont mis au datif et terminés normalement par नमः qui est remplacé par स्वाहा pour le sacrifice du feu (homa) et dans des cas exceptionnels (kāmya karma) par स्वधा, वषट्, षट्, हुं et फट्.

cf ओकारपूर्वका मन्त्रा नमस्कारान्तयोजिताः । (*Niśvāsakārikā*) et काम्यकर्मविधाने तु नमःस्वाहादिजातिषट्कयुतानुच्चारयेत् (मृगेन्द्रपद्धतिव्याख्याने) ।

(Nirmalamani, commentaire de l'*Aghoraśivācāryapaddhati*, p. 26)

La forme normale est donc : ओ हा हृदयाय नमः, ओं हीं शिरसे नमः, ओं हूं शिखायै नमः, ओं हैं कवचाय नमः, ओं हौं नेत्रेभ्यो नमः, ओ हः अस्त्राय नमः ।

Noter la différence entre ces formules et celles qui sont utilisées par les tenants de l'école védique ओं हृदयाय नमः, ओं शिरसे स्वाहा, ओं शिखायै वषट्, ओं कवचाय हुं, ओं नेत्रत्रयाय षट्, ओं अस्त्राय फट् ।

Ici le dernier membre de chaque formule est fixe et ne dépend pas de l'utilisation du *mantra*, qui d'ailleurs est unique (*aṅga nyāsa*).

On explique l'usage actuel de placer au début des formules les syllabes हा etc., par le fait que हौं serait la syllabe-racine pour Śiva ; s'il en est ainsi, puisque la syllabe-racine pour Śiva semble être क्षौं d'après *Rauravāgama*, les *mantra* ici devraient voir क्षां, क्षीं, क्षूं, क्षै, क्षौं, क्षः au lieu de हां, हीं, हूं, हैं, हौं, हः ।

Tous les prêtres de l'Inde du sud, en particulier dans le pays tamoul, suivent pour les questions rituelles les manuels écrits par Aghoraśivācārya (l'un des 18 *ācārya* vivaites) au 12e siècle et qui sont eux-mêmes basés sur l'ensemble des *āgama* et sur d'autres manuels antérieurs, tel *Somaśambhupaddhati*. Ces manuels d'Aghoraśivācārya traitent de tous les sujets relatifs au rite et sont suivis mot pour mot par les prêtres.

Ainsi les différentes écoles d'*āgama* semblent purement théoriques de nos jours, et nous ne pouvons espérer les trouver confirmées par la pratique actuelle.

² षडङ्गाश्च—B.

³ पञ्चब्रह्ममन्त्राः

ओं हौं ईशानमूर्धाय नमः

ओं हैं तत्पुरुषवक्त्राय नमः

ओं हुं अघोरहृदयाय नमः

ओं हिं वामदेवगुह्याय नमः

ओं हं सद्योजातमूर्तये नमः

क्षुरिकाबीजमुख्यं च व्योमव्यापि¹ च चिन्तयेत् । अङ्गमन्त्रा² इमे प्रोक्ता मूलमन्त्रस्य³ सुव्रत ॥ ५ ॥
 नपुंसका अराहिता⁴ एकादश⁵ समन्विताः । एकादशाक्षरेष्वेषु द्वितीयं च चतुर्थकम् ॥ ६ ॥
 षष्ठाष्टमं च दशममेकादशमतः⁶ परम् । ⁷प्रथमं च द्वितीयं च पूर्वतस्तु⁸ प्रदक्षिणम् ॥ ७ ॥
 दलमूले⁹ न्यसेद्वीमान् द्वितीयावरणे ततः । पञ्चमं सप्तमं चैव नवमं च पुरादिषु ॥ ८ ॥
 अभिधानं चतुर्थ्यन्तं¹⁰ जातिषट्कसमन्वितम्¹¹ । विन्यसेद्दृद्यादीनि¹² ¹³सद्यादीनि क्रमादिषु ॥ ९ ॥
 षष्ठस्य¹⁴ च द्वितीयं च ¹⁵चतुर्थाद्यक्षरान्वितम् । ¹⁶ओंकारादिविसर्गान्तमेतत् पाशुपतास्त्रकम्¹⁷ ॥ १० ॥

cf *Kāranāgama* (cité dans le *Sakalāgamasārasaṅgraha*, p. 25):

सद्यं वाममत्रोरं तु तत्पुरुषेशानकौ द्विजाः । ब्रह्माण्यनुक्रमेणैव नमस्कारान्तकाणि तु ॥
 हृदयं च शिरश्चैव शिखा कवचमेव च । नेत्रशस्त्रपडङ्गानि कीर्तितानि क्रमेण तु ॥
 नमः स्वाहा वषट् वौषट् हुंफट्काराः क्रमेण तु । एते वै जातिषट्काश्च हृदाद्यस्त्राणुकैयुताः ॥

Les cinq *brahma-mantra* et les six *aṅga-mantra* sont appelés *Samhitā-mantra*.

¹ व्योमव्यापिमन्त्रम् (ou दशाक्षरमन्त्र) — ओं आं ईं ऊं व्योमव्यापिने ओं नमः । ou ओमामीमूं व्योमव्यापिने ओं नमः .

cf: *Kāranāgama*, I. 2. 32-34:

प्रणवः प्रथमं प्रोक्तं आ ईं ऊं तदनन्तरम् । व्योमव्यापिन् चतुर्थं च तदूर्ध्वं प्रणवं भवेत् ॥
 अस्मिन् तन्त्रे विशेषेण दशाक्षरमिति स्मृतम् । हुंफट्कारविसर्गान्तं मन्त्रं पाशुपतं स्मृतम् ॥

² अङ्गमन्त्रान्मते प्रोक्ता—C.

³ मूलमन्त्रं च—B.

⁴ नपुंसकोकारहिता—A ; नपुंसकाकारहिता—B.

⁵ एकदश—A.

⁶ ततः pour अतः—A.

⁷ प्रथमस्य pour प्रथमं च—A.

⁸ पूर्वारभ्य —A ; पूर्वबाह्य—C.

⁹ दलं मूले—B.

¹⁰ जाती pour जाति—A.

¹¹ जाति ici est un terme technique pour les mots suivants नमः, स्वाहा, स्वधा, वषट्, हुं et फट् qui terminent les mantras—cf. note 1, p. 18.

¹² C omet: विन्यसेद्दृद्यादीनि; हृद्यादीनि = हृद्यादिषडङ्ग; voir note 1 p. 18.

¹³ सद्यादीनि—B.

¹⁴ यद् pour च—C.

¹⁵ चतुर्थ्यादि pour चतुर्थादि—B.

¹⁶ अंकारादि—A; अकारादि—B.

¹⁷ पाशुपतास्त्रम्—“ ओं श्रीं पं शुं हुं फट् ” ou “ ओं श्रीं पं शुं हुं पाशुपतास्त्राय फट् नमः ” ।

Le vers qui donne les composantes du *pāśupatāstra* semble corrompu ; cf. *Kāranāgama* I, 2, 34 et *Īśānaśivagurudevapaddhati*, p. 33.

षष्ठवर्गद्वितीयं च चतुर्थाद्येन भूषितम् ।

द्वितीये प्रथमार्षं तु पञ्चमाद्येन संयुतम् ॥

एतत् पाशुपतास्त्रं स्यात् सोपदेशं यथाक्रमम् ॥

रौरवागमः

स्रराजं च नैर्ऋत्यां दले चोपदले न्यसेत् । षड्वर्गात् पञ्चमं² चैव प्रथमेऽष्टममक्षरम् ॥ ११ ॥
 मिबीजमनुस्वारं³ प्रथमं बीजमुच्यते । तृतीयं च [द्वाद]शं⁴ तदादौ⁵ चैवाष्टमाक्षरम् ॥ १२ ॥
 न्तमारूढमत्रापि⁷ सानुस्वारं⁸ द्वितीयकम् ।⁹ षष्ठं चैवाष्टमे वर्गे यान्तं बिन्दुसमन्वितम् ॥ १३ ॥
 . . . ¹⁰संयुक्तं तृतीयं बीजमुच्यते । बीजमुख्यमिदं ख्यातं वरुणादिदलत्रये ॥ १४ ॥
 न्यसेत्सोमपर्यन्तं¹¹ दले¹² [यार्धान्तरे तथा] । ¹³ओं शिं छिं त्र्यक्षरं ह्येतत्क्षुरिकामन्त्रसंज्ञकम्¹⁴ ॥ १५ ॥

1 अस्रराजान नैर्ऋत्याद् दलेदुपदले न्यसेत् ।—A, नैर्ऋत्यामस्रराजं च दले चोपदले न्यसेत्—B ; अस्र-
 नान नैर्ऋत्य दुपलं न्यसेत्—C.

अस्रराजः = पाशुपतास्रम् ; voir note 17, p. 19.

2 पञ्चमे—D. 3 अनुस्वार pour अनुस्वारं—C.

5 तु आदौ pour तदादौ—A, B et C.

4 तृतीयं च [तुर्थ]शं तु—B.

6 वै च pour चैव—B.

7 आरूढमात्रापि pour आरूढमत्रापि—B et C. 8 तृतीयकम्—C.

9 षष्ठं चाष्टमे—C.

10 संयुतं—C.

11 पर्यन्ते—B.

12 दले यान्तार्थ A et C ; दले यान्तार्थ . . . —B.

13 विश्वरुचीश्रीमीक्षीकृत च वक्षीमषकामन्त्रसंज्ञकम्—A ; विनिश्चिश्चिमिक्षिकृत च . . —B ; विच्छिखि
 मीक्षिकृत् . . चव क्षुरिकामन्त्रसंस्कृतम्—C.

क्षुरिकामन्त्रम्—“ओं शिं छिं क्षुरिकास्त्राय फट्”

Kāranāgama I, 2, 10-13 donne la formation de ce *mantra* et le considère comme
antra de Śiva: मन्त्रः प्रोक्तः शिवस्येह जगत्सृष्टिलयात्मकः ।

चिच्छचीच्छयक्षरं गृह्य कृद्घर्णसंयुता ।

क्षुरिकाद्यष्टवर्णं तु सर्वकार्येषु पूजितम् ॥

Kāranāgama, I, 2, 34-35

ओशिविवीचिदिक्षि उत् क्षुरिकामन्त्रमुत्तमम् ।

Suprabhedāgama, 1, 3, 55

वातुले—शिकारं प्रथमं बीजं छिकारं तु द्वितीयकम् ।

क्षुकारः स्यात्तृतीयं तु रिकारं च चतुर्थकम् ॥

ककारं पञ्चमं बीजं स्त्रकारं षष्ठवर्णकम् ।

यकारं सप्तमं बीजं फट्कारं चाष्टमं भवेत् ॥

क्षुरिकास्त्रमनुश्चाष्टवर्णोऽयं स्याद्रसप्रदः ॥

Śivāgamaśekhara, II, p. 377

Tous les mss. de cet *āgama* et de tous les *āgama*, et les éditions imprimées des
āgama déjà publiés tels que *Kāmika*, *Kāraṇa*, *Suprabheda*, donnent la formation de ce
mantra dans des vers corrompus. Le texte est ici corrigé conformément à la pratique
 actuelle.

14 B omet: क्षुरिकामन्त्रसंज्ञकम्

न्यसेदीशदले^१ विद्वान् दले^२यार्धान्तरे विदुः । दलानामग्रपूर्वादि^३ओं शिवाय नमो नमः ॥ १६ ॥
व्योमव्यापिर्निदं^४ मन्त्रं सर्वसिद्धिप्रदायकम् । नमः स्वाहा वषड् वौषड् हुं फट्कारान्^५ क्रमेण तु ॥ १७ ॥
हृदयादिषु^६ नेत्रान्तेष्वङ्गे^७ संयोजयेद्बुधः । अनुस्वारसमायुक्ता ब्रह्माङ्गाः परिकीर्तिताः ॥ १८ ॥
तथास्त्रं सविसर्गं^८ स्याद्विन्यसेदेवमेव तु ।^९अनन्ताद्यानुमाद्याश्च लोकेशांश्च क्रमेण तु ॥ १९ ॥
अस्त्राणामङ्गलानां च^{१०} वृषादीनां तथैव च । अन्येषामपि देवानामाद्यक्षरं^{११} तु मन्त्रकम् ॥ २० ॥
प्रणवादिचतुर्थ्यन्तं^{१२} स्वस्वनामसमन्वितम् । नमस्कारान्तसंयुक्तं सर्वेषां मन्त्रमुच्यते ॥ २१ ॥

^{१३}इति श्रीमद्रौरवतन्त्रे क्रियापादे मन्त्रोद्धारो नाम प्रथमः पटलः

-
- १ न्यसेदीशदलैर्विद्वान्—C. २ याधोन्तरे—B. ३ द्रां pour ओं—B.
४ व्योमव्यापि इदं—A; व्योमव्यापिरिदं—C. ५ हुं फट्कारक्रमेण तु—A, B et C.
६ हुं pour षु—C. ७ अन्ये pour अङ्गे—A, B et C. ८ च pour स्याद्—C.
९ अनन्ताद्या उमाद्याश्च लोकेशा—A; अनन्ताद्यानुमाद्याश्च लोकेशा(श्च क्रमेण तु)—B; अनन्ता-
द्यानुमाद्याश्च लोकेशान्—C.
१० अस्त्राणामङ्गलानां च—A; अस्त्राणा मङ्गलाना च—B et C.
११ आद्याक्षरं pour आद्यक्षरं—A et B. १२ °चतुर्थ्यन्तं स्वस्व°—A.
१३ इति श्रीरौरवतन्त्रे मन्त्रोद्धारपटलः प्रथमः—A; इति रौरवतन्त्रे मन्त्रोद्धारो नाम प्रथमः पटलः—B; इति
श्रीमद्रौरवतन्त्रे मन्त्रोद्धारः प्रथमः पटलः—C.

[द्वितीयः पटलः]

[कलान्यासविधिः]¹

तः परं प्रवक्ष्यामि कलान्यासविधिक्रमम् । अष्टौ त्रयोदशाष्टौ च चतुःपञ्च तथैव च ॥ १ ॥
द्यादीशानपर्यन्तं कलाभेदा² यथाक्रमम्³ ।

[सद्योजातकलाः]

- (१) ओं⁴ सद्योजातं प्रपद्यामि⁵ सिद्धयै नमः । (२) ओं⁷ सद्योजाताय⁸ [वै] नम ऋद्धयै नमः ।
(३) ओं⁹ भवाय¹⁰ मुदल्यै नमः । (४) ओं¹¹ भवाय लक्ष्म्यै नमः ।
(५) ओं अनादिभवाय¹² मेधायै नमः । (६) ओं¹³ १४ भवस्व मां कान्त्यै नमः ।
(७) ओं¹⁵ भवाय¹⁶ स्वधायै नमः । (८) ओं¹⁷ १८ उद्भवाय प्रजायै नमः ॥¹⁹

¹ Pour *kalānyāsavidhi* voir: *Kārikāgama*, I, 4, 93-117, *Kāraṇāgama*, I, 27, *Īntyāgama*, paṭala, 8, *Ajīāgama*, paṭala, 21, *Yogajāgama*, ms. p. 50-52, *Acintyaviśva-īdākhyā*, paṭala, 13, *Makūṭāgama*, paṭala 4.

² कलाभेदो—B.

³ cf. *Kriyādīpikā* p. 38-39.

सद्यः कलाभिरष्टाभिर्वामदेव्यैस्त्रयोदशैः । अघोराभिरथाष्टाभिश्चतसृभिर्वक्त्रकस्य च ॥

ऐशाभिः पञ्चभिश्चैव पादाद्यै विन्यसेत्क्रमात् ॥

(citation de la *Santānasamhitā*)

⁴ C omet: ओं सद्योजाताय à प्रजायै नमः । ⁵ B omet: ओ. ⁶ सिद्धे—A.

⁷ B omet: ओ. ⁸ सद्योजाताय ऋद्धे नमः—A, सद्योजाताय नमो ऋद्धयै नमः—B.

⁹ B omet: ओं.

¹⁰ D'après la *Santānasamhitā*, la leçon serait ओ भवाय धृत्यै नमः, voir note 19.

¹¹ B omet: ओं. ¹² अनादिभुवे—B. ¹³ B omet: ओं.

¹⁴ ओं भवस्वमाय कान्त्यै नमः—A. ¹⁵ B omet: ओ. ¹⁶ A omet स्वधायै.

¹⁷ B omet: ओं. ¹⁸ उद्भवाय नमो पूजायै नमः—B, ओ उद्भवाय प्रजायै नमः—A.

¹⁹ cf. *Kriyādīpikā* p. 39 pour les huit *kalā-śakti* de Sadyojāta (citation tirée de la *Santānasamhitā*):

गुह्ये गुदे च ऊर्वोश्च जान्वोर्जङ्घाद्वयोरपि^१ ॥ ३ ॥ ^२स्फिक्राटिद्वयपार्श्वेषु वामदेवकला न्यसेत् ।

[अघोरकला.]

- (१) ^३ओं अघोरेभ्यस्तमायै नम । (२) ओं अथ घोरेभ्यो ^४धरायै ^५नम ।
 (३) ^६ओं घोर रक्षायै नम । (४) ओ ^७घोरतरेभ्यो ^८निद्रायै नम ।
 (५) ^९ओं ^{१०}सर्वतो ^{११}धृत्यै ^{१२}नम । (६) ^{१३}ओ सर्व क्षान्त्यै नम ।
 (७) ^{१४}ओं सर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु ^{१५}स्मृत्यै नम । (८) ^{१६}ओ रुद्ररूपेभ्य क्षमायै नम ।

हृदये कण्ठदेशे ^{१७}चाप्यंसयोरुभयोरपि ॥ ४ ॥ ^{१८}नाभ्यामुदरपृष्ठोरस्वघोरस्य कला न्यसेत् ।

- (१) ^{१९}ओं तत्पुरुषाय विद्महे निवृत्यै नम । (२) ^{२०}ओं महादेवाय धीमहि प्रतिष्ठायै ^{२१}नम ।
 (३) ^{२२}ओ तन्नो रुद्र विद्यायै नम । (४) ^{२३}ओ प्रचोदयाच्छान्त्यै^{२४} ^{२५}नम ।

^१ वामदेव, ^२ज्येष्ठ, ^३श्रेष्ठ, ^४रुद्र, ^५काल, ^६कल, ^७विकरण, ^८बल, ^९विकरण, ^{१०}बल, ^{११}बलप्रमथन, ^{१२}सर्वभूतदमन, ^{१३}मनोन्मन ।

Mais dans notre texte, श्रेष्ठ (N° 3) est omis, et उन्मन est ajoutée comme treizieme, remarquer les variantes प्रमथन pour बलप्रमथन (N° 11), सर्वभूत pour सर्वभूतदमन (N° 12)

cf *Suprabhedāgama*, 4, 3, 240-247

सद्यमन्त्रकलाश्चाष्टौ वामाख्यस्य त्रयोदश । अघोरस्य कलाश्चाष्टौ पुरुषस्य चतुष्कला ॥
 ईशानस्य कलाः पञ्च पञ्चब्रह्मसमुद्भवाः । अष्टत्रिंशत्कलाश्चैता शृणु वै शेषिण कला ॥
 शशिनी चाङ्गदा इष्टा मरीची ज्वलिनी तथा । ईशानस्य कला पञ्च प्रोक्तास्तत्पुरुषे शृणु ॥
 निवृत्तिश्च प्रतिष्ठा च विद्या शान्तिस्तथैव च । पुरुषस्य कला ह्येताश्चतस्रस्तु विशेषकाः ॥
 तमो मोहः क्षया निष्ठ व्याधिमृत्युक्षुत्तृद् । कलाश्चाष्टौ त्वघोरस्य वामदेवकला शृणु ॥
 रजो राक्षा रती पाल्या कामा सयमिनी क्रिया । हुं क्रोधिका च धात्री च ब्राह्मिणी मोहिनी वरा ॥
 त्रयोदश कला ह्येता सद्योजातकला शृणु । सिद्धिर्वृद्धिर्द्युतिर्लक्ष्मीर्मेधा कान्ति स्वधा धृति ॥
 सद्योजातकला ह्यष्टौ भूताक्षरसमन्विता ॥

^१ जान्वोर्जङ्घाद्वयेऽपि च—B

^२ स्पृक्—A, स्फृक्—B

^३ B omet ओं, C omet les huit lignes suivantes

^४ मोहायै—B

^५ B omet नमः

^६ B omet ओं

^७ घोरतरेभ्यश्च—B

^८ निद्रायै—B

^९ B omet ओं

^{१०} सर्वेभ्यो—B

^{११} मृत्यवे—B

^{१२} B omet नमः

^{१३} B omet ओं

^{१४} B omet ओं

^{१५} भृताये—B

^{१६} B omet ओं

^{१७} A, B et C omettent च

^{१८} A नाभिपृष्ठोरसोश्चैव अघोराभ्यः कला न्यसेत् ।, C नाभिपृष्ठोरसोश्चैव अघोरस्यकला न्यसेत् । ;

B: नाभिपृष्ठोरसोश्चैव अघोरस्य कला न्यसेत् ।

^{१९} C omet les deux lignes suivantes, B omet ओं

^{२०} B omet ओं

^{२१} B omet नम

^{२२} B omet ओं

^{२३} B omet ओं

^{२४} A प्रचोदयाश्चाज्यै

^{२५} B omet नम.

ऊर्ध्वे च दक्षिणे वक्त्रे त्वपरे वामवक्त्रके ॥ ५ ॥

पुरुषस्य ¹कला हीष्टा प्रमाणं ह्यूर्ध्ववक्त्रके । विन्यसेत्तु क्रमणैव चैव वक्त्रकला² रुरो ॥ ६ ॥

[ईशानकला]

(१) ³ओं ईशानस्सर्वविद्यानां शशिन्यै नम । (२) ओं⁴ ईश्वर सर्वभूतानाम् अङ्गदायै नम ।

(३) ओं ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मोष्टायै⁵ नम । (४) ओं शिवो ⁶मे अस्तु मरीच्यै नम ।

(५) ओं ⁷सदाशिवो ज्वालिन्यै नम ।

⁸ऊर्ध्वमूर्धनि पूर्वादिमूर्धसूक्तक्रमान्यसेत् । ⁹शिरसि स्याच्छिरोमन्त्रं शिखायां तु शिखा न्यसेत् ॥ ७ ॥

स्तनयोः कवचं ¹⁰न्यस्य ¹¹नेत्रं नेत्रेषु विन्यसेत् । अस्त्रं हस्ततले ¹²न्यस्य ¹³सूक्ष्मदेहे शिवस्य तु ॥ ८ ॥

एवं क्रमेण विन्यस्य ¹⁴देहाभ्यर्चनमाचरेत् । ¹⁵स्थूलदेहं न्यसेदेव देशिकस्य विशेषत ॥ ९ ॥

¹⁶देवेशस्यार्चनार्हत्वाच्छिवदेहं तदुच्यते ।

¹⁷देव्यर्चने च ¹⁸देवीनामुद्धार ब्रह्मपञ्चकै । ¹⁹तत्तद्द्विजै षडङ्गैश्च सूक्ष्मदेहं तु विन्यसेत् ॥ १० ॥

²⁰ इति श्रीमद्रौरवतन्त्रे क्रियापादे कलान्यासविधिर्नाम द्वितीय पटल

¹ A कला हीष्टा प्रमाण ह्यूर्ध्ववक्त्रके, B : कला ह्यष्टप्रमाणादूर्ध्ववक्त्रके

² Comparer ceci avec les तत्पुरुषकला de अघोरशिवाचार्य L'ordre des kalā est ici निवृत्ति, प्रतिष्ठा, विद्या et शान्ति, mais dans l'autre texte il est inverse c a d शान्ति, विद्या, प्रतिष्ठा et निवृत्ति
Lé texte semble corrompu, l'étude comparée des autres textes suggere de corriger les vers 5b et 6a de la façon suivante

पूर्वे च दक्षिणे वक्त्रे तूत्तरे वामवक्त्रक । पुरुषस्य कला हीष्टा प्रमाण नोर्ध्ववक्त्रके ॥

³ C omet les cinq demi-vers suivants, B omet ओं

⁴ B omet ओं

⁵ A इष्ट्यै pour इष्टायै

⁶ A मेऽस्तु

⁷ A सदाशिवाय pour सदाशिवो

⁸ A ऊर्ध्वमूर्धनि पूर्वादिषु मूर्धत्युक्तक्रमान्यसेत् ।, B ऊर्ध्वमूर्धनि च पूर्वादिमूर्धनि चोर्ध्वे क्रमान्यसेत् ।;

C ऊर्ध्वमूर्धनि पूर्वादिमूर्धसु च क्रमान्यसेत् ।

⁹ A शिरस्याच्च शिरोमन्त्रे

¹⁰ C न्यस्त्वा

¹¹ A नेत्रे

¹² A न्यस्त्वा

¹³ A सूक्ष्मदेह

¹⁴ A देहाभ्यर्चनमाचरेत्

¹⁵ C स्थूलदेहे न्यसेदेव.

¹⁶ A देवेशमर्चनार्हत्वाच्छिवदेहं

¹⁷ A देव्यर्चान्यच्च

¹⁸ A, B et C देवानाम्

¹⁹ A षडङ्गैस्तत्तद्द्विजैस्तु

²⁰ A इति श्रीरौरवतन्त्रे कलान्यासपटलः, B इति श्रीरौरवतन्त्रे कलान्यासो नाम द्वितीय. पटलः, C इति श्रीमद्रौरवतन्त्रे कलान्यासविधिर्नाम द्वितीयः पटलः

Kalā-nyāsa consiste en ceci attouchements rituels des différentes parties de son propre corps ou du corps de Śiva, avec accompagnement de formules ou *mantra* contenant les noms des 38 *kalā* La base sur laquelle sont construits les 38 *mantra* utilisés a cet effet est constituée par cinq *mantra* vediques tirés du *Taittirīya Āranyaka* (x, 43 à 47) et dont chacun est ici mis en relation avec l'un des cinq visages de Śiva Sadyojāta, Vāmadeva, Aghora, Tatpuruṣa, Īśāna

Voici ces versets

सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमः । भवे भवे नातिभवे भवस्व¹ मा भवोद्भवाय नमः ॥

वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय नमः कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः ।²

अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः सर्वत ३शर्वं सर्वभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः ।

तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि । तन्नो रुद्र प्रचोदयात् ।

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मे अस्तु सदा शिवोम् ।

Pour former les 38 *nyāsa-mantra*, chacun des 5 *mantra* precedents est divisé en un certain nombre de parties respectivement 8, 13, 8, 4, 5 Chaque partie precedee de ओं et suivie du nom de la *kalā* au datif, puis de नमः, constitue un *mantra* Ex ओं सद्योजातं प्रपद्यामि सिद्धयै नमः

De tous les *āgama* que nous avons pu réunir jusqu'ici, (et dont aucun n'est complet) le *Rauravāgama* est le seul qui donne en prose *in extenso* les *kalā-nyāsa-mantra*, les autres donnent sous une forme versifiée, les indications nécessaires pour former les *mantra*, mais plusieurs interpretations sont possibles, et il est difficile dans ces conditions de comparer avec precision les differentes versions, on peut neanmoins apercevoir des différences assez importantes, dans la division en sections des *mantra* vediques, etc

Mais les manuels de rituel utilises de nos jours par les prêtres, tels la *Kriyākramadyotikā* d'Aghoraśivācārya, l'*Īśānasivagurudevapaddhati*, etc, qui suivent apparemment le *Kārikāgama* donnent aussi une version complète des *Kalā-nyāsa-mantra*, à peu pres la même dans tous (les variantes sont donnees en note) et puisque cette version gouverne la pratique actuelle, il est intéressant de la comparer avec celle du *Rauravāgama*.

Voici ce que dit la *Kriyākramadyotikā* ⁴

[ईशानकला]

⁵ ओं हों ईशानस्सर्वविद्यानां शाश्वतै नमः ऊर्ध्वमूर्ध्नि, ओ हो ईश्वरस्सर्वभूतानाम् अङ्गदायै नमः पूर्वमूर्ध्नि, ओं हों ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मा इष्टायै नमः दक्षिणमूर्ध्नि, ओ हो शिवो मे अस्तु मरीच्यै नमः उत्तरमूर्ध्नि, ओं हों सदाशिवो ज्वालिन्यै नमः पश्चिममूर्ध्नि ।

इति एवमीशानकलापञ्चकम्

¹ Bhatṭaśobhākara, commentateur des Veda, lit भजस्व pour भवस्व qui a été adopté dans les autres *āgama* et manuels

² Ces vers sont chantés dans l'Inde du Sud, spécialement en pays tamoul selon la version suivante वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय नमः कलविकरणाय नमो बलाय नमो बलविकरणाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः

³ La leçon adoptée par le ms A est सर्वत सर्वं सर्वेभ्यो et per le ms B est सर्वेभ्यः सर्वं सर्वेभ्यो.

⁴ Cité dans le *Parārthanityapūjāvidhi*, ed de Devakotai

⁵ Īśānaśivācārya ajoute अङ्गुष्ठमूलाभ्यां avant ceci

[तत्पुरुषकला]

¹ ओं हे अव्यक्तकलायै नम ऊर्ध्ववक्त्रे, ² ओ हे तत्पुरुषाय विद्महे शान्त्यै नम पूर्ववक्त्रे, ओ हे महादेवाय धीमहि विद्यायै नमः दक्षिणवक्त्रे, ओ हे तन्नो रुद्र. प्रतिष्ठायै नम उत्तरवक्त्रे, ओ ह प्रचोदयान्निवृत्त्यै नम. पश्चिमवक्त्रे ।

इति तत्पुरुषकलाश्चतस्रः.

[अघोरकला]

³ ओ हु अघोरेभ्यस्तमायै नम. हृदये, ओ अथ घोरेभ्यो मोहायै नम. ग्रीवायाम्, ⁴ आ हु अघोर रक्षायै ⁵ नम. दक्षिणासं, ओ हु घोरतरेभ्य ⁶ निद्रायै ⁷ नम. वामासे, ओ हु ⁸ सर्वेभ्यस्सर्वमृत्यवे नमः नाभौ, ओ हु सर्वेभ्यो मायायै नम जठरे, ओ हु नमस्ते अस्तु रुद्र भयायै नम. पृष्ठे, ओ हु रूपेभ्यो जरायै ⁹ नमः उरसि ।

इति ¹⁰ बहुरूपकलाष्टकम्

[वामदेवकला]

¹¹ ओ हि वामदेवाय नमो जरायै ¹² नम गुह्ये, ओं हि ज्येष्ठाय नमो रक्षायै नम. लिङ्गे, ओं हि रुद्राय नमो रत्यै नम. दक्षिणोरौ, ओं हि कालाय नम पाल्यै नम. वामोरौ, ओ हि कल वामायै ¹³ नमः दक्षिणजानुनि, ओ हि विकरणाय नमस्सयमिन्यै ¹⁴ नम. वामजानुनि, ओ हि बल क्रियायै नम. दक्षिणजङ्घायाम्, ओं हि विकरणाय नमो बुद्धयै ¹⁵ नमो वामजङ्घायाम्, ओं हि बल (कार्यै) कार्यायै ¹⁶ नम. दक्षिणस्फिचि, ओं हि प्रथमनाय ¹⁷ नमो धान्यै

¹ *Īsānaśivācārya* ajoute अङ्गुष्ठतर्जनीभ्यां avant ceci

² Ce *Kalāmantra* semble une addition, fondée sur *Ajitāgama (arcanāvidhi-patala vers 88-89)*, la leçon de l'*Īsānasivagurudevapaddhati* est ओं हे अव्यक्तकलाय शान्त्यतीतकलायै नम.

³ *Īsānaśivācārya* ajoute अङ्गुष्ठमध्यमाभ्यां avant ceci

⁴ *Īsānaśivācārya* ओं हुं घोरेभ्यश्च रिक्षायै नम.

⁵ निष्ठायै pour रक्षायै—autre leçon

⁶ *Īsānaśivācārya* घोरतरेभ्यश्च

⁷ ,, रिषायै pour निद्रायै, शक्त्यै autre leçon

⁸ ,, सर्वतदशर्वमृत्यवे

⁹ *Śivārcanacandrikā* तरायै pour जरायै

¹⁰ *Īsānaśivācārya* अघोर pour बहुरूप

¹¹ ,, ajoute अङ्गुष्ठानामिकाभ्यां avant ceci

¹² *Īsānaśivācārya* et *Śivārcanacandrikā* रजायै pour जरायै

¹³ *Īsānaśivācārya* et *Śivārcanacandrikā* कामायै pour वामायै

¹⁴ *Śivārcanacandrikā* सयामायै pour सयमिन्यै, *Īsānaśivācārya* सयामिन्यै.

¹⁵ *Īsānaśivācārya* स्मृत्यै pour बुद्धयै

¹⁶ ,, बलकायायै pour बलकार्यायै ou बलकार्ये

¹⁷ ,, बलप्रमथनाय pour प्रमथनाय

नम. वामस्फिचि, ओं हिं सर्वभूतदमनाय नमो भ्रामिण्यै¹ नम. कट्याम्, ओं हिं मनो मोहिन्यै नम दक्षिणपार्श्वे, ओं हिं उन्मनाय नमो भयायै² नम. वामपार्श्वे ।

इति वामदेवकलास्त्रयोदश

[सद्योजातकला]

³ ओं ह सद्योजात प्रपद्यामि सिद्धयै नमः दक्षिणपादे, ओं ह सद्योजाताय वै नम⁴ ऋद्धयै नमः वामपादे, ओं हं भवे द्युत्यै⁵ नम दक्षिणपाणौ, ओ ह अभवे लक्ष्म्यै नम. वामपाणौ, ओ ह अनातिभवे मेघायै⁶ नम. नासायाम्, ओं ह भवस्व⁷ मा कान्त्यै नम शिरसि, ओं हं भव स्वधायै⁸ नम. दक्षिणबाहौ, ओ ह उद्भवाय नमो धृत्यै नम. वामबाहौ ।

इति सद्योजातकलाष्टकम्

इत्यष्टत्रिंशत्कलान्यासः

Les differences essentielles avec le *Rauravāgama* sont visibles

1 Le *Rauravāgama* suit l'ordre même des *mantra* védiques de *Sadyojāta* à *Īsāna*. Les manuels suivent l'ordre inverse, d'*Īsāna* à *Sadyojāta*

2 Les manuels introduisent dans chaque *mantra*, après ओ, les *bīja-mantra* de Śiva, respectivement ह्रीं, हे, हु, हिं, ह pour les *mantra* des groupes d'*Īsāna*, *Tatpuruṣa*, *Aghora*, *Vāmadeva*, *Sadyojāta* Rien de tel dans *Rauravāgama*

3 *Aghoraśivācārya*, en découpant les *mantra* vediques, laisse tel quel chaque élément, avant de le faire suivre du nom de la *kalā* au datif Le *Rauravāgama* par contre, met aussi parfois au datif le dernier mot du passage vedique (quand il n'y est pas déjà)

4 En plusieurs endroits enfin le découpage est différent dans les deux versions, ainsi que les noms de quelques-unes des *kalā* (śakti)

Ces remarques ainsi que d'autres qui seront faites plus tard, suggèrent l'existence de deux traditions au moins dans le domaine des *āgama*, l'une d'elle, representee par les manuels utilisés de nos jours est vivante dans la pratique actuelle, l'autre representee en particulier par le *Rauravāgama* semble tombee en desuetude

Voici un tableau comparatif des noms des *kalā* que l'on rencontre dans les différents *āgama* et les manuels les plus importants Plusieurs *āgama* n'ont pas encore été publiés et les noms des *kalā* ont été pris dans les mss, quelques-uns peuvent être corrompus, d'autres manquent, les manuscrits étant souvent incomplets

1	<i>Īsānaśivācārya</i>	भ्रामण्यै pour भ्रामिण्यै, <i>Śivārcanacandrikā</i> et les autres ब्राह्मण्यै
2	„	भवायै pour भयायै
3	„	ajoute अङ्गुष्ठानामिकाभ्या avant ceci
4	„	सद्योजाताय वै नमो नम.
5	„	दूत्यै pour द्युत्यै
6	„	अनादिभव मेघायै
7	„	भवस्व pour भवस्व
8	„	भव स्वधायै pour भवस्वधायै

[तृतीयः पटलः]

[शिवपञ्चाक्षरविधिः]

प्रवक्ष्यामि समासेन शिवपञ्चाक्षर रुरो । अञ्जलौ¹ मूर्तिवर्णा स्युर्व्योम कुर्याद्यथाक्रमम्² ॥ १ ॥
पञ्चपञ्चकषष्टं च पञ्चमं³ सप्तमं च यत् । षडन्तात्पञ्चमं चैव षड्दुर्गे क्षात्तु पञ्चमम् ॥ २ ॥
⁵आदावन्त्ये भवाद्युक्तं तृतीयं तत्स्वरान्वितम् । ⁶तृतीयस्वरसयुक्तं प्रणवादिशिवान्तकम् ॥ ३ ॥
शिवपञ्चाक्षरं ⁷ह्येतदीशानाद्यधिदैवतम् । ⁸अनुष्टुभादिछन्दांसि ⁹अनाद्या ऋषयः स्मृता ॥ ४ ॥
¹⁰शक्तयस्त्वम्बिकाद्याः स्युः ¹¹श्वेतासृक्पीतकृष्णका ।
¹²श्यामाभास्ते धरण्याद्या ¹³सिद्धयन्ते ¹⁴सधयोर्जपात् ॥ ५ ॥
यो य तु मनसा ध्यायेत्सैव नित्यमवाप्नुयात् ॥ ६ ॥

इति ¹⁵श्रीमद्रौरवतन्त्रे [क्रियापादे] शिवपञ्चाक्षरविधिर्नाम ¹⁶तृतीयः पटलः

1 अजह्वौ—A, अजह्वौ—B

2 व्योमायातु यथाक्रमम्—A, व्योम यातुर्यथाक्रमम्—B, व्योम कुर्याद्यथाक्रमम्—C

3 सप्त पञ्चमम्—A et C

4 C omet cette ligne, षडङ्गात् pour षडन्तात्—B

5 आदावन्त्ये भवाद्युक्तं चतुर्थं प्रणवादिकम्—B, आदावत्यमपाद्युक्तं तृतीयं तत्स्वरान्वितम्—A आदावत्यमपाद्युक्तं तृतीयं तत्स्वरान्वितम्—C

6 तृतीयं स्वरसयुक्तं—A et B

7 एव pour एतद्—C

8 अनुष्टुभादि—A, अनुष्टुभादि—C

9 अनद्युन्मर्षयः स्मृतेम्—B, अनामिन्मर्षयः स्मृताः—C

10 शक्तयस्त्वम्बिकादीनि—A, शक्तयस्त्वम्बिकादीनि—C

11 श्वेतस्तपीतकृष्णका—B, श्वेतासृक्पीतकृष्णकाः—C

12 श्यामलास्ते—B.

13 सिद्धयन्ते—A, सिद्धान्ते—B

14 सधयो जपान्—B, सन्धयो जपाम्—C

15 A omet श्रीमद्

16 द्विपञ्चाशत् पटलः—C

[तुरीयः पटलः]

[जपविधिः]¹

अङ्गुलीदर्भयोर्ग्रन्थिगोवालग्रन्थिजं कुशम्² । स्फटिकं³ मौक्तिक पादं पुत्रजीव⁴ शिवाक्षजम्⁵ ॥ १ ॥
अधमाधमपूर्वं तु दशवृद्धयुत्तरोत्तरम्⁶ । फलसिद्धिमवाप्नोति चैकाक्षत् षण्मुखावधि⁷ ॥ २ ॥
शतवृद्धयुत्तरं विद्याद्वारण⁸ च तथैव हि⁹ । शिवचिह्नं हि¹⁰ रुद्राक्षं भस्म चैव तथैव हि ॥ ३ ॥
दर्शनं¹¹ पापनाशं तु स्पर्शनं¹² सर्वसिद्धिदम् । ¹³रुद्राक्षधारणात्पुण्यमपमृत्युजयप्रदम् ॥ ४ ॥
प्रयाणकाले¹⁴ त्वेवैकं¹⁵ भक्षयित्वा तु याति य.¹⁶ । स¹⁷ रुद्रपदमाप्नोति पुनर्जन्म न विद्यते ॥ ५ ॥
रुद्राक्षमिव यत्तच्च यद्भस्म भस्मसादृशम्¹⁸ । अमन्त्रं वा समन्त्र¹⁹ वा तौ धृत्वा²⁰ मुक्तिमाविशेत् ॥ ६ ॥

इति श्रीमद्रौरवतन्त्रे²¹ [क्रियापादे] जपविधिर्नाम चतुर्थ पटल²²

¹ Pour *japalakṣana* voir *Aṁsumadāgama, paṭala, 58*

² A अङ्गुले दर्भया ग्रन्थ गोवाग्रे ग्रन्थयोः कुशा, B अङ्गुले दर्भया ग्रन्थ गोवाग्रे ग्रन्थयो. कुशम्, C अङ्गुलैर्दर्भया ग्रन्थिर्गोवाग्रे ग्रन्थयो. कुशा

³ A स्फटिक

⁴ A दीप pour जीव

⁵ B शिवाक्षरम् pour शिवाक्षजम्

⁶ A अथवा अधमं मात्रदशवृद्धयुत्तरोत्तरम्, B अधमाधमादत्र दशवृद्धयुत्तरोत्तरम्, C अथवा दशमं चाथ मात्रदशवृद्धयुत्तरोत्तरम्

⁷ A षण्मुखाविधिः pour षण्मुखावधि

⁸ A विद्याधरणं pour विद्याद्वारण

⁹ C च pour हि

¹⁰ A भीरु pour हि

¹¹ B दर्शनात् pour दर्शन

¹² B स्पर्शनात् pour स्पर्शनं

¹³ A उक्तानु pour रुद्राक्ष

¹⁴ C प्रधानकाले

¹⁵ A तावेक

¹⁶ A भक्षयित्वा त्रयं निये, C भक्षयित्वा त्रयं तु य

¹⁷ A ते pour स

¹⁸ C भस्मसादृशम्, B भस्मसादृशा

¹⁹ C सुमन्त्र pour समन्त्रम्

²⁰ A दौद्धृता pour तौ धृत्वा, C तौ धृता

²¹ A श्रीरौरवतन्त्रे, B omet श्रीमद्रौरवतन्त्रे.

²² A जपविधिचतुर्थ. पटलः, C. जपविधिर्नाम त्रिचत्वारिंशत्पटल

[पञ्चमः पटलः]

[शौचविधिः]¹

अतः परं प्रवक्ष्यामि शौचमन्त्र² रुरो³ शृणु । गत्वा प्राप्ताद्बहिर्धीमान् सजले विजने भुवि⁴ ॥ १ ॥
भानोर्नाभिमुखासीनो विष्मूत्रे च विसृज्य च⁵ । सव्यकर्णोपरि यज्ञसूत्र धृत्वा तु वामके ॥ २ ॥
हस्तेन⁷ शेषं⁸ सगृह्य सव्यहस्ते मृदं⁹ गृहेत् । जलाशय समागम्य त्वासीनस्तु जलान्तिके ॥ ३ ॥
¹⁰दशकृद्गुदशुद्धयर्थं मेद्रे¹¹शुद्धयर्थकं¹¹ त्रयम् । ¹²यावन्मात्र मन शुद्धिस्तावच्छौच¹³ समाचरेत् ॥ ४ ॥
हस्तौ पादौ च¹⁴ सशोध्य ¹⁵प्राग्बद्धस्त्रोपवीतधृक् । विसृज्य तत्तीरदेशमन्यत्र क्षालनं कुरु ॥ ५ ॥

इति श्रीमद्रौरवतन्त्रे [क्रियापादे] शौचविधिर्नाम पञ्चमः पटलः¹⁶

¹ Pour saucavidhi et ācamanavidhi voir *Suprabhedāgama*, I, 4, *Cintyāgama*, *Paṭala*, 3, *Virāgama*, *paṭala* 35, *Kumāra-tantra*, *paṭala*, 3, *Kāmikāgama*, I, 3 etc

² A. शौचमन्त्र pour शौचमन्त्र.

³ A. रुरो pour रुरो

⁴ A. सजलेपि जले भुवि.

⁵ A. भानोऽनभिमुखासीने विष्मूत्रौ च विसृज्य च, C. भानोरभिमुखासीने विष्मूत्रौ च विसृज्य च.

⁶ C. सर्वं pour सव्य

⁷ B. हस्ते तु pour हस्तेन

⁸ C. शेषं pour शेषं

⁹ C. सव्यहस्तान्मृद

¹⁰ C. दशकृद् pour दशकृद्

¹¹ B. मेद्रे शुद्धयर्थकं

¹² A. यावन्मात्रमनःशुद्धिस्.

¹³ B. शुद्धिं pour शौच.

¹⁴ B. पादौ हस्तौ च pour हस्तौ पादौ च.

¹⁵ C. पार्श्वद् pour प्राग्बद्ध.

¹⁶ A. इति श्रीरौरवतन्त्रे शौचविधिः पञ्चमः पटलः, B. इति शौचविधिर्नाम पञ्चमः पटलः, C. इति श्रीमद्रौरवतन्त्रे शौचविधिर्नाम अष्टमः पटलः.

[षष्ठः पटलः]

[आचमनविधिः]

अतः परं प्रवक्ष्यामि शृणुष्व आचमनं रुरो । पादौ हस्तौ च सशोध्य जले¹ तीरे च पादकौ ॥ १ ॥
सर्वदा² प्राङ्मुखासीनोऽथ वोदङ्मुखसंस्थितः । गोकर्णाकृतिहस्तेन³ माषमग्नजलं गृहेत् ॥ २ ॥
आत्मविद्याशिवायेति⁴ त्रिं कृत्वा प्राशयेत् क्रमात् । आस्यमङ्गुष्ठतो मृज्य⁵ द्विं कृत्वास्यमधस्तथा⁶ ॥ ३ ॥
⁷अङ्गुष्ठानामिकाभ्यां तु⁸ चक्षुषी सस्पृशेद्बुधः । मध्यमाङ्गुष्ठिकाभ्यां तु नासिकायाः⁹ पुटं स्पृशेत् ॥ ४ ॥
तर्जन्याङ्गुष्ठिकाभ्यां तु श्रोत्रे¹⁰ चैव तु सस्पृशेत् ।¹¹अङ्गुष्ठाग्रेण मूर्धानं स्पृशेत्प्रागुक्तमन्त्रतः ॥ ५ ॥
शुद्ध्यर्थं कारयेद्देवं पुनरप्येवमाचरेत्¹² ॥ ६ ॥

इति¹³ श्रीमद्रौरवतन्त्रे [क्रियापादे] ¹⁴आचमनविधिर्नाम षष्ठः पटलः ।

1 जलतीरे—B

2 प्राङ्मुखासीनः वोदङ्मुखश्च संस्थितः—B, प्राङ्मुखासीनोदङ्मुखो वापि संस्थितः—A, प्राङ्मुखासीनोदङ्मुखो वाथ संस्थितः—C

3 सर्पार्थं जलं संगृहेत्—A, कर्पार्थं जलं संगृहेत्—B, माषार्थं जलं संगृहेत्—C

cf *Suprabheda*, 1, 5, 15 “हस्ते गोकर्णवत्कृते । माषमग्नं तु यद्धारि etc, cf *Kriyādīpikā*, p 3: शुद्धजलं गोकर्णवत् कृतपाणिना गृहीत्वा मुक्ताङ्गुष्ठकनिष्ठिकेन माषमग्नजलं त्रिः पिबेत्

4 cf *Kriyādīpikā*, p 4 जलं आत्मशुद्ध्यर्थं हू आत्मतत्त्वाय स्वधा इति प्रथमं पिबेत् । हू विद्यातत्त्वाय स्वधा इति द्वितीयं पिबेत् । हूं शिवतत्त्वाय स्वधा इति तृतीयं पिबेत्

5 द्विं कृत्वास्तमथोत्तथा—A, द्विं कृत्वास्तमधो तथा—B, द्विं कृत्यक्तमथोत्तथा—C

6 cf *Kriyādīpikā*, p 4 दक्षिणाङ्गुष्ठमूलेन दक्षिणापार्श्वेऽङ्गुष्ठौ द्विः परिमृज्य मध्यमाङ्गुलित्रयेणास्यमधः सकृत् परिमृज्य etc

7 cf *Suprabheda*, 1, 5, 17-18

अङ्गुष्ठानामिकाभ्यां तु चक्षुषी सस्पृशेद्बुधः । अङ्गुष्ठतर्जनीभ्यां तु नासिका सस्पृशेत्पुनः ॥

अङ्गुष्ठकनिष्ठाभ्यां तु श्रोत्रे चैव तु सस्पृशेत् ।

cf *Kriyādīpikā*, p 4 Section 12 अङ्गुष्ठानामिकाभ्यां घ्राणनेत्रश्रोत्रनाभिहृदयमूर्धबाहून् क्रमेण स्पृशेत् -

8 च—C

9 स्फुटा—C

10 श्रोत्रौ—A

11 अङ्गुष्ठाग्रेण—A

12 cf *Kriyākramadyotikā*, p 17-18 आचमनविधिः—बद्धचूडं, प्रागास्य उदगास्यो वा अनावृत-शिरा आसीनः फेनबुद्बुदरहितेन वीक्षितेनाम्भसा ‘ओं हा आत्मतत्त्वाय स्वधा’ ‘ओं हीं विद्यातत्त्वाय स्वधा’ ‘ओं हूं शिवतत्त्वाय स्वधा’ इति प्रत्येकं पाणिं प्रक्षाल्य ब्रह्मतीर्थेनाचम्य, ओष्ठावङ्गुष्ठमूलेनास्त्रेण द्विः परिमृज्य, हस्ततलेनाधो-मुखं सकृत् परिमृज्य अङ्गुष्ठानामिकाभ्यां मुखनासिकाकर्णविवराणि नाभिहृदसद्वयशिरासि दक्षिणवामक्रमेण हृदा सस्पृश्य आचमनं भवति ।

13 इति रौरवतन्त्रे पटलः—A, इति श्रीमद्रौरवतन्त्रे—C

14 आचमनविधिपटलः षष्ठः—A, आचमनविधिर्नाम षष्ठः पटलः—B, आचमनविधिर्नाम नवमः पटलः—C.

[सप्तमः पटलः]

[स्नानविधिः]¹

अत परं प्रवक्ष्यामि स्नानं पापनिवृत्तये । उदङ्मुखो प्राङ्मुखो वा² गत्वा तीर्थजलाशयम् ॥ १ ॥
³आमलकीफलगन्धाद्यैर्देहमूर्धादि शोधयेत् । वक्त्र दन्तांश्च⁴ जिह्वां च निर्मलं⁵ शोधयेद्बुधः ॥ २ ॥
⁶ततश्चाचमनं कुर्यादवगाहं ततश्चरेत् । शिवं ब्रह्माङ्गमुच्चार्य कारयेदघमर्षणम् ॥ ३ ॥
पुनराचम्य विधिवत्ततो नित्य समाचरेत् । ⁷सूर्यश्चाग्निश्च⁸ मन्त्रैस्तु प्रातरादि जलं पिबेत् ॥ ४ ॥
ततश्चाचम्य विधिवद्दधिक्राद्यैस्तु⁹ प्रोक्षयेत् । भूर्भुवःस्वेति¹⁰ मन्त्रेण ¹¹त्रिसन्ध्यं ¹²विसृजेज्जलम् ॥ ५ ॥
देवानां च ऋषीणां च ¹³पितृणां तर्पयेत्क्रमात् । आर्द्रवस्त्र ¹⁴ततोत्सृज्य धौतवस्त्रं तु धारयेत् ॥ ६ ॥
अष्टोत्तरशत वापि तदर्धं वा तदर्धकम् । दश पञ्च ¹⁵त्रियेक वा सावित्रीं च जपेद्बुधः ॥ ७ ॥
¹⁶मित्रासत्ये इमं मेति¹⁷ प्रातरादि समाचरेत् ॥ ८ ॥

¹⁸इति ¹⁹श्रीमद्रौरवतन्त्रे [क्रियापादे] ²⁰स्नानविधिर्नाम सप्तमः पटलः²¹ ।

¹ pour *snānavidhi* voir *Kāmikāgama*, I, 3, *Kāranāgama*, I, 29, *Kīranāgama*, *kriyāpāda*, *paṭala* 1, *Diptāgama*, *paṭala* 55, *Yogajāgama*, ms p 26-30, *Suprabhedāgama*, I, 5, *Svāyambhuvāgama*, *paṭala* 5, *Cintyāgama*, *paṭala* 4, *Ajtāgama*, *paṭala* 30, *Vīrāgama*, *paṭala* 35.

² प्राङ्मुखोदङ्मुखो वापि—B, प्राङ्मुखोदङ्मुखो वाय—C

³ आमलकीफलगन्धाद्यैर्देह मूर्धान च शोधयेत्—A, आमलकीफलककाद्यैर्देहमूर्ध्वं च शोधयेत्—C

cf *Suprabhedā* रजनीकणविष्टैस्तु अङ्गप्रत्यङ्गघर्षणम् (I, 5, 11),

cf *Kāmika*, I, 3, 37 सुगन्धामलकाद्यैस्तु स्नायाद्राजोपचारत

⁴ दन्तं च—A.

⁵ साधयेद्—B ⁶ आचमन ततः कुर्यादवगाहनमाचरेत्—A.

⁷ सूर्यश्चाग्नेस्तु मन्त्रैस्तु—A, सूर्यश्चेत्यादिमिर्मन्त्रैः—B, सूर्यश्चाग्नी तु मन्त्रैस्तु—C.

⁸ *Taittirīya-āranyaka*. 10 25. 1 सूर्यश्च मा मन्युश्च etc , 10. 24 1 अग्निश्च मा मन्युश्च etc.

⁹ *Rgveda*, 4 39 6 दधिक्राव्णो अकारिषम् etc , च pour तु—B.

¹⁰ *Taittirīya-saṃhitā*, I 6 2 2 ¹¹ आसन्ध्यं—B.

¹² विसृत जलम्—A, विसृते जलम्—C. ¹³ विप्राणा—B et C.

¹⁴ ततोत्सृज्य—A. ¹⁵ त्रियेक—A, त्रिधैक—C.

¹⁶ मित्रा सत्ये इममेतिश्च—A, मित्रासन्त्योर्मेमातिश्च—C, मित्रा सत्ये इमं मेल्यादि—B.

¹⁷ *Rgveda*. 3. 59. 1 मित्रो जनान् यातयति etc , (voir aussi, *Taittirīya-saṃhitā*, 3 4 11. 5), *Taittirīya-saṃhitā*, 3 4, 11. 2 आसत्येन रजसा etc, *Rgveda* 1. 25. 19 et *Taittirīya-saṃhitā*, 2 1. 11 6. इमं मे वरुण etc.

¹⁸ इति श्रीमद्रौरवतन्त्रे—C.

¹⁹ B: omet श्रीमद्रौरवतन्त्रे.

²⁰ A omet विधि dans स्नानविधि

²¹ पटलः सप्तमः—A, दशमः पटलः—C.

[अष्टमः पटलः]

[भस्मस्नानविधिः]¹

अतः परं प्रवक्ष्यामि भस्मस्नानविधिं परम् । गोशकृत्पद्मपत्रेषु² सगृह्य हृदयेन तु ॥ १ ॥
³कपित्थफलमात्रेण पिण्डमस्त्रेण⁴ कारयेत् । ⁵शोषयित्वा र्कदिवसे दहेदस्त्रेण देशिकः ॥ २ ॥
⁶पञ्चब्रह्मशिवाङ्गैश्च ⁷मूलैर्भस्माभिमन्त्रयेत्⁸ । भस्म शिवाङ्गैरासाद्य शिरसीशानतो न्यसेत् ॥ ३ ॥
ब्रह्माङ्गानि⁹ समुच्चार्य ¹⁰भस्मना त्वमिषिच्य च । मूलमन्त्रं समुच्चार्य सर्वाङ्गं प्रोक्षयेद्बुध¹¹ ॥ ४ ॥
एवं यः कुरुते मर्त्यं सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ ५ ॥

इति श्रीमद्रौरवतन्त्रे [क्रियापादे] भस्मस्नानविधिर्नामाष्टमः पटलः

¹ pour भस्मस्नानविधिं voir *Makūṭāgama, paṭala, 2, Dīptāgama, paṭala, 56, Vīrāgama, paṭala, 36, Suprabhedāgama, paṭala, 6, Svāyambhuvāgama, paṭala, 6, Kāmikāgama, I, 3* etc

² पद्मपत्रे तु—C

³ कपित्थ—C

⁴ अत्रैव pour अस्त्रेण—B.

⁵ शोचयित्वा र्कदिवसे—C

⁶ पञ्चब्रह्मशिवाङ्गं च—A, B et C

⁷ मूलं pour मूलैः—A et C

⁸ भस्मेऽभिमन्त्रयेत्—C

⁹ ब्रह्माङ्गादि—C

¹⁰ भस्माभिरमिषिच्यं च—A et C

¹¹ En ce qui concerne les *mantra* utilisés pour recueillir la bouse de vache et préparer les cendres (*bhasma*) et ceux qui sont récités pendant l'ablution de cendres (*bhasma snāna*), le *Suprabhedāgama* donne la version ci-dessous, différente de la nôtre

इत्थं गावः समालोच्य भस्मापि गोमयं ग्रहेत् । भूमावापतितं ग्राह्यं सद्यमन्त्रेण गोमयम् ॥
पिण्डानि वाममन्त्रेण ह्यघोरेण तु शोषयेत् । पुरुषेण तु तद्गृह्वा ईशानेनाभिमन्त्रयेत् ॥
केतकीपुष्पसयुक्तं नवभाण्डेषु निक्षिपेत् । अथवा चाग्निहोत्रेषु भस्मं ग्राह्यं विचक्षणैः ॥
जलस्नानं पुरा कृत्वा भस्मस्नानमतं परम् । जलस्नानं विना चोर्ध्वं भस्मस्नानं विधीयते ॥
शिवब्रह्माङ्गजप्तेन भस्मस्नानं समाचरेत् । ईशानेन कमुद्गुल्यं वक्त्रं तत्पुरुषेण तु ॥
बहुरूपेण हृदयं नाभिं वामेन कीर्तितम् । सर्वाङ्गं सद्यमन्त्रेण समुद्गुल्यं विचक्षणैः ॥
उषितं वाससं त्यज्य शुद्धवस्त्रं परिग्रहेत् ॥

(*Suprabhedāgama, 1, 6, 25-31*)

Voir aussi *Kriyādīpikā*, pp 10-11

अथ भस्मस्नानक्रम । पादौ प्रक्षाल्यान्वम्य हस्तौ अस्त्रेण संशोध्य कृष्णाजिनाद्यासने उत्तराभिमुख आसीनः शिवं गुरुन् नमस्कृत्य कल्पानुकल्पोपकल्पादिवक्ष्यमाणलक्षणा विभूतिकोशस्था विभूतिमभिवन्द्य आदाय वामहस्ते शिवमन्त्रेण दत्त्वा शक्तिमन्त्रेण वस्त्रपूतशुद्धजलं निनीय निरीक्षणादिसंस्कारं कृत्वा दक्षिणहस्तेन पिधाय पञ्चब्रह्मषडङ्ग-पञ्चकलाभिः संस्कारक्रमेणाभिमन्त्र्य अङ्गुष्ठानामिकाभ्यां किञ्चिद्विभूतिमाहृत्य “ज्योतिर्ज्योतिर्” इति पदमन्त्रमुच्चार्य पादाङ्गुष्ठादिमस्तकान्तं नीत्वा विकीर्याथ शिवमन्त्रेण सजलं विभूतिं लोलयित्वा पादादिजानुपर्यन्तं “हं सद्योजातमूर्तये निवृत्तिकलायै नमः” । जान्वादिनाभिपर्यन्तं, “हि वामदेवगुहाय प्रतिष्ठाकलायै नमः” । नाभ्यादिकण्ठपर्यन्तं, “हुं अघोरहृदयाय विद्याकलायै नमः” । कण्ठादिललाटपर्यन्तं, “हे तत्पुरुषवक्त्राय शान्तिकलायै नमः” । ललाटादि-ब्रह्मरन्ध्रपर्यन्तं, “हो ईशानमूर्ध्ने शान्त्यतीतकलायै नमः” इत्युच्चरन् आलिप्य सद्योजातेन सव्यापसव्यहस्ताभ्यां पादादिमस्तकान्तं सर्वाङ्गं शनैः शनैरुद्धृत्य विधिवदाचामेत् ।

[नवमः पटलः]

[अर्चनाङ्गविधिः]

अतः परं प्रवक्ष्यामि ¹त्वर्चनाङ्गं रुरो शृणु² । सिद्धार्थश्चन्दनं दूर्वा ³चोशीरं पाद्यमुच्यते ॥ १ ॥
लवङ्गजातीकर्पूरमेलालक⁴समन्वितम् । ⁵द्रव्यमाचमनार्थं तु प्रोच्यते तु शिवाम्भसा⁶ ॥ २ ॥
⁷जलं क्षीरं कुशाग्रं च यवसिद्धार्थतण्डुलम् । ⁸तिलं ब्रीहिसमायुक्तमर्घ्यमष्टाङ्गमुच्यते ॥ ३ ॥
साक्षतं यवब्रीहि च सर्षपाघ्नमितीरितम् । ब्रीहितण्डुलसमिश्र⁹मच्युतं तत्प्रकीर्तितम् ॥ ४ ॥
अगरु चन्दनं कुष्ठं कुङ्कुमं मेघमेव च । कर्पूरेण समायुक्तं गन्धद्रव्यमिति स्मृतम् ॥ ५ ॥
श्वेतपुष्प तु पूर्वाह्णे मध्याह्णे रक्तपुष्पकम् । ¹⁰पूर्वरात्रौ¹¹ तु पीतं स्यादर्धरात्रौ¹² तु मालती ॥ ६ ॥
प्रशस्तं सर्वदा पत्रमुग्रगन्धादिवर्जितम्¹³ । गुग्गुलं गोघृत वापि अगरुर्वाथ धूपकम्¹⁴ ॥ ७ ॥
गव्याज्यमुत्तमं दीपं तैलं मध्यममुच्यते । अनाज्यं कन्यस ख्यातं पुत्रागं मधुकं तु वा ॥ ८ ॥
घटिका त्वभिषेकार्थं घटिका ¹⁵त्वर्चने भवेत् । पाद धूपार्थमित्युक्तं ¹⁶हविरर्थे त्रिपादकम् ॥ ९ ॥
पादं नित्याग्निकार्यार्थमुत्सवार्थं द्विनाडिकम् । तदन्ते नृत्तगोयार्थं घटिकाद्वयमुच्यते ॥ १० ॥

इति श्रीमद्रौरवतन्त्रे [क्रियापादे] अर्चनाङ्गविधिर्नाम नवमः पटलः¹⁷

¹ A et C omettent tu dans त्वर्चनाङ्गं

² cf *Suprabhedāgama*, 1, 7, 1-2

पाद्यमाचमनं चार्घ्यं गन्धपुष्पं च धूपकम् । दीपं चैव निवेद्यं च लिङ्गनृत्तं दशैव तु ॥
दशाङ्गैस्तु समायुक्ता पूजा श्रेष्ठा शिवस्य तु ।

Comparer ce *patala* avec le *Suprabhedāgama*, 1, 7, 4-27

³ A et C omettent च dans चोशीरं

⁴ Sens obscur Le *Suprabhedāgama* a, pour अलक, त्रपु (etain) qui n'est pas plus satisfaisant, cf *Kāranāgama*, I, 31, 42

उशीरं जातिकर्पूरं त्रुटितं तु लवङ्गकम् । मुरेण सलिलोपेतं श्रेष्ठमाचमनीयकम् ॥

⁵ दिव्यं pour द्रव्य—A

⁶ शिवाम्भसा—A et B

⁷ जलक्षीर—A

⁸ तिलब्रीहि—B.

⁹ सयुक्तं pour समिश्र—B.

¹⁰ cf नन्द्यावर्तं तु पूर्वाह्णे मध्याह्णे करवीरकम् । साये तु मल्लिका प्रोक्ता ह्यर्धरात्रौ द्विकर्णिका ॥

(*Suprabhedāgama*, 1, 7, 11)

¹¹ पूर्वरात्रे—B

¹² अर्धरात्रे—B

¹³ उग्रगन्धविवर्जितम्—A, cf उग्रगन्धैस्तु निर्गन्धैर्नार्चयेत्तु विशेषतः । (*Suprabhedāgama*, 1, 7, 20)

¹⁴ गुग्गुलं गोघृतं वापि गुलं वा बिल्वधूपकम् । कुष्ठं वा चन्दनं वापि घृतमिश्रं सुधूपयेत् ॥

(*Suprabhedāgama*, 1, 7, 25-26)

¹⁵ त्वर्चन—A et C

¹⁶ हविषार्थं—A et C

¹⁷ Pour अर्चनाङ्गविधिं voir *Makutāgama*, *patala* 3, *Ajītāgama*, *patala* 23, *Kāmikāgama*, I, 5, *Kāranāgama*, I, 31, *Cintyāgama*, *patala* 6, *Dīptāgama*, *patala* 26, *Suprabhedāgama*, I, 7, *Sūkṣmāgama*, ms p 66

[दशमः पटलः]

[शिवार्चनविधिः¹]

अत परं प्रवक्ष्यामि ²त्वर्चनाविधिमुत्तमम् । सदाशिवं यजेद्भिजे ³प्रतिमायां महेश्वरम् ॥ १ ॥
आदावेवात्मशुद्धि⁴ तु द्वितीयं ⁵स्थानशुद्धिकम् । तृतीयं द्रव्यशुद्धि⁶ तु चतुर्थं लिङ्गशुद्धिकम् ॥ २ ॥
पञ्चमं मन्त्रशुद्धि तु ⁷क्रमात्कुर्वीत देशिकः⁸ । जलस्नानं पुरा कृत्वा मन्त्रस्नानमत परम् ॥ ३ ॥
भस्मस्नानं तृतीयं च⁹ रेचकादि चतुर्थकम् । पञ्चमं तु कलान्यासमन्तर्यागं तु षष्ठकम् ॥ ४ ॥
¹⁰यद्यत्तु पूजयेन्मन्त्री तत्तदात्मनि भावयेत् । ¹¹हृदीशमर्चयेन्नित्य मनसा हविषान्तकम्¹² ॥ ५ ॥
आत्मशुद्धिर्भवेद्राप्यन्तर्यागस्तु¹³ षट्क्रिय । ¹⁴मार्जनालेपने चैव शिवाद्भिः ¹⁵प्रोक्षणं तत ॥ ६ ॥

¹ Voir *Kārikāgama* I, 4, *Kāranāgama*, I, 30, *Svāyambhuvāgama*, *patala* 7 et 8, *Matangāgama*, *kriyāpāda*, *paṭala*, 29, *Citṅtyāgāma*, *paṭala*, 17, *Ajṭāgama*, *paṭala* 21, *Dīptāgama*, *patala*, 23, *Makūṭāgama*, *patala*, 4, *Yogajāgama*, p 34-154, *Virāgama*, *patala*, 38, *Sahasrāgama*, *paṭala*, 4, et *Suprabhedāgama*, I, 8.

² A et B omettent तु dans त्वर्चना

³ A et C महेश प्रतिमे यजेत्

⁴ C अत्र pour आत्म dans आदावेवात्मशुद्धि.

⁵ C स्नान pour स्थान

⁶ B et C च pour तु

⁷ A क्रमेण कुरु देशिक; C क्रमेण गुरुदेशिक

⁸ cf. *Suprabhedāgama*, I, 8, 17

देह स्नान तथा द्रव्यं मन्त्रं लिङ्गं च पञ्चमम् । कुर्याच्छिवार्चनादौ तु तेषां क्रमं वदामि ते ॥

voir aussi *Kārikāgama*, I, 4, 37-38.

आत्मशुद्धिस्तु पूर्वं स्यात्स्थानशुद्धिर्द्वितीयकम् । तृतीयं द्रव्यशुद्धिः स्याच्चतुर्थं लिङ्गशोधनम् ॥

पञ्चमं मन्त्रशुद्धि स्यादित्येताः पञ्चशुद्धयः ॥

Kāranāgama, I, 30, 45-46

⁹ C तु pour च.

¹⁰ A et C यद्यत्पूजयते मन्त्री

¹¹ A हृदि तमर्चयेन्नित्य, B हृदि तत्त्वे च तन्नित्यं

¹² cf. *Suprabhedāgama*, I, 8, 10

आत्मार्थयजने ख्याता यथायुक्त्या समर्चयेत् । दीपान्तं वा हविष्यान्तमात्मार्थे तु परार्थके ॥

¹³ Les mss. omettent अपि dans अप्यन्तर्यागस्तु, B et C अन्तर्यागं तु.

¹⁴ B भर्जनालेपने.

¹⁵ C. प्रोक्षणा स्मृता, B प्रोक्षणं स्मृतम्.

स्थानशुद्धिरिति ख्याता ¹द्रव्य पाद्यादिकं तत ²। साधयित्वात्र पात्रेषु³ शोधयेदस्त्रमन्त्रत. ॥ ७ ॥
 प्रोक्षये⁴त्पुरुषेणैवमेतत्स्याद्द्रव्यशुद्धिकम् । लिङ्गं पीठ स्थलं सर्वं ⁵शुद्धं कुर्याच्छिवाम्भसा ॥ ८ ॥
 लिङ्गशुद्धिं ⁶शिवास्त्रेण पीठ ⁷पाशुपतास्त्रत ⁸ । विद्याङ्गास्त्रेण मन्त्रेण स्थलशुद्धिं समाचरेत् ॥ ९ ॥
 शिवास्त्रि. ⁹क्षाल्य शोष्यैस्तु¹⁰ शिखिपिच्छैर्विशेषत । सोमेश्वरादिबिम्बं च¹¹ संमृजेद्विम्बशुद्धिकम् ॥१०॥
 अन्यूनाधिकवर्णं तु सर्वान् मन्त्रान् समुच्चरेत् । ¹²ऊनवर्णेन मृत्यु. स्यादधिके शोकसभव ¹³ ॥ ११ ॥
 स्वरहीने विपत्ति. स्यात्तस्मान्मन्त्र सुशोधयेत् । ¹⁴पञ्चशुद्धि. समाख्याता ¹⁵कृते पूजार्हको भवेत् ॥ १२ ॥
 द्वारान्तिके ¹⁶युगाश्रे च हस्तमात्रे तु मण्डले । ब्रह्माण्डमर्चयित्वा तु दीपान्त ब्रह्ममन्त्रत ॥ १३ ॥
¹⁷तदुद्वास्य ¹⁸प्रवेशे तु ¹⁹द्वारस्थांश्च समर्चयेत् । ²⁰दक्षिणेऽदक्षिणे ²¹नन्दिकालौ च क्रमशो यजेत् ॥१४॥
²²भुवङ्गं च पतङ्गं ²³चाप्यूर्ध्वाधस्तात्सुपूजयेत् । विमलं च सुबाहुं च पूजयेत्तु ²⁴कवाटयो ॥ १५ ॥
 स्कन्दं वै पट्टिकामध्ये विघ्नेश दक्षिणे यजेत् । श्रीदेवी ²⁵मध्यतो यष्टा वागीशीमुत्तरे यजेत् ॥ १६ ॥
 दीपान्तमर्चयेदेतान् स्वस्वमन्त्रमुदाहरन् । अस्त्रेण ताडयेद्वृष्टां पटमस्त्रेण सवृजेत् ॥ १७ ॥
 गर्भगेहं प्रविश्याथ ²⁶धूपं दीपं च दापयेत् । पुष्पाञ्जलिकर. ²⁷स्थित्वा ²⁸क्षुरिकेणैव²⁹ पूजयेत् ॥ १८ ॥
 निर्माल्यमस्त्रमन्त्रेण ³⁰भूषणानि विसृज्य च । ³¹चण्डेशाय स्वमन्त्रेण तत्सर्वं तु प्रदापयेत् ॥ १९ ॥
 लिङ्गं पीठ स्थलं क्षाल्य प्राग्वच्च हृदयेन तु । अनन्तं सिंहयोग च पद्मं च विमलासनम्³² ॥ २० ॥

¹ A et C द्रव्यान् पाद्यादिकास्तत. .

² Pour plus de details au sujet de la purification (*suddhi*) voir *Suprabhedāgama* I, 8, 17-75

³ A et C साधयित्वास्त्रपात्रे तु

⁴ पुरुष = "ओं हें तत्पुरुषवक्त्राय नम,"

⁵ Les mss lisent शुद्धिं pour शुद्ध.

⁶ शिवास्त्र = "ओं ह शिवास्त्राय नमः"

⁷ C पाशुपतास्त्रकम्

⁸ पाशुपतास्त्र = "ओं श्रीं प शु हु फद् पाशुपतास्त्राय नम."

⁹ B काल्य pour क्षाल्य.

¹⁰ A et B शोष्यैस्तु.

¹¹ A et C बिम्बाश्च pour बिम्ब च.

¹² B ऊनार्णेन तु, C न्यूनवर्णेन

¹³ B: अधिके भूरिशोकदम्, C अधिको भूरिशोकद.

¹⁴ A et B पञ्चशुद्धयेवमाख्यात

¹⁵ A कृत, C कृतः

¹⁶ A युगाश्रे, C युगाश्र.

¹⁷ B तमुच्चार्य

¹⁸ C प्रवेशे तु.

¹⁹ A et C दौवारिकाश्च

²⁰ A दक्षिणे दक्षिणे

²¹ A नन्दीकालौ

²² Ms C omet les trois demi-vers suivants

²³ A et C च ऊर्ध्वादिस्तान्, B च ऊर्ध्वाधस्तात्

²⁴ B कपाटयोः

²⁵ A et C ऊर्ध्वतो pour मध्यतो

²⁶ C धूपदीप च ²⁷ C स्तुत्वा.

²⁸ C क्षुरिकेणैव

²⁹ क्षुरिकामन्त्र = "ओं शिं छि क्षुरिकास्त्राय नम "

³⁰ B विसृज्य भूषणानि च

³¹ C चण्डेशस्त्रमन्त्रेण; चण्डेशमन्त्र = "ओ हा ध्वनिचण्डेश्वराय हुफणमः"

³² cf *Suprabhedāgama*, I, 8, 84-102

संख्याय शुद्धयः पञ्च ततस्त्वासनकल्पनम् । आसने मूर्तिमावाह्य त्वेतद्द्वितयमध्वनि ॥

यथाक्रमेण सपूज्य चानेन विधिना बुध । ¹ततोऽनन्तासनं प्रोक्तं वृत्ताभं सूर्यसनिभम् ॥ २१ ॥
धर्मं ज्ञानं च वैराग्यमैश्वर्यं च विशेषतः । आग्नेयादीशपर्यन्तं सिंहपादं प्रकल्पयेत् ॥ २२ ॥
²अधर्माज्ञानावैराग्यमनैश्वर्यं ³तथैलिका⁴ ।

व्याप्यव्यापकभावेन ज्ञात्वा यजनमारभेत् । इच्छाशक्त्युत्थितं पद्मं पृथिव्यादिशिवान्तकम् ॥
पार्थिवाण्डमयं स्क(क ?)न्दमाप्यान्तं नालमेव च । प्रधानतत्त्वपर्यन्तं तन्नालं कण्टकैर्युतम् ॥
अकारादिक्षकारान्तं शम्बरं कण्टकं स्मृतम् । श्यामाम् नालमित्युक्तं नालसूत्रं त्विदं स्मृतम् ॥
पुस्तत्त्वादिकलान्तं च पीठं दलाष्टकान्वितम् । धर्मं ज्ञानं च वैराग्यमैश्वर्यं पादमेव हि ॥
आग्नेयादिक्रमेणैव सिंहरोपग्रदष्टकाः । सितपीतरक्तकृष्णास्त्रिणेत्रा बज्रपीठकाः ॥
अन्योन्याभिमुखाः सर्वे सिंहकोटिसमायुताः । न्यस्तव्या भार्द्रमन्त्रेण भीमा भीमपराक्रमा ।
अधर्माज्ञानवैराग्यानैश्वर्यान्वै क्रमेण तु । प्रागाद्युत्तरपर्यन्तान्नियताश्च सितप्रभान् ॥
न्यस्त्वा गुणत्रयेणैव ऊर्ध्वश्छदमधश्छदम् । पीठस्योर्ध्वं महामाया ग्रन्थिस्तत्त्वं गजानन ॥
विद्यातत्त्वमयी तस्य कर्णिका परिचिन्तयेत् । इच्छाशक्त्यादिबीजानि विद्येशाश्च दलानि वै ॥
मन्त्रास्तत्केसरे प्रोक्तास्ते विद्याया प्रतिष्ठिताः । सितरक्तासिताश्चैव मूलमध्याग्रकान् क्रमात् ॥
दलं श्वेतं विजानीयात् कर्णिकां कनकप्रभा । पञ्चविंशतिकानीह बीजानि हृत्तानि वै ॥
तप्तचामीकरप्रख्यं शक्तिव्यूहं न्यसेत्ततः । केसरेषु च मध्ये तु वामादीन् पूर्वतः क्रमात् ॥
वामा ज्येष्ठा च रौद्री च काली कलविकरणी तथा । बलविकरणी बलप्रमथनी सर्वभूतदमनात्मिका ॥
मध्ये मनोन्मनी देवी कर्णिकाया निवेशयेत् । सूर्याख्यमण्डलं पात्रे केसरे सोममण्डलम् ॥
कर्णिकोपरि चाग्नेयं मण्डलस्था मनोन्मनीम् । इच्छाशक्त्यादिनालान्तमनन्तासनमीरितम् ॥
गुणान्तं धर्मज्ञानादि सिंहस्यमासनं विदुः । योगासनं तु तत्ख्यातं परमेशस्य सुव्रतं ॥
पद्मग्रन्थिं समारभ्य केसरान्ताब्जमासनम् । शक्त्यन्तं केसरादूर्ध्वं कर्णिका विमलासनम् ॥
एवमब्जमासनं कृत्वा पूजयेत्स्वस्वनामभिः ॥

¹ A अनन्तासनं तु वृत्ताभं निवृत्तं सूर्यसनिभम् ।

² C अधर्माज्ञानवैराग्यानैश्वर्याश्च

³ A. तथैलिका, B तथैलिका, C तथैलिका, *Kriyādīpikā* lit आलिका pour एलिका et *Parārthasīvālayānityapūjāsamgraha* lit एलिका

⁴ cf *Kāranāgama*, I, 30, 240-264

गुणत्रयेण सञ्जायते सिंहासनं प्रकल्पयेत् । भूतरूपेषु कोणेषु पादाः कृतयुगादयः ॥
श्वेतं रक्तं तथा कृष्णं पीतं त्रेतादिवर्णकम् । अव्यक्तो नियतिः कालो कला चेति चतुष्टयम् ॥
अव्यक्तः स्फटिकाभासो नियतिश्चाञ्जनद्युतिः । कालो दाडिमपुष्पाभः कला भिन्नाञ्जनप्रभा ॥
प्रागादिष्वेलका प्रोक्ता मध्यपादस्तु केशवः । एवं योगासनं प्रोक्तं पद्मासनं ततोपरि ॥
मायातत्त्वं बृहद्ग्रन्थिदशुद्धविद्यात्मशोभितम् । विद्येश्वरदलच्छन्नं शक्तिकेसरसयुतम् ॥
विद्यातत्त्वमयं तत्र कर्णिकाया प्रपूजयेत् । बीजं प्रवालवर्णाभमङ्कुरं रजतप्रभम् ॥
तस्य नालं तु वैदूर्यं कर्णिका रक्तपिङ्गलम् । शङ्खवर्णा दलाग्राश्च रक्ता श्वेतदला स्मृताः ॥
किञ्चिद्गोहितपीतानि मध्ये स्यात्केसराणि च । तन्मध्ये कल्पयेद्दीमान् कर्णिका कनकप्रभाम् ॥
नवबीजानि तन्मध्ये हेमाभानि प्रकल्पयेत् । वामादिशक्त्यश्चाष्टौ केसरेषु प्रकल्पयेत् ॥

¹अव्यक्तो नियति ²काल कला चेति चतुष्टयम् ॥ २३ ॥
³भूताकाराङ्घ्रय कोणेष्वनलादिषु कल्पयेत् । योगासनमिदं ⁴ह्यूर्ध्वं कल्पयेत् पद्मजासनम् ॥ २४ ॥
⁵विद्येशच्छन्नदलकानन्तानिन्द्रादिषु न्यसेत् । ⁶वामाद्यां शक्तयश्चाष्टौ शक्रादिषु दलेषु च⁷ ॥ २५ ॥
तन्मध्ये ⁸कर्णिकायां तु नाभस विमलाख्यकम् । मण्डलत्रयमत्रैव गुणत्रयात्मकं पुन ॥ २६ ॥
पत्रेषु कर्णिकायां⁹ च विन्यस्यार्चनमारमेत्¹⁰ । तदूर्ध्वं¹¹ कल्पयेत्सौम्ये ¹²गणाम्बिकां महातपा ॥ २७ ॥
पूर्वे तु तन्नो ¹³गौरीं तु विन्यसेद्याम्यगोचरे । प्रचोदयात् ¹⁴पश्चिमे स्याद्विमलोपरि देशिक ¹⁵ ॥ २८ ॥
¹⁶कर्णिकायाश्च मध्ये तु न्यसेत्कूटाक्षरं तत । गन्धै पुष्पैश्च ¹⁷धूपैश्चाप्यासनं पूजयेत्क्रमात् ॥ २९ ॥

इन्द्रादीशानपर्यन्त न्यसेन्मध्ये मनोमनीम् । आत्मतत्त्व न्यसेत्सव्ये विद्यातत्त्वं तु वामके ॥
मध्यमे शिवतत्त्व तु कल्पयेत्कृत्पवित्तम । एव पद्मासनं प्रोक्तं तस्योर्ध्वं विमलासनम् ॥
मण्डलत्रयमत्रैव कल्पयेद्विमलासनम् । सिंहासनं चतुष्कोणमनन्तं च त्रिकोणकम् ॥
पद्मं च वर्तुलाकारं षट्कोणं विमलासनम् । योगासनं चाष्टकोणमासनं परिकल्पयेत् ॥
आवाहनासनं योगे स्नाने सिंहासनं भवेत् । अर्चनायां महापद्मं विमलाख्यं तु भोजने ॥
स्तोत्रसंगीतनृत्तेष्वनन्तासनमिहोच्यते ॥

¹ C अव्यक्त ² A कलो, voir aussi *Kāranāgama*, I, 30, 241 ³ B भूताकाराश्रयः

⁴ A, B et C ह्यूर्ध्वं

⁵ A et C विद्यास्याच्छन्नदलकानन्दादीन्द्रादिषु न्यसेत्, B विद्यास्यच्छन्नदलकानन्दादिन्द्रादिषु न्यसेत् ।

⁶ A et C वामादिशक्तयश्चाष्टौ.

⁷ A दले स्मृताः, C दलाः स्मृताः, वामादिशक्तयश्चाष्टौ केसरेषु प्रकल्पयेत्—*Kāranāgama*, I, 30, 248

⁸ A कर्णिकाशान्तिं तेनाभूसि विमलाख्यकाः, B कर्णिकायां तु द्वाभूसि विमलाख्यकम्, C कर्णिकाशान्ति-

र्नाभसी विमलाख्यकाम्

⁹ C पत्रेष्वकर्णिकायां.

¹⁰ cf *Sakalāgamasārasamgraha*, p 81

पद्मासननिर्णयम् । चन्द्रशाने—

अनन्तं पृथिवी ज्ञेयम् आपः सिंहासनं तथा । अग्निर्योगमिदं प्रोक्तं वायुः पद्मं तथैव च ॥
आकाशं विमलं चैव पद्मासनविधिं शृणु । सिंहासनं चतुष्कोणम् अनन्ताख्यं त्रिकोणकम् ॥
पद्मं च वर्तुलाकारं षट्कोणं विमलासनम् । योगासनं चाष्टकोणमासनं परिकल्पयेत् ॥

योगजे—

अनन्ताख्यासनं पूर्वं सिंहासनमतः परम् । योगासनं तृतीयं तु तुर्यं पद्मासनं भवेत् ॥
पश्चमं विमलं प्रोक्तं कल्पयेदुपरि क्रमात् ॥

¹¹ A, B et C तदूर्ध्वं

¹² A गणाम्बिका च महातपाम्, C गणाम्बिका महातपाः.

¹³ A et B गौरी तु

¹⁴ A पश्चिमे यद्यथा विमलोपरि

¹⁵ cf *Kṛiyādīpikā*, p 65 (no 88)

विमलासनम् ॥ तदुपरि ज्योतीरूपं विमलासनं “गणाम्बिका महादेवी तन्नो गौरी प्रचोदयात् ।” हा
विमलासनाय नमः इत्यर्चयेत् ।

¹⁶ A कर्णिकायां च; C कर्णिकाराश्च

¹⁷ A, B et C धूपैश्च आसनं

लिङ्गे शिवं समावाह्य मूलेन ¹सद्यमन्त्रत । ²अक्षिपञ्चदशोपेत ³पञ्चमूर्धसमन्वितम् ॥ ३० ॥
⁴द्विपाद दशबाहु च यज्ञसूत्राम्बरैर्युतम्⁵ । व्याघ्रचर्मोत्तरीय च केयूरकटकान्वितम् ॥ ३१ ॥
 कर्णिकाहारवलयं ⁶कटिसूत्रोदरबन्धनम् । पञ्चवक्त्रयुत देवं पञ्चास्य पञ्चनासिकम्⁷ ॥ ३२ ॥
⁸अभय वज्रखड्गौ च शूल ⁹परशु दक्षिणे । वह्नि घण्टां च वरद नाग खेट च वामके ॥ ३३ ॥
 जटामकुटसयुक्तं नानापुष्पैरलङ्कृतम् । एवं सदाशिव ¹⁰ध्यायेदासनोपरि लिङ्गके ॥ ३४ ॥
¹¹त्र्यक्षा चतुर्भुजा शान्तां तप्तकाञ्चनसनिभाम् । दुकूलवसनोपेता ¹²द्विपादा पद्मसंस्थिताम् ॥ ३५ ॥
 अभय चोत्पलं सव्ये वामे वरदमम्बुजम्¹³ । क्षाममध्याङ्गसयुक्तां पीनोरुजघनस्तनाम्¹⁴ ॥ ३६ ॥
¹⁵ध्यायेत्तन्मूलमन्त्रेण वामदेवस्य पार्श्वके । ¹⁶सद्योजातेन मन्त्रेण ¹⁷चावाहनमथाचरेत्¹⁸ ॥ ३७ ॥
¹⁹वामदेवेन मन्त्रेण स्थापयेद्ध्यानं²⁰सयुतम्²¹ । सन्निधानमघोरेण²² ²³निरोधं पुरुषेण²⁴ तु ॥ ३८ ॥
²⁵ईशेन स्वागतीकृत्य पाद्यादीन् पूर्ववद्देत् । वारुणे ब्रह्ममूर्तिं ²⁶च शिवं सौम्ये तु विन्यसेत् ॥ ३९ ॥
 ईशानं पूर्वतो मूर्ध्नि ²⁷चेश्वर दक्षिणे विदु । सदाशिवं तदूर्ध्वे तु पञ्चमूर्तिरिति ²⁸स्मृता ॥ ४० ॥

¹ सद्यमन्त्र = “ओं ह सद्योजातमूर्तये नमः”

² A अष्ट pour अक्षि, B अक्ष

³ A पञ्चमूर्ध्वं, C पञ्चमूर्धा

⁴ C पाद दश च बाहु च

⁵ C अम्बुजै, pour अम्बरै

⁶ B कटिसूत्रेण बन्धनम्

⁷ cf *Suprabhedāgama*, I, 8, 104-109

आसनोपरि मूर्तिं तु सदाशिवमनुत्तमम् । पञ्चवक्त्रशिरोपेत पञ्चाधिकदशेक्षणम् ॥

दशदोर्दण्डसयुक्तमष्टायुधसमुज्ज्वलम् । अभय शूलपरशु वज्र खड्ग च दक्षिणे ॥

वरद चाङ्कुश पाश घण्टा वह्नि च वामत । अच्छस्फटिकसङ्काशमष्टत्रिंशत्कलात्मकम् ॥

पञ्चब्रह्माङ्गविद्याङ्गदशबीजात्मक परम् । सर्वाभरणसयुक्तं न्यस्त्वा ह्यावाहयेत्तत ॥

लिङ्गमूलपरीणाहे कल्पयेत्तु मनोन्मनीम् । तस्योपरि स्थिते लिङ्गे चले चैव सदाशिवम् ॥

⁸ C अन्न वज्रं च दण्डं च शूल

⁹ A परशु, le mot परशु est masculin, à l'accusatif on devrait avoir परशु mais le metre ne serait pas respecté ce mot étant trop long d'une demi-mātrā

¹⁰ B ध्यात्वा आसनोपरि लिङ्गके, A ध्यायेदासनोपकलिङ्गके

¹¹ A त्रिणेत्र चतुर्भुज शान्त तप्तकाञ्चनसनिभम्.

¹² C द्विपदा

¹³ A अम्बुजाम् pour अम्बुजम्

¹⁴ B स्तलाम् pour स्तनाम्

¹⁵ A ध्यायेत्तु pour ध्यायेत्तद्.

¹⁶ Voir note no° 1 sur le vers 30 pour सद्योजातमन्त्र.

¹⁷ A, B et C omettent च dans चावाहनम्

¹⁸ A et C समाचरेत् pour अथाचरेत्

¹⁹ वामदेवमन्त्रः = “ओं हिं वामदेवगुहाय नमः”

²⁰ B स्थान pour ध्यान.

²¹ A et B सयुताम् pour संयुतम्

²² अघोरमन्त्र. = “ओं हु अघोरहृदयाय नमः”

²³ A तिरोधा, C तिरोध

²⁴ पुरुषमन्त्रः = “ओं हे तत्पुरुषवक्त्राय नमः”

²⁵ ईशमन्त्र = “ओं हों ईशानमूर्धाय नमः”.

²⁶ A तु pour च

²⁷ A, B et C omettent च dans चेश्वरं

²⁸ C स्मृताः

गोक्षीरसदृशं ¹पूर्वे दक्षिणे ²त्वञ्जनप्रभम् । पश्चिमे तु तटिज्ज्योतिरुत्तरे ³कुङ्कुमप्रभम् ॥ ४१ ॥
 ऊर्ध्वे ⁴स्फटिकसकाशमेवं ⁵सादाख्यकल्पनम्⁶ । एव सूक्ष्मतनुं ⁷ध्यात्वा ⁸तस्मिन्नङ्गानि कल्पयेत् ॥ ४२ ॥
 प्रत्यङ्गोपाङ्गकं ⁹पश्चान्न्यस्य मूलं च विन्यसेत् । ¹⁰मकुटात्पादपर्यन्तमष्टत्रिंशत्कला¹¹ न्यसेत् ॥ ४३ ॥
¹²तत्पुरुषेण मन्त्रेण सनिरोधनमाचरेत् । ¹³पाद्यमाचमनं चार्ध्यं हृदयेन तु दापयेत् ॥ ४४ ॥
 पञ्चब्रह्मशिवाङ्गैश्च व्योमव्यापीति मन्त्रत । जलाभिषेकं कर्तव्यं गव्यं ¹⁴वै सद्यमन्त्रत ॥ ४५ ॥
¹⁵हरिद्रामलक तैलं¹⁶ लेपनं हृदयेन तु । वस्त्रमाभरणं चैव गन्धपुष्पं ¹⁷सुधूपकम् ॥ ४६ ॥
 हविष्यं चैव ताम्बूलं हृदयेनैव¹⁸ दापयेत् । सोमेशायाभिषेकं चाप्यस्मिंलिङ्गे समाचरेत् ॥ ४७ ॥
 गन्धोदकं हिरण्यं च पुष्परत्नोदकं तथा । क्षीरं दधि घृतं चैव ¹⁹मधु वै पञ्चगव्यकम् ॥ ४८ ॥
²⁰व्योमव्यापिपडङ्गैश्चाप्यभिषेकं समाचरेत् ।

¹ C पूर्व

² C त्वञ्जन भवेत्

³ B कुङ्कुमाभकम्

⁴ B स्फटिक pour स्फटिक

⁵ C कल्पने pour कल्पनम्

⁶ cf *Kriyādīpikā*, p 67-68

अथ सदाशिवव्यानम् —

“ पद्मासनस्थ पञ्चास्य प्रतिवक्त्र त्रिलोचनम् । दृक्क्रियेच्छाविशालाक्षं ज्ञानचन्द्रकलान्वितम् ॥
 धवलेशानवदन पीततत्पुष्पाननम् । कृष्णाघोरमुखोपेतं रक्ताभोत्तरवक्त्रकम् ॥
 सुश्वेतपश्चिमास्यैक सद्योजात समूर्तिकम् । व्याघ्रचर्माम्बरधरं व्यालेन्द्रकटिसूत्रकम् ॥
 नागोपवीतिनं शान्तं जटामकुटमण्डितम् ।

शूलं वज्रं च खड्गं परशुमभयदं सव्यभागे वहन्तं । नागपाशं च घण्टामनलकरयुतं साङ्कुशं वामभागे ॥”

⁷ A त्वन्य pour ध्यात्वा, C चिन्त्य

⁸ A: तस्मिन्नङ्गान् प्रकल्पयेत्

⁹ A पश्चान्न्यस्त्वा मूलं, C पश्चान्न्यस्तमूल

¹⁰ A मकुटादि pour मकुटात्

¹¹ C कला pour कला, voir *Rauravāgama*, *kriyāpāda*, *patala 2* pour अष्टत्रिंशत्कलान्यास.

¹² A et C. तत्पुरुषेण

¹³ A पाद्यमाचमनार्धं च, B. पाद्यमाचमनार्धे च.

¹⁴ C च pour वै

¹⁵ cf *Suprabhedāgama*, I, 8, 124-130

तिलोद्भवेन तैलेन हस्तयन्त्रोद्भवेन वा । गोघृतेनैव वा लिङ्गमभ्यज्य हृदयाणुना ॥
 मर्दयेच्छालिपिष्टेन हरिद्राचूर्णकेन वा । शिवेन पिण्डमन्त्रैश्च कलाभिर्मानमन्त्रकैः ॥
 सहस्राक्षरमन्त्रेण व्योमव्यापिदशाक्षरैः । पञ्चाङ्गैश्चैव विद्याङ्गैः क्षुरिकाबीजमुख्यकैः ॥
 सुगन्धिकुसुमोपेतं जलौघैरभिषेचयेत् । सद्योजातेन गोमूत्रं गोमयं गुह्यकेन तु ॥
 क्षीरं तु बहुरूपेण दधि तत्पुरुषेण तु । ईशानेन घृतं स्नाप्य पञ्चगव्यमथकतः ॥
 समादायोक्तसख्याभिः स्नापयेत्तु दशाक्षरैः । मधुनेक्षुरसेनैव नालिकेरजलेन च ॥
 अञ्जगोरोचनामिश्रजलैस्तं स्नापयेद्घृदा ॥

¹⁶ A et C हरिद्रामलकैलादि

¹⁷ C तु धूपकम् pour सुधूपकम्.

¹⁸ C ajoute तु après हृदयेनैव

¹⁹ C मधुपैः pour मधु वै

²⁰ A et C. व्योमव्याप्य पडङ्गैश्च अभिषेकं

आज्यमुष्णोदकेनैव तैलं गन्धोदकेन तु । ¹भस्मानि रजनीतोयं² पञ्चकेनाभिषेचयेत् ॥ ५० ॥
 तत शुद्धोदकेनैव बीजमुख्येन ³मन्त्रत । उपवीतं च मकुट कुण्डलं हारकर्णिकम् ॥ ५१ ॥
 कवचेन तु मन्त्रेण ⁴सोमेशाय प्रदापयेत् । ⁵कटिसूत्रोदरबन्ध ⁶च्छन्नवीरं तथैव च ॥ ५२ ॥
 नूपुरं बाहुबलयं हृदयेन तु योजयेत् । अनेन चामर छत्रं दर्पण शिरसा बिदु ॥ ५३ ॥
 गन्ध वै हृदयेनैव शिरसा पुष्पमुच्यते । धूपं तत्पुरुषेणैव ⁷दीपमन्त्रेण दापयेत् ॥ ५४ ॥
⁸दद्यान्निवेदन चैव ताम्बूलं हृदयेन तु । नृत्तगेयसमायुक्तं स्तोत्र वाद्यं हृदा ददेत् ॥ ५५ ॥
 अष्टपुष्पं त्रिगन्ध च सप्तवारि तथैव च । त्रिषु ⁹चार्य्य तथा धूपो ¹⁰रुरो शृणु यथाक्रमम्¹¹ ॥ ५६ ॥
 आवाहनार्घ्यपाद्ये च स्नानधूपविलेपने । नैवेद्ये च विसर्गे च पुष्पमष्टसु योजयेत् ॥ ५७ ॥
 अर्घ्ये विलेपने स्नाने त्रिषु ¹²गन्ध सुयोजयेत् । आवाहने तथा चार्घ्ये पाद्ये ¹³स्नाने तथैव च ॥ ५८ ॥
 आचमने निवेद्ये ¹⁴च विसर्गे सप्त वारि वै । ¹⁵आवाहनान्ते पूजान्ते विसर्गे च ¹⁶त्रिघार्घ्यकम् ॥ ५९ ॥
 आसनार्चनकाले च पूजान्ते ¹⁷च विशेषत । ¹⁸सप्तदशोपचारान्ते धूपकालाख्य. स्मृता ॥ ६० ॥
 स्नाने पुष्पार्चने काले ¹⁹नैवेद्ये च तथैव च । शुद्धनृत्तावसाने ²⁰च प्रच्छन्नपटकालक ²¹ ॥ ६१ ॥
²²दिशाबलिर्निवेद्यान्ते होमान्ते ²³नित्य उत्सव । अनन्तादिशिखण्ड्यन्तान्²⁴ प्रथमावरणे यजेत् ॥ ६२ ॥
²⁵गौर्याश्चण्डेश्वरान्त च द्वितीयावरणे यजेत् । ²⁶भवादिमूर्तयश्चाष्टौ²⁷ तृतीयावरणे यजेत् ॥ ६३ ॥

- 1 A भस्म रजनितोयं च
 2 C भस्म रजनितोयं च ताम्बूलं हृदयेन तु । नृत्तगेयसमायुक्तं स्तोत्रवाद्यं हृदा ददेत् । पञ्चकेनाभिषेचयेत् .
 3 A मन्त्रितम् 4 C सोमेश्वराय दापयेत्, A सोमेश्वर दधापयेत्
 5 B कटिसूत्रोदर बद्ध च्छन्नवीर , A कटिसूत्रोदरबन्ध च च्छन्नवीर 6 C चिह्नवीर
 7 C दीप च्छन्नेण. 8 B दह निवेदन, C हविष निवे न
 9 A et B चास्व , चास्थ—C , mss lit आस्य pour अर्घ्य aux vers 56 et 59, corrigé sur la base de *Suprabhedāgama*, I, 8, 120
 10 A यथाकर्म रुरो शृणु , C यथाक्रमं रुरो शृणु
 11 cf *Suprabhedāgama*, I, 8, 120-122
 आवाहनान्ते पूजान्ते विसर्जनविधौ तथा । अर्घ्यं दद्यात्तु मन्त्रशस्त्रिषु कालेषु बुद्धिमान् ॥
 अर्घ्ये विलेपने स्नाने त्रिषु गन्ध प्रयोजयेत् । आवाहनार्घ्यपाद्येषु स्नानधूपविलेपने ॥
 नैवेद्ये च विसर्गे च पुष्पमष्टसु योजयेत् । आवाहन विना सप्त काले वारि सुयोजयेत् ॥
 12 B omet गन्धं 13 C स्थाने pour स्नाने 14 C न pour च.
 15 C आचमान्ते तु pour आवाहनान्ते 16 A, B et C विसर्गे च तृतीयकम्
 17 C तु pour च 18 A सप्तदश pour सप्तदश
 19 A निवेद्यकाले तथैव च 20 A न pour च 21 A कालकम् pour कालक.
 22 C. दिशाबल निवेद्यान्ते 23 A, B et C नित्यमुत्सवम्
 24 A शिखाण्डान्तान् pour शिखाण्डयन्तान्
 25 B गौर्यादि चण्डदेवान्तं, Le ms. C omet les trois demi-vers suivants
 26 Le ms C lit cet demi-vers après le vers suivant 27 A अष्ट pour अष्टौ.

¹इन्द्रादिलोकपालांश्च चतुर्थावरणे यजेत् । ²वज्रादिपद्मपर्यन्तं पञ्चमावरणे यजेत्³ ॥ ६४ ॥

¹ C omet cet demi-vers

² C इन्द्रातिपद्मवर्त्येतान्

³ En ce qui concerne le culte des différentes divinités dans les “cercles” [āvarana] autour du *linga*—considère comme étant Sadāsiva, le Seigneur—*Rauravāgama* donne une version qui diffère de celles que l’on trouve dans les Āgama que l’on peut se procurer ou dans les manuels sivaïtes — voir table ci-dessous

<i>Rauravāgama</i>	Les autres Āgama et manuels
<i>Āvarana I</i> Vidyēsvara	<i>Āvarana I</i> Garbhāvarana
(Ananta, Sūksma, Śiva, Ekanetra, Ekarudra, Trimūrti, Śrikantha, Śikhandin)	Brahmānga and Sadanga Sadyojāta, Vāmadeva, Aghora, Tatpuruṣa, Īśāna Hṛdaya, śiras, śikhā, kavaca, netra et astra
<i>Āvarana II</i> Gaṇeśvara	<i>Āvarana II</i> Vidyēśvara
Gaurī, Nandin, Bhrngin, Vṛṣabha, Mahākāla, Vināyaka, Skanda, Candēśvara	(Voir ci-dessus)
<i>Āvarana III</i> Asta-rudra ou Mūrtiśvara	<i>Āvarana III</i> Gaṇeśvara
Bhava, Śarva, Īśāna, Paśupati, Ugra, Rudra, Bhīma, Mahādeva	(voir ci-dessus)
<i>Āvarana IV</i> Dikpāla	<i>Āvarana IV</i> Dikpāla
Indra, Agni, Yama, Nirrti, Varuna, Vāyu, Kubera, Īśāna	
<i>Āvarana V</i> Astra	<i>Āvarana V</i> Astra
Vajra, Śakti, Danda, Khadga, Pāśa, Dhvaja (ou Ankusa), Gadā, Trisūla, Cakra, Padma	

Sadāsiva est au centre. Immédiatement autour, sont disposés les brahmānga et les ṣaṅga, qui forment le *garbhāvarana* des autres textes, *Rauravāgama* mentionne ces “anga” mais ne les considère pas comme formant un *āvarana*, il donne les

¹कालमुद्रां प्रदर्शयथ बीजमुद्रां प्रदर्शयेत् । सोमेश्वरादिदेवानामेकावरणमेव तु ॥ ६५ ॥
आसन प्रागिवैव स्यादन्यत्सर्वं सम भवेत् । एवं य. कुरुते मर्त्यः ²शिवलोके महीयते ॥ ६६ ॥

इति ³श्रीमद्रौरवतन्त्रे [क्रियापादे] ⁴अर्चनाविधिर्नाम दशम पटल

āvarana I et II des autres textes, *vidyesvara* et *ganesvara*, et il ajoute les *mūrtisvara* comme forment *l'āvarana* III Pour les *āvarana* IV et V il suit les autres textes
Autres divergences entre *Rauravāgama* et les autres écrits, en ce qui concerne les noms et directions des cinq visages de *Pañcamūrti*, [vers 39-40] les directions de quelques divinités, et la description des *āsana*

Il ne semble pas que le texte ait été corrompu La seule explication que l'on peut se donner de ces divergences est l'existence de différentes écoles

Pour l'école de *Kāmikāgama* voir *Kāmika*, I, 4, 392-418, *Suprabhedāgama*, I, 8, 136-149, etc , voir aussi *Tantra-sāra*, (cité dans le *Sakalāgamasārasamgraha*, p 97)

पञ्चावरणसग्रहम् । तन्त्रसारे—

ब्रह्माङ्गकानां प्रथमावृतं स्याद् विद्येश्वराणां च गणेश्वराणाम् ।

दिक्पालकानां च दशायुधानामीशस्य पञ्चावरणक्रमेण ॥

Voir aussi, *Kriyādīpikā*, p 76

आवरणपूजा—

अनन्ताद्या दलाग्रेषु पीठकण्ठे गणादयः । पीठपादेषु लोकेशास्तदस्त्राणि शिलोपरि ॥

इति वचनाद् दलाग्रेष्वनन्तादीन् पूजयेत् । पीठकण्ठे गणेश्वरादीन् पूजयेत् । पीठपादे लोकेशान् पूजयेत् ।
तदस्त्राणि ब्रह्मशिलोपरि पूजयेत् ।

¹ Les mss lisent तालमुद्रा pour कालमुद्रा.

cf *Suprabhedāgama*, I, 8, 150-151

गर्भावरणमन्त्राणां बीजमुद्रा तु दर्शयेत् । विद्येशानां गणेशानां कालकण्ठ तु दर्शयेत् ।

लोकेशानामथास्त्राणां शूलमुद्राः प्रकीर्तिताः ॥

² B ब्रह्मलोके

³ A श्री pour श्रीमद्, B omet श्रीमद्रौरवतन्त्रे.

⁴ A अर्चनविधिपटलो दशम, C अर्चनविधिर्नाम त्रयोदशः पटलः

[एकादशः पटलः]

[पश्चिमाभिमुखार्चनविधिः]

¹पश्चिमाभिमुखे हर्म्ये विशेषं तु वदामि ते । ²समे द्वारं च वक्त्राख्यं³ मण्टपादीनि पश्चिमे ॥ १ ॥
⁴प्रागुक्तं च दिशामूर्तिं पश्चिमे तु प्रकल्पयेत् । पश्चिमोदितमूर्तानि ⁵पूर्वस्यां दिशि विन्यसेत् ॥ २ ॥
स्थापयेन्मूललिङ्गं च पश्चिमाभिमुखं यथा । ⁶गोमुखं चण्डिकायां च सौम्याग्राञ्जलधारकान् ॥ ३ ॥
⁷लिङ्गेऽर्चितं तु सादाख्यं महेशं वा विशेषतः । ⁸पूर्वसूत्रं च नासां च हृदयं च स्तनोदरम् ॥ ४ ॥
नाभिं लिङ्गं च ⁹जानुं च पादयोरङ्गुलाग्रकम् । पश्चिमाभिमुखं ¹⁰चिन्त्यं कल्पयित्वा र्चयेद्बुधम् ॥ ५ ॥
अत्र ¹¹सद्यं पुरोवक्त्रं वामवक्त्रं तु दक्षिणे । ¹²पुरुषं पश्चिमे वक्त्रमघोरं सौम्यदिङ्मुखम् ॥ ६ ॥
ईशानमूर्ध्ववक्त्रं स्याद्विष्टं नैर्ऋत्यमाश्रितम्¹³ । ध्यात्वैवमर्चयेत्प्राग्बत्¹⁴ क्रियामन्त्रानुभेदवित्¹⁵ ॥ ७ ॥
¹⁶मनोन्मनीमुमां याम्ये चण्डेशं शांकरेऽर्चयेत् । ¹⁷अन्यान्स्वावरणान् देवान् प्रागिवैव समर्चयेत्¹⁸ ॥ ८ ॥
वृषभं परिवारे तु पश्चिमे तु समर्चयेत् । महापीठं तथाभ्यर्च्यं प्रथमं वृषभं यजेत् ॥ ९ ॥
शनैः प्रदक्षिणं कृत्वा प्राच्यां स्कन्दं समर्चयेत् । प्रदक्षिणक्रमादिष्टां शांकरान्तं विशेषतः ॥ १० ॥
ततो विघ्नादिभूतानि ब्रह्मपीठे समर्चयेत् । स्तपने शिवकुम्भं तु स्थापयेत्पश्चिमाननम् ॥ ११ ॥
¹⁹वर्धनीं तस्य वामे तु ²⁰कुण्डान्यन्यानि पूर्ववत् । उत्सवे ²¹यागशालां च कल्पयेत्पश्चिमाननाम् ॥ १२ ॥
वेदिकायां ²²घटं चैव शैवाख्यां वर्धनीं तथा । पश्चिमाभिमुखं स्थाप्यं ²³तस्याग्रे त्वग्निकुण्डलम् ॥ १३ ॥

¹ B omet ce *paṭala*, pour पश्चिमाभिमुखार्चनं voir *Kāmikāgama*, II, 1

² C सत्वे भारं pour समे द्वारं

⁴ A प्रागुक्तदिशामूर्तिं

⁶ A गोमुखाञ्चण्डिकायां च

⁸ C पूर्वसूत्रं च, A पूर्वसूत्राश्च

¹⁰ A चिन्त्यं

¹² C पुत्रपङ्क पश्चिमे

¹⁴ A प्राग् for प्राग्बत्

¹⁶ C मनोन्मनीमुमां ध्याये चण्डेशाय करेऽर्चयेत्.

¹⁸ cf *Kāranāgama*, I, 30, 444-445

पश्चिमद्वारहर्म्ये तु किञ्चिद्भेदं शिवार्चने । उपचाराणि सर्वाणि सद्यवक्त्रे प्रदापयेत् ॥

आसनावरणादीनि पूर्ववत् परिकल्पयेत् ॥

¹⁹ A वर्धनी

²¹ C यागशालाश्च.

²² C. घटाश्चैव.

³ C वक्त्राख्यमण्डपादीनि

⁵ A पूर्वाया

⁷ A लिङ्गार्चितं

⁹ C जानु.

¹¹ C सद्यः, A: सद्यं पुरोवक्त्रं.

¹³ A नैर्ऋत्यमाश्रितम्

¹⁵ A भेदितम् pour भेदवित्, C भेदवत्

¹⁷ C omet les trois demi-vers suivants

²⁰ A करिनान्त्यादि, C करीरान्यादि

²³ A तस्याग्रे अग्निकुण्डलम्.

कल्पयित्वा तु ¹भूताग्निं कृतमार्गं समाचरेत् । ध्वजोत्थाने ²च तीर्थे च ³चूर्णोत्सवे तथैव च ॥ १४ ॥
 त्रिशूलं पश्चिमाग्रे स्यात्तस्याग्रे कलशादयः । स्थापयित्वा ⁴यथान्यायं ⁵सर्वकर्म समाचरेत् ॥ १५ ॥
 एव कृते नरेन्द्रस्य विजयायुष्यद् सदा । ⁶राष्ट्रस्यार्तिनिवृत्तिः स्याद्विपरीते विपद्भवेत् ॥ १६ ॥
 शिव तु ⁷शिवलिङ्गे तु मोक्षकामी समर्चयेत् । उभयार्थ्यत्र सादाख्य महेशं वा यजेत्सदा ॥ १७ ॥
 शिवार्चनं शिवे लिङ्गे ⁸मिश्रं च सकलं विना । ⁹सर्वेश्वरपङ्क्त्वात्मशिवायेत्यर्चनं कुरु ॥ १८ ॥
 शेषं प्राग्वि कर्तव्यमर्चनोक्तं विशेषतः ॥

इति ¹⁰श्रीमद्रौरवतन्त्रे ¹¹क्रियापादे ¹²पश्चिमाभिमुखार्चनविधिर्नाम ¹³एकादशः पटलः.

1 A भूतात्युक्ता नैव समाचरेत्.

3 C पूर्णोत्सव

5 C सिद्धिं कर्म

7 C शिवलिङ्गोऽत्र

9 C सर्वेश्वर पङ्क्त्वात्मा , A. सर्वेश्वरं पङ्क्त्वात्म

11 A et C omettent क्रियापादे.

13 C एकोनचत्वारिंशत्पटलः

2 C omet च.

4 C तथा pour यथा

6 A राष्ट्रस्यासु निवृत्तं स्याद् .

8 C शिव pour मिश्रं.

10 C श्रीरौरवतन्त्रे

12 A पश्चिमाभिमुखार्चनविधिपटल एकादशः .

[द्वादशः पटलः]

[नैवेद्यविधिः]¹

अत पर प्रवक्ष्यामि नैवेद्यस्य विधिक्रमम् । हविर्वित्तानुसारेण भक्त्या चैवोचितेन च ॥ १ ॥
२शालीय तण्डुलं श्रेष्ठ ३मध्यमं यववैणवम् । ४त्रीहिस्तु कन्यसः ख्यात ५प्रियङ्ग्वादिरथापि वा ॥ २ ॥
६[सुदेशे न्यस्य सतप्तान् ब्रीहींश्च रविरश्मिभि । प्रक्षिप्त्वोत्खलेऽभ्युक्ष्य मुसलेन प्रहृत्य च ॥ ३ ॥
शूर्पादिकरणैस्तेषां तुषकम्बवादि वर्जयेत् । ब्रीहीणां पञ्चकं गुञ्जा त्रिंशद्विन्दुस्तथा ह्युडु] ॥ ४ ॥
७उडुद्वयं तु शुक्ति स्यात्तद्द्वयं तु तल भवेत् । तलद्वयं ८प्रकुञ्जः स्यात्तद्द्वयं ९ १०कुडवो भवेत् ॥ ५ ॥
तद्द्वयं ११प्रसृति विद्यात् १२तद्द्वयं चाञ्जलिर्भवेत् । तदञ्जलिद्वयं १३प्रस्थ. प्रस्थस्य द्विगुणं चरु ॥ ६ ॥
तद्द्वयं १४चाढकं विद्यात्तद्द्वयं शिवमुच्यते । तद्द्वयं द्रोणमाख्यात् १५खारी स्यात्तद्द्वयं विदु ॥ ७ ॥

¹pour नैवेद्यविधि voir *Kāmikāgama*, I, 6, *Kāranāgama*, I, 33, *Kumāratantra*, *patala* 6, *Cintyāgama*, *paṭala* 16, *Yogajāgama*, p 339-347, *Virāgama*, *paṭala* 34

² B शालितण्डुलकौ श्रेष्ठौ, C शालीना तण्डुल श्रेष्ठं

³ A वैणव यवमध्यमम्, C वैष्णवं यवमध्यमम्

⁴ A ब्रीहीना कन्यस ख्यात

⁵ A प्रियङ्गोपरिथापि वा, B प्रियङ्गुरपि वा तथा.

⁶ Les mss A, B, et C sont corrompus et lisent

देशिन्यास्त्रापितो जीवा त्रिंशद्विन्दुरिति दृढा (A)

देशिन्यास्तापितो जीवा त्रिंशद्विन्दुरिति दृढा (B)

देशिन्यास्त्रापितो जीवा त्रिंशद्विन्दुरित्थाढक (C)

D'après le contexte il semble qu'il y ait une lacune entre le premier *pāda* et le second. Le fait que cette lacune se présente dans les trois mss permet d'inferer qu' ils reposent tous trois sur un même manuscrit de base la présentant

La portion entre crochets a été reconstituée d'après la *Kāmikāgama*, I, 6, 14-15, le *Kāraṇa*, I, 33, 6-7, le *Suprabheda*, I, 10, 5-8, le *Yogaja*, ms page 339, le *Kumāratantra*, 6, 13-15, le *Bhāvaprakāsa* et la *Śārṅgadharasamhitā*.

⁷ A उडु pour उडु

⁸ C: प्रकुञ्जः.

⁹ C द्वयं च pour तद्द्वयं.

¹⁰ A कुरप, C कुडुव, *Kāmika* et *Kāraṇa* कुडुप, *Yogaja* कुडुवं, *Amarakośa*, *Bhāvaprakāsa*, *Caraka*, *Suśruta* etc. कुडवः.

¹¹ B प्रसृति.

¹² A तद्द्वयमञ्जलि भवेत्

¹³ A. प्रस्थं.

¹⁴ C. तु pour च dans चाढकं

¹⁵ B. खार्याख्य तद्द्वयं भवेत्, C: खारिस्स्यात् तद्द्वयं विदुः.

¹खारित्रयं तु ²भारं स्याच्छ्रेष्ठं ³खारिचतुष्टयम् । मध्यमं तु ⁴त्रिखारि स्यात् पञ्चद्रोणं ⁵तु कन्यसम् ⁶ ॥
⁷उत्तमं त्रयमेवं स्याच्चतुरन्यक्षिद्रोणकम् ⁸ । ⁹मध्यम त्रयमाख्यातं ¹⁰द्रोणशैवाढकं क्रमात् ॥ ९ ॥
¹¹अधमं त्रयमाख्यातं ¹²होमार्थं चरुरुच्यते । ¹³अन्येषां दैवतानां ¹⁴चाप्याढकं हविरुच्यते ॥ १० ॥
¹⁵देवीनां चैव सर्वासां ¹⁶द्विप्रस्थं तु हविर्भवेत् ¹⁷ । तण्डुलं पञ्चपादं तु भूतादीनां बलि विदुः ॥ ११ ॥
¹⁸सार्धभाराच्छतं यावद्भारार्धद्रोणवर्धनात् । महाहवि प्रमाणं ¹⁹चाप्येवमेवमनेकधा ॥ १२ ॥
 प्रोक्तं ²⁰ तण्डुलमानं ²¹तदुपदंशमथोच्यते । विविधं शिम्बमुद्राश्च ²²कुलत्थं ²³राजमाषकम् ॥ १३ ॥

1 B खारीत्रयं, C खारिद्वयं

2 B भारः स्यात्

3 B खारीचतुष्टयम्

4 B त्रिखारी स्यात्, C द्विभार स्यात्

5 C पञ्चद्रोण कनीयसम्

6 cf sur le tableau ci-contre les différents noms des unités de poids ou capacité utilisées pour mesurer les grains etc

cf *Suprabhedāgama*, I, 10, 8-9

द्विगुञ्जं माषक विद्याद्वरण माषविंशतिः । धरणाष्टौ पलं चैव पलं मुष्टिरिहोच्यते ॥

चतुर्मुष्टिस्तथा पाद प्रस्थ पादचतुष्ककम् । आढकं तच्चतुष्कं स्याद्द्रोणं तस्य चतुष्ककम् ॥

cf *Kāmikāgama*, I, 6, 20-21

द्विगुञ्जं माषक विद्याद्वरण माषविंशतिः । धरणाष्टौ पलं चैव पलं मुष्टिरिहोच्यते ॥

तच्चतुर्गुणित प्रस्थ भवेत्पात्रादि पूर्ववत् । भारं खारित्रयं प्रोक्तं मानमेव प्रकीर्तितम् ॥

7 B et C उत्तमत्रयमेव

8 A चतुर न्यक्षद्रोणकम्

9 B et C मध्यमत्रयमाख्यात

10 A द्रोण शैवाधिकं क्रमात् .

11 B et C अधमत्रयमाख्यात

12 B होमार्थं हविरुच्यते

13 A अन्यद्वा

14 A, B et C तु आढकं pour चाप्याढकं.

15 C देवानां चैव सर्वेषां

16 A द्विप्रस्थं हविष भवेत्, C द्विप्रस्थं हविषा भवेत्.

17 cf *Kāranāgama*, I, 33, 12-19

आढकेनैव नैवेद्यमधमाधममुच्यते । कनिष्ठमध्यम शैव द्रोणं स्यादधमोत्तमम् ॥

खारी मध्याधमं चैव सार्धार्धमथ मध्यमम् । मध्यमोत्तममित्युक्तं चतुर्द्रोणैः कृतं हविः ॥

उत्तमाधममित्युक्तं पञ्चद्रोणैः कृतं हविः । षड्द्रोणैस्तण्डुलैः सिद्धं भवेदुत्तममध्यमम् ॥

उत्तमोत्तममित्युक्तमष्टद्रोणैस्तु तण्डुलैः । एवं विशेषतः प्रोक्तं नित्यं नवविधं तथा ॥

अष्टद्रोणमथारभ्य यावद्बृद्ध्या नवोदिताः । यावद्द्वादशभारान्तमधमादित्रयं त्रयम् ॥

नैमित्तिकं तु नैवेद्यं नवधा समुदाहृतम् । प्रार्थितं यत्प्रमाणेन तत्प्रमाणं तु काम्यकम् ॥

ततः कुडुपयुक्तं प्रस्थं पैशाचाशनमुच्यते । पात्रं तु चरुरित्युक्तमाढकं हविरुच्यते ॥

न कल्पयेत्तु नैवेद्यमाढकार्धं न तण्डुलैः ॥

18 A सार्धभारश्च तं यावद्भारार्धद्रोणवर्धनात् ; C सार्धभारा. शतं यावद्भारं तद्द्रोणवर्धनात् .

19 A, B et C तु एवम् pour चाप्येवम् .

20 A प्रोक्ततण्डुलमानं.

21 A, B et C तु उपदंशमथोच्यते.

22 A. कुलत्थं.

23 A et C राजमाषकम् .

माषं चैव¹ रुगे विद्यात्सतुषं वितुषं² तु वा । कदली पनस चैव सूरणं³ कारवल्लिका ॥ १४ ॥
 ४उर्वारुर्जालिनी चैव⁵ कालिका बृहती तथा । ६कूष्माण्डालाबुनी चैव⁷ त्रपुस चूतमेव वा ॥ १५ ॥
 ८अन्यत्र च फलान्मूलं⁹ तिन्त्रिण्याश्च फल¹⁰ ग्रहेत् । मृत्पात्रे ताम्रपात्रे वा हविःपाक समाचरेत् ॥ १६ ॥
 पात्रेषु तण्डुलादीनि¹¹ क्षुरिकेणैव निक्षिपेत् । त्रि कृत्वा हृदयेनैव क्षालयेत्तु शिवाम्भसा ॥ १७ ॥
 १२तण्डुलद्वयधिकं तोयं बीजमुख्येन पूरयेत् । १३तदोपदंशं सक्षाल्य पलं प्रत्यञ्जलिर्जलम् ॥ १८ ॥
 लवणं प्रतिपल निष्कं¹⁴ तस्यार्धं तु मरीचिकम् । उद्धृत्य¹⁵ सर्वपात्राणि¹⁶ हृदा चुल्यां परिन्यसेत् ॥ १९ ॥
 सद्येनैवेन्धन¹⁷ योज्य वह्निमन्त्रेण दीपयेत् । शनैः पाकमघोरेण पकापक्व हृदा दृशेत् ॥ २० ॥
 बाह्यशुद्धयर्थमस्त्रेण¹⁸ न्यसेद्भस्म¹⁹ चतुर्दिशि । मार्जनं प्रोक्षणं मार्गं²⁰ कृत्वा हविः समुद्धरेत् ॥ २१ ॥
 शङ्खध्वनिसमायुक्तं²¹ सर्पिश्च जलसेचनम् । मण्डपे²² नैर्ऋतांशे तु स्थापयेत्परिचारकः ॥ २२ ॥
 आस्यबन्धसमायुक्तो²³ नासाबन्धसमन्वितः । मार्जनं प्रोक्षणालेप कृत्वा²⁴ वस्त्रं परिस्तरेत् ॥ २३ ॥
 वस्त्रोपर्यग्निपादं तु तस्योर्ध्वे²⁵ दलिकां न्यसेत् । दूर्वीं च²⁶ दलिकां क्षाल्य²⁷ त्रिपाद्या उपरि न्यसेत् ॥ २४ ॥
 २८सौवर्णं राजत कांस्यं²⁹ दलिकावरान्तराधमम् । अस्त्रेण ज्याभिघारं तु कृत्वान्नं पूरयेत्क्रमात् ॥ २५ ॥
 ३०पादोनेऽष्टकभागे तु सप्तांशं हृदयेन तु । ३१पूरयेद् दलिकायां चाप्युपदंशं तदूर्ध्वतः ॥ २६ ॥
 तदूर्ध्वं³² दधि चापूर्य सितार्ज्यं चोपरि न्यसेत् । कदल्यान्मूलं चैव पनसस्य³³ फलादिकम् ॥ २७ ॥
 ३४ओदनोपरि सस्तीर्य देवस्याग्रे निधापयेत् । हृदा निवेद्येद्धीमानास्ये वरदमुद्रया ॥ २८ ॥

1 A चैषा pour चैव.

3 C कारवल्लिकौ

5 A, B et C कालिकी

7 A त्रपुषं

9 A et C तिन्त्रिणी च

11 par le क्षुरिकामन्त्र

13 A तद्देवोपदसंक्षाल्य, C पात्रेषु दंशान् सक्षाल्य, B तद्देवोपदंशं क्षाल्य

14 A तस्मात् सार्धमरीचिकम्; C तस्यार्धार्धं मरीचिकम्

16 A हृदा चुल्या निवेशयेत्; B चुल्लिकाया हृदा न्यसेत्, C हृदा चुल्लपरि न्यसेत्.

17 C योज्य

18 A मन्त्रेण pour अस्त्रेण.

20 B हविः कृत्वा pour कृत्वा हविः.

22 B नैर्ऋते देशे

24 A वस्त्रोपरि व कार्यं तु.

26 A, B et C कलिका

C सुवर्णं

29 A दलिकारवरान्तराधमम्, B दलिका वरान्तराधमम्; C कलिका वरान्तराधमम्

30 A पादोदनेऽष्टभागे तु.

32 A दधिमापूर्य

34 B तदन्नोपरि.

2 C तथा pour तु वा

4 A उर्वारिजालिनी

6 B कूष्माण्डालाबुकं चैव, C कूष्माण्डालाम्बुनी चैव

8 A अन्यत्र सफला मूला.

10 A गृहेत्

12 C तण्डुलाद्यर्थक, B तण्डुलाद्वितय

15 C सर्वशस्त्राणि

19 C चतुर्दशी

21 A सर्पिं च जलसेवनम्; C सुर्विं च जलसेवनम्.

23 A नासापुटसमन्वितम्

25 A, B et C कलिका

27 A. त्रिपाद्युपरि विन्यसेत्.

31 A et B पूरयेद्दलिकाया तु उपदंशं, C: पूरयेत्कलिकाया तु उपदंशं

33 A फलादिका, C फलादिकान्.

¹मनसैवोदनं भाव्य तन्मूर्तिध्यानतत्परः । ²स्थानकं वासनं नृत्तं वैवाह्यं यानमूर्तिं वा³ ॥ २९ ॥
तद्द्रुद्रभावमेवं स्यात्त्वास्ये दद्यात्तु देशिकः । दक्षिणे ⁴त्वभयेनास्ये दत्त्वौदनादि चिन्तयेत् ॥ ३० ॥
⁵पात्रशेषार्धमन्नं तु बलि दद्यात्स्वमन्त्रतः⁶ । वृषादिपीठपर्यन्तमक्षमात्रान्तपिण्डतः⁷ ॥ ३१ ॥
⁸बलिदानं प्रकर्तव्य ⁹घण्टां दीप स्ववाद्यकम् । ¹⁰शेषान्नेन ¹¹घृताक्तेन नित्याग्निकार्यमाचरेत् ॥ ३२ ॥
¹²हृदादिना नमोऽन्तेन प्रत्येकाहुतिमाचरेत् । अन्ते पूर्णाहुति कुर्यादाज्येन हृदयेन तु ॥ ३३ ॥
ततः पानीयमुद्धृत्य दापयेद्घृदयेन तु । यावद्ग्रहोपशमन मनसोच्छिष्टशुद्धिकम् ॥ ३४ ॥
तावत्पानीयकं दद्याच्छुद्धि¹³ चाचमनं कुरु । ¹⁴निर्माल्यं पात्रेणादाय चण्डेशाय निवेदयेत् ॥ ३५ ॥
ताम्बूलं दापयेत्पश्चान्मुखवाससमन्वितम् । ¹⁵शुद्धौदनं हरिद्रान्नं पायसान्नं ¹⁶गुळौदनम् ॥ ३६ ॥
¹⁷मुद्गौदनं क्रमेणैव ¹⁸ईशपञ्चमुखे यजेत् । ¹⁹तेष्वेव तु यथालाभं पूर्वं वा पश्चिमे मुखे ॥ ३७ ॥
हृदा निवेदयेद्दीमान् ²⁰पानीयादि च पञ्चसु । एवं यः कुरुते ²¹मर्त्यस्त्वह लोके तु भोगकान् ॥ ३८ ॥
यथेष्टं विषयान् ²²भुक्त्वा सोऽन्ते सायुज्यमाप्नुयात् ॥ ३९ ॥

²³इति श्रीमद्रौरवतन्त्रे [क्रियापादे] नैवेद्यविधिर्नाम ²⁴द्वादशः पटलः

1 B मनसोदनदानं भाव्यता मूर्तिध्यानतत्परः, C मनसोदनमिदं भाव्य तन्मूर्तिध्यानतत्परः

2 A स्थानकं वा सनृत्तं वा वैशाखं यानमूर्तिं वा, B स्थानकं सनृत्तं वा वैशाखं यानमूर्तिं वा;

C स्थानकं वासनं नृत्तं वैवान्यं यानमूर्तिनाम् .

3 स्थानकं = चन्द्रशेखरमूर्तिः, आसनं = उमामहेश्वरमूर्तिः, नृत्तं = नटराजमूर्तिः, वैवाह्यं = कल्याण-
सुन्दरमूर्तिः, यानमूर्तिः = भिक्षाटनमूर्तिः

4 A त्वहयेनान्यत्तादानादि, B त्वययेनान्यदत्त्वा दानानि, C त्वभयेनान्यदत्तोदनानि.

5 A पात्रे शेषार्धमन्नं

6 A समन्त्रतः pour स्वमन्त्रत.

7 C पिण्डितम् pour पिण्डित .

8 cf *Kāranāgama*, I, 33, 68-69, pour l'etymologie du mot *bali*

बकारं बलद विद्धि लिकारं ध्यानसंभवम् । बकारलिकारसयुक्तो बलिशब्दः प्रकीर्तितः ॥

आदानध्यानसंबन्धाद्बलिशब्दः प्रकीर्तितः ।

9 A घण्टा दीप स्ववाद्यकम्, C घण्टा दीप तु वाद्यकम्

10 A येषां तेन pour शेषान्नेन, B एवान्तेन, C शेषान्तेन

11 A, B et C घृतान्तेन

12 A et B हृदादीना वनमोनेन, C हृदादीनाम्रसामेन.

13 A et C. शुद्धिः pour शुद्धिं.

14 A निर्माल्यपात्रेणादाय

15 C शुद्धौदनं

16 A गुळौदनं.

17 C मुद्गौदनं.

18 A ईशान पञ्चमुखादयेत् ; C ईशपञ्चमुखे ददेत्, B ईशात् पञ्चमुखे ददेत् .

19 A तेष्वेव यावता लाभ

20 B: पानीयादिषु.

21 A मर्त्यः शिवलोकेऽनुभोगकान्, B मर्त्यः शिवलोके तु भोगवान्

22 B भुङ्क्त्वा pour भुक्त्वा.

23 A इति श्रीरौरवतन्त्रे नैवेद्यविधिपटलो द्वादशः .

24 C षोडशः .

201504

[त्रयोदशः पटलः]

[नवनैवेद्यविधिः]¹

अतः परं प्रवक्ष्यामि ²नवनैवेद्यलक्षणम् । ³प्रोष्ठपादं विसृज्यान्यमासेष्वग्रयणं⁴ परम् ॥ १ ॥
⁵उत्तमेषु मुहूर्तेषु शूलं चण्डेश्वरं तथा । सर्वातोद्यसमायुक्तं सर्वालंकारसयुतम् ॥ २ ॥
दध्यन्नं पुष्पसयुक्तं स्वक्षेत्रं प्रविशेत्तत । ⁶त्र्यक्षं च ⁷द्विभुजं रौद्रं ⁸श्यामवर्णं सदंष्ट्रकम् ॥ ३ ॥
खड्गं दक्षिणहस्ते तु⁹ वामहस्ते गदाधरम् । कृष्ण¹⁰वस्त्रधरं चैव करण्डमकुटान्वितम् ॥ ४ ॥
क्षेत्रे ¹¹च शंकराशे तु क्षेत्रं दृष्ट्वा ¹²हि सस्थितम् । गन्धैः पुष्पैश्च धूपैश्च दीपैर्दध्योदनैरपि ॥ ५ ॥
क्षेत्रपालं समभ्यर्च्य ¹³स्वनामैव तु मन्त्रतः । ¹⁴शूकमस्त्रेण ¹⁵सच्छेद्य विविधैः ¹⁶शूकभारकैः ॥ ६ ॥
¹⁷उपदंशादिभिश्चैव पुष्पैर्मृद्गाण्डकादिभिः । ग्रामप्रदक्षिणं कृत्वा प्रासादं प्रविशेत्तत ॥ ७ ॥
¹⁸हत्वा ¹⁹शूकांस्ततः ²⁰शालीन् ²¹कुर्यादश्मसु तापयेत् । ²²मण्डपे मण्डले रम्ये शालिदर्भादि ²³सस्तरेत् ॥
²⁴हृदा चोत्खलं स्थाप्य ²⁵प्राङ्मुखो वाप्युदङ्मुखः । शिरसा पूरयेच्छालि²⁶ ²⁷ब्रह्माङ्गानभिमन्त्र्य च ॥ ९ ॥
मुसल कवचेनैव गृह्यास्त्रेण तु कारयेत् । व्यपोह्य तुषकादीनि ²⁸पाषाणादीन् विसृज्य च ॥ १० ॥

¹ Voir *Suprabhedāgama*, I, 17, et *Kāmikāgama*, II, 19

² B नवनैवेद्यमुत्तमम्

³ A प्रोष्ठमं सृज्यान्य pour प्रोष्ठपादं विसृज्यान्य

⁴ B विसृज्यान्यदक्षमाग्रयणे pour विसृज्यान्यमासेष्वग्रयण

⁵ A मुक्तकेषु pour उत्तमेषु, C उत्तरे शुक्लपक्षे तु pour उत्तमेषु मुहूर्तेषु

⁶ A त्रियक्ष pour त्र्यक्षं च.

⁷ C त्रिभुजं

⁸ A श्यामवर्णमिदं स्मृतम् ; B श्यामवर्णं च दष्टकम्

⁹ B दक्षिणहस्तेन pour दक्षिणहस्ते तु.

¹⁰ C शालि pour वस्त्र

¹¹ A, B et C तु pour च.

¹² A तु pour हि, B omet हि

¹³ A स्वनामेनैव मन्त्रितम्, B मन्त्रैश्च स्वस्वनामभिः.

¹⁴ A शूकम् pour शूकम्

¹⁵ B ससेच्य, C सञ्चोद्य.

¹⁶ B शूक pour शाक, C; शूक pour शाक

¹⁷ A उपदंशादयं चैव, B उपदंशादयश्चैव.

¹⁸ B हत्वा.

¹⁹ A शूलं

²⁰ A शालिं

²¹ A et B कुर्यादग्नीं सुदापयेत्.

²² A मण्डले मण्डपे रम्ये, C मण्डपे pour मण्डपे.

²³ A सस्थलैः pour सस्तरेत्, B विस्तृते pour संस्तरेत्

²⁴ A हृदा वै लूखलं

²⁵ A. प्राङ्मुखे

²⁶ A शालिं pour शालिं

²⁷ B ब्रह्माङ्गेनाभिमन्त्रयेत्.

²⁸ C. पाषाणानि विसृज्य च.

¹द्रोण्यादिषु हृदापूर्य ²शुद्धतोयेन पूरयेत् । ³समुद्रान्ते जलं त्यक्त्वा ⁴स्थण्डिले तु ⁵गुळं न्यसेत् ॥ ११ ॥
 नालिकेरफलं ⁶चैवापीक्षुखण्डांश्च विन्यसेत् । समिश्रयेद्घृदा मन्त्री हृदयेन निवेदयेत् ॥ १२ ॥
⁷अन्यत्र तण्डुलै पाक ⁸कृत्वान्नं सोपदशकैः । महाहविर्निवेद्याथ ⁹बलि चैव प्रदापयेत् ॥ १३ ॥
 नित्याग्निकार्यं कृत्वाथ ¹⁰ ¹¹तण्डुलैश्चौदनैरपि । आचार्यं पूजयेत्तत्र भक्तांश्च परिचारकान् ॥ १४ ॥
 एवं य. कुरुते मर्त्य. स पुण्यां गतिमाप्नुयात् ॥ १५ ॥

¹²इति श्रीमद्रौरवतन्त्रे ¹³क्रियापादे ¹⁴नवनेवेद्यविधिर्नाम ¹⁵त्रयोदशः पटलः

-
- 1 A द्रोस्यादिषु
 2 A, B et C. शुद्धतोयात् सुपूरयेत्
 4 B सलिले
 6 A, B et C चैव इक्षुखण्डाश्च.
 7 A अन्यादितण्डुलैः ; B. अन्याद्रतण्डुलं
 8 A कृत्वा नव्योपदशकै
 10 B omet अथ.
 12 A et B इति श्रीरौरवतन्त्रे.
 14 A नवनेवेद्यपटलत्रयोदशः
 3 A मात्रान्ते तु pour समुद्रान्ते
 5 B ajoute न après तु
 9 A बलिं दद्यात् प्रदापयेत्
 11 C तण्डुलैश्च तथैव च
 13 B et C omettent क्रियापादे.
 15 C. अष्टाविंशतिः pour त्रयोदशः .

[चतुर्दशः पटलः]

[कुण्डलक्षणम्]¹

अतः परं प्रवक्ष्यामि कुण्डानां लक्षणं परम् । वेदाश्रं² योनिखण्डेन्दुत्रिकोणं वृत्तमेव च ॥ १ ॥
 पञ्चाश्रं च षडश्रं च सप्ताश्रं चाष्टकोणकम् ।³ पद्माकारं दशैतानि क्रमशो वक्ष्यतेऽधुना ॥ २ ॥
 कर्तुर्दक्षिणहस्ते तु मध्यमाद्गुलिमध्यमे⁴ ।⁵ पर्व दीर्घं विशालं वा⁶ कृतमात्रमुदाहृतम् ॥ ३ ॥
⁷ तन्मात्रेण त्रिमात्रं⁸ स्यात्कुण्डव्यासमुदाहृतम् । विस्तारसदृशं⁹ निम्नं मध्यमग्न्यंशमेव च ॥ ४ ॥
 चतुष्कोणसमायुक्तं¹⁰ यत्तद्वेदाश्रमुच्यते । मेखलात्रयसयुक्तमृक्षा¹¹ त्रियुगमुन्नतम् ॥ ५ ॥
 उत्सेधसदृशं¹² व्यासमूर्ध्वे¹³ योनिरिभोष्ठवत्¹⁴ ।¹⁵ वेदाक्षव्योममात्रं तु योनिव्यासार्धमुन्नतम्¹⁶ ॥ ६ ॥
¹⁷ अभ्यन्तरमुखां योनि कुण्डमध्येऽम्बुजं लिखेत् । एवं हि¹⁸ चतुरश्रं स्याद्योनिकुण्डमिहोच्यते ॥ ७ ॥
 क्षेत्रव्यासात्तु¹⁹ भूतांशे त्वेकांशं²⁰ पूर्वतो न्यसेत् । कर्णाधार्धं परिग्राह्य कर्णभूम्यर्धसीमगम्²¹ ॥ ८ ॥
 तस्मादग्रं क्रमात्क्षीणं²² कुर्यात्पिप्पल²³ पत्रवत्²⁴ । क्षेत्रव्यासे²⁵ दशांशं²⁶ दक्षिणोत्तरे ॥ ९ ॥

¹ cf. *Kārikāgama*, I, 7, *Suprabhedāgama*, I, 12, *Kuanāgama*, I, 5, *Kāranagama*, I, 21, *Yogajāgama*, ms p 356-361, *Virāgama*, paṭala, 54, *Kumāratantra*, paṭala, 9

² A योनिखण्डे तु

³ C पद्माकारा

⁴ B मध्यत. pour मध्यमे

⁵ A पर्व दीर्घविशाल वा, B पर्वदीर्घविशाल वा

⁶ A et B कृतमन्त्रमुदाहृतम्

⁷ C omet cette ligne

⁸ B त्रिमात्राः स्युः pour त्रिमात्र स्यात् .

⁹ A निम्नमध्यमग्न्यंशमेव वा, B निम्नमध्यमग्न्यांशमेव च

¹⁰ C यद्यद् pour यत्तद्

¹¹ C अक्ष pour ऋक्ष

¹² C व्याध pour व्यास

¹³ A et C ऊर्ध्वं pour ऊर्ध्वे

¹⁴ A et B विभोष्ठवत् pour इभोष्ठवत् .

¹⁵ A et B एतेषां pour वेदाक्ष, C वेदेक्ष pour वेदाक्ष

¹⁶ A उत्तमम् pour उन्नतम्

¹⁷ A अभ्यन्तरं मुखायोनि, B अभ्यन्तरमुख योनि

¹⁸ A चतुर स्याद्यो अग्निकुण्डमिहोच्यते, C चतुरश्रं वा योनिकुण्डमिहोच्यते

¹⁹ C क्षेत्रव्यासे तु

²⁰ B लोकाश

²¹ A कर्णभूम्यर्धसीमगम्, B कर्णभूम्यर्धसीमकम् .

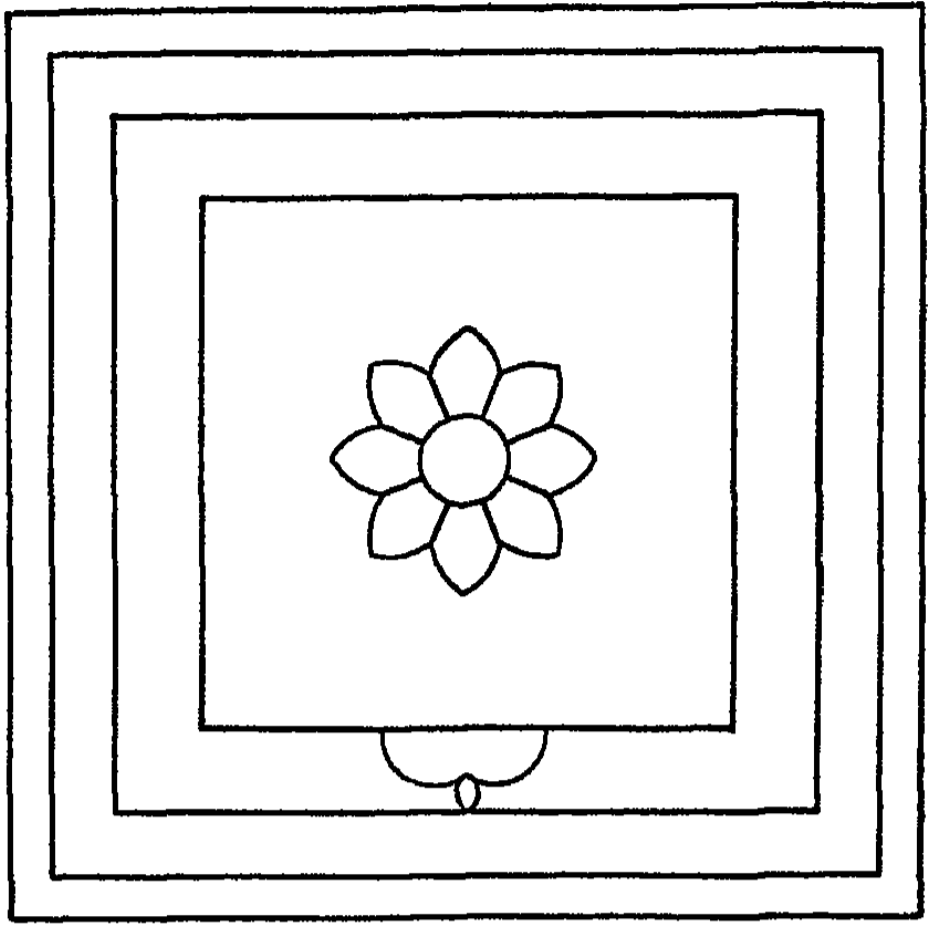
²² A क्रमाक्षीण.

²³ C पिप्पलि pour पिप्पल

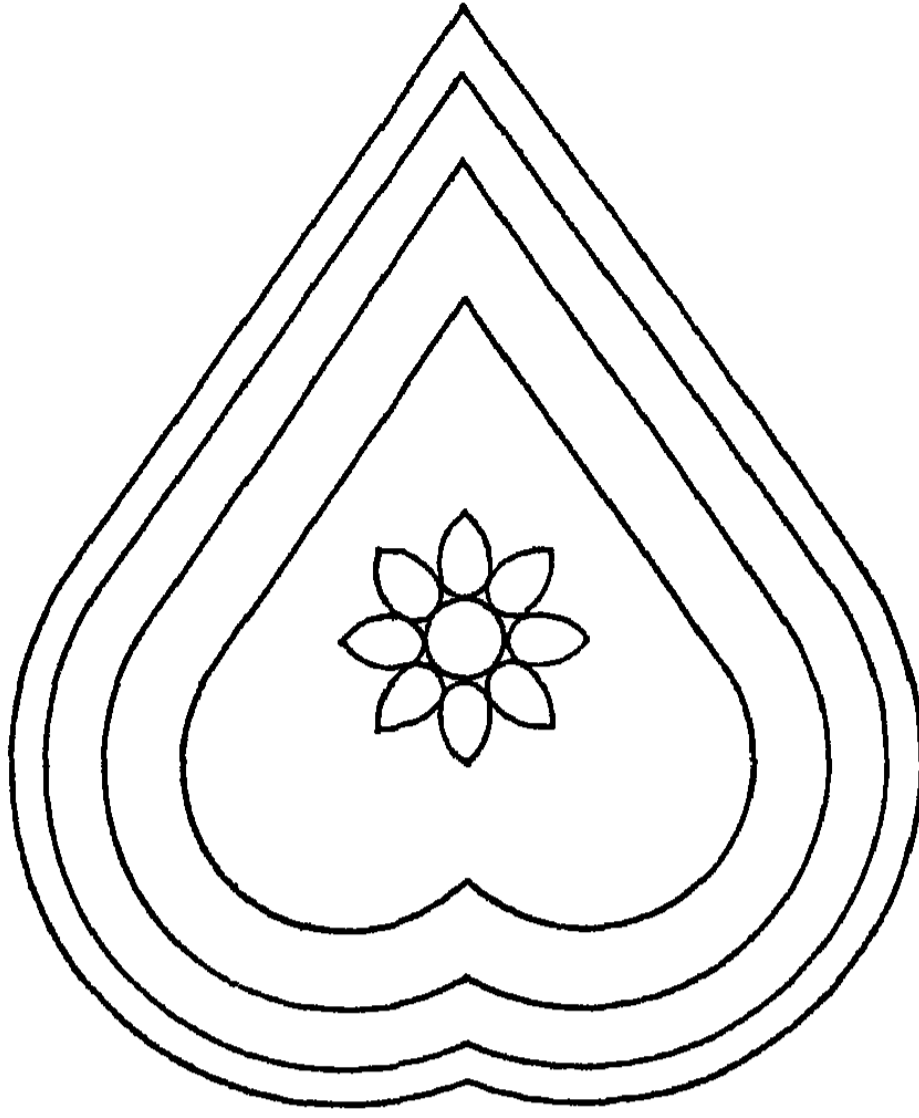
²⁴ Les mss A et B répètent les vers 8 et 9a

²⁵ A क्षेत्रव्यासं.

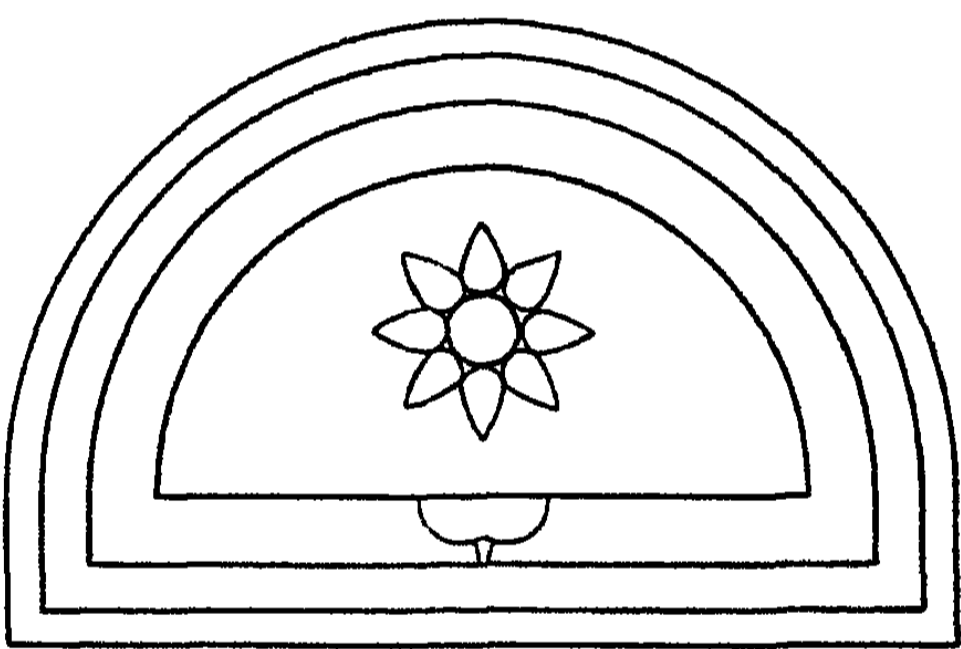
²⁶ C पक्षांसं.

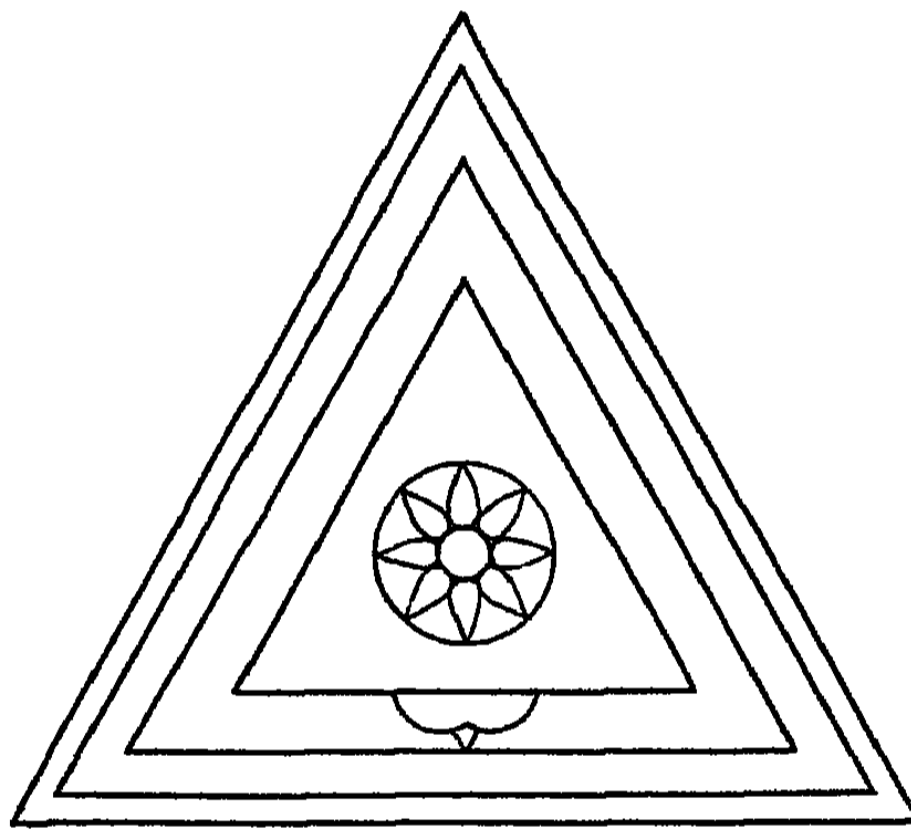
1 CATURAS'RA

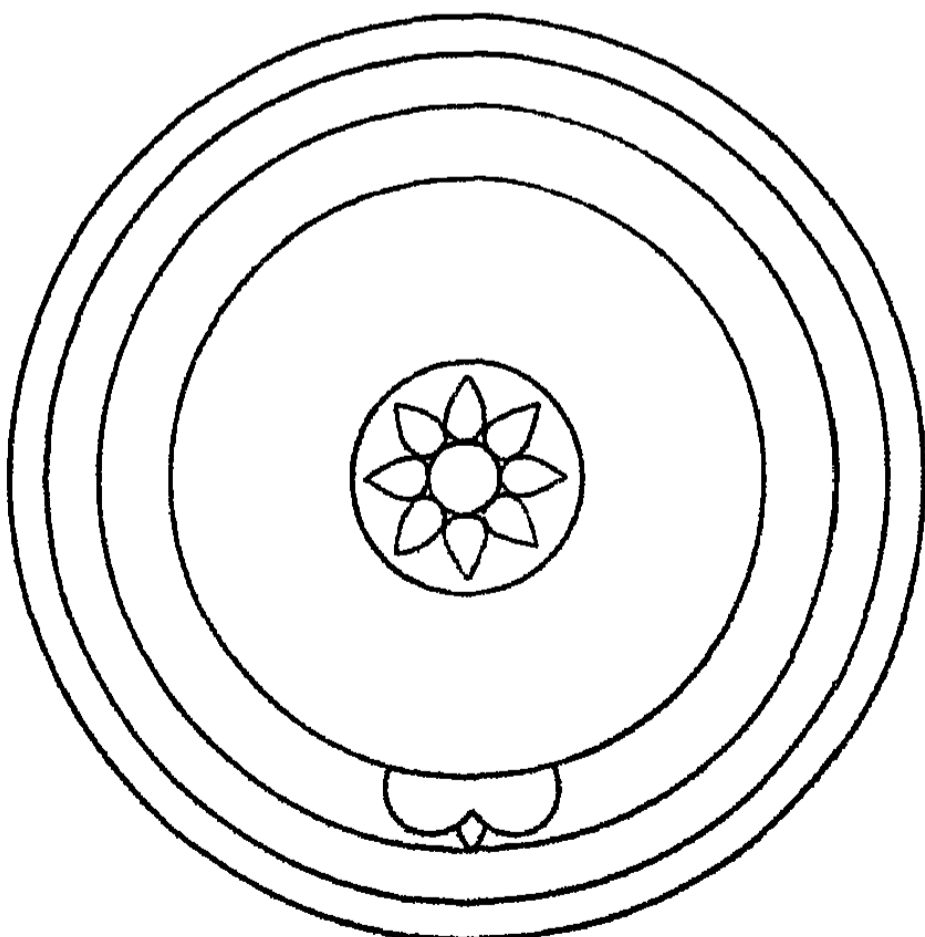
2 YONI

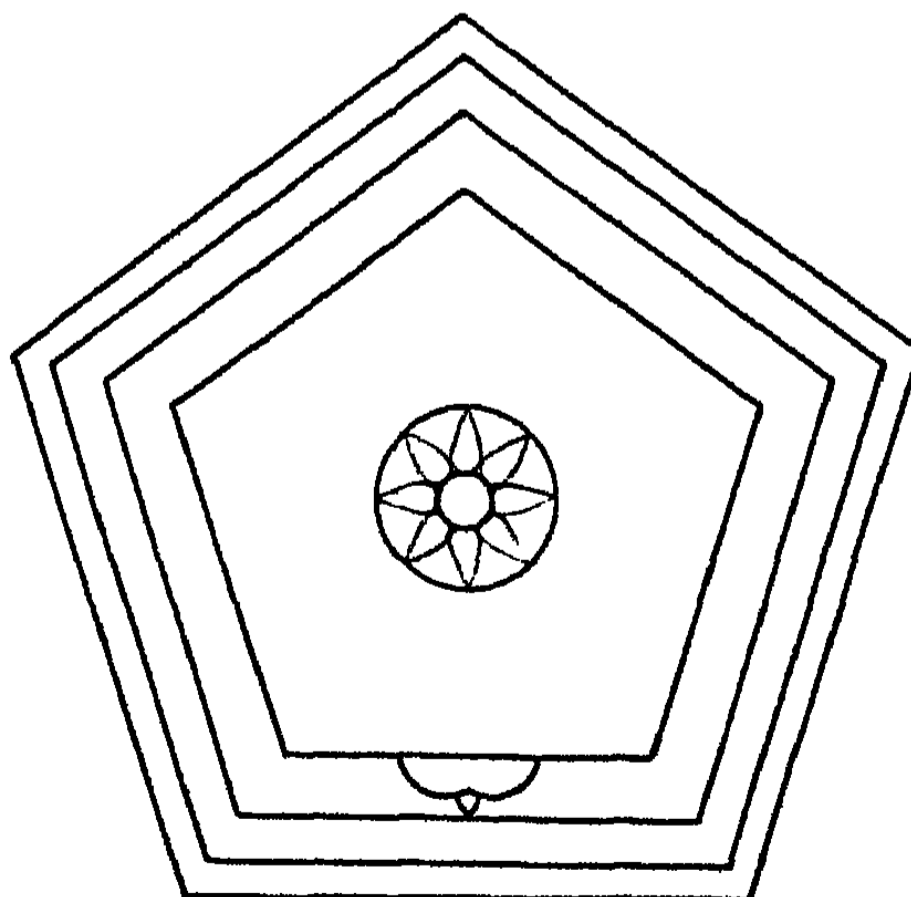
3 ARDHENDU

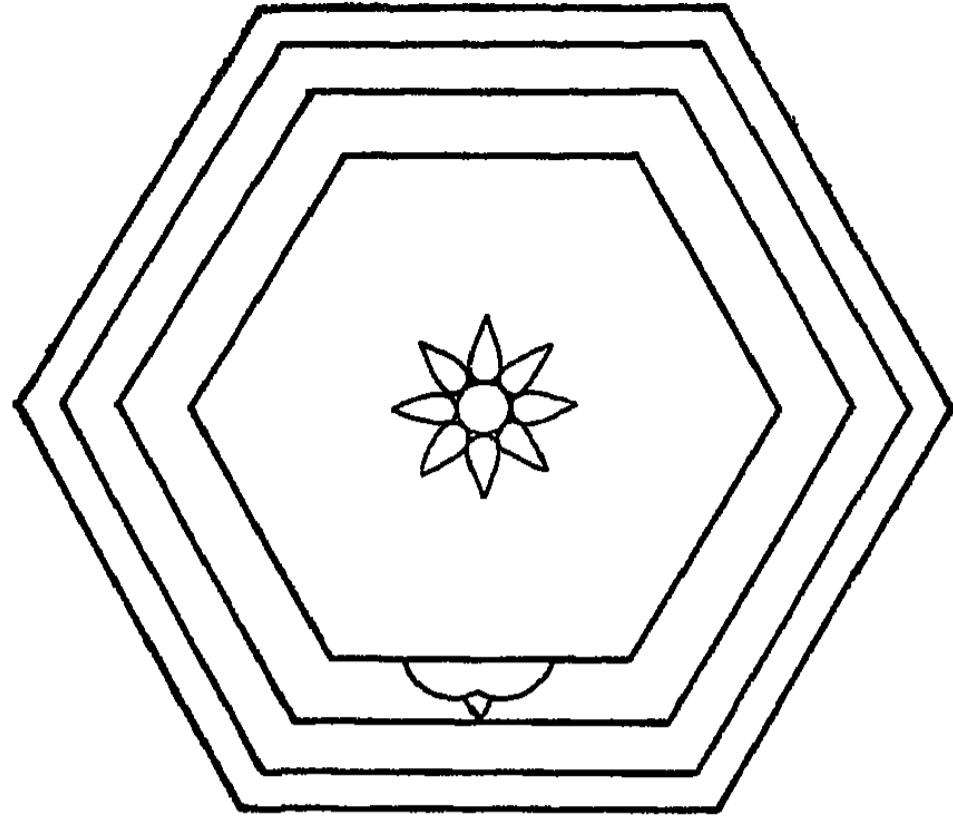
4 TRIKONA

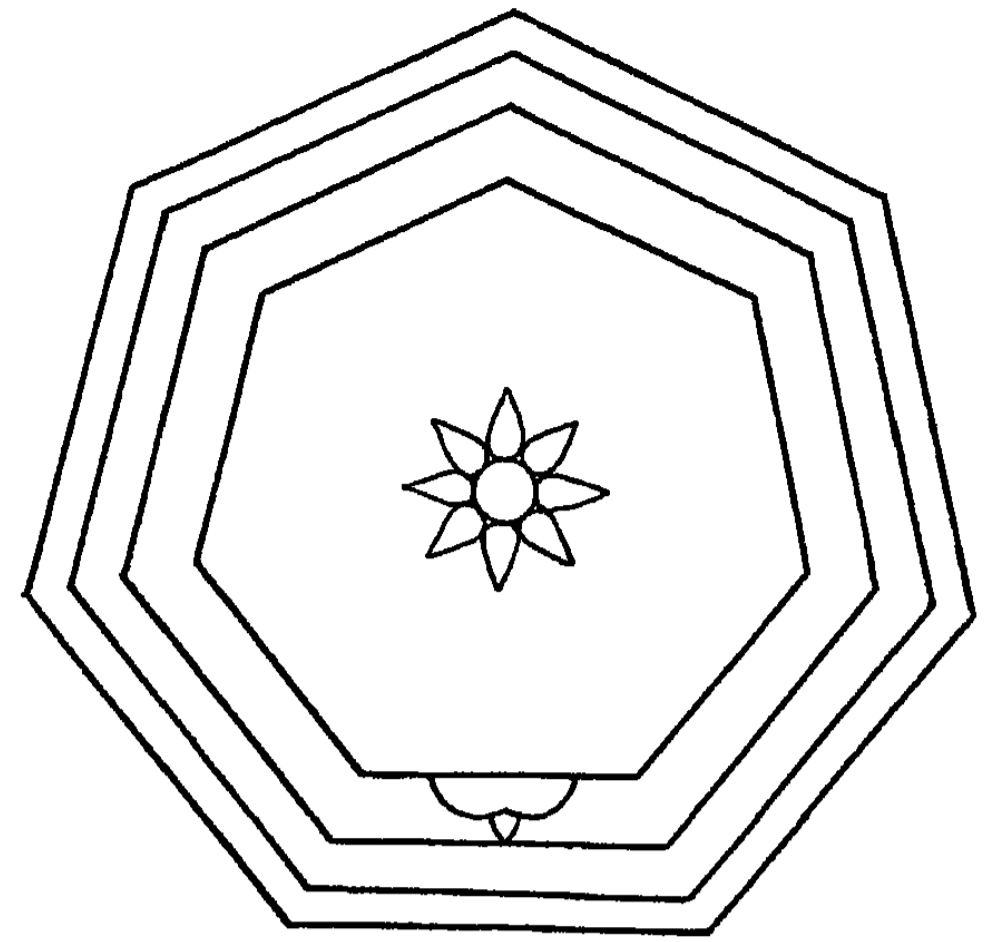
5 VRTTA

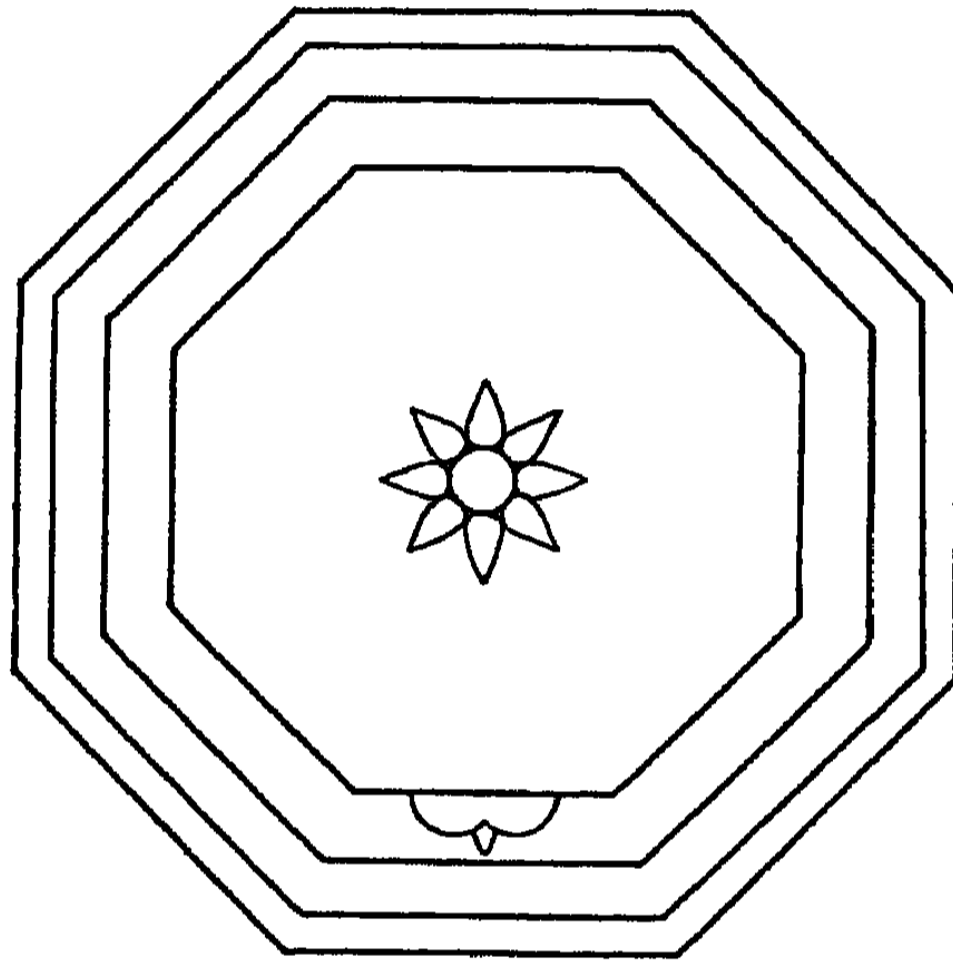
6 PAÑCĀS RA

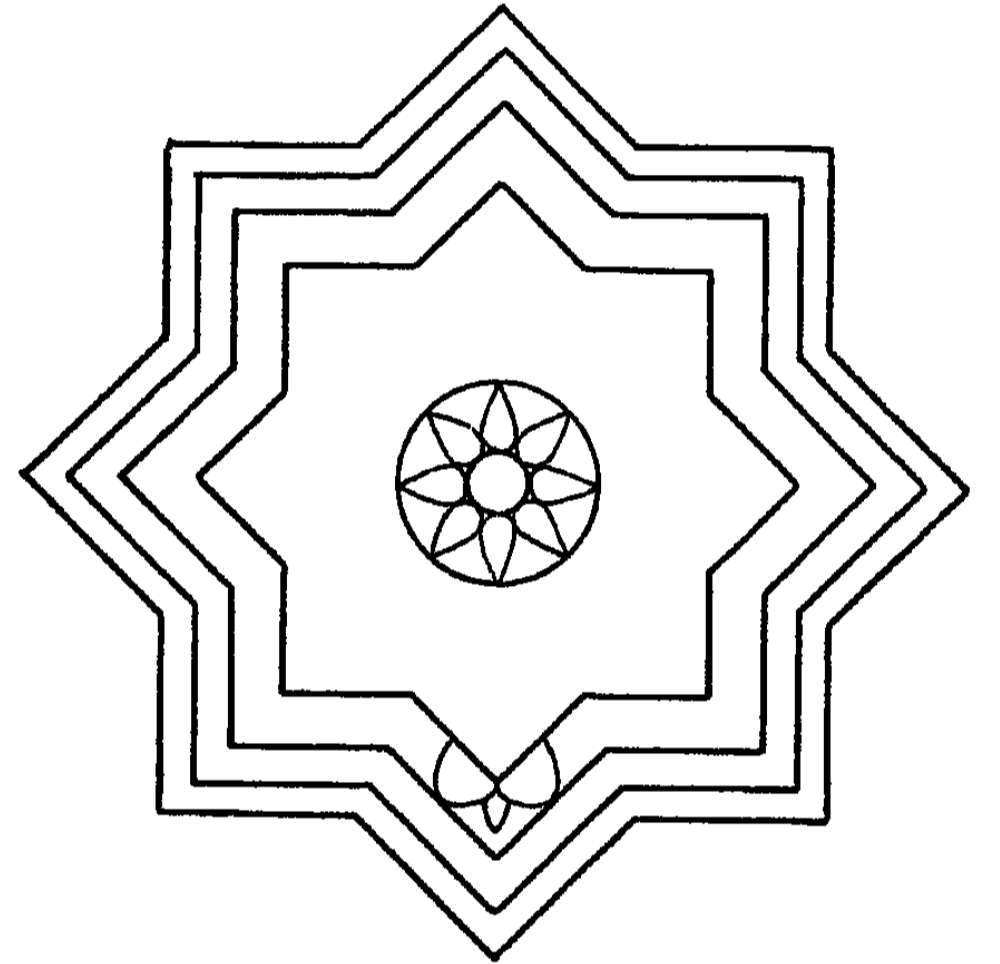
7 SAḌAS RA

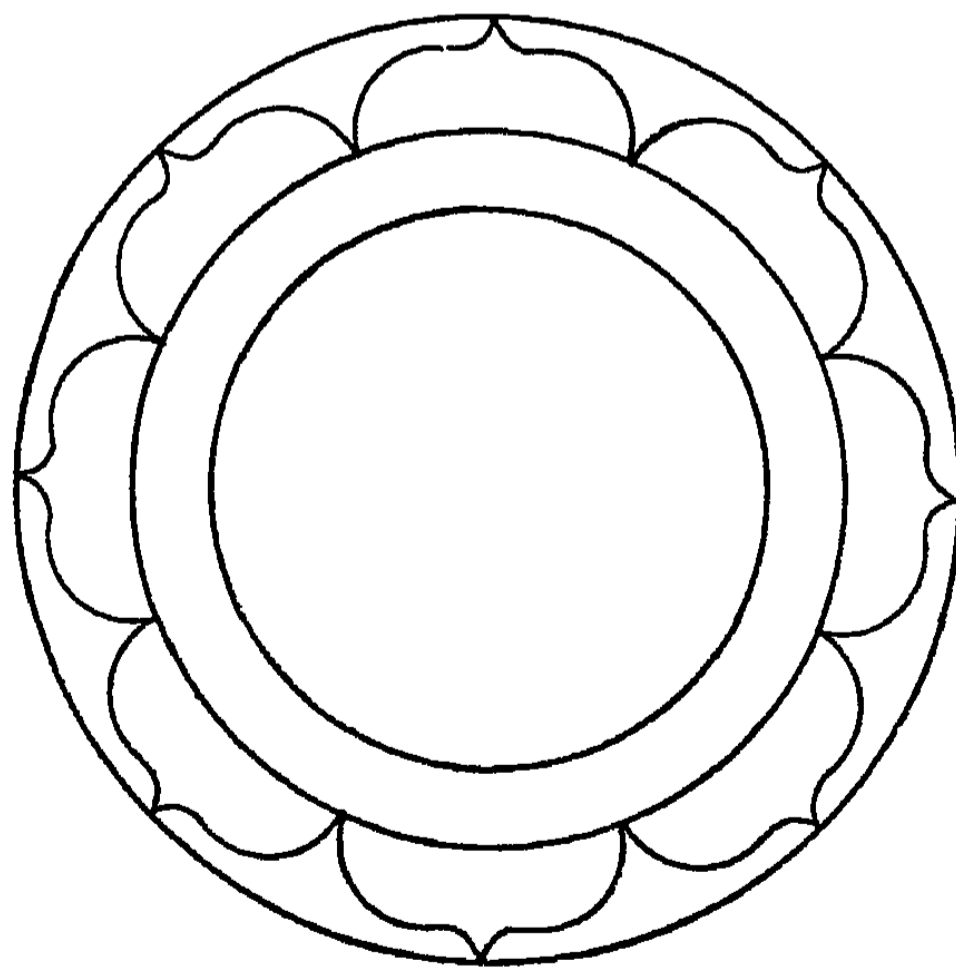
8 SAPTĀS RA

9 ASTĀS RA

9 AṢṬAKONA

10 PADMA

त्यक्त्वाष्टाशेन सवर्त्य रज्जुरुत्तरत स्थिता । धनुराकृतिरेवं¹ स्याद् ²द्वात्रिंशन्मात्रमानतः ॥ १० ॥
 त्रिभुजाश्च प्रकर्तव्यास्त्रिकोण चात्र कल्पयेत् । क्षेत्रव्यासे दशाष्टांशे³ त्वेकांशं बाह्यतो न्यसेत्⁴ ॥ ११ ॥
 मध्यात्तेन⁵ च सवर्त्य वृत्तकुण्डमुदाहृतम् । पद्मकुण्ड च तद्वत्स्याद्बाह्येऽष्टद्वयक दलम्⁶ ॥ १२ ॥
 मध्ये च⁷ मेखलायां तु दलमन्ये तु मेखले⁸ । वेदाश्रस्य परीणाहं पञ्चषट्सप्त ⁹चाष्टकम् ॥ १३ ॥
 भागं कृत्वैकभाग¹⁰ तु ¹¹पञ्चाश्राद्ये भुजो भवेत् । पञ्चकोणादिकोणं च सभवेच्चतुरश्रजम्¹² ॥ १४ ॥
 चतुरश्रस्य कुण्डस्यानाहतुल्यमशेषकम्¹³ । युक्त्या सकल्पयेद्विद्वान् सर्वकुण्डं विशेषतः¹⁴ ॥ १५ ॥
 हस्तमात्रविशालेन ¹⁵युगांशं ¹⁶पासुना कृतम् । षट्सप्तयवमात्रं ¹⁷वा स्थण्डिलस्योदय भवेत् ॥ १६ ॥
 कुण्डे वा स्थण्डिले वापि होमकर्म समाचरेत्¹⁸ ॥ १७ ॥

¹⁹इति श्रीमद्रौरवतन्त्रे क्रियापादे कुण्डलक्षणविधिर्नाम चतुर्दश पटलः

¹ C धनुषाकृतिरेवं

² A स्याद्वा pour स्याद् द्वा

³ A क्षेत्रव्यासे दशाष्टांशे, B क्षेत्रव्यासादष्टमांशे

⁴ cf *Siddhāntasārāvalī*, p 270-273

क्षेत्राशपञ्चमविभागविनिर्गमेण योनिश्च कोणचतुरंशपरिभ्रमेण ।
 आद्यन्तभागविरहान्नवधा विभक्ते मध्यस्थवारिधिपदैः स्फुटमर्धचन्द्रम् ॥
 त्र्यश्रं त्रिभागपरिवृद्धिकृतत्रिमत्स्यै कण्ठार्धकाष्टमविनाकरणेन वृत्तम् ।
 षड्भागवृद्ध्या रचितैश्चतुर्भिर्मत्स्यैः षडश्रं रचयेत् कुण्डम् ॥

⁵ C मध्याह्नेन.

⁶ बाह्येषु द्वयकन्दलम्, B बाह्येष्टद्वयकान्दलम्.

⁷ A तु pour च.

⁸ B et C दलमन्यौ तु मेखलौ.

⁹ B क pour च

¹⁰ C कृत्वात्मभाग, B कृत्वैकभागे

¹¹ A पञ्चाश्राद्यम्बुजं भवेत्, C पञ्चाश्राद्यम्बुजा भवेत्

¹² A शभवेच्चतुराश वै, B संभवेच्चतुराश वै, C सभवेच्छम्बुजा च वै

¹³ A कुण्डस्य नाहं तुल्यमशेषकम्, B कुण्डस्य नाह कलमशेषकम्

¹⁴ cf *Siddhāntasārāvalī*, p 276

चतुष्कृते वृत्तकमेखलाशे स्यात्कर्णिका सार्धविभागमानात् ।
 पत्राष्टकं सार्वयुगेन पद्मं बहिर्दशाशाच्चतुरश्रकौत्सि ॥

¹⁵ B युग्मांशं

¹⁶ B वाम्बुना कृतम्

¹⁷ B स्यात् pour वा.

¹⁸ voir les planches ci-contre pour les formes des neuf sortes de *kunda* décrites dans le texte

¹⁹ A इति श्रीरौरवतन्त्रे क्रियापादे कुण्डलक्षणचतुर्दशः पटलः, B इति कुण्डलक्षणविधिर्नाम चतुर्दशः पटलः, C इति श्रीमद्रौरवतन्त्रे कुण्डलक्षणविधिर्नाम चतुर्दशः पटलः.

[पञ्चदशः पटलः]

[अग्निकार्यविधि]¹

अतः परं प्रवक्ष्यामि ²त्वग्निकार्यविधिक्रमम् । गोमथालेपनं कृत्वा शोषणं पाचनं तथा ॥ १ ॥
प्रोक्षणं हृदयेनैव ³कुशैस्तु शिवतोयकैः । ⁴आसनं ⁵कूर्चैर्नैकेन कवचेन ⁶च विन्यसेत् ॥ २ ॥
प्रोक्षयेदस्त्रमन्त्रेण गन्धतोयेन देशिकः⁷ । सूर्यकान्तोद्भवाम्नि वा ⁸ह्यरण्युद्भवमेव वा ॥ ३ ॥
⁹मृद्गाण्डे त्वग्निं सगृह्य हृदा ¹⁰कुण्डान्तिके न्यसेत्¹¹ । अस्त्रेण ¹²शोधयेदग्निं कवचेनावकुण्ठयेत्¹³ ॥ ४ ॥
नेत्रेणैवार्चयित्वा तु ¹⁴वागीशीं कूर्चतो यजेत् । तस्यास्तु योनिमार्गेण प्रशान्तेनाग्निकं न्यसेत् ॥ ५ ॥
वामदेवेन मन्त्रेण ¹⁵चाम्निबीजेन मन्त्रतः । ¹⁶वागीश्वरौ ¹⁷समभ्यर्च्यप्यग्निं चैव हृदा न्यसेत् ॥ ६ ॥
सद्योजातेन मन्त्रेण ¹⁸दर्भैराच्छादनं कुरु । ¹⁹गन्धं पुष्पं च धूपं ²⁰च दीपं चैव हृदा बुधः ॥ ७ ॥

¹ cf *Kāmika*, I, 8, *Kāraṇa*, I, 22 et II, 20, *Svāyambhuva*, 50, *Matanga*, *kriyāpāda*, 30, *Ajta*, 22, *Kīraṇa*, II, 4, *Kumāratantra*, 7, *Cintya*, 30, *Dipta*, 33, *Makuṭa*, 6, *Yogaja*, p 347-356, *Vīra*, 39, *Suprabhedā*, I, 11

² A et C omettent tu dans त्वग्निकार्यं.

³ A et B कुशाद्भिः pour कुशैस्तु

⁴ A omet quatre lettres आसनं कृ

⁵ B चैककूर्चैर्नैकेन pour कूर्चैर्नैकेन.

⁶ A et C तु pour च

⁷ cf *Kāranāgama*, I, 20, 9-10 कुण्डं चेत् शोधनं चैव क्षालनं शोषणं तथा । पावनं प्रोक्षणं चैव सद्यादिब्रह्मपञ्चकैः .

⁸ A et B तु pour हि

⁹ C धुमुण्डे pour मृद्गाण्डे

¹⁰ B कुण्डान्तिक

¹¹ cf *Kāranāgama*, I, 22, 10-11

सूर्यकान्तोद्भवं श्रेष्ठं काष्ठजं मध्यमं भवेत् । श्रोत्रियागारजं वह्निं कन्यसं चेति कीर्तितम् ॥
शरावे ताम्रपात्रे वा पावकं तु समानयेत् ॥

¹² C कुण्डयेदग्निं pour शोधयेदग्निं

¹³ A गुः pour कुः dans अवकुण्ठयेत् .

¹⁴ Les mss sont corrompus A lit चार्मी वै, B lit चाम्भीवे et C lit चाम्नि वै Les passages paralleles dans les autres āgama et le mot तस्यास्तु dans la ligne suivante suggèrent ici que le mot propre est वागीशीं

¹⁵ A et C omettent च

¹⁶ B वागीश्वरौ, C वागीश्वरीं.

¹⁷ C समभ्यर्च्य अर्घ्यादीनि हृदा न्यसेत्

¹⁸ B दर्भेण pour दर्भैर्

¹⁹ C गन्धपुष्पं च

²⁰ B omet च

अग्निमध्येऽग्निरूपं¹ ²चाप्येवं ध्यायेत्समाहित³ । पाद्यमाचमनं चार्घ्यमीशमन्त्रेण⁴ दापयेत् ॥ १७ ॥
 नामकर्म त्विदं प्रोक्त पञ्चसस्कार⁵ एव हि । बीजमुख्येन मन्त्रेण तथोपस्थानक⁶ कुरु ॥ १८ ॥
⁷प्रागग्रमुत्तराग्रं च दर्भान् सस्तीर्य देशिक⁸ । अध स्थितानुदग्दर्भान् ⁹सर्वेषामविशेषतः ॥ १९ ॥
 दक्षिणे तु कुशान् सर्वान् ¹⁰सर्वतश्चोर्ध्वगांस्तरेत् । अग्नेरुत्तरपार्श्वे¹⁰ तु ¹¹दर्भान् सस्तीर्य देशिकः¹² ॥ २० ॥
¹³ईशानेन तु मन्त्रेण पात्र तत्रैव ¹⁴सादयेत् । प्रोक्षयेदहमन्त्रेण कुशाग्रानुपरि न्यसेत् ॥ २१ ॥
 प्रोक्षणीमुद्धरेत्तेषु पूरयेदुदकेन तु । तस्मिन् कूर्चं हृदा¹⁵न्यस्य ¹⁶ब्रह्माङ्गानभिमन्त्रयेत् ॥ २२ ॥
 सर्वद्रव्याणि पात्राणि प्रोक्षयेदहमन्त्रतः । अग्नेर्दक्षिणपार्श्वे तु ब्रह्मकूर्चं न्यसेद्बुधः ॥ २३ ॥
 कुण्डस्योत्तरपार्श्वे तु ¹⁷प्रणीतां विष्णुमर्चयेत्¹⁸ । चतुर्दिक्परिधीस्तीर्य ¹⁹चाघारावग्निशांकरे ॥ २४ ॥
²⁰न्यस्य लोकेश्वरान् पूज्य गन्धाद्यैस्तु स्वनामतः । सुक्सुवौ क्षुरिकेणैव ²¹दर्भमूलाग्रमध्यतः ॥ २५ ॥

¹ A अनिरूप pour अग्निरूप

² A तु एव pour चाप्येव

³ cf *Suprabhedāgama*, I, 11, 18-23

हृदयैकं द्विवक्त्रं तु द्विनासी च षडक्षकम् । त्रिमेखलं त्रिपाद च चतुःशृङ्ग द्वय शिरः ॥

सोपवीत जटामौलिमुक्षारूढं सिताननम् । सप्तहस्तं सुदीताङ्गं सप्तजिह्वासमावृतम् ॥

हिरण्या कनका रक्ता कृष्णा च सुप्रभा तथा । अतिरिक्ता बहुरूपा जिह्वा सप्त प्रकीर्तिताः ॥

अग्निरूपमिदं गुह्यं सर्वशान्त्यर्थमुच्यते । एव रूपं स्मरन्नित्यं जातकर्म समाचरेत् ॥

⁴ C इमं मन्त्रेण pour ईशमन्त्रेण

⁵ A सस्कारम् pour सस्कार.

⁶ A et B उपस्थापनं pour उपस्थानक

⁷ B, C et D प्रागग्रं चोत्तराग्रं च

⁸ A सर्वेषां च विशेषतः

⁹ A सर्वगश्चोर्ध्वगस्तरेत्

¹⁰ B भागे pour पार्श्वे

¹¹ C प्रणीता विष्णुमर्चिताम् pour दर्भान् सस्तीर्य देशिकः .

¹² cf *Kāranāgama*, I, 22, 30-32

दर्भेणोन्धनमग्नौ तु उपस्थानं हृदा क्षिपेत् । दर्भैश्चैव परिस्तीर्य प्रतिदिग्दशभिस्ततः ॥

दक्षिणाश्चोत्तराश्चैव उत्तराश्चाधरास्तथा । पूर्वाग्राश्चोत्तराग्राश्च प्रागादीनि क्रमात्क्षिपेत् ॥

देवस्य त्वेति मन्त्रेण पूर्वं चैव परिस्तरेत् ।

¹³ Le ms C omet les vers n° 21 à 24a

¹⁴ A et B साधयेत् pour सादयेत्

¹⁵ A न्यस्त्वा

¹⁶ D ब्रह्माङ्गैरभिमन्त्रयेत्

¹⁷ B प्रणीतं

¹⁸ A अर्चितम् pour अर्चयेत्

¹⁹ B आघारं वह्निशाङ्करे, D ईश्वरं वह्निशाङ्करे

²⁰ cf *Īśānasivagurudevapaddhati*, vol III, p 130-131

ततश्चिदहर्भैः कृतया प्रागुत्तराग्रया वेण्या कुण्डं सवेष्टय यथोक्तपरिधीन् विन्यस्य तेषु परिधिविष्टरेषु प्राच्या ब्रह्माणं, दक्षिणे शङ्करं, पश्चिमे विष्णुम्, उत्तरेऽनन्तमीश्वरं चावाह्यं हृद्बीजपूर्वं स्वनामभिरभ्यर्च्य लोकपालाश्च स्वाशास्वस्त्राणि चेष्ट्या शिवाज्ञा श्रावयेत् । “भो भो ब्रह्मेन्द्रविष्णवाद्या देवा सास्त्रा शिवाज्ञया । शिवाग्निमेनं रक्षध्वं स्वावकाशेष्ववस्थिताः ॥” इति रक्षा विधाय सुक्सुवावस्त्रेण प्रक्षाल्यादाय दर्भचतुष्टयसहितो हृदा निरीक्ष्यास्त्रेण प्रताप्य शिरसा प्रक्षाल्य पुनः प्रताप्य सक्षाल्य सुव विन्यस्य सुचमादाय दर्भाग्रैः सुचोऽग्र ओं हा शिवतत्त्वायेति समृज्य, मध्यं दर्भमध्येन विद्यातत्त्वायेति, अथ मूल दर्भमूलेन आत्मतत्त्वायेति समृज्य, पुनर्मूलमध्याग्रेषु ब्रह्मविष्णुरुद्रात्मतत्त्वाधिपतीन् सस्मृत्योल्लिख्य प्रक्षाल्य दक्षिणतः प्रस्तरदर्भेष्वधोमुखं विन्यस्य, तद्वत् सुवमपि सस्कृत्य सुचः समीपेऽधोमुखं दर्भेषु विन्यस्य, सुचि शक्तिं सुवे शिवं च स्वनाम्नाभ्यर्च्य च त्रिसूत्र्यावेष्टितग्रीवौ कर्मयोग्यौ भवतः ।

²¹ A, B, C et D मूलाग्रं मध्यदर्भया ?

समृज्यास्त्रेण मतिमामांस्ततोऽग्नौ स्पर्शनं कुरु¹ । सुवाज्यं च समापूर्य हृदयेन तु मन्त्रत ॥ २६ ॥
²अस्त्रेणाप्लवनं कुर्यात्कुशैरग्नौ निधापयेत् । पर्यग्निकरणं ³कुर्यात्कुशाग्रेणाग्निना सह ॥ २७ ॥
सप्तजिह्वासु जुहुयात् ⁴सद्यादिशिरसोऽन्तकम् । ⁵सप्तसप्ताहुतीर्हुत्वा परिषेचनमाचरेत् ॥ २८ ॥
⁶पञ्चब्रह्मशिवाङ्गैश्च व्योमव्यापीति मन्त्रतः । प्रत्येकं ⁷दशसख्य तु जुहुयाच्च घृतेन तु ॥ २९ ॥
⁸गन्धैः पुष्पैश्च धूपैश्च दीपैरर्घ्यैश्च⁹ पूजयेत् । समिदाज्यचरुं¹⁰ लाजान्¹¹ सक्तु¹² माषतिलैरपि ॥ ३० ॥
¹³सर्षपैश्च यवक्षीरदधि सद्यादिभिः क्रमात् । अत्रावसानं जुहुयात्क्षुरिकाबीजमुख्यतः ॥ ३१ ॥
सर्वद्रव्यसमायुक्तं सकृद्धोमं ¹⁴हृदा बुधः । पूर्णाहुतिं च शिरसा ¹⁵स्विष्टमग्नेति मन्त्रतः ॥ ३२ ॥
¹⁶यद्देवार्थं तु यद्धोमं ¹⁷तत्तदग्नौ तु भावयेत् । सपूज्य गन्धपुष्पाद्यैस्तत्तन्मन्त्रैस्तु होमयेत् ॥ ३३ ॥
स्थापने चोत्सवे ¹⁸चान्येष्वेवमेव¹⁹ समाचरेत् ॥ ३४ ॥

इति ²⁰श्रीमद्रौरवतन्त्रे [क्रियापादे] अग्निकार्यविधिर्नाम²¹ ²²पञ्चदशः पटलः²³

- 1 D ततोऽग्न्यासाधन कुरु
2 B अस्त्रेणोत्प्लवन, C अस्त्रेण प्लवनं
3 A कुर्यात् कृत्वाग्नेरग्निना सह, B कृत्वा कुर्याग्नेरग्निना सह; C कुर्यात्कुशाग्रेरग्निना सह
4 D विद्यादि pour सद्याहि
5 A et C सप्तसप्ताहुतिं हुत्वा
6 A पञ्चब्रह्मशिवाङ्ग च
7 A et B दशसख्या तु
8 D गन्धपुष्पैश्च
9 A अर्घ्यं च pour अर्घ्यैश्च
10 A चरुं pour चरुन्
11 C लाजासक्तु pour लाजान् सक्तु-
12 A, B et C वेणु pour माष dans सक्तुमाषतिलैरपि
13 A et C सर्षप च यवं क्षीरं दधि
14 A, B et C सदा pour हृदा
15 *Taittirīyabrāhmana*, 2, 4, 1, 4
16 C यद्देवाज्यं
17 C तदग्नौ pour तत्तदग्नौ
18 B चान्येऽपि pour चान्येषु
19 C एवं pour एव
20 A श्रीरौरवतन्त्रे
21 A omet विधिर्नाम, D अग्निकार्यविधिपटलः .
22 A पञ्चदशः

²³ On trouvera ci-contre un tableau qui donne des détails au sujet des différentes formes d'Agni, selon les descriptions que l'on en trouve dans les divers *Āgama*

On voit d'après ce tableau qu'Agni peut avoir

1, 2, 4 ou 5	têtes	(<i>śiras</i>)
2 ou 4 flammes ressemblant à ces	cornes	(<i>śṛṅga</i>)
2, 3, 6 ou 15	yeux	(<i>netra</i>)
2, 4, 7 ou 10	bras	(<i>hasta</i>)
2 ou 3	jambes	(<i>pāda</i>)

Mais presque partout il y a 7 langues (*jihvā*), uniformité qui est intéressante à noter *Kāranāgama* seul donne 5 langues à la forme appelée *Śarvāgni*.

On trouve comme *vāhana* (monture) le Taureau (*vṛsa*), le Bouc (*chāga*) et le Bélier (*meṣa*) Agni est parfois assis sur un lotus, il peut être assis en *padmāsana* ou *sukhāsana*

En ce qui concerne le *vāhana*, l'iconographie du Sud de l'Inde présente Agni presque toujours sur le Bouc, très rarement sur le Bélier, et jamais (à notre connaissance) sur le Taureau. Peut-être faut-il conclure de cette remarque la nécessité de distinguer entre la forme de méditation utilisée dans le rituel śivaïte (Agni sur le Taureau) et la forme représentée par l'iconographie (Agni sur le Bouc et le Bélier) *Śivāgni* en particulier—qui est l'aspect d'*Agni* que le rituel invoque et adore avec des *mantra* śivaïtes—est tout à fait semblable à *Sadāsiva*, on doit le voir avec cinq visages, quinze yeux, dix bras, et avec le Taureau comme monture.

L'Āgama *Acintyaviśvasāda* (ms p 293-295) décrit trois différentes formes d'Agni

<i>Śivāgni</i>	dont le rituel se fait avec des <i>mantra</i> purement śivaïtes
<i>Miśrāgni</i>	„ „ „ „ sivaïtes et védiques
<i>Vaidikāgni</i>	„ „ „ „ purement védiques

Śivāgni est semblable à *Sadāsiva*, sauf qu'il a sept langues. Tandis que *Miśrāgni* comme *Vaidikāgni* a deux têtes, six yeux, sept bras, sept insignes, trois jambes et sept langues, le premier a le Taureau comme monture, et le second le Bélier.

Dans le cas des formes à sept bras, l'un des insignes n'est pas constant; à la place du rosaire (*akṣamālā*) qu'indiquent la plupart des Āgama, certains textes à la suite de *Rauravāgama* (cf vers 16) donnent la flamme (*agni*) *Dīptāgama*, *Amśumatkāśyapa* et *Cintyāgama* (tel qu'il est cité dans *Kriyādīpikā*, mais notons que la leçon du ms de *Kiṭvelūr* de *Cintyāgama* est *akṣamālā*). L'iconographie supporte les deux versions. La statue de pierre de *Banavāsī* (Kārvār dst, Mysore) et la sculpture qui se trouve sur le *gopura* de *Tirukurunkudi* (Tirunelveli dst., Madras) tiennent le rosaire, et la statue de bronze de *Kiranūr* (Nannilam Taluq, Tanjore dst, Madras) a la flamme, à la place du rosaire.

Remarquons que les statues de pierre et de bronze de *Tiruppugalūr* (Tanjore dst) qui représentent Agni respectivement avec les bras pendants (*lolahasta*) et avec les mains jointes (*āñjalihasta*) ne répondent pas aux descriptions des Āgama, mais à la légende attachée au lieu, et qui est contée dans le *Sthalamāhātmya*. Agni là fait pénitence, pour se délivrer d'une malédiction (*śāpavimocana*).

AGNI DANS LES TEXTES ĀGAMIQUES

आगमनाम	अग्निनाम	शिरस्	शृङ्गम्	नेत्रम्	नासा	जिह्वा	हस्त	पाद	वाहनम्	आयुधानि
अशुमदागम (ms p 192)	मिश्राग्नि.	2	4	6	2	7	7	3	वृष	दक्षे-सुक्, सुव, अक्षमाला, शक्ति; वामे-चामरम्, व्यजनम्, घृतपात्रम्
अशुमत्कार्यपम्, (पटल, 46)	शैवाग्नि.	4					4		श्वेतपद्मम्	सुक्, कमण्डलु, दण्ड, अक्षमाला
अजितागम., (पटल, 22)	अग्नि.	2		6		7	7	3	मेषः	दक्षे-सुक्, सुव, अग्नि, शक्ति, वामे-चामरम्, व्यजनम्, घृतपात्रम्
(आदित्यपुराणम्) cite dans le शब्दकल्पद्रुम	अग्नि	2	4	6	2	7	7	3	सुखासनम्	दक्षे-सुक्, सुव., अक्षमाला, शक्ति, वामे-चामरम्, व्यजनम्, घृतपात्रम्
अचिन्यविश्वसादाख्यम् (पटल, 14)	मिश्राग्नि.	2	4	6	2	7	7	3	छाग	अक्षमाला, शक्ति, वरद, अभय
ईशानशिवगुरुदेवपद्धति. (III, p 131)	वैदिकाग्नि	2	4	6	2	7	7	3	वृष	दक्षे-सुक्, सुव, अक्षमाला, शक्ति, वामे-चामरम्, व्यजनम्, घृतपात्रम्
कामिकागम., (I, 8)	शैवाग्नि.	5		15		7	10		मेष	” दशायुधानि
कारणागम., (I, 22)	शिवाग्नि	5		15		7	4		पङ्कजम्	अभय, वरद, शक्ति, स्वस्तिकम्
	मिश्राग्नि	2	4	6	2	7	7	3	वृष	
	शैवाग्नि.	5				7	10		पङ्कजम्	
	अग्नि:	2	4	6	2	7	7	3	वृष	दशायुधानि दक्षे-सुक्, सुव, अक्षमाला, शक्ति,

भातष्ठा

[षोडशः पटलः]

[निन्यात्सवविधि]¹

बलि नित्योत्सवं चैव प्रवक्ष्यामि यथाक्रमम् । ²पूर्वाह्ने पुष्पलिङ्गं तु मध्याह्ने त्वन्नलिङ्गकम् ॥ १ ॥
^३सायाह्ने वाक्षतान् पुष्पं दलिकाया तु कल्पयेत् । ^४अस्त्रराज यजेत्तस्मिन् ^५सर्ववाद्यादिसयुतम् ॥ २ ॥
^६हर्म्यं प्रदक्षिणं कृत्वा महापीठं ^७तथैव च । प्रदक्षिणं त्रिकाले च ^८कारयेद्बृद्धिकारणम् ॥ ३ ॥
^९एवं बलिक्रमः प्रोक्तो नित्योत्सवस्त्वथोच्यते । प्रागुक्ता चास्त्रमूर्तिश्च प्रतिमा चन्द्रशेखर ॥ ४ ॥
सौम्यं पाशुपतं वापि प्रतिमा ^{१०}चैव ऋद्धिदा । ^{११}हैमं^{१२} राजतताम्रं वा कास्यं वा बलिपात्रकम् ॥ ५ ॥

¹ cf *Amśumad, patala, 73, Ajita, patala, 26, Kāmika, II, 5, Kārana, I, 140, Vira, paṭala, 40, Suprabhedā, I, 13*

² cf *Suprabhedāgama, I, 13 10-11*

ततस्त्रिकालमन्नेन बलिर्लिङ्गस्य चोत्तमम् । प्रातर्मध्याह्नमन्नेन मध्यमं तु विदुर्बुधाः ॥
मध्याह्ने चान्नालिङ्गं तु अधमं तु गजानन । पूर्वाह्ने पुष्पलिङ्गं तु साये तण्डुलमेव च ॥

³ A सायेऽश्नत तु पुष्पं वा

⁴ cf *Suprabhedāgama, I, 13, 18a, 19b-20, 27b-28a, 35a* ;

एवं पाशुपतं ध्यात्वा बलिर्लिङ्गं सुपूजयेत् । गन्धपुष्पादिनाभ्यर्च्यं तद्रूपं प्रतिमा बुधः ॥
पुरस्तात्प्रतिमा गच्छेदन्नादिकमनुव्रजेत् । दशायुधानि परितः सर्वालकारसंयुतम् ॥
पटहैर्मर्दलैश्चैव शल्लरीजघण्टैः । काहलेस्तालकैः शाङ्खैर्वीणावेणुसहैः सह ॥
इत्येतेः कल्पितैस्तालैः प्रासादं त्रिः प्रदक्षिणम् । . . .

⁵ A सर्ववन्द्यादिसयुतम्

⁶ C हर्म्यं प्रदक्षिणं

⁷ A et C तथा त्रयम् pour तथैव च

⁸ B कारयेद्बृद्धिकारणम्

⁹ A एव बलिकर्म प्रोक्तं, B एव बलिक्रमं प्रोक्तं.

¹⁰ C सर्वं pour चैव

¹¹ cf *Suprabhedāgama, I, 4*

सौवर्णं राजतं ताम्रं कास्यं वा पात्रमुच्यते । चतुस्त्रिद्वियत्र पात्रघनं स्यादुत्तमादिके ॥
विस्तारं हस्तमानं स्यादोष्ठं नवमथाङ्गुलम् । घनं नवचतुष्कं स्यात्पात्रमध्येऽब्जमुच्यते ॥
त्रिभागकं तु विस्तारं पात्रं कास्येन कारयेत् । तस्याब्जस्योच्चं द्वयङ्गुल्यमेकाङ्गुलमथापि वा ॥
कर्तव्यं कर्णिकाबाह्ये दलाष्टकमथार्धतः । उत्सेधार्धं तदर्धं स्याद्दलाग्रं तु नवोन्नतम् ॥
पात्रं वृत्तं प्रकर्तव्यं मध्यमे विशदङ्गुलम् । अधमे षोडशङ्गुल्यं पात्रविस्तारमुच्यते ॥
एवं कृत्वा बलेः पात्रं मण्डले विन्यसेत्सुधीः ।

¹² B हैमराजतताम्रं वा, C हैमं राजतं ताम्रं वा.

षट्त्रिंशद्द्वगुलं तारमुत्तमं पात्रमुच्यते । ¹त्रिंशद्द्वगुलविस्तारं मध्यमं ²दलिका भवेत् ॥ ६ ॥
³गायत्र्या अङ्गुलं ⁴व्यासमधमस्य विशेषतः । कर्णिकाव्यासमग्न्यंशमुत्सेधं शिवमात्रकम् ॥ ७ ॥
परितोऽष्टदलं पद्मं तद्वाह्ये ⁵वेत्रवेष्टनम् । कर्णिकोपरि ⁶कर्तव्यमन्नलिङ्गं विधानतः ॥ ८ ॥
पञ्चाङ्गुलं समारभ्य ⁷चार्धाङ्गुलविवर्धनात्⁸ । नवाङ्गुलावधि⁹र्यावन्नवधा लिङ्गमानकम् ॥ ९ ॥
¹⁰तन्मानद्विगुणं मूलं नाहमग्न्यंशमुच्यते । ¹¹नाह स्यादङ्गुलिव्यास ¹²दधि चालिष्य कारयेत् ॥ १० ॥
¹³अस्त्रराजं समावाह्य लिङ्गे ¹⁴पाशुपतास्त्रतः । चतुर्भुजं त्रिनेत्रं च ¹⁵शिखाग्रं तु ¹⁶समुज्ज्वलम्¹⁷ ॥ ११ ॥
अभयं दक्षिणे वामे वरदं पुरतो विदुः । त्रिशूलं दक्षिणे हस्ते ¹⁸त्वक्षमाला तु वामके ॥ १२ ॥
¹⁹उग्रदृष्टिः सुरक्ताङ्गः सर्वाभरणभूषितम् । ²⁰सदष्ट्रास्याधरे दंष्ट्रं रक्तवस्त्रधरं²¹ परम् ॥ १३ ॥
ध्यात्वैव बलिलिङ्गं तु पूजयेदस्त्रमन्वतः । रौद्र पाशुपतं ²²त्वेवं प्रतिमां ²³चैव कारयेत् ॥ १४ ॥
²⁴स्नानद्वयसमायुक्तः सोष्णीषः सोत्तरीयकः । रौद्रमूर्तिं च सौम्यं च शिरसा तु ²⁵वहेद्दृशा ॥ १५ ॥
²⁶दीपपिच्छसमायुक्तं वितानच्छत्रसयुतम् । नानावाद्यसमायुक्तं नृत्तगेयसमन्वितम् ॥ १६ ॥
प्रदक्षिणद्वयं कुर्याद्धर्म्यमादौ²⁷ विशेषतः । बलिपीठं प्रविश्याथ ²⁸दिशानृत्तसमन्वितम् ॥ १७ ॥

1 C त्रिंशति pour त्रिंशद्

2 A दलिका, D स्तलिका, C दलिकं

3 A गायत्रियङ्गुलं pour गायत्र्या अङ्गुलं, B: गायत्र्या चाङ्गुलं

4 B वासम् pour व्यासम्

5 A et B वेत्रमष्टकम्

6 A कर्तव्या पञ्चलिङ्गविधानतः

7 A et C omettent च dans चार्धाङ्गुलं

8 C विवर्धनम् pour विवर्धनात्

9 C विधिर् pour अवधिर् dans नवाङ्गुलावधिर् .

10 C: corrompu मन्वानस्त्रिगुणान्मूलभागं मुच्यते ?

11 A नाहः स्यादङ्गुलिव्यास, B: नाह स्यादङ्गुलिव्यासा

12 A दधिमालिष्य, B अधिमालिष्य.

13 A अस्त्रराजानमावाह्य.

14 C पाशुपत स्मृतः

15 C शिखोत्र

16 C सकृज्ज्वलम्

17 cf *Suprabhedāgama*, I, 13, 14-17

दधिसर्पिफलैर्मिश्रं मर्दितं सुदृढं यथा । षोडशाङ्गुलमुत्सेधं मूलं तद्विगुणं भवेत् ॥

ऊर्ध्वं त्रयाङ्गुलान्नाहमानुपूर्वात्क्षयं भवेत् । मध्यमं द्वादशाङ्गुल्यमूर्ध्वं कुर्याद्द्वयाङ्गुलम् ॥

अष्टाङ्गुलाधमं प्रोक्तमूर्ध्वमेकाङ्गुलं भवेत् । अस्त्रं पाशुपतं न्यस्त्वा रूपं तत्र विचिन्तयेत् ॥

त्रिनेत्रं चतुर्भुजं रौद्रं शिखाकोटिसमुज्ज्वलम् । वरदाभयदं हस्तं वामं सव्याक्षशूलधृत् ॥

एवं पाशुपतं ध्यात्वा बलिलिङ्गे सुपूजयेत् ।

18 A et B omettent तु dans त्वक्षमाला

19 C उग्रदृष्टिसमायुक्तः

20 Les mss corrompus, A सदष्ट्रास्यादरं दंष्ट्रं, B सदष्ट्रास्योदरे दंष्ट्रं, C et D सदष्ट्रास्यधरे दंष्ट्रं.

21 C युतं pour धरं

22 C त्वेतत् pour त्वेव, A et B त्वैव

23 B तु प्रकारयेत् pour चैव कारयेत्

24 C स्नानद्वयसमायुक्तौ-सोष्णीषौ सोत्तरीयकौ, B स्नानद्वयसमायुक्तं सोष्णीषं सोत्तरीयकम्.

25 B वहेद्दृशा.

26 A दीपपत्रं pour दीपपिच्छं, C दीपपुच्छं.

27 C हर्म्यदामौ pour हर्म्यमादौ

28 C दीपा pour दिशा, B देश pour दिशा

प्रदक्षिणत्रयं कृत्वा ¹पश्चादप्यालयं कुरु । द्वारान्तिके तु सप्राप्ते पादप्रक्षालनं कुरु ॥ १८ ॥
 आलयाभ्यन्तरं गत्वा विष्टरे तु निधापयेत् । पादुकां विन्यसेदग्रे वृषमन्त्रेण पूजयेत्² ॥ १९ ॥
 पाद्यमाचमनं चार्घ्यं गन्धं पुष्पं ³सधूपकम् । दीप चैव तु ताम्बूल हृदयेन प्रदापयेत् ॥ २० ॥
 अक्षणेण ⁴चाखराजं च पुनरालयमाविशेत् । ⁵प्रतिमापादुकादीनि ⁶पूर्वस्थाने ⁷निधापयेत् ॥ २१ ॥
⁸गर्भागारेऽखराजं चाप्यस्त्रस्थाने ⁹सुयोजयेत् । ¹⁰पतिते चान्नलिङ्गे तु ¹¹पात्रे च पतिते तथा¹² ॥ २२ ॥
 मित्रे ¹³छिन्ने ¹⁴विनष्टे वा प्रायश्चित्तं वदामि ते । शीघ्रं हर्म्यं प्रविश्याथ शान्तिहोमं समाचरेत्¹⁵ ॥ २३ ॥
¹⁶अक्षणेऽशानमन्त्रेण मूलेन हृदयेन च । ¹⁷प्रतिदशाहुति कुर्यादन्नलिङ्गे¹⁸ नवीकृते ॥ २४ ॥
¹⁹प्राग्वदेवार्चनं कृत्वा ततो नित्योत्सवं कुरु । उत्सवे दीपहीने च तत्र ²⁰सर्वं हि सस्थितम् ॥ २५ ॥

¹ B पश्चाद्देव्यालये ; C पश्चादर्घ्यालय

² cf *Kāranāgama*, I, 140, 19-34

परिचारौ समाहूय सोष्णीषौ चोत्तरीयकौ । सर्वलक्षणसन्नौ सर्वाभरणभूषितौ ॥
 पवित्रपाणिनौ सर्वगन्धमाल्यैरलंकृतौ । तले मूर्ध्नि न्यसेल्लिङ्गं प्रतिमा च विशेषतः ॥
 वितानं छत्रसयुक्तं पिच्छचामरसयुतम् । सर्वातोद्यसमायुक्तं गीतनृत्तसमाकुलम् ॥
 नानादीपसमायुक्तं नानाभक्तजनैर्युतम् । पूर्वाह्णे ब्रह्मणः प्रीतिर्मध्याह्णे शिवमूर्तिनाम् ॥
 विष्णोः प्रीतिकर रात्रौ त्रिः कृत्वा तु प्रदक्षिणम् । तयो रौद्रं तु पुरतस्तदन्ते शान्तमेव च ॥
 प्रथमं प्रदक्षिणं कुर्यान्मङ्गलीतालसयुतम् । परिवाराणां द्वितीये तु प्रदक्षिणमथाचरेत् ॥
 वृषस्य वृषतालं तु अग्नेर्मद्वावणं तथा । मातृणां भृङ्गितालं वै विष्णुस्य तु ढक्करी ॥
 षण्मुखस्योद्दहनं गीतं ज्येष्ठाया बलितालकम् । तटाग्रहायु दुर्गायामीशानस्योद्दटं भवेत् ॥
 गोपुरे वाद्यनि शब्दं शङ्खघोषसमन्वितम् । ततः पुरःस्थितं पीठं त्रिः कृत्वा तु प्रदक्षिणम् ॥
 शबरीबलिपीठस्य प्रविश्याभ्यन्तरं ततः । त्रीणि प्रदक्षिणं कृत्वा प्रविशेदालयं प्रति ॥ .
 द्वारदेशं समानीय पादप्रक्षालनं कुरु । पादुकं वृषदेवस्य पूजयेद् वृषमन्त्रतः ॥
 पाद्यादिना समभ्यर्च्य लिङ्गं च प्रतिमा ततः । प्रविशेदालयं पश्चाद्विन्यसत्पूर्वदेशके ॥

³ B सुधूपकम्

⁴ A चाखराजानं pour चाखराजं च ; C शाखाण्यादाय.

⁵ A प्रतिमा पादुकादीनि.

⁶ B पूर्वास्थाने.

⁷ B नियोजयेत् .

⁸ A et D गर्भावरणेऽखराजानमस्त्रस्थाने

⁹ A तु pour सु, C सु pour सु

¹⁰ C प्रतीते pour पतिते

¹¹ पात्रेण pour पात्रे च

¹² Les manuscrits A, B, C et D ajoutent une ligne en plus en répétant le 2e quart de cette ligne et le 1er quart de la ligne suivante मित्रे छिन्ने विनष्टे वा पात्रे च पतिते तथा

¹³ C छिन्नेऽथ नष्टे वा.

¹⁴ B तथा नष्टे pour विनष्टे वा

¹⁵ cf *Kāranāgama*, I, 140, 31

प्रमादात् पतितं यत्तु अघोरेण शतं हुनेत् । नवल्लिङ्गं प्रकर्तव्यं पूर्वोक्तविधिना सह ॥

¹⁶ A अक्षणेऽशानमन्त्रेण

¹⁷ A प्रतिदशाहुति, B प्रतिदशाहुति.

¹⁸ A et C अन्नलिङ्गं नवीकृतम् .

¹⁹ A, B et C प्राग्वैवार्चनं

²⁰ B सर्वमहीस्थिताः, A सर्वं हि सस्थिता.

द्विगुणं दीपमुद्दिश्य ¹शेषं प्रदक्षिणं कुरु । ²प्रतिमा ³पतिता चेत्तु स्नपनं शान्तिहोमकम् ॥ २६ ॥
 तदा ⁴तत्प्रतिमां कृत्वा पुनरुत्सवमाचरेत् । अङ्गोपाङ्गे तु विच्छिन्ने शीघ्रं सन्धानमाचरेत् ⁵ ॥ २७ ॥
 सप्रोक्षणं ततः कृत्वा सर्वालङ्कारसयुतम् । उत्सवं कारयेद्धीमानुक्तमांगण ⁶सुव्रत ॥ २८ ॥
 वर्षाकाले महावाते ⁷स्थानकं ⁸वाद्यमाचरेत् । ⁹वर्षे ¹⁰छत्रसमायुक्तमस्त्रमूर्त्यैवमुत्सवम् ॥ २९ ॥
 अथवा लिङ्गमावृत्य ¹¹ विना ¹²पीठं प्रदक्षिणम् ¹³ ॥ ३० ॥

इति ¹⁴श्रीमद्रौरवतन्त्रे ¹⁵[क्रियापादे] नित्योत्सव¹⁶विधिर्नाम ¹⁷षोडश पटलः

¹ विशेष pour शेष

² C प्रति +

³ C पतित

⁴ C तत्प्रतिम

⁵ cf *Kāranāgama*, I, 144, 65-66, 74-77, 84-87 (p 705-707)

बलिलिङ्गविहीने च मिन्ने च पतितेऽपि च । भग्ने चैव तथा कर्तुर्विनाश भवति ध्रुवम् ॥
 कृत्वा तु शान्तिहोम तु मूलेनेव शत हुनेत् । नवलिङ्गं प्रकुर्वीत पश्चाद्बलि समाचरेत् ॥
 बलिपात्रविहीने च क्षीयेत धनधान्यकौ । शान्तिहोम ततः कृत्वा नवपात्र तु निक्षिपेत् ॥
 बलिदीपविहीने च लक्ष्मीर्ग्रामाद्रता भवेत् । क्षुरिकाबीजमुख्यैश्च प्रत्येकं तु शत जपेत् ॥
 द्विगुणं दीपमारोप्य बलिशेष समाचरेत् । . .

प्रतिमायानकाले तु पतिते चाङ्गहीनके । वास्तुराष्ट्राधिपाना च नाशन भवति ध्रुवम् ॥
 स्नपनं तत्र कुर्वीत पुण्याह वाचयेत्ततः । शान्तिहोम ततः कृत्वा पुनर्याज समाचरेत् ॥
 शिरो बाहू तथा पादौ हीनस्यापि विवर्जयत् । नखकर्णाङ्गुलीहीने भूषणास्त्रविहीनके ॥
 पद्मबन्धविहीने च जटाहीने प्रजापते । पुनः सन्धानकं कृत्वा तदर्थं प्रोक्षणं कुरु ॥

⁶ A सुव्रत

⁷ C स्थानीक

⁸ B पाद्यम् pour वाद्यम्

⁹ D वर्षट् pour वर्षे

¹⁰ A छत्रसमायुक्त वस्त्रमूर्त्यैवम्, B छत्रसमायुक्त वस्त्रमूर्तैवम्, C छत्रसमायुक्तमस्त्रमूर्त्यैवम्; D छत्र-समायुक्तमस्त्रमन्त्रैवम्

¹¹ D आवृत्या pour आवृत्य

¹² A, B et C पीठप्रदक्षिणम्

¹³ cf *Kāranāgama*, I, 140, 37-38

वर्षे चैव महावाते स्थानकं वाद्यमाचरेत् । लिङ्गप्रदक्षिणं कुर्यान्नित्योत्सवविशेषतः ॥

¹⁴ A श्रीरौरवतन्त्रे, B omet श्रीमद्रौरवतन्त्र, D रौरवागमे

¹⁵ A, B et C omettent क्रियापादे

¹⁶ A omet विधिर्नाम

¹⁷ C सप्तदशः पटलः; A et B षोडशपटल; D नित्योत्सवविधिपटलः

[सप्तदशः पटलः]

[अङ्कुरार्पणविधिः]¹

अत परं प्रवक्ष्यामि ²चाङ्कुरार्पणमुत्तमम् । ³स्थापने प्रोक्षणे चैव स्नपने मङ्गलेऽन्यके⁴ ॥ १ ॥
नवाहे वाथ⁵ सप्ताहे पञ्चाहे वा विशेषत । शिवमाराधयित्वा तु बीजाङ्कुरं तु ⁶रोपयेत् ॥ २ ॥
सर्वालङ्कारसयुक्तं बिम्बाखं चोत्सव कुरु । गृहीत्वा पालिकादीनि ग्रामं कृत्वा प्रदक्षिणम् ॥ ३ ॥
⁷नदीतीरं तटाकं वाप्युद्यानं वा स गच्छति । भूमिशुद्धिं ततः ⁸कुर्यात्क्षुरिकेणैव मन्त्रत ॥ ४ ॥
कुशास्तीर्यं यजेद्भूमि गन्धपुष्पादिभि क्रमात् । ⁹कुन्दालीं च समभ्यर्च्य त्वस्त्रमन्त्रमुदाहरन् ॥ ५ ॥

¹ cf *Ajita*, *paṭala* 34, *Kāmika*, I, 63, *Kāraṇa*, I, 20, et II, 12, *Kumāratantra*, *paṭala* 40, *Dīpta*, *paṭala* 87, *Vīra*, *paṭala* 43, *Suprabheda*, I, 35.

² A, B et C omettent च

³ cf *Kāranāgama*, I, 20, 1-5

उत्सवे स्नपने चैव प्रोक्षणे स्थापने तथा । अन्यस्मिन् मङ्गले कार्ये मङ्गलाङ्कुरमुच्यते ॥
द्विविधं तत्समाख्यातं भद्रं क्षुद्रं तथैव च । सर्वेषु यागपूर्वेषु नवमे सप्तमेऽहनि ॥
पञ्चमे वा शिवं पूज्य कारयेदङ्कुरार्पणम् । अधिवासनानि रात्रौ तु तद्दिनात्पूर्वरात्रके ॥
अङ्कुरार्पणकार्ये तु निश्चित्य दिवसं तथा । नवाहे चैव सप्ताहे पञ्चाहेऽत्र त्र्यहेऽपि वा ॥
सद्योऽङ्कुरार्पणं वापि कारयेदङ्कुरार्पणम् ॥

⁴ A न्यसेत् pour अन्यके

⁵ C अपि pour अथ.

⁶ A रोपयेत्

⁷ cf *Suprabhedāgama*, I, 35, 12-14

नदीतटाकतीरे वा केदारे पर्वते वने । स्थानं प्राप्य विशुद्धं च समुन्मृज्याथ भूतलम् ॥
हृन्मन्त्रेण समभ्युक्ष्य तेन गन्धादिनार्चयेत् । कुन्दाल्या खानयेन्मन्त्री शिवं स्मृत्वा हृदा ततः ॥
मृदं सग्राह्यं वामेन प्रविशेदालयं प्रति ॥

⁸ B कृत्वा pour कुर्यात्

⁹ Le mot "Kundālī" ayant le sens de pic, ne se trouve pas dans les Lexiques sanskrits. Le *Medinīkosa* donne "Kuddāla" et le *Śabdakalpadruma* donne la dérivation comme suit *kum bhūmim dālayati iti kuddālah*. Le mot *Kundālī* dans le sens de pic, dérivant de la racine *Kut* (percer) se trouve dans les Lexiques tamouls et il est très possible que ce mot soit emprunté de la littérature tamoule dans les textes de Śaiva āgama. Il est probable que le mot *Kuddāla* dérive de ce mot tamoul. Ce

खात्वा भूमिं हृदास्त्रेण ¹घटिकापालिकादिषु । सगृह्य शिरसा वाह्य गजारूढोऽथ ²पादग ॥ ६ ॥
 ग्रामप्रदक्षिणं कृत्वा प्रविशेद्यागमण्टपम् । गोमयालेपनं ³कृत्वा ⁴पिष्टसूत्रेण ⁵चित्रितम् ॥ ७ ॥
⁶प्रोक्षयेदस्त्रमन्त्रेण पञ्चविंशत्पदं कुरु । ⁷मध्ये नवपदं पदं ⁸कुर्याच्च शालितण्डुलैः ॥ ८ ॥
⁹तदामृतकलांशेषु ¹⁰महाशास्त्रेकमाहरेत् । कोणेषु त्रिपदं ¹¹ग्राह्यमुपादाय पदं रवे ॥ ९ ॥
 अस्त्रमन्त्रेण सप्रोक्ष्य द्रुमैः पुष्पैः परिस्तरेत् । मध्ये च सोमकुम्भं तु सहिरण्यं सवस्त्रकम् ॥ १० ॥
 गन्धतोयेन सपूर्णं स्थापयेत्सोममन्त्रतः । गन्धादिभिः समभ्यर्च्य पायसान्नं निवेदयेत् ॥ ११ ॥
 पालिका घटिका चैव शराव लोहजं तु वा । मृन्मयं वाथ ¹²कर्तव्यं ¹³भूतान्दाङ्गुलावधि ॥ १२ ॥
 अर्धाङ्गुलविवृद्धया तु ¹⁴नवधोत्सेधमीरितम् । उत्सेधसमविस्तारं ¹⁵मध्यच्छिद्रसमन्वितम् ¹⁶ ॥ १३ ॥
¹⁷आस्यव्यासमिदं त्वग्निभागोऽंशं ¹⁸मूलविस्मृतम् । डमरुकाकृति ¹⁹कुर्याद्घटिका कलशाकृतिः ॥ १४ ॥

mot *Kuddāla* se trouve sans doute dans le *Mahābhārata*, mais personne n'est sûr de la date du *Mahābhārata* tel qu'on le trouve à present. Ce mot n'est pas d'usage commun dans l'ancienne littérature sanskrite. *Amarakośa* donne ce mot comme synonyme de l'arbre "Kovidāra" alors que "Khanitra" est le mot sanskrit qu'on trouve employé normalement dans le sens de pic dans l'ancienne littérature sanskrite. cf. Rev. F. Kettel. *A Kannada English Dictionary*, 1894, p. xxxiii, no 266.

¹ A, B et C दलिका pour घटिका

² B वाश्वगः pour पादगः

³ C omet कृत्वा

⁴ C विष्ट pour पिष्ट

⁵ A चित्रतः pour चित्रितम्

⁶ cf. *Kumāratantra*, *paṭala*, 40, vers 15-22

प्रासादस्याग्रके वापि दक्षिणे चोत्तरेऽपि वा । गोमयालेपिते शुद्धे मण्टपे समलकृते ॥
 प्राक्सूत्रं पञ्चसूत्रं स्यादुदक्सूत्रं तथैव च । मध्ये चतुष्पदं त्यक्त्वा स्थण्डिलं तत्र कल्पयेत् ॥
 ससूत्रं सापिधानं च द्रोणोदकप्रपूरितम् । कुम्भं न्यस्त्वा चर्चयेत्सोममोषधीशं महामुने ॥
 शरावः पालिका चैव घटिका च यथाक्रमम् । शरावादि क्रमान्न्यस्त्वा हृदयेन तु मन्त्रतः ॥
 सगृह्य तन्मृदं चैव पालिकादीनि पूरयेत् । मध्येग्रन्थिं पवित्रं च तेषां मध्ये न्यसेद्बुधः ॥
 वैवस्वतो विवस्वाश्च रविर्मार्ताण्डमास्करौ । लोकप्रकाशकश्चैव लोकसाक्षी त्रिविक्रमः
 आदित्यश्चैव सूर्यश्च अंशुमाली दिवाकरः । दिशैता द्वादशादित्यानीशानादि यथाक्रमम् ॥
 आसनैर्मूर्तिमूलैर्वा पूजयेन्स्वस्वनामभिः ॥

⁷ C मध्येर्तविपदं ?

⁸ A कुर्याच्छालिसतण्डुलैः, B प्रकुर्याच्छालितण्डुलैः.

⁹ B तदाहत pour तदामृत, C तदावृत

¹⁰ C महाशास्तु pour महाशासु

¹¹ A गृह्य उपादाय पद, B ग्राह्य उपादाय पद, C गृह्यमुपादाय पद, D ग्राह्यमुपादेय. पद

¹² C अधि pour अथ dans वाथ

¹³ B भूतान्दाङ्गुलावधि, C भूतानन्दाङ्गुलावधिः

¹⁴ A उदय pour उत्सेध dans नवधोत्सेधमीरितम्

¹⁵ A अर्ध pour मध्य

¹⁶ A समायुतम् pour समन्वितम्

¹⁷ A आस्यवासमिदं, B कुत्स्थवासमिदं त्वग्निं मर्गांशं

¹⁸ B et C मूलविस्मृतः

¹⁹ B आकृति pour आकृतिं

शुद्धयै ¹चतुर्दिशि ²च्छिद्रयुग्मयुक्तं प्रकल्पयेत् । ³पालिका ब्रह्मदैवत्या घटिका विष्णुदेवता ॥ १५ ॥
⁴शरावं रुद्रदैवत्यं निश्छिद्रं ⁵दर्भकैः कुरु । मृदा सपूरयेद्विद्वान् हृदयेन तु मन्त्रतः ॥ १६ ॥
⁶आग्नेय्यां चैव नैर्ऋत्या वायव्यामीशगोचरे⁷ । स्थापयेत्पालिका ⁸सव्ये घटिका वामपार्श्वके ॥ १७ ॥
शराव क्रमशो ⁹न्यस्य सोमं वीक्ष्य ¹⁰हृदा बुधः । गन्धादिभिः समभ्यर्च्य स्वस्वमन्त्रेण देशिकः ॥ १८ ॥
¹¹सर्षपं तिलमुद्गं च ¹²माषवैणवत्रीहिभिः । क्षालयेत्तु हृदा मन्त्री ¹³वपित्वा प्रोक्षयेत्क्रमात् ॥ १९ ॥

इति ¹⁴श्रीमद्रौरवतन्त्रे ¹⁵क्रियापादे अङ्कुरार्पण¹⁶विधिर्नाम ¹⁷सप्तदशः पटलः

¹ A चतुर्दिशि

² B et C च्छिद्र pour च्छिद्र

³ cf *Suprabhedāgama*, I, 35, 25b-26

पालिका ब्रह्मदैवत्यं घटिका विष्णुरुच्यते । ईश्वरस्तु शरावाणा पात्राणामधिदेवता ॥
तेषा मृद्धिः करीषैश्च वालुकैश्च सुपूरयेत् ॥

⁴ B शरावा रुद्रदैवत्या.

⁵ A दर्भया

⁶ cf *Suprabhedāgama*, I, 35, 23-25a

पालिकाकोणभागेषु घटिकाश्च शरावकान् । पूर्वादिषु चतुर्दिक्षु विन्यसेत्क्रमयोगतः ॥
एव सस्थापन प्रोक्तमुत्तम चाधमाधमौ । दिशश्च विदिशश्चैव पालिकास्थापन भवेत् ॥
घटाश्चाभ्यन्तरे स्थाप्य शरावा मन्यमे स्मृताः ।

⁷ B पार्श्वके pour गोचरे

⁸ A सर्वाः pour सव्ये

⁹ A न्यस्त्वा

¹⁰ A हृदा

¹¹ cf *Suprabhedāgama*, I, 35, 27-30

तिलसर्षपमुद्गानि माषनिष्पावकौ तथा । शालिप्रियमपामार्गयवश्यामानि वै दश ॥
प्रक्षाल्य पयसा विद्वन् दशबीजेन वापयेत् । कुम्भस्थेन जलेनैव नित्य सप्रोक्षयेत्सुधी ॥
नित्य सपूरयेद्गन्धतोयेनैव घटे पुनः । पिधाय च विधानेन स्वनुगुप्तनिधापयेत् ॥
सितानि कोमलानीह कीर्तितानि शुभानि वै ।

¹² C माष वै नवत्रीहिभिः...

¹³ C स पीत्वा pour वपित्वा , A वावीत्वा ?

¹⁴ A श्रीरौरवतन्त्रे.

¹⁵ B omet क्रियापादे.

¹⁶ A omet विधिर्नाम

¹⁷ A सप्तदशपटल .

[अष्टादशः पटलः]

[महोत्सवविधिः]¹

अत परं प्रवक्ष्यामि शिवोत्सवविधिक्रमम् । ²आर्द्रान्तमुत्सवं कुर्यात्सर्वमासे शिवप्रियम् ॥ १ ॥
माघमासे मघान्तं वा ³कृष्णाष्टम्यन्तमेव वा । फाल्गुने चोत्तरान्तं तु ⁴चित्रान्तं चैत्रमासके ॥ २ ॥
वैशाखे तु विशाखान्तं ⁵ज्येष्ठेऽष्टम्यन्तमूलकम् । आषाढे ⁶चोत्तराषाढा श्रावणे तु श्रविष्ठकम् ॥ ३ ॥
पूर्वाभाद्रान्तकं ⁷पूर्वप्रोष्ठे चाश्वयन्तमाश्विने । कृत्तिकान्तं तु कार्तिक्यामार्द्रान्तं मार्गशीर्षके ॥ ४ ॥
पुष्यमासे तु पुष्यान्तं राशो जन्मदिनान्तकम्⁸ । कर्तुर्जन्मदिनान्तं वा वास्तु⁹ऋक्षान्तमेव वा ॥ ५ ॥

¹ Pour महोत्सवविधि (ou शिवोत्सवविधि) voir *Kāmika*, II, 6, *Kārana*, I, 141, p 654-670, et II, 24, *Ajita*, *paṭala* 25, *Yogaja*, ms p 171-243, *Sahasra*, *paṭala* 6, *Dīpta*, *patala* 83, *Svāyambhuva*, *patala* 37, *Suprabheda*, I, 14, *Makuta*, *patala* 5, *Candrajñāna*, *paṭala* 21.

² cf *Suprabheda*, I, 14, 10-14

कृत्तिकादिषु मासेषु कार्तिके कृत्तिकान्तकम् । मार्गशीर्षकमासेषु आर्द्रान्तं तु शिवोत्सवम् ॥
पुष्यान्तं पौष्यमासे तु मघान्तं माघमासके । फाल्गुने चोत्तरान्तं स्याच्चित्रान्तं चैत्रमासके ॥
विशाखान्तं हि वैशाखे ज्येष्ठे मूलान्तकं भवेत् । उत्तराषाढमाषाढे श्रावणे श्रवणान्तकम् ॥
पूर्वाभाद्रे तथा मासे पूर्वाभाद्रान्तमुच्यते । आश्वान्तमश्वयुद्धमासे उत्सव कारयेद्बुध ॥
आर्द्रान्तं सर्वमासेषु कर्तव्यं तु शिवोत्सवम् ।

³ B कृष्णाष्टम्या तथैव च

⁴ A चैत्रान्तं, C चैत्रान्ते.

⁵ A ज्येष्ठाष्टम्यन्तमूलकम्, B ज्येष्ठाष्टम्या तु मूलकम्

⁶ B et C चोत्तराषाढ

⁷ A पूर्वे प्रोष्ठपान्ताश्वमासके, B पूर्वे प्रोष्ठपद्यन्तमाश्विने, C पूर्वे प्रोष्ठेऽष्टम्यन्तश्वमासके

⁸ cf *Kāmika*, II, 6, 3-4

मासभ तीर्थनक्षत्रमार्द्रर्क्षं सर्वमासके । राशो जन्मावसानर्क्षमभिषेकर्क्षमेव वा ॥

माघमासे तु षष्ठ्यन्तं पर्वान्तं सर्वमासके ।

voir aussi *Kārana*, I, 141, 10

नृपाणां जन्मभान्तं वा मरणर्क्षान्तमेव वा ।

cf. *Suprabheda*, I, 14, 14

षष्ठ्यष्टमी ह्यमावास्यान्ते वान्यत्पुण्यऋक्षके । राशो जन्मन्यपि लये युद्धारम्भे समारभेत् ॥

⁹ A रिक्षं pour ऋक्ष

¹एतेष्वेकेन कर्तव्यं ²कर्तुरिष्टवशान्नयेत् । जीवशुक्रेन्दुसचारे³ सुवारे समुहूर्तके ॥ ६ ॥
प्रतिष्ठाद्युत्सवान्तानां ⁴सर्वं कर्म समाचरेत् । तन्मास चाब्दपूर्वं च कुर्यादेव⁵ पुन पुन ॥ ७ ॥
⁶शान्तिकं पौष्टिकं चैव जयदं धनदं तथा ।⁷

¹ C श्रितेष्वेके प्रकर्तव्य

² A कर्तुरिष्टवशान्नयेत्, B et C कर्तुरिष्टवश नयेत्

³ B संचारैः pour सचारे

⁴ A सर्वं कर्माचरेद्बुधः, B et C सर्वकर्म समाचरेत्

⁵ A et B एवं pour एव

⁶ Le mot *utsava* et les mots qui s'y rapportent, tels que *sāntika*, *pauṣṭika*, *jayada*, *dhanada*, *sārvakāmika* etc et aussi *dhvaja*, *ankura*, *dhvajāroha*, *yāga*, etc se trouvent au neutre au lieu du masculin dans ce texte, comme aussi dans la plupart des autres textes āgamiques que l'on peut trouver. On ne peut pas considérer ceci comme une erreur de scribe, car on les trouve fréquemment au même genre, et en de nombreux endroits le vers n'est juste que lorsque ces mots sont au neutre. Dans bien d'autres cas, les textes des *Āgama* ne se conforment pas strictement à la grammaire de Pāṇini et aux genres donnés par les dictionnaires classiques. Les mots *yāga*, *dhvaja* ont été aussi employés au neutre dans l'ancienne langue. Aussi les mots tels que ceux-ci, bien que ne se conformant pas toujours à la grammaire de Pāṇini et aux genres donnés par les dictionnaires classiques, sont mis dans le texte comme ils ont été trouvés dans les manuscrits. Notre but principal est de montrer la langue et le style des *Āgama*, non de fournir une version conforme à la grammaire de Pāṇini.

⁷ cf *Dīptāgama*, *paṭala* 83, vers 8-17 et 25-33

शैव गौण भौतिकं च भौवन दैविकं तथा । पैतृकं चैव कौमारं सावित्रं चान्द्रमेव च ॥
शैवमेकाहमित्युक्तं त्रयाहं गौणमुच्यते । पञ्चाहं भौतिकं प्रोक्तं सप्ताहं भौवनं तथा ॥
नवाहं दैविकं प्रोक्तं पैतृकं द्वादशाहकम् । त्रयोदशाहं कौमारं सावित्रं स्याच्चतुर्दशं ॥
पक्षोत्सवं तु यत्प्रोक्तं तच्छस्त्रं (तच्चान्द्रं) मिति कीर्तितम् । शैव गौणं भौतिकं च प्रोच्यते कन्यसत्रयम् ॥
भौवनं दैविकं चैव पैतृकं मध्यमत्रयम् । कौमारं चैव सावित्रं चान्द्रं वै चोत्तमत्रयम् ॥
केतुरोहणपूर्वं तु भेरीताडनपूर्वकम् । अङ्कुरार्पणपूर्वं च त्रिविधं समुदाहृतम् ॥
ध्वजमारोपयेत्पूर्वं भेरीघोषस्ततः परम् । उत्सवस्यादिरात्रौ तु बीजनिर्वापमुच्यते ॥
ध्वजारोहणपूर्वं तु प्रोक्तमेव महानलं । भेरी तु ताडयेत्पूर्वं ध्वजमारोपयेत्ततः ॥
अङ्कुरार्पणपूर्वं तु ततो भेरीं तु ताडयेत् । ध्वजारोपणमन्ते तु कर्तव्यं प्रथमे निशि ॥
शैविकं शान्तिकं चैव द्विविधं चोत्सवः क्रमात् । शैवादि चोत्सवादीनां यावत्संख्या विधीयते ॥
तत्पूर्वरात्रिमारभ्य कारयेद्दुत्सवः बुधः । प्रतिष्ठा चोत्सवः यागः सायादिदिनमारभेत् ॥
प्रातः काले ह्यवभृत् सायंकाले समारभेत् । रात्रिं सायं दिवा प्रातरिति शास्त्रस्य निश्चयः ॥
पक्षोत्सवविधाने तु त्रिंशद्वलिं समाचरेत् । अष्टाविंशच्चतुर्दश्या षड्विंशत्स्यात्त्रयोदशे ॥
द्वादशाहे चतुर्विंशन्नवाहेऽष्टादशाहरेत् । चतुर्दशं स्यात्सप्ताहे पञ्चाहे दश एव च ॥
त्र्यहे च षड्वलिं दद्यादेकाहे द्वितयं बलिः । एतच्छैविकमित्युक्तं शान्तिकं च ततः शृणु ॥
निर्दिष्टदिवसाद्वात्रिमारभ्योत्सवमाचरेत् । एकाहे चोत्सवारम्भे बलिमेकं समाचरेत् ॥

सार्वकामिकमित्येवमु¹त्सवं पञ्चधा भवेत् ॥ ८ ॥

एकाहं शान्तिकं प्रोक्तं ²त्र्यहं च पौष्टिकं ³मतम् । पञ्चाहं जयद् प्रोक्तं सप्ताहं धनदं स्मृतम् ॥ ९ ॥
⁴सार्वकामिकमित्युक्तं ⁵नवाहोत्सवकं परम् । ⁶शान्तिके पौष्टिके चैव न ध्वजारोहणक्रिया ॥ १० ॥
 सध्वजं ⁷निध्वजं ⁸वापि ⁹जयद् कारयेद्बुध । ¹⁰धनदे कामिके चैव सावश्यं ¹¹स्याद्भ्रजक्रिया ॥ ११ ॥
¹²तीर्थाङ्कुरं च ¹³यागं च चूर्णोत्सवं तथैव च । तीर्थं च स्नपनं चैव ¹⁴पञ्चाहादौ द्वयं विदुः ॥ १२ ॥
 ध्वजाङ्कुरं ध्वजं चैव ¹⁵प्रागुक्तपञ्चकान्वितम् । ¹⁶सप्ताहं जयद् प्रोक्तं , भेरिकाताडनान्वितम् ॥ १३ ॥
¹⁷अष्टाहं धनदं प्रोक्तं , ¹⁸ध्वजाङ्कुरं ध्वजं तथा । ¹⁹यागाङ्कुरं च यागं च भेरिकाताडनं तथा ॥ १४ ॥
 बलिदानं च चूर्णं च तीर्थं च स्नपनं तथा । मोहिन्या ²⁰सहितं स्नानं ²¹पाषाणैस्तरणं तथा ॥ १५ ॥
 दिशाहोमं ²²घृतस्नानं स्नपनं च तथैव च । ²³अपूपं च हविश्चैव शुद्धस्नानं तथैव च ॥ १६ ॥

त्र्यहे चैव च चत्वारि पञ्चाहे चाष्टमं बलि । सप्ताष्टद्वादश चैव नवाहे षोडश बलि ॥
 द्वादशाहे यथा विंशच्चतुर्विंशत्त्रयोदशे । चतुर्दशाहे षड्विंशत् त्रिंशत्सख्याष्टविंशकम् ॥
 एतद्वै शान्तिकं प्रोक्तम् ॥

cf *Kāranāgama*, II, 24, 42-45

साकल्यं पावनं शान्तं मङ्गल्यं च चतुर्विधम् । ध्वजारोहादि तीर्थान्तं साकल्यं चेति कीर्तितम् ॥
 शेषं च पूर्ववत्कृत्वा पताकारोहणं विना । पावनं चेति विख्यातं शान्तं चैव ततश्शृणु ॥
 हुत्वा होमं बलिं चैव पूर्वयामे द्वियामके । सायाह्ने चोत्सवः कुर्याच्छान्तिकं परिकीर्तितम् ॥
 यजमानेच्छया कुर्यात् प्रातः काले शिवोत्सवम् । मङ्गल्यमिति विख्यातम् ॥

cf *Candrajñānāgama*, *patala* 21

उत्सवं सप्तधा ज्ञेयं शृणुष्वैकाग्रमानसः । शाक्तं चार्धं [च] ब्राह्मणं [च] मौक्तं शाम्भवमाणवम् ॥
 अर्कजं त्विति विख्यातं सवदन्ति निशाकरः । नवाहं शाक्तमित्युक्तं सप्ताहं चार्धकं भवेत् ॥
 पञ्चाहं ब्राह्मणं प्रोक्तं त्रयाहं मौक्तमुच्यते । एकाहं शान्तिकं (शाम्भवं ?) विद्याद् ब्राह्मणं (आणवं ?) भ्रमणं भवेत् ॥
 अर्कजं त्वर्कवारे तु सप्तधा चोत्सवास्त्वह ॥

1 A इत्येते pour इत्येवम्, C इत्येतद्

3 C भवेत् pour मतम्

5 B नवाहादुत्सव परम्

7 C निध्वज

9 C जयदा

11 B तु pour स्याद्, C सा pour स्याद्,

13 A कार्यं pour याग

15 C प्रागुक्तं पञ्चकान्वितम्

17 A अष्टाहं

19 C omet les trois demi-vers suivants

21 B पाषाणस्तरणं, A पाषाणैः स्तरणं

23 B अपूपहविषं चैव, C अपूपा हविषं चैव, A अपूप हविषं चैव.

2 A त्रियहं pour त्र्यहं च

4 B सर्वं pour सार्वं

6 C शान्तिकं पौष्टिकं चैव

8 C वाथ

10 C धनकाममदे चैव, C धनकामादयश्चैव.

12 C omet ce demi-vers

14 C पञ्चाहादौ.

16 A सप्ताहं

18 A ध्वजाङ्कुरध्वजं तथा

20 B सहितस्नानं

22 C घृतं स्नानं

¹सप्तदशाङ्गिकं प्रोक्त सार्वकामिकमुत्सवम् । ²प्रोक्तं ध्वजाङ्कुरं पूर्वं ध्वजारोहं द्वितीयकम् ॥ १७ ॥
 तृतीयं भेरिकाघोषं ³तथा यागाधिवासनम् । होम बलिप्रदानं च चूर्णोत्सवमतं परम् ॥ १८ ॥
 तीर्थं चण्डेशयागं च शुद्धस्नानं तथैव च । एवं ⁴दशाङ्गिकं सार्वकामिकं द्विविधं भवेत्⁵ ॥ १९ ॥
 शान्तिकाद्युत्सवानां तु दिनं प्रति ⁶बलिद्वयम् । ⁷पूर्वाह्णे ब्राह्मणप्रीतिर्मध्याह्णे ⁸क्षत्रियस्य तु ॥ २० ॥
⁹वैश्येष्टं स्यान्निशादौ तु रात्रौ शूद्रादिवृद्धये¹⁰ । ¹¹आरोहणावरोहस्य काल शुभावहो भवेत् ॥ २१ ॥

[ध्वजस्थानम्]

¹²पीठगोपुरयोर्मध्ये वृषाग्रे वा ¹³वृषोपरि । अन्तर्हाराग्रमध्ये वा ¹⁴मध्यहारे तथैव च ॥ २२ ॥
 ध्वजस्थान समाख्यात

[ध्वजलक्षणम्]

¹⁵शृणुष्व ध्वजलक्षणम् । पञ्चहस्तं समारभ्य ¹⁶यावत्त्रयोदशावधि ॥ २३ ॥

1 B सप्तादशाशक

2 A omet प्रोक्तं, B पूर्वं ध्वजाङ्कुरं प्रोक्तं, C अन्यध्वजाङ्कुरं पूर्वं

3 A यागाधिवसनं तथा, C यागाधिवासनं तत 4 C दशान्तिकं सार्वं कामिकं

5 cf *Dīptāgama, paṭala* 83, 2-6

प्रथमं वृषयागं तु द्वितीयं रोपयेद्ध्वजम् । तृतीयं ताडयेद्भेरीं चतुर्थं चाङ्कुरार्पणम् ॥ •
 पञ्चमं यागशालां स्यादस्त्रयागमतं परम् । सप्तमं बलिदानं स्यात्तथा यानक्रमं परम् ॥
 परिवेषं नावमं स्यान्नीराजनमथो दश । एकादशं कौतुकं च तीर्थसंग्रहणं परम् ॥
 त्रयोदशं चूर्णकरणं तीर्थं चैव चतुर्दशं । ध्वजावरोहणं पश्चात्षोडशं स्नानं भवेत् ॥
 एवं षोडशभेदेन शिवोत्सवं प्रकीर्तितम् ।

6 A बलिं pour बलि

7 A पूर्वाह्णे

8 A क्षत्रियादिकम्, C क्षत्रियार्हकम्

9 A वैश्यानां pour वैश्येष्ट

10 A वृद्धयेत् pour वृद्धये

11 A पराणामवरोक्तं च कालं शुभावहं भवेत्, B पराणामपरोक्तं च भवेत्कालं शुभावहः, C आरोहणा-
 वरोहं च कालं शुभावहं भवेत्

12 cf *Kāraṇa*, I, 141, 40

पीठगोपुरयोर्मध्ये पीठाग्रे वा वृषाग्रके । महामर्यादामध्ये वा ध्वजस्थानं विधीयते ॥

voir aussi *Suprabheda*, I, 14, 29

पीठगोपुरयोर्मध्ये वृषभस्याग्रतोऽपि वा । कलयेन्मध्यहाराया मध्यादेर्मध्यमेऽपि वा ॥

cf *Isānasivagurudevapaddhati*, vol IV, p 459

ध्वजस्थानं वृषाग्रे वा बलिपीठाग्रतोऽपि वा । कुर्यात्तु मध्यहाराया मर्यादामध्यमेऽथ वा ॥

13 B वृषापरि, C वृषा परे

14 A मध्यभागे

15 B शृणु त्वं pour शृणुष्व

16 A यावत्त्रयोदशाकरम्; B त्रयोदशकरान्तकम् .

नवधा पटदैर्घ्यं¹ स्याच्चतुस्तालं² द्वयाङ्गुलम् ।³ प्रवृद्धया नवधा तारं विस्तारार्धं⁴ तु⁵ पुच्छकम् ॥ २४ ॥
 पुच्छत्रयसमायुक्तं पुच्छद्वयमथापि वा । विस्तारसदृशं⁶ वार्धं त्रिपादं⁷ शिखरायतम् ॥ २५ ॥
⁸वेत्रत्रयसमायुक्तं तान्तवं¹⁰ सुदृढं भवेत् । पार्श्वेकदलिकोपेतं तदूर्ध्वे किङ्किणीयुतम् ॥ २६ ॥
 तन्मध्ये वृषभं लिख्य दीपाधारं¹¹ तु पार्श्वयोः ।¹²छत्रं च चामरे चोर्ध्वे पद्मपीठोपरिस्थितम् ॥ २७ ॥
¹³मङ्गलाष्टकसयुक्तं ध्वजमालिख्य युक्ति । ग्रामप्रदक्षिणं कृत्वा ध्वजस्थापनमाचरेत् ॥ २८ ॥

[ध्वजदण्डवृक्षा.]

¹⁴चन्दनं चम्पकं वापि खादिरं देवदारुकम् ।¹⁵तरु वा केतकं बिल्वं क्षीरिणं सप्तपर्णकम् ॥ २९ ॥
¹⁶वैणवं क्रमुकं वापि मुनिवृक्षमथापि वा ।

¹ A et B वा pour स्यात्

³ C विवृद्धया

⁵ C पुस्तकम्

⁷ C शिखया द्वयम्

⁹ C द्वय pour त्रय

¹¹ B दीपाधारे

¹³ cf *Kāraṇa*, I, 141, 28-34

² C द्वियङ्गुलम्

⁴ B अर्थं pour अर्धं dans विस्तारार्धं

⁶ A अथ pour अर्धं dans वार्धं

⁸ B चित्र pour वेत्र

¹⁰ C स pour सु dans सुदृढ

¹² C छत्रचामरकौ चोर्ध्वे

श्लक्ष्णं शुक्लं तथा सूक्ष्मरन्ध्राष्टकरणानि च । उत्तमादीनि वस्त्राणि भूतभागेकविस्तृतम् ॥
 तारार्धं शिखरं ज्ञेयं पुच्छं तारसमं भवेत् । पक्षवेत्रसमायुक्तं पुच्छद्वयसमायुतम् ॥
 तत्पटं पञ्चधा भज्य मध्यभागे वृषं लिखेत् । वृषभं, श्वेतवर्णस्तु रक्तास्सर्वेऽङ्कुराः स्मृताः ॥
 सितकृष्णमयं चाक्षि हेमाम्बौ शृङ्गवर्णकौ । कर्णौ तु रत्नवर्णाम्बौ बालपीतेन शोभितौ ॥
 घण्टामाला सुवर्णाभा स्थित वा शयित तु वा । छत्रं च चामरौ चैव ऊर्ध्वभागे लिखेद्बुधः ॥
 मध्यभागादधोभागे चाब्जपीठं समालिखेत् । दीपाधारे लिखेद्दीपयुक्तौ तौ पार्श्वयोरपि ॥

cf *Suprabheda*, I, 14-15-16

विस्तारेण समं पुच्छं त्रिपुच्छं वा द्विपुच्छकम् । मध्ये वृषममालिख्य स्थितं वा शयनं तु वा ॥
 दर्भमालासमायुक्तं किङ्किणीवरकान्वितम् ॥

cf *Īśānasivagurudevapaddhati*, vol IV, p 460

पताकायास्तथायामो नन्दाष्टमुनिकिष्कुभिः । तत्पञ्चाशेन तद्व्यासो व्यासार्धाच्छिखरं भवेत् ॥
 पुच्छत्रयं द्वयं वा स्याद् व्यासाद्दीर्घं क्रमात्कुर्यात् । स्वायामपञ्चभागैकभागान्मध्ये वृषं लिखेत् ॥

¹⁴ cf *Kāraṇa*, I, 141, 41

चन्दनं चम्पकं चैव क्रमुकं वैष्णवं (वैष्णवं ?) तथा । बिल्वं च देवदारुं च असनं खादिरं तथा ॥

cf *Īśānasivagurudevapaddhati*, vol IV, p 459

ध्वजदण्डतरुः पूगस्त्वक्सारः शाक एव वा । सालो वा चम्पकः शस्तो रक्तसारोऽसनस्तथा ॥

¹⁵ A तनुवाकेन कम्बल्य क्षीरिणी सप्तपर्णकम् ।, B तनुकाकेन कम्बल्यं क्षीरिणी सप्तपर्णकम् ।, C तनु
 वा केतकं बल्य क्षीरिणी सप्तपर्णकम् ।

¹⁶ C. वैष्णवं pour वैष्णवं

[ध्वजदण्डमानम्]

¹प्रासादत्रिगुणं दैर्घ्यं ²पञ्चमात्रं ³नवान्तकम् ॥ ३० ॥
अर्धमात्रविवृद्धया⁴ तु नवधा ⁵मूलविस्तृति । ⁶मूलत्रिपादमर्धं वाप्यग्न्यं चाग्रविस्तरम् ॥ ३१ ॥
⁷तत्तारत्रिगुणं नाहं मूलादग्र क्रमात्कृशम् ।

[दण्डलक्षणम्]

⁸सुवृत्तं निर्त्रणं चैवाप्यवक्रं चाप्यकोटरम्⁹ ॥ ३२ ॥
¹⁰अभिन्नमार्जवोपेतं ¹¹मृदुं च सुदृढं ग्रहेत् । अग्रे यष्टित्रयं योज्यं षोडशाङ्गुल¹²मायतम् ॥ ३३ ॥

¹ cf *Isānasivagurudevapaddhati*, vol IV, p 459

ध्वजदण्डस्य तुङ्गं तु विज्ञेयं द्वारतुङ्गत । पञ्चपञ्चगुणं श्रेष्ठं मध्यमत्यष्टिसमितैः ॥
कनिष्ठं स्याद्दशगुणमथ स्तूपिसमोच्छ्रयः । मुख्यं कण्ठमितं मध्यं नीचं वृषतलोच्छ्रितम् ॥
त्रिद्वयेकगुणकं वा स्याद् विमानादिति केचन । चत्वारिंशच्च षट्त्रिंशत् त्रिंशच्चेवाङ्गुलानि तु ॥
श्रेष्ठादिध्वजदण्डानां नाहा स्युस्त्रिविधाः क्रमात् ।

cf *Suprabheda*, I, 14, 19-28

प्रासादत्रिगुणं दैर्घ्यं द्विगुणं वा ततस्समम् । शिखरग्रीवसीमान्तं वृषभस्थलसम्मितम् ॥
तथा द्वित्रितलान्तं वा गोपुरान्तमथापि वा । षट्त्रिंशदङ्गुलं नाह ध्वजदण्डं विधीयते ॥
त्रिंशदङ्गुलकेनाथ चतुर्विंशं तु वाङ्गुलम् । उत्तमादधमं नाह ग्राह्यमेव सुदण्डके ॥
घटिकात्रयसयुक्तं विस्तारेष्ठाङ्गुलेन तु । तद्धनं चतुरङ्गुल्यं त्रिभिरङ्गुलिभिस्तु वा ॥
दैर्घ्यं तु द्वादशाङ्गुल्यं षोडशाङ्गुल्यकं तु वा । दण्डे तु सुषिरं कृत्वा सुस्निग्धं तु यथा तथा ॥
घटिकात्रयकं न्यस्य तेष्वन्तस्थं सवणवम् । दण्डाग्रेण समं कुर्यादग्रं वैणवकस्य तु ॥
दण्डं चाप्यथवा कुर्याद्व्यन्तस्थं सुनिश्चलम् । वैणवस्य तु दैर्घ्यं तु द्वादशं तालमुच्यते ॥
अथवा षोडशं तालं चतुर्दशं तालमेव वा । दशतालं तु वा ग्राह्यं द्वादशाङ्गुलनाहकम् ॥
तस्यार्धार्धश्च(स्य ?) मात्रे तु वलयं त्वायसेन तु । यन्त्रार्थं बन्धयेद्धीमानलामे दारुणा भवेत् ॥
तदन्ते रज्जुं सवेदयं द्विगुणं मूलमाश्रितम् । मध्यमाङ्गुलिनाहं तु तन्तुना सुदृढं कृतम् ॥

² C पञ्चमात्रौ

³ A नवाशकम्

⁴ C निवृद्धया

⁵ C मूलविस्मृत , B मूलविस्तृतः

⁶ C मूलादिपादं pour मूलत्रिपादं

⁷ B तत्तादृक् pour तत्तार

⁸ cf *Kāraṇa*, I, 141, 42

वक्रं भिन्नं च सुषिरं कृमिकोटरसयुतम् । वर्जयेत्तान् प्रयत्नेन ग्राहयेत्लक्षणान्वितम् ॥

cf *Isānasivagurudevapaddhati*, vol IV, p 459

अकोटरो निर्त्रणः स्याद्दुर्ग्रन्थ्यादिवर्जितः । सवल्कलौ वेणुपूगावन्ये सर्वेऽप्यवल्कलाः ॥

⁹ A सुवृत्तं निर्त्रणं चैवाप्यवक्रमनकोटरम् , C सुवृत्तं चाग्निपञ्चैवाप्यवक्रमनेकवरम्

¹⁰ A et C अभिन्नमार्जवं चैव

¹¹ A मार्दवं pour मृदुं च

¹² A अङ्गुरं pour अङ्गुलं dans षोडशाङ्गुलमायतम्

¹युक्त्या व्यास घनं प्रोक्तं दण्डस्यानुगुणं भवेत् । ²यष्ट्यन्तरं द्वितालं स्यादुपदण्डसमन्वितम् ॥ ३४ ॥
यत्र यष्ट्युपदण्डे तु योजयेद्³भूतमात्रत⁴ ।

[ध्वजदण्डस्थापनम्]

क्षीरोदकेन दण्डं तु क्षालयेद्दृदयेन तु ॥ ३५ ॥
दर्भान्⁵ बध्वोपदण्डाग्रे⁶ दर्भमाला तु दण्डके । ⁷अग्रादामूलमावृत्य प्रादक्षिण्यक्रमेण तु ॥ ३६ ॥
खात्वोक्तदेशे⁸ हस्तं तु पुष्पं धान्यं च⁹ निक्षिपेत् । तस्मिन्सस्थापयेद्दण्डं प्रासादाभिमुखं तथा ॥ ३७ ॥
हस्तद्वयं तु विस्तारमुक्तं त्रिपादमुन्नतम् । ¹⁰तदूर्ध्वेऽम्बुजमग्न्यंशं¹¹ केवलं ¹²वेदिकां कुरु¹³ ॥ ३८ ॥
युगाश्रं वाथ वृत्तं वा तन्मूले सोपवेदिकम् । कृत्वाश्मना वा सुधया मृदा वा ¹⁴प्रोक्षयेद्दृदा ॥ ३९ ॥
¹⁵मण्डपे मार्जनं कृत्वा गोमयालेपन ¹⁶कुरु । प्रोक्षयेदस्त्रमन्त्रेण गन्धवारियुतेन च¹⁷ ॥ ४० ॥
स्थण्डिलत्रितयं कृत्वा द्रोणत्रितयशालिभिः । तिलतण्डुललाजैश्च¹⁸ दर्भैः पुष्पैः परिस्तरेत्¹⁹ ॥ ४१ ॥

¹ A et B युक्तव्यासघन

² B ऋष्यन्तर

³ A भूतमामृतम्

⁴ cf *Īsānasivagurudevapaddhati*, vol IV, p 459

ध्वजदण्डसजातीयस्तूपदण्डतरुर्भवेत् । ध्वजदण्डचतुर्थांशात्पञ्चांशाद्वा षडशतः ॥

उपदण्डस्य तुङ्गं स्यात्तन्नाहो द्वादशाङ्गुलः । विकारमनुसूर्यशैरायता सार्धविस्तृताः ॥

सच्छिद्राग्रास्त्रयः, स्कन्धाश्छिद्रप्रोतोपदण्डकाः । प्रविष्टा ध्वजदण्डाग्रे युक्त्या कार्याः समान्तराः ॥

⁵ C दर्भं pour बध्वा

⁶ C दार्भमाल

⁷ C अग्रादमूलम्

⁸ B देशं pour देशे

⁹ B et C तु pour च

¹⁰ A तदूर्ध्वाम्बुजम्

¹¹ C अग्न्यशां pour अग्न्यंशं

¹² A वेदिता कुरु, B वेष्टिताङ्कुरम् -

¹³ cf *Kāranāgama*, I, 141, 55-62

दण्डशुद्धिं ततः कुर्यात्प्रोक्षयेद्दृदयेन तु । प्रदक्षिणक्रमेणैव दर्भमाला तु विन्यसेत् ॥

वृषभ षण्मुखं वायु मूलमध्ये तदग्रके । गन्धपुष्पादिभिश्चैव तत्तद्वीजमनुस्मरन् ॥

चतुस्तालप्रमाणेन खातयेत्पृथिवीं ततः । शातकुम्भमयेनैव कच्छप तत्र निक्षिपेत् ॥

पूजयेद्दृदयेनैव गन्धपुष्पादिभिर्बुधः । हर्म्यस्याभिमुखं तत्र कर्माणि स्थाप्य दण्डकम् ॥

सुस्निग्ध कारयित्वा तु तन्मूले वेदिकां कुरु । हस्तद्वयं तु विस्तारमुत्सेधं तु तदर्धकम् ॥

त्रिमेखलासमायुक्तमेकैक पर्वताङ्गुलम् । तत्समं चैव विस्तारं वेदूर्ध्वेऽब्जं तु कारयेत् ॥

अथवान्यप्रकारेण वेदिकालक्षणं शृणु । हस्तमात्रप्रविस्तारं तत्समं चोच्छ्रयं भवेत् ॥

षडङ्गुलोच्छ्रयमानेन अब्जं तत्रैव कल्पयेत् ।

¹⁴ A प्रोक्षयेत्तत

¹⁵ A मण्डपं

¹⁶ A तथा pour कुरु

¹⁷ A वा pour च

¹⁸ B लाजानां pour लाजैश्च

¹⁹ Dans C on trouve le vers 46 avant le vers 42.

प्रोक्षयेद्द्वोरमन्त्रेण सर्वालंकारसयुतम् । पूर्वे तु स्थण्डिले भेरी मध्यमे नवकुम्भकान्¹ ॥ ४२ ॥
 पश्चिमे वृषभं स्थाप्य गन्धाद्यैरर्चयेद्घृदा । ²एषा³ पश्चिमभागे तु स्थण्डिलं शालिभिः कुरु ॥ ४३ ॥
 तस्मिन् ⁴शूलं तु सस्थाप्य गन्धैः पुष्पैः समर्चयेत् । ⁵भेर्यास्तु पश्चिमे देशे कलशानां पुरोऽन्तिके ॥ ४४ ॥
 स्थण्डिलं बालुकैः कुर्यादग्निकार्यं समाचरेत् । ⁶अग्न्याधानादिकं सर्वमग्निकार्योक्तमाचरेत् ॥ ४५ ॥
⁷समिदाज्योदनैः पश्चाद् वृषगायत्रिमन्त्रतः । प्रत्येकं शतमर्घं वा तदर्घं वापि होमयेत् ॥ ४६ ॥
 पूर्णाहुतिं ततः ⁸कुर्याद् वृषस्य मूलमन्त्रतः । ⁹वृषकुम्भस्य मध्ये तु वृषं ¹⁰तन्मन्त्रतो यजेत् ॥ ४७ ॥
 लोकेशानर्चयेद्धीमान्शक्रादिकलशेषु ¹¹वै । ततो वृषं ¹²पटेऽभ्यर्च्य गन्धैः पुष्पैः सुधूपकैः ॥ ४८ ॥
¹³घृतं शिरोऽर्पणं कुर्यादङ्कुरैः साक्षतैर्बुधः¹⁴ ॥

¹ cf *Kāranāgama*, I, 141, 71-72

ध्वजाग्रे स्थण्डिलं कृत्वा चाष्टद्रोणैश्च शालिभिः । तण्डुलैश्च तिलैर्दमैर्निर्मितं पद्मलाञ्छितम् ॥
 तस्योपरि न्यसेन्द्रेरीं नववस्त्रेण वेष्टयेत् । रुद्र सपूज्य विधिवद्विष्णु वामे तु पूजयेत् ॥

² cf *Īsānasivagurudevapaddhati*, vol IV, p 462

तदग्रे स्थण्डिले पद्म विलिख्य शुभकर्णिकम् । तत्र शूलं प्रतिष्ठाप्य यथावदभिपूजयेत् ॥

cf *Kāranāgama*, I, 141, 73

तस्योर्ध्वे स्थण्डिलं कुर्यादष्टपत्रं सकर्णिकम् । शूलस्य हि यजेत्तत्र गन्धपुष्पादिभिः क्रमात् ॥

³ B एवं pour एषा

⁴ C स्थलं pour शूल

⁵ C देवस्य pour भेर्यास्तु

⁶ A अन्यथानादिक, B अन्यधानादिक-

⁷ C समिदाज्योदनैः

⁸ B कुर्याद्वृषस्य तु मूलतः

⁹ C वृषकुम्भे तु मध्ये तु वृषमन्त्रं ततो यजेत्

¹⁰ B तन्मूलतो pour तन्मन्त्रतो

¹¹ A वा pour वै

¹² C पटे pour पटे

¹³ B घृतं pour घृत, C घृते

¹⁴ cf *Īsānasivagurudevapaddhati*, vol IV, p 460-461

वृषाग्रे स्थण्डिलं कृत्वा शालिभिस्तण्डुलैरपि । तस्मिन्नवपदं कृत्वा कलशान्नं विन्यसेत् ॥
 आपूर्य शुद्धसलिलैः कूर्चहेमाम्बरान्वितम् । अलकृत्य वृषं मध्ये परितोऽष्टौ च दिक्पतीन् ॥
 आवाह्यं सम्यग्गन्धाद्यैरभिपूज्य यथाविधि । तारादिवृषमन्त्रेण स्वगायत्र्या वृषं यजेत् ॥
 स्वैर्मन्त्रैरष्टलोकेशास्तदग्रे स्थण्डिले पुनः । पताकां विन्यसेत्तस्मिन् वृषमन्त्रेण तां यजेत् ॥
 तस्माद्दस्तद्वये कृत्वा मण्डलं चतुरश्रकम् । तत्राग्निं सम्यग्गाथाय कृत्वा कर्म शिवानले ॥
 पलाशसमिधो हुत्वा वृषमन्त्रेण देशिकः । तिलानाज्यं चरुं चापि पृथगष्टोत्तरं शतम् ॥
 पूर्णं स्विष्टकृतं चापि हुत्वा वह्निं विसर्जयेत् ॥

[शेरीताडनम्]

¹चन्द्रादित्यौ च शेरीयां तु² दक्षिणेऽदक्षिणे³मुखे ॥ ४९ ॥
 भेरिकायां⁴ ⁵हरि चैव ⁶मातृ. सप्त च कीलके । चर्मसूत्रेष्वनन्तादीन्पद्मान्तांस्तु⁷ ⁸विचिन्तयेत् ॥ ५० ॥
 महापद्म विजानीयाद्धारणासूत्रमस्य⁹ तु । ¹⁰प्रहारस्यानल¹¹ विद्याद्विविष्यान्तं समर्चयेत् ॥ ५१ ॥
¹²प्रहारेणास्त्रमन्त्रेण त्रि. कृत्वा ताडयेद्बुध । वादकस्ताडयेत्पश्चात्¹³दशतालमुदाहरन्¹⁴ ॥ ५२ ॥

[ध्वजारोहणम्]

¹⁵सर्वदेवतमावाह्य¹⁶ ध्वजमारोहयेत्तत¹⁷ । अस्त्रेण वृषमूलेन रज्जुयन्त्रेण रोहयेत् ॥ ५३ ॥
¹⁸दण्डात्तु ¹⁹द्विगुणो ²⁰रज्जुस्तान्तव ²¹ ²²सुदृढो भवेत् । अथवा ध्वजदण्डेन बध्वा सस्थापयेद्भुजम् ॥ ५४ ॥
²³आनीय ²⁴कलशान्स्थाप्य दण्डमूलेऽभिषेचयेत् । वृषमभ्यर्च्य गन्धाद्यैर्मुद्गान् तु निवेदयेत् ॥ ५५ ॥

¹ cf *Suprabhedāgama*, I, 14, 42-45

पटह विष्णुदेवत्य सुषिर वायुदेवतम् । शब्द तद्ब्रह्मरूपं स्याद्रूपाभावस्तथैश्वरम् ॥
 वासुकी चर्मसूत्रं तु वलयौ रविचन्द्रकौ । मातर. सप्तकीलास्तु प्रहारः स्कन्ददेवतम् ॥
 अर्चयित्वा सुगन्धाद्यैर्हृदयेन विचक्षणः । आचार्य पूजयेत्पूर्वं वादक तदनन्तरम् ॥
 आचार्यो वाममन्त्रेण सताड्य त्रिप्रकारतः । वादकस्ताडयेत्पश्चाद्दलिताल विशेषत ॥

² B च pour तु

³ B मुख pour मुखे

⁴ C भेरिकाया

⁵ A हरिश्चैव

⁶ A et C मातर सप्त कीलके

⁷ A पद्मान्तस्तु pour पद्मान्तास्तु, C भस्मान्ताश्च

⁸ C सुचिन्तयेत्

⁹ A धारणासूत्रम् pour धारणासूत्रम्

¹⁰ A प्रहारस्य तिल, B प्रहारस्याविल

¹¹ आनल. = स्कन्दः.

¹² C प्रहारेणास्त्रेण मन्त्रेण

¹³ C omet les trois lettres दशता

¹⁴ B उदाहरेत् pour उदाहरन्

¹⁵ cf *Īsānasivagurudevapaddhati*, vol IV, p 461

ध्वजमुद्धृत्य यन्त्रेण वाहयेच्छिरसाथवा । शङ्खभेर्यादिनिर्घोषैः कृत्वा ग्रामप्रदक्षिणम् ॥
 अन्तः प्रविश्य निर्दिष्टे ध्वजस्थाने तु विन्यसेत् । पुण्याह वाचयित्वाथ तज्जलैः क्षालयेद्भुजम् ॥
 दण्डस्य मूले मध्येऽग्रे वृषममुखमारुतान् । तत्तन्मन्त्रेण सपूज्य गीतवाद्यादिमङ्गलैः ॥
 वृषकृम्भ समानीय ध्वजोपान्ते तु विन्यसेत् । कुम्भस्थान्वृषमन्त्रास्तु ध्वजे वृषहृदि न्यसेत् ॥
 मङ्गलाङ्कुरदीपाद्यैरलंकृत्य यथाविधि । रज्ज्वा पताकासङ्घिन्या गायत्र्या वृषमस्य तु ॥
 ध्वजमारोपयेत्सभ्यगू रज्ज्वा दण्ड च वेष्टयेत् । लोकपालास्थितैः कुम्भैर्ध्वजमूलेऽभिषेचयेत् ॥
 तन्मूले ध्वजमाराध्य निवेद्यान्त यथाविधि ।

¹⁶ C सर्वदेवतमावाह्य

¹⁷ B बुध pour ततः

¹⁸ A दण्डाय pour दण्डात्तु

¹⁹ A द्विगुण

²⁰ C रज्जुस्तम्भमास्य दृढ भवेत्.

²¹ A तान्तव्य. pour तान्तव., B तान्तवं.

²² B सुदृढ

²³ C आनीये

²⁴ B तु कुशान् pour कलशान्

ततश्चिशूलमन्त्रं¹ च² दध्योदनमथापि वा । सन्धिदेवान् समावाह्य बलिं दद्याद्विशेषत ॥ ५६ ॥
³ब्रह्मादीशानपर्यन्तमिन्द्रादीशान्तमेव⁴ वा⁵ । ग्रामादिषु बलिं दद्याद्वास गच्छेच्छिवालयम् ॥ ५७ ॥
 अन्यत्प्राकारबाह्ये तु प्रासादवास्तुमार्गत । ⁶इन्द्रादीशानपर्यन्तं बलिं दद्यात्तु मन्त्रत ॥ ५८ ॥
⁷दिवापि ध्वजमारोह्य गेरी ⁸निश्येव ताडयेत् ।

[यागमण्डप]

⁹प्रासादस्याग्रतो ¹⁰वैशे चाग्नेय्यां याम्यतोऽपि वा ॥ ५९ ॥

वायव्यां सौम्यतो वापि कृत्वा वै यागमण्डपम् । नवसप्तकरं वापि पञ्चहस्तविशालकम् ॥ ६० ॥
¹¹समाश्रं ¹²सकलास्तम्भं ¹³पङ्क्तिर्व्यासोऽस्ति ¹⁴तुङ्गक । ¹⁵अङ्घ्रितुङ्गाद्यमग्न्यंश पादाशं वा ¹⁶तलोदयम् ॥
 मण्डपं वा प्रपां वापि वितानाद्यैरलंकृतम् । दिशासु तोरणाढ्यं च कदलीक्रमुकान्वितम् ॥ ६२ ॥
 तन्मध्ये वेदिकाद्यंशं ¹⁷व्यास हस्तोत्तर समम् । गुणाक्षमात्रविस्तारमुत्सेधमुपवेदिका ॥ ६३ ॥
¹⁸परितस्त्वन्निकुण्डानि नव पञ्चैकमेव वा । महाशासु युगाश्राणि वृत्त कोणेषु कल्पयेत् ॥ ६४ ॥

1 C त्रिशूलमन्त्र pour त्रिशूलमन्त्र

2 A दध्योदनमपार्थिवम् , C दध्योदन सपार्थिवम्

3 A ब्रह्माद्यैशान

4 B इन्द्रादीनां तमेव वा

5 C omet इन्द्रादीशान्तमेव वा, les vers 57b et 58a et इन्द्रादीशानपर्यन्त, et lit ब्रह्मादीशानपर्यन्त

बलिं दद्यात्तु मन्त्रतः

6 A इन्द्राद्यैशानपर्यन्त

7 C द्विजापि

8 A दिश्येव

9 cf *Kāranāgama*, I, 141, 87-91

ऐन्द्रे वा दक्षिणे वापि पश्चिमे चोत्तरेऽपि वा । ऐशान्ये पावके वाथ कारयेद्यागमण्डपम् ॥

रुद्ररन्ध्रैर्विधिर्वाथ सहस्तं चतुर्तारकम् । युगाश्रं तु कलास्त्रैश्च श्रुतिद्वारसमायुतम् ॥

तालमात्रं तु तालोच्चं दर्पणोदरसन्निभम् । तन्मध्ये वेदिका कुर्याद्गृहभागैकभागत ॥

रत्निमात्रसमुत्सेधं मुष्टिमात्रमथापि वा । कुण्डानि परितः कुर्याद्दिशासु विदिशासु च ॥

10 A वैशेयाग्नेय्या , C चैव आग्नेय्या

11 C समग्र

12 B सकलस्तम्भं

13 A पक्तिर्व्यासोऽस्ति , C पक्तिर्व्यासोऽस्ति

14 A तुङ्गिकम्

15 A अङ्घ्री तु गात्रमग्न्यंश पादाशं

16 C तपोदयम्

17 C व्यासहस्तोत्तर समम्

18 cf *Kāranāgama*, I, 141, 91-96

कुण्डानि परितः कुर्याद्दिशासु विदिशासु च । चतुरश्राणि वृत्तानि दिशासु विदिशासु च ॥

ईशानशक्रयोर्मध्ये वृत्तं प्राधानकं कुरु । हस्तमात्रप्रविस्तारं प्रागुक्तलक्षणं कुरु ॥

पञ्चाग्न्या वाथ कुर्वीत चतुर्दिक्षु तथापि वा । पूर्वे वा पश्चिमे वापि दक्षिणे चोत्तरेऽपि वा ॥

कारयेच्चतुरश्रं तु एकाग्नेस्तु विधीयते । गोमयालेपनं कृत्वा पर्यग्निकरणं कुरु ॥

युगतोरणसयुक्तं दर्भमालासमायुतम् । अष्टदिग्ध्वजसयुक्तं वितानोपरिशोभितम् ॥

पुष्पदामैरलंकृत्य मुक्तादामैः प्रलम्बयेत् । प्रोक्षयेत्पञ्चगव्यैश्च पुनः पुण्याहमाचरेत् ॥

¹शक्रांशंकरयोर्मध्ये कल्पयेदम्बुजाकृतिम् । एवं नवाग्निकार्यं चेत्पञ्चाम्नौ² ³वृत्तहीनकम् ॥ ६५ ॥
 वेद्यास्तु पूर्वतो ⁴याम्ये वेदाश्रमम्बुजं⁵ तु वा । गोमयालेपनं कृत्वा प्रोक्ष्य चूर्णैरलकुरु⁶ ॥ ६६ ॥
 पर्यग्निकरणं कृत्वा ⁷पुण्याहप्रोक्षणं कुरु । प्रोक्षयेदीशमन्त्रेण सर्वत्र सकुशोदकैः ॥ ६७ ॥
⁸प्रासादादीन्नवीकृत्य ⁹प्रपास्थानं च मण्डपम् । वितानाद्यैरलंकृत्य यानादींश्च नवीकुरु¹⁰ ॥ ६८ ॥
¹¹शोधनं मार्जनं ¹²वीथ्या ¹³वालुकास्तरणं कुरु । ग्रामादीनि गृहादीनि नवीकृत्य विचित्रयेत् ॥ ६९ ॥
¹⁴उत्सवादिदिनस्यादौ तदा वै वाधिवासनम् । यागद्रव्याणि सर्वाणि साधयित्वा ¹⁵समाहितम् ॥ ७० ॥
 शोधनं क्षालनं शोषं कृत्वा ¹⁶पात्रास्त्रकादि च । नित्योत्सवेन तत्सर्वं ग्रामं कृत्वा प्रदक्षिणम् ॥ ७१ ॥
 अपरे दिवसे रात्रौ यागकार्यं समाचरेत् । ¹⁷स्थण्डिलं कारयेद्वेद्यामष्टद्रौणैश्च शालिमि ॥ ७२ ॥
 तिलतण्डुललाजैश्च दमैः पुष्पैः परिस्तरेत् । मध्यमे शिवकुम्भं च¹⁸ वर्धनीं वामभागे ॥ ७३ ॥
 परितोऽष्टौ¹⁹ घटान्स्थाप्य नानागन्धाम्बुपूरितान् । सवस्त्रान्कूर्चसयुक्तान्सूत्रान्सापिधानकान् ॥ ७४ ॥

¹ A शक्राशां करयोर्मध्ये

² A पञ्चाशो, C पञ्चाधे

³ A वृत्तिं pour वृत्त

⁴ C यामे

⁵ C अब्जकं pour अम्बुज

⁶ A अलकरेत्

⁷ A पुण्याहं प्रोक्षणं कुरु

⁸ C प्रासादादीनि विकृत्य च

⁹ C सभां pour प्रपा

¹⁰ A नवीकरेत्

¹¹ cf *Suprabhedāgama*, I, 14, 64-67

ग्रामं वा नगरं वापि ह्यलंकृत्य विशेषतः । वीथयश्चोपवीथ्यश्च निम्नोन्नतविवर्जिता ॥
 शोधयित्वा समा भूमिं जलसेकोपलेपनैः । पातकामिर्ध्वजैश्चापि तथाकाशध्वजैरपि ॥
 कदलीभिर्धूपदीपैर्द्वारकुम्भैरथान्यकैः । साङ्करैश्छिद्रकुम्भैश्च पालिकाभिः समन्ततः ॥
 वस्त्रैश्च गन्धमाल्यैश्च भवनं प्रति भूषयेत् ॥

¹² C वीथीन् pour वीथ्या

¹³ A वृत्तमास्तरणं कुरु, B वृत्तं स्तरणं कुरु, C वालुकं स्तरणं कुरु

¹⁴ A उत्सवादीनां स्यात्तदालैर्वाधिवासनम्, B उत्सवादिनास्य तदालैर्वाधिवासनम्, C उत्सवादीनिना स्याथा तदा वै वाधिवासनम्

¹⁵ C समाहितम्

¹⁶ A पात्रास्त्रकादि च ?

¹⁷ cf *Suprabhedāgama*, I, 14, 68-73

वेदिमध्ये ततः कृत्वा स्थण्डिलं शालिकामयम् । षड्द्रौणैः पञ्चद्रौणैर्वा चतुर्द्रौणैस्तु वा पुनः ॥
 तण्डुलैः समलंकृत्य तिलैर्दमैस्तथोपरि । ससूत्रं कूर्चवस्त्राढ्यं पञ्चरत्नसमन्वितम् ॥
 शिवकुम्भं न्यसेन्मध्ये वर्धनीं तस्य वामतः । वस्त्रकूर्चसमायुक्तं हेमयुक्तं प्रकल्पयेत् ॥
 ध्यात्वा सदाशिवं देवं शिवकुम्भे निवेशयेत् । मनोन्मनीं तु सचिन्त्य वर्धन्या विन्यसेत्सुधी ॥
 परितोऽष्टौ घटान्स्थाप्य विद्येश्वरसमन्वितान् । सकूर्चान् वस्त्रसयुक्तान् सहेमान्वारिपूरितान् ॥
 कलशाधिपतीस्तत्र स्वैः स्वैर्मन्त्रैः सुपूजयेत् ॥

¹⁸ C तु pour च

¹⁹ C अष्टं pour अष्टौ

सरत्नान्सहिरण्याश्च¹ स्थापयेत्सद्यमन्त्रत । शिवकुम्भे शिव ध्यात्वा वर्धन्यां² तु मनोन्मनीम् ॥ ७५ ॥
³विद्येशान्परित कुम्भे स्वस्वमन्त्रैश्च पूजयेत् । शिवकुम्भान्तिके मध्ये स्थापयेदद्यमन्त्रत ॥ ७६ ॥
 तत्कुम्भेऽहं समभ्यर्च्य⁴ हविरन्त विशेषत । विद्येशकुम्भाद्बाह्ये⁵ तु⁶ ह्यष्टमूर्तीन्समर्चयेत् ॥ ७७ ॥
 मङ्गलान्युपवेद्या तु⁷ स्थाप्याभ्यर्चनमारभेत्⁸ ।

[अष्टमङ्गलम्]⁹

दर्पण वृषभो भेरी¹⁰ ¹¹गजकुम्भौ च स्वस्तिकम् ॥ ७८ ॥

¹ C सहिरण्यान्वा

² B च pour तु

³ cf *Dīptāgama, patala* 88, 25-30

अमित, कलशानष्टौ केसरेषु विनिक्षिपेत् । सकूर्चान् सापिधानाश्च सवत्नान्त्रसयुतान् ॥
 गन्धतोयेन सपूर्णान् लोकपालाधिदैवतान् । वेदिकोपरि मध्ये तु शूल सस्थाप्य पूजयेत् ॥
 अस्त्राणि वज्रकादीनि पद्मबाह्ये विनिक्षिपेत् । पूर्वे तु स्थापयेद्वज्रमाग्नेय्या शक्तिमेव च ॥
 दण्ड तु दक्षिणे स्थाप्य खड्ग निर्ऋतिगोचरे । पाश तु पश्चिमे स्थाप्य वायव्या चाङ्कुशं न्यसेत् ॥
 गदा च सौम्यदिग्भागे शूलमीशानगोचरे । पूजयित्वा यथान्याय गन्धपुष्पादिभि क्रमात् ॥
 अष्टमङ्गलरूपाणि वेदिबाह्ये तु पूजयेत् ॥

⁴ A हविषान्तं pour हविरन्त

⁵ A विद्येशकुम्भान् pour विद्येशकुम्भाद् .

⁶ A अष्टमूर्तीन् pour ह्यष्टमूर्तीन्

⁷ B स्थाप्याभ्यर्चनम्

⁸ C आचरेत् pour आरभेत्

⁹ cf *Śabdakalpadruma*, vol I, p 148

अष्टमङ्गलम्—

मृगराजो वृषो नाग कलशो व्यजन तथा । वैजयन्ती तथा भेरी दीप इत्यष्टमङ्गलम् ॥
 (इति बृहन्नन्दिकेश्वरपुराणोक्तदुर्गोत्सवपद्धतौ)

voir aussi *Śaivāgamapaddhati*, ms p 653-654

दर्पण पूर्णकुम्भश्च वृषभो युग्मचामरम् । श्रीवत्स स्वस्तिक शङ्खो दीपो देवाष्टमङ्गलम् ॥
 पताकाशङ्खचक्राणि पूर्णकुम्भश्च पद्मकम् । दण्डो लक्ष्मीः प्रदीपश्च द्विजानामष्टमङ्गलम् ॥
 भेरी वृषो गजश्चैव केसरी[च घटो]ज्ञप्र. । पताका च प्रदीपश्च भूभुजामष्टमङ्गलम् ॥
 शतपत्र पताका श्रीभेरी कुम्भश्च दीपक. । नन्द्यावर्त च धेनुश्च वैश्यानामष्टमङ्गलम् ॥
 दर्पण. पूर्णकुम्भश्च पताका चित्रभेरिका । श्रीवत्स स्वस्तिक पद्म शङ्ख. शूद्राष्टमङ्गलम् ॥

cf *Tamil Lexicon*, vol I, p 40

“அட்டமங்கலம் aṭṭa-mankalam, n < aṣṭan + The eight auspicious objects, viz, கவரி, நிறைகுடம், கண்ணாடி, தேரட்டி, முரசு, வீளக்கு பதாகை, இணைக்கயல, எணவகை மங்கலப் பொருள்கள் (பிங்கல நிகண்டு)”

On trouve dans différents textes une énumération des huit choses auspicieuses (*aṣṭamangala*) Nous en avons dans ce texte une nouvelle *vatsadvaya* Ceci peut vouloir dire “deux veaux” (mâle et femelle), ou alors peut être une faute pour *srīvatsa* ou *matsyadvaya* Un *dhvaja* avec deux poissons est un signe auspiceux reconnu par les textes vediques ou *saiva* Le mot *maikkayal* cité dans le *Tamil Lexicon* veut dire une bannière ornée de deux poissons cf *Tamil Lexicon*, vol I, p 290 (Brace of crap in gold or silver, an auspicious object carried before the kings or great personages)

¹⁰ A भेरी

¹¹ A कजकुम्भ, C गन्धकुम्भ

वत्सद्वयं¹ तु संयुक्तं² चामरं चाष्टमङ्गलम् ।³ तान्यभ्यर्च्य सुगन्धाद्यैरिन्द्रादीशावसानकम् ॥ ७९ ॥
ततो होमस्तु कर्तव्यश्चाग्निकार्योक्तमार्गत ।

[होमद्रव्याणि]

⁴समिदाज्यचरुं⁵ ल्लाजान्सर्षपांश्च⁶ यवांस्तिलान्⁷ ॥ ८० ॥
⁸सक्तुं च बिल्वपत्रं च कदलीफलमेव च ।⁹स्कन्दमूलं च इत्येते¹⁰द्रव्यास्त्वेकादश¹¹ स्मृता ॥ ८१ ॥
¹²हृदादीशानपर्यन्तै¹³र्मन्त्रैस्तु जुहुयात्क्रमात् । प्रत्येकं शतमर्धं वा पञ्चविंशतिरेव वा ॥ ८२ ॥
द्रव्यं प्रति विशेषेण व्याहृत्याहुतिमाचरेत् । सर्वद्रव्यसमायुक्तं जुहुयाद्घृदयेन तु ॥ ८३ ॥
अन्ते पूर्णाहुतिं कुर्यात्कवचेन तु मन्त्रत ।

[बलिविधि]

होमान्ते तु बलिं कुर्यादुक्तस्थाने¹⁴ विशेषतः ॥ ८४ ॥

¹ C च pour तु

² C संयुक्तश्चामरः pour संयुक्त चामर.

³ C तानर्चने च गन्धाद्यैर्.

⁴ cf *Dīptāgama, paṭala* 88, 33-34

होमद्रव्यमहं वक्ष्ये शृणु वहे विशेषतः । समिदाज्यचरुल्लाजान् सर्षपाश्च यवास्तिलान् ॥
वैणवं शालिमाष च होमयेत्तु विशेषतः ॥

cf *Kāranāgama, I, 141, 119*

समिदाज्यचरुल्लाजान् माषशालिववास्तथा । तिलसर्षपदुग्धानि गुलस्त्वेकादशस्तथा ॥

⁵ A चरु pour चरुन्

⁶ C सर्षपा च

⁷ A तिलम् pour तिलान्, C तिला.

⁸ C सक्तुश्च

⁹ C स्कन्दमूल

¹⁰ B द्रव्या एकादश

¹¹ C एकादशा pour एकादश

¹² cf *Kāranāgama, I, 141, 120-124*

सद्यादीशानपर्यन्तं मन्त्रैश्चैव क्रमाद्घुनेत् । शतमर्धं तदर्धं वा प्रत्येकं जुहुयात्क्रमात् ॥
अश्वत्थोदुम्बरप्रक्षवटपूर्वादिदिक्षु वै । शमीखदिरबिल्वार्कविदिक्षु क्रमशस्तथा ॥
प्रधानस्य पलाशं तु द्रव्यान्ते व्याहृतिं हुनेत् । घृतमूलेन मन्त्रेण हुनेदष्टशतसुधी ॥
जयादिरभ्याधानं च राष्ट्रभृच्च क्रमाद्घुनेत् । पश्चान्मन्त्रेण शिरसा स्तुत्वा पूर्णाहुतिं हुनेत् ।
नैवेद्यदापयेद्दीमान्होमान्ते यागमूर्तिनाम् । सायं प्रातर्बलिं दद्याद्धोमान्ते विधिना पुरा ॥

¹³ B हृदादीशपर्यन्तैर्

¹⁴ A स्थानं pour स्थाने

¹सर्ववाद्यसमायुक्तं सर्वालंकारसयुतम् । धूपदीपसमायुक्तं त्रिशूलेन ²समायुतम् ॥ ८५ ॥
 बलिपात्रसमायुक्तमन्नलिङ्गसमन्वितम् । रङ्गे वा शिबिकायां वा रथे वा ³मूर्तिवाहने ॥ ८६ ॥
 लोहज ⁴दारुजं वाथ ⁵यन्त्रपीठं सलक्षणम् । ⁶गायत्र्याङ्गुलविस्तीर्णमुत्सेधं भानुमात्रकम् ॥ ८७ ॥
⁷त्रिमेखलासमायुक्तमुपर्यम्बुजसंयुतम् । ⁸त्रिमेखलोच्चनीचांशं प्रत्येकं तु गुणाङ्गुलम् ॥ ८८ ॥
⁹रथं¹⁰ वा ¹¹यागशकटं¹² रज्जुना¹³ यानमाचरेत् । तत्पीठे प्रतिसन्धिं ¹⁴तु बलि दद्याद्विचक्षणः ॥ ८९ ॥
 वृषादिबलिपीठान्तं सन्धिदेवान्तरं यजेत् । ¹⁵ब्राह्माद्यैशानपर्यन्तमैन्द्राद्यैशान्तमेव¹⁶ च¹⁷ ॥ ९० ॥
¹⁸यद्विक् सभवति द्वारं तद्विदेवादि वार्चयेत् । ¹⁹प्रथमं ब्रह्मरात्रं स्याद्वितीयं भूतरात्रकम् ॥ ९१ ॥

¹ cf *Dīptāgama, patala 89, 1-13*

अतः परं प्रवक्ष्यामि उत्सवस्य बलिक्रमम् । सायं प्रातर्बलिं दद्याद् ब्रह्मादीशानमन्त्रतः ॥
 ग्रामे ब्राह्मादिके स्थाने पीठं कृत्वा विशेषतः । हस्तमात्रप्रविस्तारमुत्सेधः स्यात्तदर्धकः ॥
 मेखलात्रयसयुक्तमेकैकं चतुरङ्गुलम् । अथवा यन्त्रपीठं वा सारदारुमयं तथा ॥
 आलेपनं तु कर्तव्यं पञ्चचूर्णैरलकृतम् । द्रोणद्वयं च द्रोणं वा तदर्धं तण्डुलं भवेत् ॥
 बलिपात्रं समादाय प्रक्षाल्यास्त्रेण मन्त्रवित् । अन्नलिङ्गं समादाय शालितण्डुलजं शुभम् ॥
 द्वादशाङ्गुलमुत्सेधं नाहं तद्विगुणं भवेत् । अग्रद्वयं शूलतारमानुपूर्व्याक्षयं भवेत् ॥
 सूत्रेण वेष्टयित्वा तु दत्त्वा चालिष्य सर्वतः । त्रिनेत्रं चतुर्भुजं चैव जटामकुटधारिणम् ॥
 वरदाभयहस्तं च वामे चैवाक्षमालधृत् । दक्षिणे शूलधृच्चैव रौद्रदृष्टिसमन्वितम् ॥
 नानाभरणसयुक्तमूर्ध्वकेशमथापि वा । एतत्पाशुपतं दैवलिङ्गमध्ये तु पूजयेत् ॥
 दशायुधसमायुक्तं त्रिशूलेन समन्वितम् । बलियात्रां प्रकुर्वीताचार्यं शिष्येण सयुतम् ॥
 सर्वाभरणसयुक्तो भस्मोद्भूलितविग्रहः । सोष्णीषं सोत्तरीयंश्च परिचारकसयुतम् ॥
 प्रदक्षिणं ततः कृत्वा सर्वालंकारसयुतम् । वितानध्वजपताकैश्च मयूरध्वजसयुतम् ॥
 धूपदीपसमायुक्तं वृषध्वजसमन्वितम् । तालकाहलङ्गल्लयोर्यो मर्दला जयघण्टिकाः ॥
 ब्रह्मघोषसमायुक्तं बलिं दद्याद्विशेषतः ॥

- ² B समन्वितम्
³ A मूर्तिवाहने, B मत्तवाहने
⁴ C दारुक
⁵ A यन्त्रपीठं सलक्षणम्.
⁶ C गायत्र्याङ्गुलव्यासमुत्सेध
⁷ C त्रिमेखलं pour त्रिमेखला.
⁸ A त्रिमेखलोच्चनीवेशं, C त्रिमेखलार्चनीवेश
⁹ C omet le vers 89
¹⁰ B रथे pour रथ
¹¹ A et B त्यागं pour याग.
¹² B चकाद pour शकट
¹³ B omet नां dans रज्जुना.
¹⁴ B सन्धित्वे pour सन्धिं तु
¹⁵ B ब्राह्मादेशानं pour ब्राह्माद्यैशान-
¹⁶ A ऐशानमेव pour ऐशान्तमेव
¹⁷ C वा pour च
¹⁸ A यदि सभवति द्वारं तत्तद्देवादि वार्चयेत्; C यद्विक्संभवते द्वारं तद्विक् देवादिनार्चयेत्.
¹⁹ cf *Suprabhedāgama, I, 14, 82-86*

प्रथमं विश्वरात्रं तु द्वितीयं भूतरात्रकम् । तृतीयमृषिरात्रं स्याच्चतुर्थं चेन्द्ररात्रकम् ॥
 पञ्चमं ब्रह्मरात्रं तु षष्ठं वै विष्णुरात्रकम् । सप्तमं रुद्ररात्रं स्यादष्टमं चैश्वरस्य तु ॥
 सदाशिवस्य नवमं नवाहेष्वधिदेवता । ऋषिरात्रं समाभ्यस्य सदाशिवदिनान्तकम् ॥

१ गणेश्वरं तृतीयं स्याद्गान्धर्वं^२ ३ स्याच्चतुर्थकम् । ४ पञ्चमम् ऋषिरात्रं स्यात् षष्ठं स्यादिन्द्ररात्रकम् ॥ ९२ ॥
 सप्तमं दानवं^५ रात्रमष्टमं राक्षसेश्वरम् । ६ नवमं चैश्वरं रात्रमित्येता^७ दिनदेवताः ॥ ९३ ॥
 ८ ब्रह्मादीशानपर्यन्त स्थानेष्वेतेषु ९ पूजिता । १० तासामुक्तदिने ११ रात्रावहन्यपि १२ समर्चिताः ॥ ९४ ॥
 तद्दिनान्ते यथेष्टं तु १३ देशं गच्छन्त्यसशयः । १४ कुशाम्बुजं पलाशं च प्रथमेऽहनि दापयेत् ॥ ९५ ॥

सप्ताहे तु प्रयोक्तव्य ब्राह्मयात्सदाशिवान्तकम् । पञ्चाहे तु प्रयोक्तव्य रुद्रात्सदाशिवान्तकम् ॥
 त्रयहे त्विति चैकाहे सदाशिवपदान्तिकम् [दिनान्तकम्] ॥

cf *Kāranāgama*, I, 141, 136-140

प्रथम विघ्नराज स्यात्पैशाच स्याद्द्वितीयकम् । तृतीय ब्रह्मरात्रिः स्याद्गान्धर्वाणां चतुर्थकम् ॥
 पञ्चम भूतरात्रिः स्यात् षष्ठ तु गुहरात्रकम् । सप्तममृषिरात्र स्यादष्टम नागरात्रकम् ॥
 नवमं चन्द्ररात्र स्याद्दशमं विष्णुरात्रकम् । राक्षस रुद्ररात्र तु द्वादश शिवरात्रकम् ॥
 दिनाधिदेवतास्त्वेव पैतृकस्योत्सवस्य तु । गन्धर्वदिवसादिः स्यात्सौख्यस्यैव विधीयते ॥
 श्रीकर गुहरात्रादि नागरात्रादि पार्थिवम् । सात्त्विक विष्णुरात्रादि शिवमेक शिव स्मृतम् ॥

१ C गणेश्वर

२ C गन्धर्वं pour गान्धर्वं

३ C च pour स्यात्.

४ B ऋषिरात्र पञ्चम स्यात्

५ B रात्रदष्टमं

६ B ईशरात्र तु नवमम् pour नवमं चैश्वरं रात्रम्

७ B et C इत्येते pour इत्येता

८ A ब्रह्माद्यैशान pour ब्रह्मादीशान, B ब्रह्मादीशान

९ B et C पूजित

१० A तासां मुक्तिदिने, B तासां मुक्तिदिने

११ A रात्रावहन्यमपि सर्पित

१२ C समर्चिताः

१३ A देशागश्चन्यसशयम्; B et C देशं गच्छन्त्यसशयः

१४ cf *Kāranāgama*, I, 141, 144-155

मुद्गान्न लड्डुकं सर्पि कदलीगुल्लसयुतम् । प्रथमेऽहनि दातव्य विघ्नमन्त्रमनुस्मरन् ॥
 रक्तान्नं माससंयुक्तं कृसरापूपसयुतम् । सघृतं मत्स्यसंयुक्तं जपाकुसुमसयुतम् ॥
 द्वितीयेऽहनि दातव्यं पैशाचं मन्त्रमुच्चरन् । पायसान्नं च सघृतं पद्मपुष्पसमायुतम् ॥
 तृतीयेऽहनि दातव्यं ब्रह्ममन्त्रमनुस्मरन् । कृसरान्नं च सक्तञ्च सघृतं लड्डुकैर्युतम् ॥
 चतुर्थेऽहनि दातव्यं गान्धर्वं मन्त्रमुच्चरन् । इन्द्रवल्ली हरिद्रान्नं सघृतं लाजसयुतम् ॥
 पञ्चमेऽहनि दातव्यं स्वन्दमन्त्रमनुस्मरन् । कुशाग्रे घृतसंयुक्ते शुद्धान्नं दधिसयुतम् ॥
 सप्तमेऽहनि दातव्यं मृषीणां मन्त्रमुच्चरन् । क्षीरान्नं शालिपिष्टं च इक्षुखण्डसमायुतम् ॥
 अष्टमेऽहनि दातव्यं नागमन्त्रमनुस्मरन् । दध्यन्नं च गुलोपेतं मातुलुङ्गफलैर्युतम् ॥
 नवमेऽहनि दातव्यं मैन्द्रमन्त्रमनुस्मरन् । गुलोदनं घृतोपेतं कदलीफलसयुतम् ॥
 दशमेऽहनि दातव्यं विष्णुमन्त्रमनुस्मरन् । रक्तान्नं माससंयुक्तं सापूपं तिलचूर्णयुक्तम् ॥
 एकादशाहे दातव्यं राक्षसं मन्त्रमुच्चरन् । शाल्यन्नं दधिसंयुक्तं गुल्लखण्डफलैर्युतम् ॥
 द्वादशाहे तु दातव्यं शैवं मन्त्रमनुस्मरन् । कपित्थफलमात्रेण बलिरेव प्रकीर्तितम् ॥

cf *Suprabhedāgama*, I, 14, 89-99

शुद्धान्नं दधिसंयुक्तं लड्डुकापूपसयुतम् । फलं च गुडसंयुक्तं गणेशस्य प्रियं त्विदम् ॥
 बलयो रजनीचूर्णं घृतान्नं दधिसंयुक्तम् । भूतकूरबलिं प्रोक्तस्तेन भूतबलिं हरेत् ॥
 पञ्चमूलं कुशाग्रं च शाल्यन्नं चाज्यमिश्रकम् । कदलीफलसंयुक्तमृषीणां बलिरुच्यते ॥

मुद्गं¹ कुलत्थमाज्यं च द्वितीयेऽहनि दापयेत् । सक्तुप्रियङ्गुमाषान्नं² गणेश्वरगणप्रियम् ॥ ९६ ॥
³आम्रपल्लवदध्यन्नं⁴ गन्धर्वाख्यगणप्रियम् । यवान्नं गुडसयुक्तमृषीणां⁵ तु प्रियं भवेत् ॥ ९७ ॥
 इन्द्रवल्लीं च बृहतीमिन्द्रस्य⁶ दिवसे विदुः । रजनीं नालिकेरं च दानवानां प्रकल्पयेत् ॥ ९८ ॥
 मधु मांसान्नसयुक्तं राक्षसानां तु दापयेत् । अपूपं चैव शुद्धान्नमीश्वरस्य⁸ गणप्रियम् ॥ ९९ ॥
 प्रणवादि चतुर्थ्यन्तं⁹ स्वनामपदमध्यमम्¹⁰ । स्वाहान्तं बलिनिर्देशं सर्वेभ्य इति दापयेत्¹¹ ॥ १०० ॥
¹²एषामलाभे मुद्गान्नं शुद्धान्नं¹³ वाथ दापयेत् ॥

[यात्रा]¹⁴

उत्सवस्य¹⁵ दिनान्ते तु¹⁶ प्रतिमां शक्तिसयुताम् ॥ १०१ ॥

बभ्वा प्रतिसरं चोक्तमार्गेणैव तु देशिकः । सर्वातोद्यसमायुक्तं सर्वालंकारसयुतम् ॥ १०२ ॥
 छत्रपिच्छ¹⁷ ध्वजाद्यैश्च¹⁸ नृत्तगोयैः समन्वितम् । देवेश्वरं च देवीं च बह्वैराभरणैस्तथा¹⁹ ॥ १०३ ॥
²⁰नानामाल्यैः प्रभाभिश्च गन्धैरालेपनैरपि । कञ्चुकोष्णीषकाद्यैर्वाप्यलंकृत्य विशेषतः ॥ १०४ ॥

इन्द्रवल्लीं हरिद्रा च प्रियङ्गुसयुतम् । चतुर्थेऽहनि दातव्यमिन्द्रस्य बलिश्च्यते ॥
 पद्मपुष्प सरजनीपायस लाजसयुतम् । पञ्चमेऽहनि दातव्यं ब्रह्मणो बलिश्च्यते ॥
 गुलोदन घृतोपेत बृहतीफलसयुतम् । षष्ठेऽहनि च दातव्यं विष्णुप्रीतिकरं परम् ॥
 साज्यं तु कृसरान्न वै नालिकेरफलैर्युतम् । सप्तमेऽहनि दातव्यं रुद्रप्रीतिकरं भवेत् ॥
 वेणुक दधिसयुक्तं कदलीफलसंयुतम् । अष्टमेऽहनि दातव्यमीश्वरस्य बलिस्तथा ॥
 शुद्धान्न दधिसयुक्तं लाजापूपसमायुतम् । कदलीपनसोपेतं गुलखण्डसमिश्रितम् ॥
 नवमेऽहनि दातव्यं सादाख्यस्य शिवस्य तु । सर्वेषामपि शुद्धान्नमाज्ययुक्तं दधिप्लुतम् ॥
 दापयेद्वा विशेषेण तत्तन्मन्त्रेण देशिकः ॥

¹ B et C कूलत्थ pour कुलत्थ

³ C आर्द्र pour आम्र

⁵ B च pour तु

⁷ C रजनी

⁹ A चतुर्थ्यन्त pour चतुर्थ्यन्त

¹¹ cf *Diptāgama, patala* 89, vers 39

प्रणवादिचतुर्थ्यन्तं स्वनामपदपूर्वकम् । स्वाहान्तं बलिनिर्देशं सर्वेभ्य इति योजयेत् ॥

cf *Kāranāgama, I, 141, 158*

प्रणवादिचतुर्थ्यन्तं स्वनामपदमध्यमम् । स्वाहान्ते बलिनिर्देशं सर्वेभ्य इति योजयेत् ॥

¹² A अलामैषा तु pour एषामलाभे, C अलाभे चैषा

¹³ B et C वापि pour वाथ.

¹⁴ cf *Kāranāgama, I, 141, 163-192 et Diptāgama, patala, 90* pour यात्राविधि.

¹⁵ A. दिनेऽन्ते

¹⁶ C प्रतिम शक्तिसंयुतम्.

¹⁷ A द्विजाद्यैश्च pour ध्वजाद्यैश्च

¹⁸ A नृत्तगोय pour नृत्तगोयैः.

¹⁹ C सह pour तथा

²⁰ C नानामाल्यप्रभैश्चैव, A नानामाल्यैः प्रभैश्चैव.

रथे वा शिविकायां वा सम्यग्यानं समाचरेत् । शनैः प्रदक्षिण कृत्वा प्रविश्यास्थानमण्डपम्¹ ॥ १०५ ॥
 २परिवेषक्रमेणैव परिवेषं समाचरेत् । एव प्रतिदिनं कुर्यादहर्निशि^३ विशेषतः ॥ १०६ ॥
 तृतीयदिवसात्प्रातः^४ भवानीसहितेश्वरम् । ५याने प्रदक्षिणं कुर्याच्छीघ्रं शिवालयं विशेषतः ॥ १०७ ॥

[वनयात्रा]

६तीर्थक्षात्पूर्वदिवसे^७ वनयात्रार्हकं भवेत् । तद्दिनात्पूर्वदिवसे^८ तीर्थक्षेत्रे^९ चापरे दिने ॥ १०८ ॥
 १०गन्धमभ्यासनालिप्य तत्परे वा विशेषतः । नृत्तमूर्तिं^{११} समभ्यर्च्य यानं प्रागुक्तमार्गतः ॥ १०९ ॥
 परिवेषः प्रकर्तव्यः^{१२} सर्वलोकाभिवृद्धये । १३अथ स्वर्क्षादिने वा तु युग्मायुग्मदिने तु वा ॥ ११० ॥
 १४पुनर्यानि च कर्तव्यं^{१५} ततः स्थाननिवेशनम् ।

[मृगयात्रा]^{१६}

नृत्तोत्सवस्य काले तु मृगयां^{१७} वा समाचरेत् ॥ १११ ॥

1 C मण्डपम् pour मण्डपम्

2 cf *Dīptāgama, paṭala* 91, vers 1-6 pour परिवेषक्रम—

अतः परं प्रवक्ष्यामि परिवेषक्रमं क्रमात् । प्रपामध्ये स्थितो देवदेव सिंहासनोपरि ॥
 देवस्य दक्षिणे भागे देशिकः सुखमास्थितः । देवस्योत्तरभागे तु नृपतिः सुखमास्थितः ॥
 तयोः पृष्ठप्रदेशे तु परितश्चानुगाः स्थिताः । मृदङ्गादिमहाशब्दा पूर्वाया दिशि संस्थिताः ॥
 नर्तको मर्दलश्चैव दक्षिणे तु व्यवस्थिताः । गायका वंशकाश्चैव उत्तरे तु व्यवस्थिताः ॥
 उभयोः पार्श्वयोश्चैव रुद्रस्य गणिकाः स्थिताः । तद्बाह्ये दक्षिणे . दण्डमात्रे समाश्रिताः ॥
 उत्तरे दण्डमात्रे तु कापालव्रतधारकाः । देवस्याग्रे विशेषेण नृत्तं कुर्यात्सगेयकम् ॥

3 C अहर्निशं pour अहर्निशि

4 C प्रातोः pour प्रातर्

5 A यानं तु भवति कुर्यात्, C ध्यानं तु भवति कुर्यात्

6 B तीर्थक्षेत्रात् pour तीर्थक्षात्

7 C नवधात्रार्हकं

8 B तीर्थक्षात्

9 A चापरे

10 A गन्धमाहिषमालिप्य, C गन्धमभ्यासनालिप्य.

11 C मूर्तिं pour मूर्ति

12 C सर्वलोकाभिवृद्धये

13 A अथ श्रद्धादिना या तु, C अथ शुद्धादिना लिप्य

14 B पुनर्यानि

15 B et C. ततः स्वस्थाननिवेशनम्

16 cf *Kāranāgama*, I, 141, 193-197

तीर्थाहात्पूर्वदिवसे मृगयात्रा समाचरेत् । किरातार्जुनरूपं वा त्रिपुरान्तकमेव वा ॥
 किरातरूपवत्सर्वान् विशेषादेव धारयेत् । केचिद्वायुसमारूढाः, केचिद्वायुधवाहनाः ॥
 केचित्खड्गधराश्चैव केचिच्चापधरास्तथा । केचित्कुन्दधराश्चैव केचित्पाशधरास्तथा ॥
 महाजनसमायुक्ताः, केचिद्गुह्योन्मुखा नराः । गजश्चैव मृगश्चैव वराहश्चैव कर्पिणः पुनः ॥
 मयूरकुक्कुटादीनि पक्षिणो विविधान् ग्रहेत् ॥

17 B मृगयाः pour मृगया

¹काले वा ²मृगयायास्तु तथा ³नृत्योत्सवं भवेत् । ⁴व्यत्यासेनाशया चैतौ कल्पयेत्कल्पवित्तमः ॥ ११२ ॥
 सुखासनादिबिम्बं⁵ वा⁶ ⁷विशेषात्त्रिपुरान्तकम् । प्रतिसरं बन्धयित्वा⁸ पूर्वोक्तविधिनैव⁹ तु ॥ ११३ ॥
 तथैव ¹⁰च द्विगुणकामर्चा ¹¹कृत्वा विशेषतः । सर्वालकारसयुक्त¹² दशायुधसमन्वितम् ॥ ११४ ॥
¹³गजाश्रादिसमारूढ ¹⁴घोररूपं महारवैः । ¹⁵यथेष्टकाष्टभागं वा ¹⁶विशेषाख्यमभागकम् ॥ ११५ ॥
 कारयेच्छीघ्रयानं च¹⁷ नानाभक्तजनैस्सह । मृगादीनां ¹⁸वधार्थाय घोररूप भयावहम् ॥ ११६ ॥
 तस्मिन्वै मृगयाने तु मृगा वा ¹⁹यदि ²⁰वा नराः । हताश्रेत्प्राणिनः सर्वे शिवसायुज्यमाप्नुयुः ॥ ११७ ॥
 ततः शमनहोमं च स्नपनादीनि कारयेत् । पूर्ववत्स्थापयेद्धीमान् स पुण्यां गतिमाप्नुयात् ॥ ११८ ॥

[तीर्थोत्सवः]²¹

तीर्थक्षार्त्पूर्वरात्रे²² तु ²³प्रतिमां च त्रिशूलकम् ।

1 C कालेषु pour काले वा	2 C मृगयाया तु
3 A नित्योत्सव	4 B व्या pour व्य
5 C बिम्बा pour बिम्बं	6 C omet वा
7 A विशेषादि पुरान्तकम्	8 A ajoute वा après बन्धयित्वा
9 A विधिनेव pour विधिनैव, C विधिरेव	10 A ल pour च
11 A कृत्य pour कृत्वा	12 C °सयुक्तदशा°
13 C गजाश्रादिसमारूढ	14 B घोररूपमहारवै
15 C यथेष्टकाष्टभागं.	16 C विशेषाख्य महागकम्
17 B तं pour च	18 A भयार्थं तु
19 A यति pour यदि	20 A वानरम्, C नेन्तराः pour वानरा
21 cf <i>Kāranāgama</i> , I, 141, 197-210	

दिवाकाले प्रकर्तव्य निशि कौतुकबन्धनम् । सौवर्णमुत्तम सूत्रं तारेण मध्यम भवेत् ॥
 कार्पास तु कनिष्ठ तु रक्षासूत्रं विधीयते । तण्डुलैः स्थालिका पूर्य विन्यसेत्कौतुक हृदा ॥
 गन्धपुष्पादिभिश्चैव पूजयेत्तान् स्मृतान्शुधीः । शूलं च प्रतिमा चैव अस्त्राणि यागमूर्तिनाम् ॥
 कौतुकं बन्धयेद्धीमान् हृदयेन विशेषतः । स्वस्तिसूक्तसमायुक्त पुण्याह वाचयेत्ततः ॥
 भस्म दत्त्वा हृदा तेषां कुर्यात्तीर्थाधिवासनम् । मण्डपस्य तु मध्ये तु स्थण्डिल शालिभिः कुरु ॥
 ससूत्रान्सापिधानाश्च सकूर्चान् वस्त्रवेष्टितान् । सोदक्रान्पल्लवोपेतान् कलशान् वसुसख्यकान् ॥
 स्थण्डिलोपरि विन्यस्य पूजयेदधिदैवतान् । मध्ये मनोन्मनी पूज्य ऐन्द्राशाद्युत्तरान्तकम् ॥
 गङ्गादिसप्ततीर्थानि ऐशो दुर्गां च विन्यसेत् । सर्वातोद्यसमायुक्त सर्वालकारसयुतम् ॥
 साधनैः कलशैर्युक्त शूलेनैव समायुतम् । ग्रामप्रदक्षिणं कृत्वा तीर्थस्नान समालिखेत् [समाचरेत्] ॥
 अम्भोधौ वा तटाके वा नद्या वा वापिके तथा । तीरे समतल कृत्वा प्रपा कृत्वातिसुन्दराम् ॥
 तन्मध्ये स्थण्डिल कृत्वा कलशान् स्थाप्य पूर्ववत् । तस्यैव पश्चिमे भागे शूलं तु स्थण्डिलोपरि ॥
 सस्थाप्य कलशाश्चैव गन्धपुष्पादिभिर्यजेत् । बीजानि सर्वतीर्थानामर्णवाद्यप्सु विन्यसेत् ॥
 आहूय सर्वदेवाश्च शूलं वै स्थापयेत्ततः । प्रविशेदालय पश्चाद्देवतीर्थाधिवासनम् ।

Voir aussi *Dīptāgama*, *paṭala* 93 (कौतुकबन्धनम्), *paṭala* 94 (तीर्थाधिवासनम्) et *paṭala* 96 (तीर्थविधिः)

²² B et C पूर्वरात्रौ pour पूर्वरात्रे

²³ A प्रतिमां च त्रिशूलकम्, C प्रतिमा चेत्त्रिशूलकम् .

¹प्रतिसरं बन्धयित्वा तीर्थसंग्रहमाचरेत् ॥ ११९ ॥

तटाकतीरे नद्यां वा सागरे वा विशेषतः । स्थलं समतलं कृत्वा गोमयेनानुलेपयेत् ॥ १२० ॥

स्थण्डिलद्वितयं कृत्वा ²दर्भैः पुष्पैः परिस्तरेत् । त्रिशूलं पश्चिमे स्थाप्य तस्याग्रे कलशान्नव³ ॥ १२१ ॥

⁴ससूत्रान्कूर्चसयुक्तान्सवस्त्रान् ⁵वारिपूरितान् । ⁶नवतीर्थाधिदैवत्यं⁷ मध्यादिक्रमशो⁸ न्यसेत् ॥ १२२ ॥

अभ्यर्च्य गन्धपुष्पाद्यैश्शूलं⁹ तैरभिषेचयेत् । तत्र ¹⁰शूलसमायुक्तं ¹¹जलावगाहनं कुरु ॥ १२३ ॥

[चूर्णोत्सवः]¹²

प्रासादं प्रविशेत्पश्चाद्दिवा यानावसानके । चूर्णोत्सवः प्रकुर्वीत ह्यनेन विधिना बुधः ॥ १२४ ॥

¹³मार्जनप्रोक्षणालेपनास्थानमण्डपे कुरु । पञ्चचूर्णैरलंकृत्य स्थण्डिलद्वितयं कुरु ॥ १२५ ॥

¹⁴त्रिशूलं ¹⁵पश्चिमे स्थाप्य ¹⁶दलिकां तस्य पूर्वतः । ¹⁷लूखलं पुरतः स्थाप्य मुसलं तस्य पार्श्वके ॥ १२६ ॥

¹ B बध्वा प्रतिसर धीमान् pour प्रतिसरं बन्धयित्वा

² A दर्भान् पुष्पान् परिस्तरेत्, C दर्भात् पुष्पात् परिस्तरेत् .

³ B et C नवान् pour नव

⁴ A ससूत्र pour ससूत्रान्

⁵ B परि pour वारि

⁶ A नवतीर्थानि दैवत्य, C नवतीर्थादिदैवत्यान् .

⁷ B दैवत्य pour दैवत्य.

⁸ B क्रमतो pour क्रमशो

⁹ B et C शूलस्थैर् pour शूलं तैर्

¹⁰ A शूला pour शूल

¹¹ B जलावागाहनं.

¹² cf *Suprabhedāgama*, I, 14, 142-154

होमबल्युत्सवान् प्रातः कृत्वा चूर्णोत्सवः ततः । प्रासादस्याग्रतो वापि याम्ये वा पावकेऽथवा ॥

गोमयालेपनं कृत्वा धूपदीपैस्समन्वितम् । पालिकाद्यैरलंकृत्य स्थण्डिलं तत्र कारयेत् ॥

शूलं पश्चिमतः स्थाप्योलूखलं मुसलं ततः । वस्त्रेणोलूखलं वेष्ट्य दर्भैरावेष्टयेत्पुनः ॥

गन्धाद्यैरर्चयित्वा तु त्रिशूलं लूखलं ततः । घृत शिरोऽर्पणं कृत्वा हेमदूर्वाङ्कुराक्षतैः ॥

सुशुष्का रजनीं पूर्वं चूर्णे चूर्णे तु लूखले । हृदा प्रक्षिप्य चास्त्रेण कुट्टयेद्देशिकस्त्रिभिः ॥

ततो भक्तजनैस्सार्धं चूर्णयेद्देशिकोत्तमः । सस्नाप्य लिङ्गं चूर्णेन पञ्चब्रह्म समुच्चरन् ॥

स्नापयेत्कौतुकं शूलं हृन्मन्त्रेण सतैलकम् । आचार्यं पूजयेत्तत्र वस्त्रहेमाङ्गुलीयकैः ॥

ग्रामं वा नगरं वापि शीघ्रं गच्छेत्प्रदक्षिणम् । नदीतटाकतीरे वा स्थण्डिलद्वितये कृते ॥

शूलं तत्रैव संस्थाप्य तत्पूर्वं कलशान्न्यसेत् । अर्चयेत्स्वस्वमन्त्रेण शूलं वै कलशास्तथा ॥

गङ्गा च यमुना चैव नर्मदा च सरस्वती । सिन्धुर्गोदावरी चैव कावेरी चैव सप्तकान् ॥

आवाह्य मध्यकलशे गन्धतोयसुपूरिते । अनन्तादिशिखण्ड्यन्तान्कलशेष्वभितो न्यसेत् ॥

पुण्याहं वाच्यं शूलान्नदेवानभ्यर्च्य पूजयेत् । स्नापयेत्कलशैः पश्चात्स्नानं तीर्थं समाचरेत् ॥

त्रिशूलेन सहैवात्र ये तीर्थं कुर्वते नराः । मुच्यते सर्वपापेभ्यो निर्मोकादिव पन्नगाः ॥

¹³ A मार्जन प्रोक्षण लेपनास्थान मण्डप कुरु, B मार्जन प्रोक्षणालेपनास्थाने मण्डपं कुरु, C मार्जन-प्रोक्षणालेपनास्थानमण्डपं कुरु

¹⁴ B. त्रिशूले

¹⁵ A पश्चिमे

¹⁶ C दधिका

¹⁷ C उलूखलं pour लूखल La première lettre du mot *ulūkhala* a été omise ici pour une raison métrique Selon une *kārikā* (वष्टि भागुरिरुल्लोपमवाप्योरुपसर्गयोः ।) de l'école de

नृत्तगेयेन¹ सयुक्तं ²पूजयेच्छूललखले³ । लखले पूरयेद्रात्रिं हृदयेन समर्चयेत् ॥ १२७ ॥
⁴कुट्टयेन्मुसलेनैव ह्यखमन्त्रमुदाहरन् । नानाभक्तजनास्सर्वे ⁵चूर्णयेयुस्तु चूर्णकम् ॥ १२८ ॥
 मुसलं ⁶स विसृज्याथ हृदा चूर्णं ⁷समुद्धरेत् । ⁸मुष्टया तु दलिकायां तु मध्ये ⁹यामे दिशाष्टसु ॥ १२९ ॥
¹⁰न्यस्य ¹¹दूर्वाङ्कुरं न्यस्य ¹²ताम्बूल भस्मसयुतम् । सगृह्य मूललिङ्गं ¹³च ¹⁴सोमेश्वरं समर्चयेत् ॥ १३० ॥
¹⁵दूर्वाङ्कुराभ्या तैल तु हृदा शिरसि योजयेत् । ¹⁶चूर्णं सद्येनाभिषिच्य तथैवोत्सवविम्बकम् ॥ १३१ ॥
 शूलं ¹⁷चैव तथाभ्यर्च्य भक्तानां तु प्रदापयेत् । ततश्चूर्णोत्सवे शूलं शीघ्रं ग्रामप्रदक्षिणम् ॥ १३२ ॥
 कृत्वा जलाशयं शूलमुत्सवप्रतिमान्वितम् । ¹⁸गत्वा च¹⁹ प्राङ्मुखं स्थाप्य स्थण्डिले शालिभिः कृते²⁰ ॥
 देवस्य चाग्रतः शूलं तदग्रे कलशान्नव²¹ । ²²तीर्थं सगृह्य संस्थाप्य समभ्यर्च्य यथाविधि ॥ १३४ ॥
 सर्वदेवान् समावाह्य कलशैः ²³स्नाप्य शूलकम् । ²⁴समभ्यर्च्य तमुद्धृत्य स्नानमात्रजले विशेत् ॥ १३५ ॥
 अवगाह्य समभ्यर्च्य प्रासादं प्रविशेत्ततः । यागमण्डपमाविश्य²⁵ ब्रह्माङ्गैर्जुहुयात्क्रमात्²⁶ ॥ १३६ ॥
²⁷स्विष्टमग्नेति मन्त्रेण पूर्णाहुति²⁸ समाचरेत् । ²⁹वेद्यास्तु कुम्भानुद्धृत्य हर्म्यं कृत्वा प्रदक्षिणम् ॥ १३७ ॥
 गर्भगेहं प्रविश्याथ ³⁰स्नापयेल्लिङ्गमूर्धनि । अर्चनोक्तं समभ्यर्च्य महाहविर्निवेदयेत् ॥ १३८ ॥

Pāṇini, la première lettre des *upasarga* *api* et *ava* pouvait tomber lorsque cela était nécessaire, mais il n'en est pas question pour les autres mots. L'omission de la première lettre, ou d'une lettre du milieu ou de la fin existe en tamoul c'est ce qu'on appelle *mutaRkku-Rai*, *iṭaikkurai* et *kaṭaikkurai*, (cf *Nannūl cūttiram*, 156, commentaire d'Ārumuka-Nāvalar) et la littérature des *āgama* pourrait avoir suivi cette règle en cas de nécessité.

¹ C नृत्तगेयादि pour नृत्तगेयेन

² B पूजयेत उल्लूखलम्

³ C लूखलैः pour लखले

⁴ A कुट्टयेत्स्व नैव pour कुट्टयेन्मुसलेनैव.

⁵ C चूर्णस्वदिति pour चूर्णयेयुस्तु.

⁶ A सविसृज्याथ pour स विसृज्याथ.

⁷ B समाचरेत्

⁸ A अष्टानु pour मुष्टया तु

⁹ B याम्ये pour यामे, A यामे

¹⁰ A न्यस्त्वा pour न्यस्य

¹¹ A पूर्वा कुरुन्यस्त्वा pour दूर्वाङ्कुरं न्यस्य, C दूर्वाङ्कुरं चैव

¹² C न्यस्त्वा ताम्बूलचर्वणम् pour ताम्बूल भस्मसयुतम्

¹³ B तु pour च

¹⁴ B सोमेशं तु pour सोमेश्वरं, C सोमेश्वरं च.

¹⁵ A पूर्वाङ्कुराभ्य pour दूर्वाङ्कुराभ्या

¹⁶ A सद्यश्चूर्णमभिषिच्य, C सद्येन पूर्णमभिषिच्यं

¹⁷ B त च pour चैव

¹⁸ B गत्वा प्राङ्मुखतः स्थाप्य

¹⁹ C omet च

²⁰ C कुरु pour कृते

²¹ B et C नवान् pour नव

²² A तीर्थसग्रहसंस्थाप्य, C तीर्थसग्रहे संस्थाप्य

²³ A स्थाप्य

²⁴ A समभ्यर्च्य तमुद्धृत्य हर्म्यं कृत्वा प्रदक्षिणम् । गर्भगेहं प्रविश्याथ स्नानमात्रे जले विशेत् ॥

pour समभ्यर्च्य तमुद्धृत्य स्नानमात्रजले विशेत्

²⁵ A आवेश्य pour आविश्य

²⁶ B ततः pour क्रमात्

²⁷ cf *Taittirīyabrāhmaṇa*, 2, 4, 1, 4

²⁸ B पूर्णाहुति pour पूर्णाहुति

²⁹ A वेद्या तु, B वेद्यास्तु

³⁰ A, B et C स्थापयेल्लिङ्गमूर्धनि pour स्नापयेल्लिङ्गमूर्धनि

1 तीर्थं 2 त्वर्क्षे पर्वयुते समुद्रे तीर्थमाचरेत् । 3 अन्यर्क्षे वाथ पर्वे वा तीर्थं नद्यादिके कुरु ॥ १३९ ॥
 4 वैवाह्यस्त्वपरे त्वर्क्षे मोहिन्या 5 सह गच्छति । जलतीरे 6 महासीनं स्थण्डिले शालिभिः कृते ॥ १४० ॥
 नववस्त्रं तु 7 सवेष्टय 8 गन्धादिभिः समर्चयेत् । तदग्रे स्थण्डिलं कृत्वा नव कुम्भाश्च वर्धनीम् ॥ १४१ ॥
 सस्थाप्य मध्यकुम्भे तु 9 वैवाह्यमूर्तिन यजेत् । मोहिनीं चैव वर्धन्यां लोकेशान्परितो यजेत् ॥ १४२ ॥
 10 तत्कुम्भस्थोदकैर्धर्मान्नाप्येशं 11 मोहिनीं 12 सह । जलाशये 13 अवगाह्याथ 14 ह्यर्चनोक्तं 15 समर्चयेत् ॥
 मोहिनीं स्वगृहे गत्वा 16 वैवाह्यं स्वगृहेऽन्तिके । 17 पाषाणैस्तरणं कृत्वा पश्चादालयमाविशेत् ॥ १४४ ॥
 शान्तिहोमं ततः कृत्वा स्नपनं कारयेत्ततः । घृताभिषेचनं कृत्वा 18 महास्नपनमाचरेत् ॥ १४५ ॥
 अर्चनोक्तं समभ्यर्च्य 19 प्रभूतं च हविर्ददेत् । 20 चण्डयागं तु सप्ताहं 21 कृत्वा वा त्र्यहमौनकम् ॥ १४६ ॥
 22 शुद्धस्नानं ततः 23 कुर्यात्सर्वं तीर्थवदाचरेत् । 24 उत्सवप्रतिमा. सर्वाः 25 स्नपनं कारयेत्क्रमात् ॥ १४७ ॥
 26 हविरन्त समभ्यर्च्य शेष प्राग्वत्समाचरेत् ॥ १४८ ॥

इति 27 श्रीमद्रौरवतन्त्रे 28 क्रियापादे 29 महोत्सवविधिर्नाम 30 अष्टादश. पटलः

- 1 B तीर्थपूर्वयुते ऋक्षे pour तीर्थं त्वर्क्षे पर्वयुते 2 A रिक्षे pour त्वर्क्षे , B et C ऋक्षे
 3 A अन्ये ऋक्षेऽथ सर्वे वा , B अन्यऋक्षेऽथ सर्वे वा
 4 A वैशाखे स्वपरे ऋक्षे , C वैशाखस्नपने ऋक्षे , B वैशाखस्वपरे ऋक्षे
 5 C सम pour सह 6 C महासीनौ , B समासीन
 7 C तौ वेष्टय pour सवेष्टय 8 B सुगन्धादिभिरर्चयेत् .
 9 A वैवाह्य मूर्तिन , C वैवाह्य मूर्तिजं 10 B तत्कुम्भस्य pour तत्कुम्भस्थ
 11 B स्थाप्य pour स्थाप्य dans स्थाप्येश 12 A मोहिनी सह pour मोहिनी सह , B सह मोहिनीम् .
 13 C अवगाह्याथ pour अवगाह्याथ 14 A, B et C omettent हि dans ह्यर्चनोक्त
 15 B समाचरेत् . 16 C वैवाह्य स्वगृहे
 17 A पाषाणै सतृण कृत्वा , B पाषाणैस्तरणं कृत्वा , C पाषाणैस्तु रण कृत्वा
 18 C महा स्नानमाचरेत् 19 A, B et C प्रभूतहविष ददेत्
 20 cf *Ajūtāgama, paṭala 25, vers 320-324*

चण्डयागमयो वक्ष्ये सर्वकामार्थसाधनम् । गणानामपि सर्वेषां चण्डानां नायकस्तु यः ॥
 चण्डेशस्तु भवेत्सोऽयं तस्य पूजा प्रकल्पिता । चण्डयागस्थितिस्तेऽत्र समासेनाभिधीयते ॥
 धाम्नि चण्डेश्वरस्यार्चामभिषिच्य समाहित । गन्धोदकेन तस्याग्रे कलशान्स्थण्डिले नव ॥
 पूर्ववत्स्थापयित्वाऽथ तेषु मध्ये यजेत्सुधी । चण्डेशमथ शेषेषु वसूनष्ट यजेत्क्रमात् ॥
 गन्धादिभिः समभ्यर्च्य तैश्चण्डमभिषेचयेत् । हविर्दत्त्वा च ताम्बूल दद्याच्चण्डे समाहितः ॥

- 21 A कृत्वा त्र्यहमौनकम् , B: त्र्यह वाथ समाचरेत् , C. कृत्वा त्र्यहमौनकम्
 22 B शुद्धिस्नान 23 B कृत्वा pour कुर्यात्
 24 C उत्सवप्रतिमा सर्व 25 B सिञ्चेत्स्नपनपूर्वकम् .
 26 A हविषान्न , B हविषाथ , C हविषान्त 27 A श्रीरौरवतन्त्रे
 28 B et C omettent क्रियापादे 29 A महोत्सवविध्यष्टादशपटलः
 30 C एकोनविंश. पटलः

[एकोनविंशः पटलः]

[शुद्धनृत्तविधिः]¹

प्रवक्ष्यामि ²समासेन शुद्धनृत्तं विशेषत । स्नाने नित्योत्सवे चैवाप्युत्सवे स्नपने तथा ॥ १ ॥
स्थापने प्रोक्षणे काले कर्तव्यं शुद्धनृत्तकम्³ । ⁴सशुद्धा गणिका ⁵शान्ता ⁶त्वतिकान्ता ⁷सुयौवना ॥ २ ॥
सर्वावयवसपन्ना⁸ ⁹त्वलुब्धा नृत्तयोग्यका¹⁰ । स्नानद्वयसमायुक्ता शुद्धवस्त्रधरा वरा ॥ ३ ॥
नानाभरणसपूर्णा¹¹ श्वेतपुष्पसुमस्तका¹² । पादप्रक्षालनं कृत्वा प्रविशेन्नृत्तमण्डपम्¹³ ॥ ४ ॥
¹⁴मण्डलं मण्डपे मध्ये कृत्वाभ्यर्च्य ¹⁵नटेश्वरम् । तस्मात्पुष्पं विसृज्याथ ¹⁶प्रोक्ष्य मण्डलमस्त्रतः ॥ ५ ॥

¹ pour *suddhanṛttavidhī*, voir *Suprabhedā*, I, 13, 44-51, *Kāmika*, I, 4, 391-399, *Makūṭa*, *paṭala* 6, vers 571-572, *Vīra*, *paṭala* 40, *Kāraṇa*, I, 31, 102-104 etc

² C महासेन pour समासेन

³ Ms C ajoute

रुद्रस्य गणिकानृत्तं नृत्तमुत्तममुच्यते । तदास्याश्च तु नृत्तं तु मध्यमं चेति कीर्तितम् ॥

⁴ cf *Suprabhedāgama*, I, 13, 47-51

सुस्नात्वा सम्यगाचम्य गन्धद्रव्यादिपूर्वकम् । शुक्लवस्त्रपरीधाना शुक्लमाल्योपशोभिता ॥

सर्वाभरणसंपूर्णा नृत्तगोयसुपेशला । पूर्वसन्ध्या तु गान्धार षाड्व च ततः परम् ॥

मध्याह्ने नट्टराग स्यात्कौशिकं च ततः परम् । साये तु चेदक [चेन्दल] प्रोक्तमर्धरात्रे तु पञ्चमम् ॥

भरतोक्तं यथानृत्तं सन्धिं प्रति सुकारयेत् । एवं नृत्तं कृतं यत्र सुभिक्षं लोकशान्तिकम् ॥

दुर्निमित्तानि नश्यन्ति क्षेत्रमाराधकं नृणाम् ॥

⁵ A जाता pour शान्ता

⁶ B omet तु dans त्वतिकान्ता

⁷ C च यौवनी pour सुयौवना

⁸ B et C सपूर्णा pour सपन्ना

⁹ B त्वलब्धा pour त्वलुब्धा

¹⁰ cf *Nāṭyasāstra* (ed Bombay) 24, 31-33

यौवनादिगुणोन्मत्ता नृत्तगीतविचक्षणा । सदा प्रगल्भा च तथा त्यक्तालस्या जितश्रमा ॥

समागतासु नारीषु रूपयौवनकान्तिषु । न दृश्यन्ते गुणैस्तुल्या नर्तकी सा प्रकीर्तिता ॥

¹¹ A सम्पूर्णा pour सपूर्णा

¹² A समस्तका pour समस्तका

¹³ C मण्डपम् pour मण्डपम्

¹⁴ C मण्डप मण्डले मध्ये, B मण्डप मण्डले मध्ये

¹⁵ C अमृतेश्वरम् pour नटेश्वरम्

¹⁶ A प्रोक्षयेन्मण्डलास्त्रतः, C प्रोक्षयेन्मण्डलास्त्रक.

गणिकां प्रोक्षयेत्पश्चात्पुष्पं हस्ते निधापयेत् । तत्पुष्पं मण्डले ¹न्यस्य प्रणम्य परमेश्वरम् ॥ ६ ॥
²पुष्पाञ्जलिं कराभ्यां तु पद्ममुद्रां प्रदर्शयेत्³ । ⁴नृत्तमभ्यारभेत्पश्चाद्भरतोक्तं विशेषतः ⁵ ॥ ७ ॥
⁶मृदङ्गाद्यैर्दिशातालैर्दिशागानैर्विशेषतः । ⁹शुद्धनृत्तानि ¹⁰गेयानि ह्यपमृत्युजयार्थकम् ॥ ८ ॥

इति ¹¹श्रीमद्रौरवतन्त्रे [क्रियापादे] ¹²शुद्धनृत्तविधिर्नामैकोनविंश. पटल.

¹ A et C न्यस्त्वा

² cf *Bharatakosa*, p 375

प्रणतोन्मुखकोदण्डसमानमुकुलाकृतिः । श्लिष्टाङ्गुलिकरद्वन्द्वं पुष्पाञ्जलिरिति स्मृतम् ॥ (औमापतम्)

³ cf *Kāranāgama*, I, 28, 37-38

उत्तानौ तु करौ कृत्वा मणिबन्ध तु कारयेत् । मध्यमे कुञ्चिताङ्गुष्ठौ शेषाः प्रविरलास्तथा ॥
 पद्ममुद्रा भवेदेषा तलोपरि तल न्यसेत् ॥

cf *Virāgama*, *patala* 33, 33-34

उभौ करौ च विप्रेन्द्र मणिबन्ध तु कारयेत् । मकुलीकृतहस्तौ द्वौ पद्ममुद्रा इति स्मृता ॥

⁴ C नृत्त समारभेत्

⁵ cf *Virāgama*, *patala* 40, 58-62

प्रविशेदालय तत्र विन्यसेत्पूर्वमण्डले । विसर्जयेत्तु चास्त्रेण नमस्कार तु कारयेत् ॥
 तदन्ते कारयेन्नृत्त भरतोक्तेन मार्गतः । गणिका स्नापयेत्तत्र गन्धपुष्पादिनार्चयेत् ॥
 तदग्रे मण्डल कृत्वा शिव सपूजयेत्ततः । तस्य दक्षिणपार्श्वे तु ब्रह्माण पूजयेत्ततः ॥
 मध्ये न लङ्घयेत्तत्र लङ्घनात्स्नपन भवेत् । अष्टोत्तरशत नृत्त भावयेद् गणिका तत ॥
 नृत्तस्यान्ते तु विप्रेन्द्र देवदेव्यौ विसर्जयेत् ॥

⁶ cf *Kāmikāgama*, II, 6, 114-118

बलिदानावसाने तु तालस्वरसमायुतम् । नर्तनेन समायुक्त कारयेत्स्वस्वदिक्षु च ॥
 ब्रह्मणि ब्रह्मताल स्यान्मेघरागसमन्वितम् । समतालं च गान्धारं कोह्ली बद्धावण तत, ॥
 भृङ्गिणी कौशिक नट्टभाषया मल्लतालकम् । श्रीकामर नवाख्येन तक्केरया बलितालकम् ॥
 क्रोटिक तक्करागेण शालापाण्या तु डक्करी । पूर्वादिदिक्षु सयुक्त पूर्वताल यथा तथा ॥

⁷ C दिशान्तालैर् pour दिशातालैर् ⁸ A दिशागायैर् pour दिशागानैर्

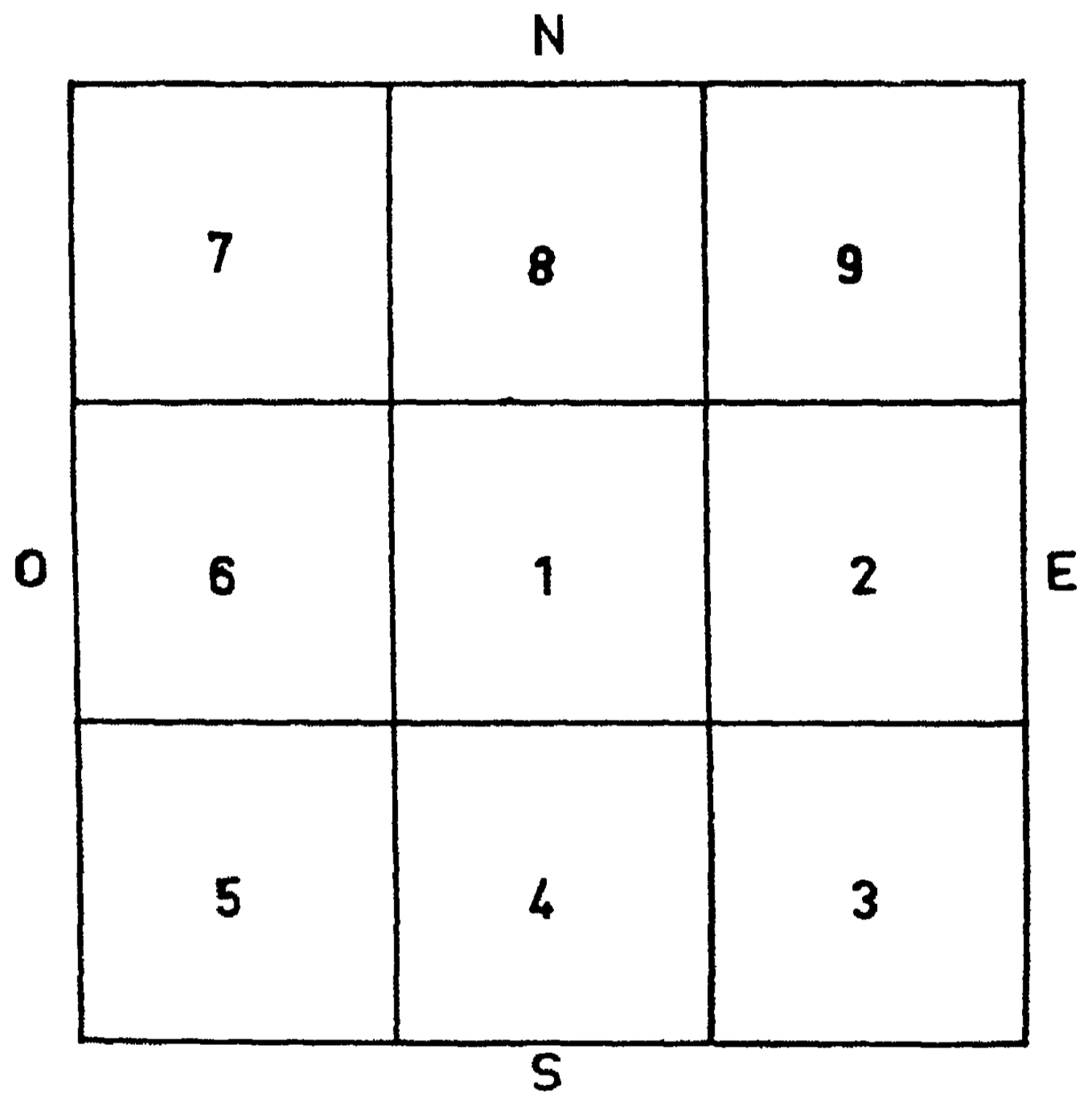
⁹ A दिशानृत्तानि

¹⁰ A गेयार्थं स्यादपमृत्युजयार्थकम्, C गेयार्थमपमृत्यु जयार्थकम्.

¹¹ A श्रीरौरवतन्त्रे, B omet श्रीरौरवतन्त्रे

¹² A शुद्धनृत्तकैकोनविंशतिपटलः, C शुद्धनृत्त नाम चत्वारिंशत्पटलः

NAKALAS'ASNAPANA

¹लाजान्सक्तुं क्रमेणैव ²शक्रादिकघटे न्यसेत् । स्नापयेत्परमेशानमर्चनोक्तं समर्चयेत् ॥ ६ ॥
हविश्च दापयेत्पश्चात्ताम्बूलं च³ निवेदयेत्⁴ । एवं य. कुरुते मर्त्यं स पुण्यां गतिमाप्नुयात् ॥७॥

इति ⁵श्रीमद्रौरवतन्त्रे ⁶क्रियापादे ⁷नवकलशस्नपनविधिर्नाम ⁸विंशः पटल ⁹

¹ A लाज सकथु, B लाजं सक्तु, C लाज सकृत्

² B शक्तादौ च घटान्यसेत्, C शक्रादिषु घटे न्यसेत्

³ C तु pour च

⁴ cf *Virāgama, patala 85, vers 8-18 pour les détails de नवकलशस्नपनविधिः—*

शिवकुम्भ न्यसेन्मध्ये प्रासादेन तु मन्त्रत । सवस्त्रं पञ्चरत्नं च सकूर्चं सापिधानकम् ॥
वर्धनी गौरीबीजेन विन्यसेद्देशिकोत्तम । सवस्त्रान्सहिरण्याश्च गन्धोदकेन पूरितान् ॥
पूर्वादीशानपर्यन्तं विन्यसेदष्टकुम्भकान् । पूर्वं गोमूत्रकं चैव गोमयं चाग्निदेशके ॥
क्षीरं दक्षिणतो न्यस्य पश्चिमे तु दधि न्यसेत् । आज्यं चोत्तरतः स्थाप्य नैर्ऋते तु कुशाम्बु च ।
वायव्या फलतोयं च ऐशान्या रोचना भवेत् । पूर्वादीशानपर्यन्तमष्टविद्येश्वरान्यसेत् ॥
गन्धपुष्पादिना चैव स्वस्वमन्त्रेण पूजयेत् । ततो होमं प्रकुर्वीत पलाशसमिधा सह ॥
समिदाज्यचरुं लाजान्सर्षपाश्च यवास्तिलान् । सप्तद्रव्येण सयुक्तं पञ्चब्रह्मेण सयुतम् ॥
हृदयं च शिरोयुक्तं क्रमेण परिहूयते । हुत्वान्ते तु यदस्येति स्विष्टकृद्भूयते क्रमात् ॥
अष्टमङ्गलरूपाणि परितो विन्यसेत्ततः । आचार्यदक्षिणा दद्याद्ब्रह्महेमाङ्गुलीयकैः ॥
व्योमव्यापिं जपित्वा तु स्नापयेच्छिवकुम्भकम् । गौरीबीजेन वर्धन्यामनन्तादिस्वमन्त्रकैः ॥
हविर्निवेदयेत्पश्चात्ताम्बूलं दापयेत्ततः ॥

⁵ A श्रीरौरवतन्त्रे

⁶ B omet क्रियापादे

⁷ A नवकलशस्नपनविंशतिः पटलः

⁸ C विंशतिः पटलः .

⁹ Les details des rituels du नवकलशस्नपन (bain aux neuf pots) donnés dans un manuscrit prêté par J Visvanātha gurukul de Melmangalam (District de Madurai) sont donnés ci-dessous On y trouve quelques mots tamouls que nous avons traduits en sanskrit

नवकलशस्नपनस्य प्राक्सूत्रम् ४ उदक्सूत्रम् ४ आहत्य लब्धपदम् ९ ॥ कर्मक्रमः—सकलीकृत्य, विनायक-
मभिपूज्य, शिवस्याभिषेकार्थं नवकलशस्नपनं करिष्ये इति सकल्प्य, पुण्याहं वाचयित्वा, पञ्चगव्यं साधयेत् । अस्त्रेण
भूमिं—ओं ह अस्त्राय नमः इति शोध्यं क्षालयेत् । ओं हिं वामदेवाय नमः इति लेपयेत् । अधोरेण सूत्रन्यास
कृत्वा, ओं हीम् इति पदविन्यासं कारयेत्—पिष्टसूत्रेण मण्डपे प्रागग्रसूत्रम् ४ उदगग्रसूत्रम् ४ ओं हे तत्पुरुषाय
नमः इति पुरुषेण स्थण्डिलं शालिमिस्तण्डुलैस्त्रिलैर्लाजैश्च परिकल्प्य, तत्र भित्तिमुद्रां प्रदर्श्य, कुशकाशैर्लाजैः
पुष्पैश्च युक्तितः प्रस्तरेत् । तन्मध्ये पद्मं विलिख्य, पद्ममध्ये विशेषेण प्रासादं विन्यस्य, ओं हा हौं इति
अधोमुखान् कुम्भान् संस्थाप्य, ओं हा हृदयाय नमः इति हृदयेन प्रोक्षयेत् । उत्तानानथ तान्दृष्ट्वा वस्त्रपूतैर्जलैः
शिवकुम्भं वर्धनीं च प्रपूरयेत् । अत्र द्रव्याणि—चन्दनम्, उशीरम्, उत्पलम्, कोष्ठम्, एला, लवङ्गम्, ओं
हा हृदयाय नमः इति द्रव्याणि विन्यस्य, कुम्भमध्ये ओं हा हृदयाय नमः इति पद्मं विन्यस्य, ओं हौं ईशानाय
नमः इति कूर्चं न्यस्य, माणिक्यं, वैडूर्यम्, मुक्ताफलम्, इन्द्रनीलं, प्रवालम् इति पञ्चरत्नं कुम्भे विन्यस्य,
पादनिष्केन निर्मितं स्वर्णकमलम् ओं हा हृदयाय नमः इति विन्यस्य, ओं हा आधारशक्तये नमः । ओं हा शिवासनाय

नमः । ओं हा ह हा शिवमूर्तये नम । ओं हा हौं शिवाय नमः । ओं हौं सद्योजाताय नम. इत्यावाहनादि कृत्वा, शिवमन्त्रमनुस्मृत्य, हस्तेन शिवकुम्भ पिधाय, शिव ध्यायेत् । विधिवत्सकलीकृत्य, तत्तत्पञ्चावरणमन्त्रैः पञ्चावरणमभ्यर्च्य, ततः पल्लवनालिकेराभ्यामलकृत्य, ओं हूं ज्रु क्ष्मू नम इति पिधानेन पिधाय, हृदयाय नम. इति वस्त्रं दत्त्वा, ओं हौं ईशानाय नम. इति गन्धादिभिरभ्यर्च्य, ओं हे कवचाय नम इति धूपदीपं दद्यात् । ओं हूं अघोराय नमः इति अस्त्रमुद्रा दद्यात् । ओं हे तत्पुरुषाय नम. इति प्रोक्षयेत् । अथ लिङ्गमुद्रा पद्ममुद्रा नमस्कारमुद्रा च दर्शयेत् ॥ वर्धन्यामपि जलमापूर्य, हरिद्राचूर्णं निक्षिप्य, स्वर्णनीलोत्पल क्षिप्त्वा, मनोन्मनीं ध्यात्वावाह्य, ओ हा मनोन्मन्यासनाय नमः । ओं हा मनोन्मनीमूर्तये नमः ओं ह्रीं मनोन्मन्यै नमः इत्यभ्यर्च्य, वस्त्रादिभिरलंकृत्य, विद्येशाना पृथक् पृथगाष्टौ कलशान् विन्यसेत् । तान् जलैरापूर्य तत्र पाद्यम्, आचमनम्, अर्घ्यम्, पञ्चगव्यम्, कुशोदकम्, क्षीर, दधि, घृतम् एतानि द्रव्याणि क्रमेण विन्यस्य, ओं हा अनन्तेशाय नमः । ओं हा सूक्ष्माय नम. । ओ हा शिवोत्तमाय नम । ओं हा एकनेत्राय नम. । ओं हा एकरुद्राय नमः । ओं हा त्रिमूर्तये नम. । ओं हा श्रीकण्ठाय नम. । ओं हा शिखण्डिने नमः । इत्यभ्यर्च्य, शिवादीन् निवेद्य समर्प्य, धूपदीपौ दत्त्वा, नमस्कुर्यात् । तदनु कुम्भाग्रे कुण्डे वा स्थण्डिले वा शान्तिहोम कृत्वा, पूर्णाहुतिं दत्त्वा, अग्निस्थदेवाय निवेद्य दापयित्वा, होम समर्प्य, अग्निस्थदेव कुम्भे सयोज्य, अभ्यर्च्य, नैवेद्यादिक दद्यात् । ततो द्वारपूजादिलिङ्गशुद्धयन्त कृत्वा, प्रणवेन घटमुत्थाप्य, धामप्रदक्षिण कृत्वा, गर्भगृह प्रविश्य, धूपदीपनीराजनादीन् दत्त्वा, शिवकुम्भमुद्धृत्य, पञ्चब्रह्मषडङ्गैर्मूलमन्त्रेण वा शिव सन्नाप्य, वर्धन्या मनोन्मनीमन्त्रेण पीठमभिषिच्य, परितोऽनन्तादिमन्त्रैः क्रमेण तत्तत्कलशैर्यथास्थानमभिषेचयेत् । एवमभिषिच्य, अलकृत्य, अभ्यर्च्य, महाहविर्दत्त्वा, ताम्बूल मुखवास च समर्प्य, धूपदीपौ दत्त्वा, छत्रचामरनृत्तादिभिः सन्तोष्य, स्तोत्रैः स्तुत्वा, नमस्कुर्यात् । इष्टकामार्थं सप्रार्थ्य, दण्डवत्प्रणिपत्य, क्षमस्वेति ब्रूयात् ।

यागोपकरण सर्वमाचार्याय प्रदापयेत् । भक्तियुक्तो यथाशक्त्या यः कुर्यात्स्नपनानि तु ॥
सर्वपापविनिर्मुक्त सर्वयज्ञफल भवेत् । इति नवकलशस्नपनपद्धति ॥

Le nom des choses à mettre sous les pots et le nom des divinités correspondant à chaque pot changent suivant les *Āgama*, ainsi que la façon de placer les pots. Même la forme du *mandala* est différente suivant les *Āgama* par exemple, le *Suprabheda l'Ājita* et le *Makuta* etc prescrivent un *mandala* carré, tandis que le *Sahasrāgama*, et le *Svāyambhuvāgama* le prescrivent rond, d'autres tels que le *Kāmika*, le *Kārana* et le *Vīra* le prescrivent suivant les cas soit rond, soit carré, ou bien encore laissent le choix entre les deux. Nous avons ajouté à la fin de chacun des *paṭala* traitant du *snapana* le dessin correspondant au texte du *Rauravāgama*

[एकविंशः पटलः]

[पञ्चविंशतिस्नपनविधिः]¹

अतः परं प्रवक्ष्यामि स्नपनं पञ्चविंशतिम्² । ³मण्डपं ⁴शकृताल्लिप्य वितानाद्यैरलंकुरु⁵ ॥ १ ॥
प्रागग्रं वसुसूत्रं ⁶स्यादुदगग्रं⁷ तथैव च । मध्ये नवपदं ⁸गृह्य परितः पदमाहरेत् ॥ २ ॥
द्वाराष्टकसमायुक्तं ⁹पञ्चविंशत्पदं तु तत् । स्थण्डिलं कारयेत्पञ्चाच्छालिभिः कलशं प्रति ॥ ३ ॥
¹⁰प्रस्थं शालि ¹¹शिवे ¹²कुम्भो वर्धन्यां चाढकं भवेत् । तिलतण्डुललाजैश्च¹³ दमैः पुष्पैः परिस्तरेत् ॥ ४ ॥
स्थण्डिलं¹⁴ तु समभ्यर्च्य पुण्याहप्रोक्षणं कुरु । शिवकुम्भं न्यसेन्मध्ये सद्योजातमुदाहरन् ॥ ५ ॥
¹⁵गौरीगायत्रिमन्त्रेण वर्धनीं वामतो न्यसेत्¹⁶ । कूर्चं वस्त्रं च सूत्रं च सहिरण्यपिधानकम् ॥ ६ ॥

¹ cf *Kāranāgama*, I, 36, *Virāgama*, *patala* 83, *Kāmikāgama*, II, 4, *Suprabhedāgama*, I, 15, *Ajita*, *patala* 28, *Makuṭa paṭala* 9, *Svāyambhuva*, *patala* 18

² C पञ्चविंशतिः

³ cf *Virāgama*, *paṭala* 83, vers 2-5

प्रासादस्याग्रतः कुर्यान्मण्डपं चतुरश्रकम् । चतुस्तोरणसयुक्तं दर्भमालाविभूषितम् ॥
वितानोपरिसञ्चन्नदिग्ध्वजैश्च प्रलम्बितम् । सर्वालंकारसयुक्तं मण्डपं कारयेत्ततः ॥
गोमयालेपनं कृत्वा सूत्रपातं तु कारयेत् । प्रागग्रमष्टसूत्रं स्यादुदगग्रं तथैव च ॥
मध्ये नवपदं स्थित्वा बाह्यं एकपदं त्यजेत् । अष्टवीथिसमायुक्तं शालिना विकिरेत्ततः ॥

⁴ A शकृदाल्लिप्य, C सकृदाल्लिप्य

⁵ A अलक्रियात्, C अलंकृते

⁶ A च pour स्याद्.

⁷ B उत्तराग्र, C: उदग्र च.

⁸ C ग्राह्य

⁹ A पञ्चविंशतिकं पदम्, B पञ्चविंशत्पदैर्युतम्.

¹⁰ cf *Virāgama*, *paṭala* 83, vers 6-9

आढकं वा तदर्धं वा प्रस्थं वा शालिं विन्यसेत् । कलशान् प्रति विप्रेन्द्रं तस्योर्ध्वं तण्डुलं न्यसेत् ॥
तण्डुलार्धतिलं न्यस्य दमैश्चैव परिस्तरेत् । शिवकुम्भं न्यसेन्मध्ये वस्त्रयुग्मेन वेष्टयेत् ॥
पञ्चरत्नसमायुक्तं सकूर्चं सापिधानकम् । गौरीबीजेन वर्धन्यां सवस्त्रं सहिरण्यकम् ॥

¹¹ A शिव, C शर्व.

¹² A कुम्भ

¹³ A लाजानि, C लाजाना

¹⁴ B स्थण्डिले.

¹⁵ C गौरि pour गौरी

¹⁶ cf *Kāranāgama*, I, 36, 8-15

शालिभिः स्थण्डिलं कृत्वा प्रोक्षयेद्बुद्धयेन तु । तन्मध्ये नलिनं लिख्यं साष्टपत्रं सर्वाङ्गिकम् ॥
तदर्धैस्तण्डुलैर्भूष्य तदर्धैश्च तिलरपि । लाजपुष्पैश्च दमैश्च विकिरेत्तु विशेषतः ॥

वामदेवेन मन्त्रेण ¹गन्धाम्बुः ²सप्रपूरयेत् । घृतं मधु तथा लाजान् ³सक्तुं पुष्पोदक तथा ॥ ७ ॥
⁴भस्म रजनीचूर्णं ⁵च कदलीफलमेव च । तिलं वै सर्षपं चैव पनस नालिकेरकम् ॥ ८ ॥
⁶दाडिमं ⁷मातुलिङ्गं द्विनारङ्गाम्बु यथाक्रमम् । ⁸पूरितान्सूत्रकाद्याढ्यान् ⁹कलशान्सकलान्यसेत्¹⁰ ॥ ९ ॥
¹¹धर्मादीनि चतुर्दिक्षु ¹²त्वधर्माननलादिषु । प्रथमावरणेऽभ्यर्च्य विद्येशान्लोकपालकान् ॥ १० ॥

पुण्याहं वाचयित्वा तु पश्चात्स्थापनमारभेत् । मण्डपस्योत्तरे भागे कलशान् स्थापयेत्ततः ॥
तन्तुना वेष्टयेत्कुम्भान् गवाक्षसदृशान्तरम् । प्रक्षाल्य सद्यमन्त्रेण कुम्भान् सर्वानधोमुखान् ॥
दर्भोपरि न्यसेत्तत्र प्रोक्षयेत्पुरुषेण तु । शिवाख्य कलश मध्ये स्थापयेत्तण्डुलोपरि ॥
वर्धनीं चोत्तरे तस्य स्थापयेत्तु विचक्षण । शिवाख्य पञ्चरत्नाम्बु वर्धनी हेमसयुता ॥
सकूर्चौ सापिधानौ च वस्त्रयुग्मेन वेष्टितौ । सदाशिव यजेत्कुम्भे वर्धन्या तु मनोन्मनीम् ॥
पूजयित्वा विशेषेण गन्धपुष्पादिभिः क्रमात् ॥

1 C गन्धाम्बु

3 A सकथुं

5 B omet च

7 B मातुलिङ्ग

9 A कलशान्यस्तु कलान्यसेत्, B et C कलशान्तु कला न्यसेत्

10 cf *Virāgama, paṭala* 83, vers 9-14

पूर्वादीशानपर्यन्तमष्टकुम्भाश्च विन्यसेत् । स्वर्णं तत्र च निक्षिप्य विद्येश्वरसमन्वितम् ॥
पञ्चगव्यसमायुक्तं सवस्त्रं सापिधानकम् । चतुर्दिक्षु च विप्रेन्द्र द्वादशान्कलशान्यसेत् ॥
आग्नेयादिषु कोणेषु चत्वारः कुम्भमुच्यते । चन्दन कुङ्कुमं चैव उशीरं मुद्गमेव च ॥
एलालवङ्गतक्कोलं तिन्दु जातिफलं गुलम् । लघुमासीमुरं चैव कुष्ठं कुङ्कुममेव च ॥
दान्ता दूर्वा च तक्कोलं पुन्नागं जातिपाटली । लोघ्रं चैव प्रियङ्गुश्च नालिकेरसमन्वितम् ॥
यथाक्रमेण विन्यस्य पूर्वादीशानमन्तकम् ॥

11 cf *Kāranāgama, I*, 36, 17b et 20-25

वामादिशक्तयश्चाष्टौ शक्रादिषु क्रमान्यसेत् । लोकपालास्तथा दिक्षु विद्येशानष्टदिक्षु वै ॥
पूजयेद्गन्धपुष्पाद्यैः स्वनाम्ना देशिकोत्तमः । गर्भगेहं ततः प्राप्य निर्माल्यं तु विसर्जयेत् ॥
लिङ्गशुद्ध्यादिकं सर्वमर्चनोक्तं समाचरेत् । शिवकुम्भं तथोद्धृत्य स्नापयेत्परमेश्वरम् ॥
वर्धनीं तु तथोद्धृत्य पिण्डकामभिषेचयेत् । व्योमव्यापिं समुच्चार्य पञ्चब्रह्मपडङ्गकैः ॥
सस्नाप्य कलशाद्भिस्तु पूजयेत्तु सदाशिवम् । प्रभूतं हविषं दत्त्वा निर्माल्यं तु विसर्जयेत् ॥
निवेदयेत्तु ताम्बूलं मुखवाससमन्वितम् ॥

12 B अधर्माननलादिषु.

द्वितीयावरणेऽभ्यर्च्य गन्धपुष्पादिभिर्बुधः । ततः शिवादीनुद्धृत्य मूललिङ्गेऽभिषेचयेत् ॥ ११ ॥
अर्चनोक्तं समभ्यर्च्य ¹प्रभूतं च हविर्देदेत्² ।

इति ³श्रीमद्रौरवतन्त्रे ⁴क्रियापादे पञ्चविंशतिस्नपनविधिर्नामैकविंश पटलः⁵

¹ A, B et C प्रभूतहविषं ददेत्

² cf *Vīrāgama, patala* 83, vers 15-23

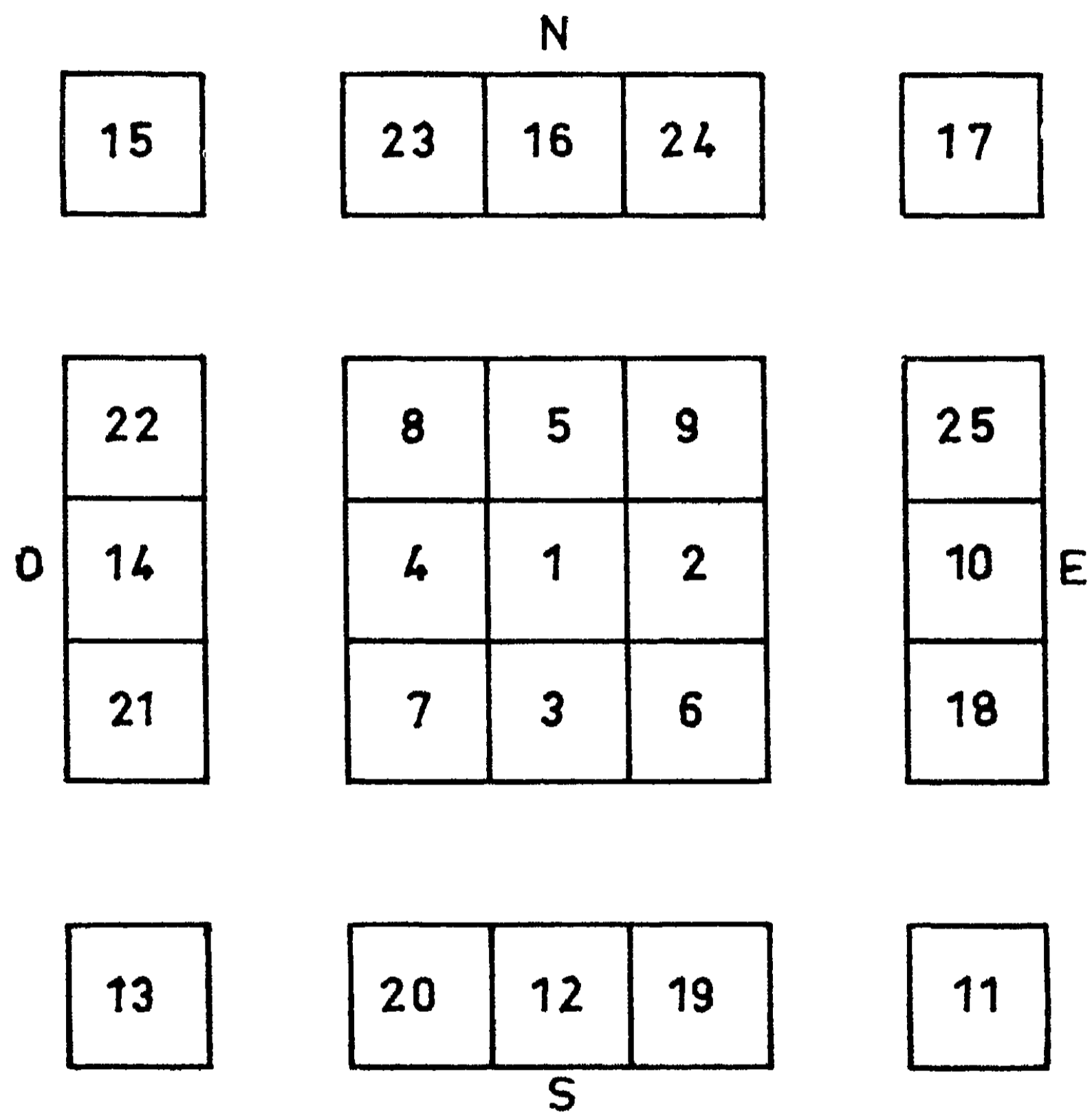
अजः कपाली बुद्धिश्च वज्रदेहः प्रमर्दनः । विभूतिरव्ययः शास्ता पिनाकी त्रिदशाधिपः ॥
अग्निरुद्रो हुताशश्च पिङ्गलः खादको हरः । ज्वलनो दहनो बभ्रुर्मस्मान्तकक्षयान्तकौ ॥
याम्यमृत्युहरो धाता विधाता कर्तृकारकः । कालरुद्रश्च विप्रेन्द्र कलशस्याधिदेवताः ॥
गन्धपुष्पादिनाभ्यर्च्य स्वस्वनाम्ना च मन्त्रतः । ततो होमं प्रकर्तव्यं पलाशसमिधा सह ॥
स्थण्डिल कारयेत्तत्र लक्षणेन समन्वितम् । समिदाज्यचर्कल्लाजान् सर्षपाश्च यवास्तिलान् ॥
शालिनीवारगोधूमयववेणुसमन्वितम् । पञ्चब्रह्मषडङ्गेन यथाक्रमेण हूयते ॥
हुत्वान्ते तु यदस्येति पूर्णाहुतिमथाचरेत् । आचार्यदक्षिणा दद्याद्रत्नहेमाङ्गुलीयकैः ॥
प्रासादेन तु मन्त्रेण स्नापयेच्छिवकुम्भकम् । गौरीबीजेन वर्धन्या स्नापयेत्तु विशेषतः ॥
व्योमव्यापि समुच्चार्य स्नापयेत्कलशास्ततः । पञ्चवर्णहविर्दद्यात्ताम्बूलं दापयेत्ततः ॥

³ A श्रीरौरवतन्त्रे

⁴ B omet क्रियापादे

⁵ A पञ्चविंशतिस्नपनैकविंशतिपटलः, C पञ्चविंशतिस्नपनविधिर्नामैकविंशतिः पटलः

PAÑCAVIMS'ATIKALAS'ASNAPANA

EKONAPAÑCĀS'ATKALAS'ASNAPANA

N

41	42
40	20

43	44	45
21	22	23

46	47
24	48

39	19
38	18
37	17

7	8	9
6	1	2
5	4	3

25	49
10	26
11	27

36	16
35	34

15	14	13
33	32	31

12	28
30	29

S

O

E

[द्वाविंशः पटलः]

[एकोनपञ्चाशत्स्नपनविधिः]¹

²अतः परं प्रवक्ष्यामि पञ्चाशत्स्नपनं ³रुरो⁴ । पिष्टचूर्णैरलंकृत्य प्रोक्षयेद्वयोमव्यापिना ॥ १ ॥

⁵प्रागग्रं चोदगग्रं च ⁶सूत्रद्वादशकल्पितम् । मध्ये नवपदं कल्प्य ⁷लोपयेद्भित्तो द्वयम् ॥ २ ॥

¹ cf *Kāranāgama*, I, 37, *Virāgama*, *patala* 82, *Kāmika*, II, 4, *Suprabheda*, I, 15, *Dīpta*, *patala* 62, *Ajita*, *patala* 28

² cf *Kāranāgama*, I, 37, 1-6

मन्दिरस्याग्रतः कुर्यान्मण्डपं चतुरश्रकम् । नवहस्तं चाष्टहस्तं सप्तहस्तमथापि वा ॥
चतुर्द्वारसमायुक्तं चतुस्तोरणभूषितम् । वितानदर्भमालाभ्यां मुक्तादामविभूषितम् ॥
अष्टमङ्गलसयुक्तं मङ्गलाङ्कुरशोभितम् । गोमयालेपनं कृत्वा निम्नोन्नतविवर्जितम् ॥
सद्येन प्रोक्ष्य तन्मध्ये सूत्रपातं तु कारयेत् । प्रागग्रं दशसूत्रं स्यादुदगग्रं तथैव च ॥
मध्ये नवपदं ग्राह्यं लेपयेत्परितः पदम् । द्वाराष्टकसमायुक्तं तालमात्रपदं भवेत् ॥

³ B परम् pour रुरो, C कुरु

⁴ D'après le colophon des manuscrits A et C, le nombre des pots prescrits pour le bain est de 49 dans ce *patala*. Le manuscrit B donne seul le nombre de 50, mais, comme on l'expliquera plus tard dans l'introduction, les leçons de ce manuscrit ne sont pas toujours sûres et il y a des raisons de penser que le copiste a souvent changé des mots dans le texte. Nombre d'autres textes donnent aussi le nombre de 49. Le petit pot appelé *vardhanī*, représentant la *śakti* et placé près du pot principal représentant Śiva (la divinité principale, le pot est appelé *sivakumbha*), n'est pas compté généralement. Si on le comptait, le nombre exact serait de 50 et non pas de 49. Mais l'idée est que la *śakti* n'est pas distincte de Śiva et qu'ils ne forment qu'un. La première ligne donne ici le nombre de 50. Cela est dû peut-être au fait que ce chiffre est le plus près de 49. Pour 1009 pots, de nombreux textes disent 1000. Mais il serait mieux de lire अथ प्रवक्ष्ये ह्येकोनपञ्चाशत्स्नपनं रुरो

⁵ cf *Suprabhedāgama*, I, 15, 29-31

पादानां तालमात्रं स्यात् सूत्रद्वादशकल्पितम् । उदकसूत्रं तथा कल्प्यं ह्यष्टद्वाराणि योजयेत् ॥
मध्ये पञ्चविंशच्च द्विपदं त्वावृत्तं त्यजेत् । पञ्चविंशत्पदं कृत्वा तेष्वेकं गृह्यं यत्नतः ॥
इदमेकोनपञ्चाशद् ॥

⁶ A et B सूत्रं वा दशकल्पितम् .

⁷ C लोभयेद् .

¹द्वाराष्टकसमायुक्तं गोमयेन तु वारिणा । पदषट्कं महाशासु कोणं प्रति चतुष्टयम् ॥ ३ ॥
²पदान्येकोनपञ्चाशत्कृत्वैवं तालमात्रतः । प्रक्षाल्य कलशान्पञ्चाच्छिवकुम्भं च वर्धनीम् ॥ ४ ॥
³दर्मान्स्तीर्योपरि ⁴न्यस्य हृदा ⁵सूत्रं तु वेष्टयेत् । स्थण्डिल ⁶चाधमं प्रोक्तं प्रत्येक प्रस्थशालिभिः ॥ ५ ॥
द्विप्रस्थं मध्यमं ख्यात त्रिप्रस्थं ⁷वरमुच्यते । शिवं वै शिवकुम्भस्य ⁸वर्धन्यास्त्वाढकं भवेत् ॥ ६ ॥
स्थण्डिल तु हृदा कुर्याद्दमैः ⁹पुष्पैः ¹⁰परिस्तरेत् । हृदयेन तु मन्त्रेण गन्धाद्यैः स्थण्डिलं यजेत् ॥ ७ ॥
सरत्नं शिवकुम्भं तु कूर्चवस्त्रपिधानकम् । न्यसेदीशानमन्त्रेण शिवकुम्भं तु मध्यमे ॥ ८ ॥
ध्यात्वा शिवं समूलं तु पूजयेद्ब्रह्मपञ्चकैः । तस्योत्तरे ¹¹न्यसेन्मन्त्री वर्धनीं ¹²सहिरण्यकाम् ॥ ९ ॥
ध्यात्वा मनोन्मनी ¹³तस्यां ¹⁴गणाम्बिकेति पूजयेत् । ¹⁵

[प्रथमावरणे द्रव्याणि देवताश्च]

¹⁶ पाद्यं द्रव्यं न्यसेद्वन्द्रे ¹⁷त्वग्नीं त्वाचमनं ¹⁸घटे ॥ १० ॥

1 B द्वि pour द्वा	2 A et B पाद्यानि pour पदानि
3 A दर्मास्तीर्य	4 A न्यस्त्वा pour न्यस्य
5 A सूत्रेण pour सूत्रं तु	6 C तु pour च dans चाधमं
7 B परमुच्यते , C वाथ उच्यते	8 A वर्धन्यामाढक , B वर्धन्याश्चाढकं
9 A et C दर्मान् पुष्पान् pour दमैः पुष्पैः	10 B पुष्प pour पुष्पैः
11 B न्यसेद्दीमान्	12 C सहिरण्यकम्
13 C तस्य pour तस्या	14 B अम्बिकादीः प्रपूजयेत् pour गणाम्बिकेति पूजयेत्.
15 cf <i>Kāranāgama</i> , I, 37, 6-12	

स्थण्डिल शालिभिः कुर्यात्तन्मध्येऽब्ज समालिखेत् । लाजपुष्पतिलैर्दमैर्विकिरेत्तु विशेषतः ॥
कलशाह्लक्ष्णोपेताश्चतुःप्रस्थेन पूरितान् । सूत्रेण वेष्टयेत्सर्वान् गवाक्षसदृशान्तरान् ॥
कलशान् क्षालयेत्पश्चात्तन्मन्त्रेण सुवृत्ततः । पुण्याह वाचयेद्दीमान्स्थापन तु समारभेत् ॥
मध्यमे शिवकुम्भं तु गन्धतोयेन पूरितम् । पञ्चरत्नसमायुक्तं सकूर्चं सापिधानकम् ॥
वस्त्रयुग्मेन सवेष्टय पूजयेत्तु सदाशिवम् । वर्धनीं चोत्तरे स्थाप्य स्थण्डिलोपरि विन्यसेत् ॥
सकूर्चा सापिधाना च वस्त्रहेमाभ्युपूरिताम् । मनोन्मनी यजेत्तत्र गन्धपुष्पादिभिः क्रमात् ॥
स्थापयेत्कलशान्पञ्चाद्द्रव्येण सह पूरयेत् ॥

¹⁶ B et C पाद्यद्रव्य

cf *Kāranāgama*, I, 37, 13

पाद्यमाचमन चार्घ्यं गव्यं पूर्वादिदिक्षु वै । क्षीरं दधि घृतं चैव मध्वन्नादि विदिक्षु च ॥
VOIR aussi *Suprabhedāgama*, I, 15, 40

पाद्यमाचमन चार्घ्यं पञ्चगव्यं कुशोदकम् । क्षीरं दधि घृतं चैव प्रथमावरणं विदुः ॥

¹⁷ A. त्वग्नीर्याचमन , C दाग्नेयाचमन

¹⁸ B घटम्

अर्घ्यं वै याम्यकुम्भे¹ तु नैर्ऋत्यां तु कुशोदकम् । वारुणे पञ्चगव्यं² तु क्षीरं³ वायौ निधापयेत् ॥ ११ ॥
दधि सौम्ये⁴ घटे⁵ पूर्यमैशान्यां तु घृतं भवेत् ।⁶ अष्टविद्येश्वरान्ध्यात्वा स्वस्वमन्त्रेण पूजयेत् ॥ १२ ॥

[द्वितीयतृतीयावरणयोर्द्रव्याणि]

मधु लाजाम्बु⁷ सक्तुं च⁸ गन्धोदकं हरिद्रकम् । बिल्वतोयं च कदलीं⁹ हरिबेरोदकं तिलम् ॥ १३ ॥
सिद्धार्थं पञ्चतोयं च¹⁰ नालिकेराम्रदाडिमम् । लिङ्गुच¹¹ मातुलिङ्गं च नारङ्गद्वयमेव च ॥ १४ ॥
एलाम्बु जातिपुष्पं च¹² कुष्ठं लोहं च चन्दनम् ।¹³ लवङ्गं द्रोणपुष्पं च धातकीं कुङ्कुमं तथा ॥ १५ ॥
विष्णुक्रान्तिं सहां चैव¹⁴ तरङ्गं¹⁵ रोचनामुरे । यवं¹⁶ दूर्वां च¹⁷ तत्कोलं¹⁸ लक्ष्मीं¹⁹ धुत्तूरमल्लिके ॥ १६ ॥
तुलसीं²⁰ करवीरं च²¹ चत्वारिंशतिं बाह्यतः ।²² कलशाभ्यन्तरे²³ शक्राद्विन्यसेत्तु यथाक्रमम्²⁴ ॥ १७ ॥

¹ A याम्यकुम्भ

² B च pour तु.

³ C वाय्वा

⁴ B सौम्यघटे

⁵ C घटेत् पूर्वे pour घटे पूर्यम् .

⁶ cf *Kāranāgama*, I, 37, 19-22

इन्द्राद्यानष्टविद्येशान्प्रथमावरणे न्यसेत् । तत्तत्स्वनाममन्त्रैश्च गन्धपुष्पादिभिर्यजेत् ॥
लोकपालान्वसूश्चैव द्वितीयावरणे न्यसेत् । विघ्नेश द्वादशादित्यास्तथैकादशरुद्रकान् ॥
पूर्वादिषु क्रमेणैव तृतीयावरणे न्यसेत् । तत्तत्स्वनाममन्त्रैश्च गन्धपुष्पादिभिः क्रमात् ॥
पूजयेत्तु विशेषेण पदं प्रति पदं प्रति ॥

⁷ A सक्थु च , B सक्तु द्वि

⁸ A गन्धोदकहरिद्रकम्

⁹ C हरिचेरोदकं , हरिबेरः peut-être ह्रीबेर devenu हरिबेर, puis हरिबेर , cf par exemple चन्द्र
devenu चन्दिर en tamoul

¹⁰ A नालिकेरं च दाडिमम्

¹¹ B मातुलिङ्गं

¹² C कोष्ठं pour कुष्ठं

¹³ C लवङ्गं pour लवङ्ग .

¹⁴ C तरङ्गं

¹⁵ B रोचन मुरा , A रोचनामुरम्

¹⁶ B दूर्वां pour दूर्वां

¹⁷ C तत्कोलं .

¹⁸ C लक्ष्मीं pour लक्ष्मीं

¹⁹ A धुत्तूरमल्लिकाम्

²⁰ A तुलसीं pour तुलसीं

²¹ A चत्वारिंशतिं बाह्यत , C चत्वारिंशतिं बाह्यतः .

²² C कलशाभ्यन्तरे

²³ A चक्राद्विन्यसेत्तु

²⁴ cf *Kāranāgama*, I, 37, 14-19

तत्कोलं भस्मनिर्यासं गिरिबेरं च मञ्जरीम् । नालिकेरं च बिल्वं च जम्बू कञ्जोलमेव च ॥
पाटली चैव पुत्रागं शङ्खपुष्पं तथैव च । लक्ष्मीं व्याघ्रीं नखीं सिंहीं धुत्तूरं चैव षोडशं ॥
द्रव्याण्येतानि सर्वाणि द्वितीयावरणे न्यसेत् । दूर्वां च सर्षपं त्वाम्रं नारङ्गं पनसं तथा ॥
कदलीं शतपत्रं च धातकीं श्वेतपद्मकम् । इक्षुसारं च लाजां च चम्पकं गन्धतैलकम् ॥
नीवारं कुङ्कुमं चैव तिलमाञ्जिमुं तथा । सक्तुर्वै मातुलिङ्गं च चन्दनं चागरस्तथा ॥
उशीरं च निशाचूर्णं तृतीयावरणस्य तु ॥

[द्वितीयावरणदेवताः]

¹इन्द्रं भवं तथाग्निं च² शर्वं चैव यमं तथा । पशुपतिं निर्ऋतिं चैव उग्रं च वरुणं तथा ॥ १८ ॥
रुद्रं वायुं तथा भीमं सोमं³ चैव⁴ हरेश्वरौ । ईशानं च⁵ तथैशान्यां द्वितीयावरणे यजेत् ॥ १९ ॥

[तृतीयावरणदेवताः]

कपालीशो⁶ ह्यजो बुद्धो हुताशी⁷ पिङ्गलस्तथा । मृत्युहारी⁸ विधाता च⁹ कलशाक्षश्च मारणः ॥ २० ॥
¹⁰शास्ता च क्रूरदृष्टिश्च बलो ह्यतिबलस्तथा । ¹¹पाशहस्तस्तथा ¹²शीघ्रो लघुर्वै वायुवेगकः ॥ २१ ॥
जटामकुटधारी च नानारत्नधरस्तथा । निधीशो रूपवान्धन्यः ¹³सौम्यो धर्मस्तथैव च ॥ २२ ॥
तृतीयावरणे ¹⁴देवान् ध्यायेच्छक्रादिषु क्रमात् । स्वस्वनाम्ना तु मन्त्रेण गन्धाद्यैरर्चयेद्बुधः¹⁵ ॥ २३ ॥

voir aussi *Suprabhedāgama*, I, 15, 42-46, pour les choses à mettre dans les 16 pots du second *āvarana* et les 24 du 3e.

मधु इक्षुरस चैव पनसाम्रफले तथा । कदलीनालिकेरौ च सर्षप च तिलं तथा ॥
बिल्वं च मातुलुङ्गं च नारङ्गद्वयमेव च । यवनीवारलाजं च तस्य चूर्णं गुलु तथा ॥
चन्दन लघुकुष्ठौ च कञ्जोल पुष्पपत्रकम् । कर्पूर हिमबेर च जटामासी मुर तृणम् ॥
शमी दूर्वा च श्वेतार्कं बिल्वपत्रं च चम्पकम् । शङ्खपुष्पं त्वपामार्गं विष्णुक्रान्तिश्च धुर्चुरम् ॥
नन्द्यावर्तं श्वेतपद्मं पुन्नागं च ॥

¹ cf *Kāranāgama*, I, 37, 20

लोकपालान् वसूश्चैव द्वितीयावरणे यजेत् ।

cf *Ajītāgama*, *patala* 28, 267-268

विद्येशान् प्रथमे यष्ट्वा द्वितीयावरणे ततः । लोकपालान् स्वदिकसस्थान् तत्पार्श्वस्थान्भवादिकान् ॥
तृतीयावरणे चापि वज्रादिदिकपदाश्रितान् । वसूश्च मरुतश्चाष्टकलशेष्वपि पूजयेत् ॥

² A इन्द्राम्भसस्तथाग्निं च

⁴ A हरेश्वरम्

⁶ A कपालीजो

⁸ A विधातव्यः pour विधाता च

¹⁰ A शास्तरक्रूरदृष्टिं च

¹² C वेगः pour शीघ्रः

¹⁴ A देवं pour देवान्

³ A साम

⁵ A तथैशानं

⁷ C हुताशी

⁹ C कलशाक्षं च

¹¹ C omet पाशहस्तस्तथा.

¹³ C सर्वं pour सौम्यो

¹⁵ C क्रमात् pour बुध .

उद्धृत्य शिवकुम्भादीन्मूललिङ्गैऽभिषेचयेत् । ¹अर्चनोक्तं समभ्यर्च्य ²प्रभूतं च हविर्ददेत् ॥ २४ ॥

इति ³श्रीमद्रौरवतन्त्रे क्रियापादे ⁴एकोनपञ्चाशत्स्नपनविधिर्नाम⁵ ⁶द्वाविंशः पटलः.

¹ Nous donnons ci-dessous le rituel selon le *Suprabhedāgamapaddhati* Noter la différence des noms des divinités correspondant aux pots des divers *āvaranā*

अर्चनाक्रम —शिवकुम्भे शिवाय नमः । वर्धन्या मनोन्मन्यै नमः ।

प्रथमावरणे अष्टकलशेषु—अनन्ताय नमः । सूक्ष्माय नमः । शिवोत्तमाय नमः । एकनेत्राय नमः । एकरुद्राय नमः । त्रिमूर्तये नमः । श्रीकण्ठाय नमः । शिखण्डिने नमः ।

द्वितीयावरणे षोडशकलशेषु—भवाय नमः । शिवाय नमः । हराय नमः । रुद्राय नमः । पुष्कराय नमः । पुरुषोत्तमाय नमः । अग्रगण्याय नमः । सदाचाराय नमः । शर्वाय नमः । शम्भवे नमः । महेश्वराय नमः । ईश्वराय नमः । स्थाणवे नमः । ईशानाय नमः । सहस्राक्षाय नमः । सहस्रपदे नमः ।

तृतीयावरणे चतुर्विंशतिकलशेषु—वरीयसे नमः । वरदाय नमः । वन्द्याय नमः । शकराय नमः । परमेश्वराय नमः । गङ्गाधराय नमः । शूलधराय नमः । परार्थैकप्रयोजनाय नमः । सर्वदेवाय नमः । गिरिधन्विने नमः । जटाधराय नमः । चन्द्रापीडाय नमः । चन्द्रमौलये नमः । अप्रमेयाय नमः । गौरीशाय नमः । विदुषे नमः । वेदान्तसारसन्दोहाय नमः । कपालिने नमः । नीललोहिताय नमः । ध्यानाधाराय नमः । अपरिच्छेद्याय नमः । गौरीभर्त्रे नमः । गणेश्वराय नमः । अष्टमूर्तये नमः ।

एवमभ्यर्च्य, शान्तिहोमं कृत्वा, पूर्ववत् समाचरेत् ।

² A, B et C प्रभूतहविष ददेत्

³ A श्रीमद्रौरवतन्त्रे, B omet श्रीमद्रौरवतन्त्रे क्रियापादे

⁴ B omet एकोन

⁵ B पञ्चाशत्कलशस्नपनविधिर्नाम विंशः पटलः, A एकोनपञ्चाशत्स्नपनपटलो द्वाविंशः

⁶ C द्वाविंशतिः पटलः .

[त्रयोविंशः पटलः]

[अष्टोत्तरशतस्नपनविधिः]¹

²अष्टोत्तरशतैः कुम्भैः स्नपनं शृणु ³वच्मि ते । ⁴सक्रान्तौ ⁵विषुवे ⁶चैवाप्ययने ग्रहणे तथा ॥ १ ॥
राजाभिषेकसमये ⁷चान्यमङ्गलकार्यके । कर्तव्यं स्नपनं ह्येतत्सर्वेष्टफलसिद्धये⁸ ॥ २ ॥
⁹मण्डपं तु वितानाद्यैर्भूषयित्वा विशेषतः । गोमयालेपनं कृत्वा ¹⁰पिष्टसूत्रैर्विचित्रयेत् ॥ ३ ॥

¹ cf *Kāranāgama*, I, 38, *Vīrāgama*, *patala* 80, *Ajita*, *paṭala* 28, *Kāmika*, II, 4, *Suprabheda*, I, 15, *Sūkṣma*, *paṭala* 12, *Svāyambhuva*, *paṭala* 18

² cf *Kāraṇa*, I, 38, 1-4

अष्टोत्तरशत वक्ष्ये स्नपन भुक्तिमुक्तिदम् । अयने विषुवे चैव ग्रहणे चन्द्रसूर्ययो ॥
प्रोक्षणान्ते प्रतिष्ठान्ते चोत्सवान्ते विशेषतः । सक्रान्तौ वाप्यमावास्या षडशीतिमुखेऽपि वा ॥
सिनीवाल्या कुहौ चैव ह्याद्याया तु विशेषतः । राजाभिषेकसमये तस्य जन्मदिनेऽपि च ॥
अन्यस्मिन्मङ्गले कार्ये प्रायश्चित्ते विशेषतः । स्नपन कारयेद्धीमान् सर्वपापनिकृन्तनम् ॥

³ A पश्चिमे pour वच्मि ते, B पश्चिम

⁴ A, B et C सक्रान्ते.

⁵ C वैष्णवे

⁶ A, B et C चैव अयने

⁷ A चान्ये pour चान्य, B अन्यस्मिन् pour चान्य

⁸ C सिद्धिदम् pour सिद्धये.

⁹ cf *Kāraṇa*, I, 38, 5-10

भवनस्याग्रतः कुर्यान्मण्डप चतुरश्रकम् । द्वादशं दशहस्तं वा नवहस्ताष्टहस्तकौ ॥
विप्रादीनां क्रमाद्ब्राह्मण षोडशस्तम्भसयुतम् । पङ्क्तित्रयसमायुक्तं पङ्क्तिमानमथोच्छ्रयम् ॥
तलोत्सेधं युगाङ्गुल्यं दर्पणोदरसन्निभम् । युगद्वारसमायुक्तं वेदतोरणभूषितम् ॥
वितानदर्भमालाभिः स्नपनैर्विविधैर्युतम् । वितानध्वजसयुक्तं मुक्तादामविराजितम् ॥
अष्टमङ्गलसयुक्तं मङ्गलाङ्कुरशोभितम् । गोमयालेपितं कृत्वा तरङ्गेणैव वेष्टयेत् ॥
शिवाम्भसा तु संप्रोक्ष्य सूत्रपातं तु कारयेत् ॥

¹⁰ A विषु pour पिष्ट

¹ प्रागग्र चोदगग्र च मनुसूत्राणि कल्पयेत् ।

¹ Comme nous l'avons déjà expliqué à la fin du *patala* 20, les textes āgamiques ne s'accordent pas sur la façon de dessiner le *mandala* pour le *snāpana* avec 108 pots (*kalasa*) et aussi sur d'autres détails tels que la formation des *āvarana*, la façon de placer les pots, les choses que l'on y met (*dravya*) et les divinités qui y président. Nous donnons ci-dessous des extraits de quelques textes relatifs à la façon de dessiner le *mandala* pour montrer à quel point les textes diffèrent les uns des autres. Plus loin, comme dans les *patala* précédents, nous ne citerons qu'un seul des textes

cf *Ajta*, 28, 218-225

अष्टोत्तरशतैर्वक्ष्ये कलशैः स्नपनं परम् । प्रागग्र मनुसूत्रं स्यादुदगग्रं तथैव च ॥
नवषष्टिशतं सम्यक् पदमेकत्र मण्डितम् । पदप्रमाणं सर्वत्र तालमात्रमिति स्मृतम् ॥
तत्र मध्ये नवपदं पद्मार्थं परिलोपयेत् । बाह्ये तु षोडशपदैः प्रथमावरणं भवेत् ॥
परितश्च ततो वीथी पदं प्रत्येकधा भवेत् । अष्टद्वाराणि वीथ्यग्रे कोणपार्श्वेषु कल्पयेत् ॥
त्रिभिस्त्रिभिः पदैरेव कृते तत्र भवन्ति हि । पदप्रदास्तु मध्यादिनवसख्या जनार्दन ॥
तेषु पूर्वादिसस्थेषु प्रान्तेष्वथ चतुर्ष्वपि । तिथिसख्यापदेष्वन्तर्वीथी पार्श्वेषु मध्यमम् ॥
पदमेकं परित्यज्य स्थण्डिलं तेषु कल्पयेत् । एव कृते महादिक्षु चतुर्दशपदं भवेत् ॥
कोणेष्वपि नव प्रोक्तास्ततः स्थापनमारभेत् ॥

cf *Kāraṇa*, I, 38, 10-13

पूर्वाग्रं तु कलासूत्रं शालिपिष्टात्तरज्जुना । उदगग्रं तथैव स्याद्रन्त्रतालप्रमाणतः ॥
पञ्चपञ्चपदं मध्ये परितोऽपि पदं त्यजेत् । एकविंशतिकोणेषु द्वारायान्यानि वर्जयेत् ॥
मध्यमे तु शिवव्यूहमाग्नेयादिविदिक्षु च । व्यूहाश्चैव तु चत्वारो धर्मज्ञानादयः क्रमात् ॥

cf *Vīra*, 80, 5-13

सूत्रपातं प्रकर्तव्यं तालमात्रेण चान्तरम् । द्विविधं सूत्रपातं तु शान्तिकं पौष्टिकं तथा ॥

[शान्तिकम्]

चतुर्दशानि सूत्राणि पूर्वाग्रं चैव विन्यसेत् । उत्तराग्रं तथैव स्यात्सूत्रस्यैतानि निर्दिशेत् ।
मध्ये नवपदं स्थित्वा परिच्छेदपदं न्यसेत् । चतुर्दिक्षु च विप्रेन्द्रं द्वारार्थं तु पदं ततः ॥
तद्बाह्यावरणाद्बाह्ये परितो वीथिरुच्यते । तस्य बाह्ये तु परितः पदद्वयस्थितानि तु ॥
एवमेव क्रमेणैव शान्तिकं प्रविधीयते ॥

[पौष्टिकम्]

इदमन्यत्प्रवक्ष्यामि चक्रस्थापनमुच्यते । पूर्वाग्रे चैव विप्रेन्द्रं युग्मसूत्रं प्रदापयेत् ॥
उत्तराग्रं तथैव स्यात्तालमात्रेण चान्तरम् । तालत्रयप्रमाणेन भ्रामयेत्पूर्णचन्द्रवत् ॥
तासां पूर्वदिशो विप्रं तालमात्रेण चान्तरम् । अष्टवृत्तं ततो भ्राम्य वीथीचत्वार एव च ॥
चतुर्भिः कलशान्यस्य पौष्टिकं त्विह चोच्यते । द्वारार्थं च चतुर्दिक्षु हासयेत्तुं विशेषतः ॥

पञ्चविंशत्पदं मध्ये तन्मध्ये नवकं ¹त्यजेत् ॥ ४ ॥
 एकमेकं त्यजेद्विष्णु ²ह्युपादेयोऽर्कभागक । ³बाह्ये चैकपदं त्यक्त्वा द्वाराष्टकसमन्वितम् ॥ ५ ॥
 दिशासु ⁴पक्षभागाः स्युः कोणं प्रति नवांशकम् । ⁵मध्ये नन्दांशमम्भोजं ⁶ दलाष्टकसमन्वितम् ॥ ६ ॥
 कर्णिकाकेसरोपेतं शालितण्डुललाजकै । ⁷तदावृताष्टभागेषु प्रतिदिक्पक्षभागके ॥ ७ ॥
 कोणं प्रति नवांशेषु प्रत्येक प्रस्थशालिभि ⁸ । स्थण्डिलं प्रति कर्तव्यं दर्भान्सूत्रेषु ⁹सस्तरेत् ॥ ८ ॥
 तिलतण्डुललाजैश्च नानापुष्पैः परिस्तरेत् । ¹⁰पञ्चब्रह्म समुच्चार्य ¹¹कुशाद्भिः प्रोक्षयेद्बुध ¹² ॥ ९ ॥

cf *Sūksma*, 12, 6-7

प्रागग्र मनुसख्या च उदगग्र तथैव च । सूत्रात्सूत्रान्तर ताल कल्पयेत्कल्पवित्तम् ॥
 पञ्चपञ्चपद मध्ये बाह्ये त्वेकपदं त्यजेत् । कोणेऽनन्तपदं ग्राह्य मध्ये चार्कपदं ग्रहेत् ॥

cf *Svāyambhuva*, 18, 74-75

प्रागग्रमुदगग्र च द्विद्विसूत्र प्रसारयेत् । मध्ये शङ्कुं न्यसेद्वीमान् भ्रामयेत्तु शनैः शनैः ॥
 सूत्रात्सूत्रान्तर तालं दशसूत्रेण कारयेत् । बाणसख्याक्रमेणैव शेषसूत्राणि लोपयेत् ॥

cf *Suprabheda*, I, 15, 32-34

प्रागग्र षोडशं सूत्रमुदगग्र तथैव च । पञ्चविंशत्पद तेषु मध्ये सग्राह्य यत्नतः ॥
 विदिक्षु नवकं ग्राह्यं द्वारत्वाद्द्विपद त्यजेत् । चतुर्दिक्कृत्तिकोष्ठेषु तृतीये सत्यजेत्त्रयम् ॥
 एवं कृते पदा सम्यक् शिवाधिक्य शताष्टकम् ॥

¹ B न्यसेत् pour त्यजेत्, C यजेत्

² A उपादेयार्कभागकम्, C उपादेयागभागकम्

³ A तद्बाह्ये तु पद, C तद्बाह्येकपदं

⁴ A et C पक्षभागासु pour पक्षभागाः स्युः

⁵ A मध्य pour मध्ये

⁶ A अम्भोज pour अम्भोज

⁷ A तथावृत्तकभागेषु

⁸ A शालिना pour शालिभिः

⁹ B सस्तरेत्

¹⁰ C पञ्चब्रह्माङ्गमुच्चार्य

¹¹ C कुशैश्च pour कुशाद्भिः

¹² cf *Sūksma*, 12, 8-15

स्थण्डिल कल्पयेत्तत्र ह्यष्टद्रोणैश्च शालिभिः । तण्डुलैस्तिललाजैश्च दर्भैः पुष्पैः परिस्तरेत् ॥
 नैवेद्य दापयेच्छम्भोः स्नान विशाप्य देशिकः । महेशं पूजयेद्विद्वान् गन्धपुष्पस्रगादिभिः ॥
 शिविकोर्ध्वं समारोप्य ग्रामप्रदक्षिणं कुरु । स्नानार्थमण्डपं चैव कल्पयेत्त्वेन्द्रदेशके ॥
 एकत्र स्थण्डिल कल्प्य स्थापयेत्कलशान् पृथक् । आवाहनादिधूपान्तमर्चनादि यथाक्रमम् ॥
 स्थण्डिले स्थापयेत्पश्चाद्द्वियोगमिति कथ्यते । नवाधिकशतान्कुम्भानुपकुम्भसमन्वितान् ॥
 पदमध्ये स्थितान् कुम्भान्सूत्रमध्योपकुम्भकान् । शिवकुम्भस्य वर्धन्यामुपकुम्भ विसर्जयेत् ॥
 ससूत्रान् सापिधानाश्च सवस्त्रान् वारिपूरितान् । सकूर्चान् हेमसयुक्तान् फलपल्लवसयुतान् ॥
 मध्यमे शिवकुम्भं तु वर्धनीं तस्य वामके ॥

voir aussi *Ajita*, 28, 225-227

प्रोक्षयित्वास्त्रजप्तेन वारिणा देशिकस्ततः । तेषु सर्वेषु मध्येषु स्थण्डिलं पूर्ववद्भवेत् ॥
 ततः शिवाख्यकलशं पूर्ववत्कल्पयेत्सुधीः । कर्णिकाया तु विन्यस्य वर्धनीं तस्य चोत्तरे ॥

गन्धैः पुष्पैश्च धूपैश्च स्थण्डिलं तु समर्चयेत् । सूत्रादिभिस्समायुक्तं शिवकुम्भं तु मध्यमे¹ ॥ १० ॥
 तस्योत्तरे न्यसेद्धीमान्वर्धनीं च तथैव² हि । पदं प्रति³ घटान् स्थाप्य⁴ सूत्राद्यैस्तूक्तद्रव्यकैः⁵ ॥ ११ ॥
⁶पञ्चरत्न हिरण्यं वा शिवकुम्भे तु विन्यसेत् । वर्धन्यामम्बुजं⁷ हैमं विन्यसेन्मूलमन्त्रतः ॥ १२ ॥
 सद्यमन्त्रमनुस्मृत्य शिवकुम्भे⁸ सदाशिवम् । हृदयेन⁹ तु¹⁰ सध्याय वर्धन्यां तु मनोन्मनीम् ॥ १३ ॥
¹¹गन्धं पुष्पं च धूपं च दीपं चैव हृदा ददेत् । विविधं वा यथालाभं फल तयोर्निवेदयेत् ॥ १४ ॥
 पञ्चब्रह्म¹² समुच्चार्य¹³ पञ्चमुद्रां प्रदर्शयेत् ।¹⁴तालं शिखरपद्मे च निष्ठुरं लिङ्गमेव च ॥ १५ ॥

¹ cf *Kāraṇa*, 38, 36-37

मध्यमे शिवकुम्भं तु पञ्चरत्नाम्बुसयुतम् । मध्यव्यूहस्य सौम्ये तु वर्धनीं स्थापयेद् हृदा ॥
 हेमतोयसमायुक्तं कल्पयेत्कल्पवित्तम् । स्थापयेत्कलशान् सर्वान् पश्चाद्ब्रह्मव्याणि विन्यसेत् ॥

² B च pour हि

³ A घट pour घटान्

⁴ A सूत्राद्यैस्तूक्तद्रव्ययुक्तं

⁵ सूत्राद्यैः, वेष्टय इति शेषः, आदिपदेन वस्त्रयुग्मस्य ग्रहणम् । उक्तद्रव्यकैः, पूरयित्वा इति शेषः .

⁶ cf *Kārika* II, 4, 34 pour les *pañcaratna*

माणिक्यं चेन्द्रनीलं च वैडूर्यं च प्रवालकम् । मुक्ता च पञ्चरत्नं स्यादभावे हेम समतम् ॥

⁷ C हैमं pour हैम

⁸ B सदाशिवे

⁹ B omet न dans हृदयेन

¹⁰ A, B et C संध्यात्वा pour सध्याय

¹¹ A गन्धैः पुष्पैश्च धूपैश्च दीपैश्चैव हृदा चरेत्, B गन्धैः पुष्पैश्च दीपैश्च धूपैश्चैव हृदा चरेत्, C गन्धैः पुष्पैश्च धूपैश्च दीपं चैव हृदा ददेत्

¹² C पञ्चब्रह्म

¹³ A पञ्चमुद्रा

¹⁴ cf *Kāraṇa*, I, 28 pour les *pañca-mudrā*

तालमुद्रा—

हस्ताभ्यां ताडयेत्तालमुद्रां कुर्यात्तु शोधने ॥

(I, 28, 9)

शिखामुद्रा—

उत्तानौ तु करौ कृत्वा वेणीबन्धं तु कारयेत् । प्रसार्य मध्यमे ज्ञेया शिखाख्यां स्थापने तथा ॥

(I, 28, 19-20)

पद्ममुद्रा—

उत्तानौ तु करौ कृत्वा मणिबन्धं तु कारयेत् । मध्यमे कुञ्चिताङ्गुष्ठौ शेषाः प्रविरलास्तथा ॥

पद्ममुद्रा भवेदेषा तलोपरि तलं न्यसेत् ॥

(I, 28, 37-38)

¹पञ्चमुद्राश्च विख्यातास्सर्वकामार्थसाधिका.² ।

[प्रथमावरणे द्रव्याणि]

³पाद्यमाचमनं चार्घ्यमाग्नेय्यां तु⁴ ⁵घटादिषु ॥ १६ ॥
कुशाम्बु पञ्चगव्यं च क्षीरं च ⁶निर्ऋतौ त्रिषु । दधि सर्पिर्मधु ⁷चैव वायव्यां तु घटेषु वै ॥ १७ ॥
गन्धं पुष्पोदकं भस्म ⁸चैशान्यां त्रिषु विन्यसेत् । प्रथमावरणं ⁹ह्येवं द्वितीयावरणं शृणु ॥ १८ ॥

[द्वितीयावरणे द्रव्याणि]

¹⁰लाज¹¹सक्तु¹²शक्तोयमिक्षुतोयं हरिद्रकम् । कदली ¹³नालिकेराम्बुनारङ्गद्वयसर्षपम्¹⁴ ॥ १९ ॥

निष्ठुरमुद्रा—

मुष्टिं कृत्वा तु हस्तौ च करपृष्ठौ तु योजयेत् । कनिष्ठौ प्रसृतौ दीर्घौ निष्ठुरा सन्निरोधने ॥

(I, 28, 14-15)

लिङ्गमुद्रा—

अङ्गुष्ठ चोर्ध्वग मुष्टि कृत्वा वामेन वेष्टयेत् । लिङ्गमुद्रा तु विख्याता प्रच्छन्नेति प्रदर्शयेत् ॥

(I, 2, 28, 7-8)

¹ A पञ्चमुद्रेति विख्याता सर्वकामार्थसाधिका

² B सिद्धिदा pour साधिका , C साधिताः

³ cf *Ajita*, 28, 227-230 pour les choses à mettre dans les 16 pots du 1er āvarana.

ततश्चावरणे त्वाद्ये पूर्वादिक्रमयोगत । पाद्यमाचमन चार्घ्यं पञ्चगव्यं कुशोदकम् ॥

क्षीरं दधि घृतं चैव दिक्षु चान्यासु विन्यसेत् । मधु भस्मेक्षुसारं च लाजचूर्णमत परम् ॥

लाजाश्च रजनीचूर्णं तिलसर्षपमेव च । विन्यस्याथ च सर्वेषु शेषेष्ववरणक्रमात् ॥

गन्धोदपूरितान्यस्त्वा कलशास्तेषु निक्षिपेत् ॥

⁴ B अग्न्यादिषु pour आग्नेय्या तु

⁵ C घटान्तिषु

⁶ C निर्ऋता

⁷ A सर्पिमधु , B et C सर्पिमधु

⁸ B त्रिषु चैशान्यके न्यसेत्

⁹ B ह्येतत् , C हेम

¹⁰ cf *Ajita*, 28, 231-234 pour les choses à mettre dans les 20 pots du 2e āvarana.

द्वितीयावरणे त्वेतान् वक्ष्यमाणान् यथाक्रमम् । पनसं मातुलुङ्गं च दाडिमं चाग्रमेव च ॥

नालिकेरजलं चापि नारङ्गद्वयमेव च । कदली च विडङ्गं च जम्बूफलमत, परम् ॥

द्राक्षा च नवनीतं च ह्रीबेरं मुस्तकं तत । वक्रं रास्ना नर्तं चापि दान्तकं च मुरं तृणम् ॥

ज्योतिष्मच्च द्वितीयेषु विंशेषु कलशेषु च ॥

¹¹ A सक्तु pour सक्तु

¹² A सक्तु pour शक्तु

¹³ C नारिकेलाम्बु pour नालिकेराम्बु

¹⁴ C सर्षपाः pour सर्षपम्

तिलसिद्धार्थ¹वकुलदाडिमं² मातुलङ्गकम् । ³आमलं बिल्वपनस ⁴क्षीरवृक्षचतुष्टयम् ॥ २० ॥
लिकुचाम्रफले चैव द्वितीयावरणे ⁵न्यसेत् ।

[तृतीयावरणे द्रव्याणि]

⁶कुष्ठं ⁷कुङ्कुमलोहौ च चन्दनं रक्तचन्दनम् ॥ २१ ॥
⁸मांसीमुरे च तगरमुशीरं तृणदीपकम्⁹ । कर्पूरैलालवङ्गं च ¹⁰त्रिफलां च ¹¹मनःशिलाम् ॥ २२ ॥
¹²अप. क्षीरं च ¹³कस्तूरीं चम्पकं करवीरकम् । ¹⁴दूर्वातक्कोलजम्बूकमपामार्गं च बिल्वकम् ॥ २३ ॥
घात्रीं हरीतकीं पीतां ¹⁵माञ्जिष्ठं च पलाशकम् । पुन्नागं वकुलं चैव ¹⁶तृतीयावरणे न्यसेत् ॥ २४ ॥

[चतुर्थावरणे द्रव्याणि]

¹⁷नागं च सरलं कृष्णमल्लिकाब्जैकपत्रकम्¹⁸ । विष्णुक्रान्तिं च लक्ष्मीं च दूर्वां तुलसिमल्लिके¹⁹ ॥ २५ ॥

¹ A वकुल pour वकुल.

² C दाडिमी pour दाडिम

³ A आमलीं पनस चैव, C आमल पनसं चैव. ⁴ C क्षीरवृक्ष चतुष्टयम्

⁵ B यजेत् pour न्यसेत्

⁶ cf *Ajta*, 28, 234-238 pour les choses à mettre dans les 32 pots du 3e āvarana

शालिनीवारकौ चैव प्रियङ्गुववेणु च । रोचना कुङ्कुम चैव गैरिकं च मनःशिला ॥

तालमञ्जनकं श्यामं रक्तचन्दनमेव च । श्रीवेष्टं गन्धकरसौ सल्लकी च ततः परम् ॥

तुरुष्कं च विडङ्गं च ततश्चेन्द्रियकाह्वयम् । चव्यं सिद्धार्थकं चैव जीरकद्वयमेव च ॥

माञ्जिष्ठं च जटामासी तालीस चाप्यवेणुकम् । कर्पूरं फलिनीं लोभ्रं माक्षिकं च ततः परम् ॥

तृतीयावरणे न्यस्त्वा तद्वाह्ये तु जनार्दन ॥

⁷ C कोष्ठं pour कुष्ठ

⁸ A मांसीमुरं च तगरम्, B मुरं माञ्जीरतकरम्, C मांसीरमुशीरं चतुरम्

⁹ A उशीरहृणदीपकम्, B उशीरं शणदीपकम्, C उशीरन्तृणदीपकम्.

¹⁰ A त्रिफल

¹¹ B मनःशिला

¹² A आपक्षीर

¹³ A कस्तूरी

¹⁴ C दूर्वां pour दूर्वा

¹⁵ A मञ्जिष्ठं, C मज्जूलीं

¹⁶ A तृतीयावरण

¹⁷ cf *Ajta* 28, 239-244 pour les choses à mettre dans les 40 pots du 4e āvarana.

पद्मं नीलोत्पलं चैव रक्तमुत्पलमेव च । चम्पकं जातिपुन्नागवकुलं चतुरं गुल्मम् ॥

करवीरं तथा द्रोणं नन्द्यावर्तं च मल्लिका । धुतूरं चैव बन्धूकं जपाकुसुममेव च ॥

कर्णिकारं शमीं चैव सहा विष्णुवधूस्तथा । दूर्वां च भृङ्गराजं च चक्रवल्लीं वराहिका ॥

भद्रा लक्ष्मीस्तथा चैव गिरिकर्णिकद्वयं तथा । अपामार्गद्वयं चैव गोक्षुरं तुलसीं तथा ॥

नागपुष्पं च तक्कोलमुशीरं भद्रमेव च । त्रुटिं चैलालवङ्गं चाप्यगरं चन्दनं तथा ॥

एवं द्रव्याणि विन्यस्य चतुर्थावरणे क्रमात् ॥

¹⁸ A वक्त्रकम् pour पत्रकम्

¹⁹ A मल्लिकाम्, B मल्लिका

करवीरं श्वेतपद्मं रक्तपद्मं तथैव च । श्वेतार्कं चैव रक्तार्कं भद्रां चैव ¹कृताञ्जलिम् ॥ २६ ॥
 वासन्तीं ²वटशृङ्गं च प्लक्षं चाश्वत्थशृङ्गकम् । भृङ्गराजं च नीवारं मालतीं ³लोध्रशीर्षकम् ॥ २७ ॥
 उत्पलं पाटलं चैव नन्द्यावर्तं ⁴तपस्विनीम् । ⁵यववेणुं प्रियङ्गुं च शालिनीवारश्यामकम् ⁶ ॥ २८ ॥
⁷कुस्तुम्बरीं च ⁸षाष्टिं च ⁹कृष्णां नीलोत्पलं ¹⁰शमीम् । ¹¹चतुर्थावरणे ¹²ह्येताञ्जलादिक्रमशो न्यसेत् ॥ २९ ॥

[प्रथमावरणदेवता.]

¹³अनन्तो ¹⁴धर्मः सूक्ष्मश्च ¹⁵ज्ञानं चैव शिवोत्तमः । ¹⁶एकनेत्रश्च रुद्रश्च ¹⁷वैराग्यं च ¹⁸त्रिमूर्तिकः ॥ ३० ॥
¹⁹श्रीकण्ठश्चैव ²⁰शिखण्डी ²¹प्रथमावृतौ । पाद्यादिकलशानां तु ²²ह्यधिदेवा इति स्मृताः ॥ ३१ ॥

[द्वितीयावरणदेवता.]

²³वामदेवो ²⁴भवः सर्वः सर्वज्ञो वरदो ²⁵हरः । ²⁶शम्भुरीशो विरूपाक्षो विश्वरूपो महेश्वरः ॥ ३२ ॥

1 C कृताञ्जलिः

2 A घट pour वट

4 A तपस्विनीम्, C तपस्विनः

6 A श्यामकाः pour श्यामकम्

8 C काष्ठ pour षाष्टिं

10 C नीलोत्पला pour नीलोत्पल.

12 A ह्येता pour ह्येतान्

13 cf *Ajita*, 28, 244-245 pour les divinités correspondant aux 16 pots du 1er

āvarana

शिव गौरीं तयोर्यष्टा कुम्भयोस्तदनुक्रमात् । प्रथमावरणे दिक्षु लोकपालान् समर्चयेत् ॥
 अन्येष्वष्टसु विद्येशान् पदेषु क्रमशो यजेत् ॥

4 A धर्मसूक्तिं च, B धर्मसूक्ष्मश्च

15 A शिवोक्तं ज्ञानमेव च pour ज्ञानं चैव शिवोत्तमः, B शिवोक्तज्ञानमेव च

16 A एकनेत्रे च रुद्रश्च, B एकनेत्रैकरुद्रौ च

18 A त्रिमूर्तिकम्, C त्रिमूर्तय

20 C शिखण्डी

22 A omet हि dans ह्यधिदेवाः, C अधिदेवधृता स्मृता

23 cf *Ajita*, 28, 244-246 pour les divinités correspondant aux 20 pots du second

āvarana

वैकर्तनं विवस्वन्तं भवः शर्वमतः परम् । मार्ताण्डं भास्करं चैव रविं रुद्रं तथैव च ॥

उद्दीजमुग्रनामानं लोकभासकमेव च । लोकसाक्षिमनन्तं च महान्तं भीममेव च ॥

त्रिविक्रमं तथादित्यं सूर्यमशुमता सह । दिवाकरं तथैवान् द्वितीयावरणे क्रमात् ॥

24 A वामदेवोद्भवः सर्वः, C वामदेवोद्भवः शर्वः

25 C भवेत् pour हरः

26 C हरः शम्भुर्विरूपाक्षो

उग्रः पशुपती रुद्रो महादेव ¹कपर्दिकः । ²वामोद्भवौ च शर्वश्च सर्वज्ञो वरदोऽन्तकः ॥ ३३ ॥
असभवोऽरजाश्चैव द्वितीयावरणाधिपाः ।

[तृतीयावरणदेवता]

³जटाधरः शूलधरो विश्वमूर्तिखिलोचनः ॥ ३४ ॥
अक्षरः शंकर स्थाणुरीशान ⁴कामशासनः । कालकण्ठ ⁵कालकारी सद्गतिः शिव ईश्वरः ॥ ३५ ॥
अग्रगण्यः सदावर्तो वागीशो जटिल प्रभुः । श्रीकण्ठः कालहारी च ⁶पटुरव्यय ईश्वरः ॥ ३६ ॥
गङ्गाधरश्चन्द्रमौलिः ⁷कपालीशो गणेश्वरः । पिनाकी धूर्जटिर्नागरूपी ⁸विश्वेश्वरस्तथा ⁹ ॥ ३७ ॥
एते ¹⁰महाष्टरुद्रास्तु ¹¹तृतीयावरणाधिपाः ।

[चतुर्थावरणदेवता]

¹²भवश्चोग्रश्च ¹³शर्वश्च महादेवश्च रुद्रकः ॥ ३८ ॥
भीमः पशुपतिर्देव ¹⁴ईशानश्च तथैव च । अनन्तश्च सहस्राक्ष सुभगः पुरुषोत्तमः ॥ ३९ ॥
सकलो ¹⁵घण्टाधारी च धूर्जटिः ¹⁶करुणालयः । त्रिशूली च बलोन्मत्तो [वीरभद्र]स्तथैव च ॥ ४० ॥
[¹⁷अनामयस्तीर्थकर सत्कृतिर्जीवितेश्वरः]

1 A कपर्दिन

2 A वामोद्भवश्च शर्वश्च, B भवोद्भवश्चः सर्वश्च, C वामोद्भवश्च शर्वश्च

3 Le ms de *Ajītāgama* omet les noms des divinités correspondant aux 32 pots du
3e āvarana

4 A ईशाना pour ईशानः

5 A कलकारी

6 A वटम् pour पटुर्, B पटम्

7 A चन्द्रमौली

8 B नागविरूपी विश्वरः स्थितः

9 A स्थिता pour तथा

10 C देवाष्टरुद्रास्तु

11 B et C तृतीयावरणेऽधिपाः

12 cf *Ajita*, 28, 247-252 pour les divinités des 40 pots du 4e āvarana

वरदं वीरभद्र च विमलं विश्वगोचरम् । वेदनिष्ठ पुरानन्द परमेश महद्युतिम् ॥
महोरस्कं गुरुं रम्यमेधमानमुख शुचिम् । त्रिलोचनमनौपम्यं टङ्कपाणिं महागतिम् ॥
शूलपाणिं महोत्साहं महाभैरवरूपिणम् । दण्डालं च दुराधर्षं हारभूतिं च वज्रिणम् ॥
दण्डिनं शिपिविष्टं च व्याघ्रचर्मधरं हरम् । अनालस्यमलक्ष्यं च सर्वलक्षणलक्षितम् ॥
दुःसहं च त्रयीरूपं देवारिमनलं तथा । गणेशं च सुरेशं च व्यालयज्ञोपवीतिनम् ॥
दुर्गां च सुरसेनाद्यं पूजयेत्कमलशः सुरान् ॥

13 C भवाश्चोग्रश्च

14 A चैव pour देवः

15 B गन्धं pour घण्टा, A घण्टं pour घण्टा

16 B धूर्जटी

17 Ce qui est entre crochets, manquant dans les manuscrits, a été restitué à partir de vers semblables du *paṭala* précédent

१ सामगेयप्रसन्नश्च देवदेवश्च ३पाण्डुर ॥ ४१ ॥
 ४ सचेद्य ध्यानधारी च, B सछेद्यन्यानधारी च
 ५ परापर,
 ६ तिमिरस्वपरोपगः,
 ७ सवेगः pour सर्वग,
 ८ ह्येषा pour ह्येतान्
 ९ व्योमव्याप्या त्रियम्बकाः
 १० A, B et C प्रभूतहविष ददेत्
 ११ A श्रीरौरवक्रियापादे, B omet श्रीमद्रौरवतन्त्रे क्रियापादे
 १२ अष्टोत्तरशतकलशस्नपनविधिर्नाम
 १३ avec 108 pots n'a que 4 āvarana selon le Rauravā-
 १४ andala en a 5 Pour donner une idee du rituel,
 १५ aire ce snapana selon une oeuvre intitulée Supra-
 १६ feuille de palmier
 १७ मः | वर्धन्याम् ओं ह्रीं मनोन्मन्यै नमः |
 १८ सुक्ष्माय नमः | शिवोत्तमाय नमः | एकनेत्राय नमः | एकरुद्राय
 १९ नमः | शिवाय नमः | हराय नमः | रुद्राय नमः | पुष्कराय नमः |
 २० र नमः | शर्वाय नमः | शम्भवे नमः | महेश्वराय नमः | ईश्वराय
 २१ नमः | सहस्रपदे नमः |
 २२ नमः | वरदाय नमः | वन्द्याय नमः | शङ्कराय नमः | परमेश्वराय
 २३ प्रयोजनाय नमः | सर्वदेवाय नमः | गिरिधन्विने नमः | जटाधराय

२० अष्टोत्तरशतस्नपनविधिर्नाम त्रयोविंश पटल २१

- A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z
- २ A समी गेयप्रसन्नश्च
 ४ A सचेद्य ध्यानधारी च, B सछेद्यन्यानधारी च
 ५ A परापर,
 ६ A तिमिरस्वपरोपगः,
 ७ B सवेगः pour सर्वग,
 ८ A ह्येषा pour ह्येतान्
 ९ A व्योमव्याप्या त्रियम्बकाः
 १० A, B et C प्रभूतहविष ददेत्
 ११ A श्रीरौरवक्रियापादे, B omet श्रीमद्रौरवतन्त्रे क्रियापादे
 १२ अष्टोत्तरशतकलशस्नपनविधिर्नाम
 १३ avec 108 pots n'a que 4 āvarana selon le Rauravā-
 १४ andala en a 5 Pour donner une idee du rituel,
 १५ aire ce snapana selon une oeuvre intitulée Supra-
 १६ feuille de palmier
 १७ मः | वर्धन्याम् ओं ह्रीं मनोन्मन्यै नमः |
 १८ सुक्ष्माय नमः | शिवोत्तमाय नमः | एकनेत्राय नमः | एकरुद्राय
 १९ नमः | शिवाय नमः | हराय नमः | रुद्राय नमः | पुष्कराय नमः |
 २० र नमः | शर्वाय नमः | शम्भवे नमः | महेश्वराय नमः | ईश्वराय
 २१ नमः | सहस्रपदे नमः |
 २२ नमः | वरदाय नमः | वन्द्याय नमः | शङ्कराय नमः | परमेश्वराय
 २३ प्रयोजनाय नमः | सर्वदेवाय नमः | गिरिधन्विने नमः | जटाधराय

नमः । चन्द्रापीडाय नमः । चन्द्रमौल्ये नमः । अप्रमेयाय नमः । गौरीशाय नमः । विदुषे नमः । वेदान्तसारसन्दोहाय नमः । कपालिने नमः । नीललोहिताय नमः । ध्यानाधाराय नमः ।

चतुर्थावरणे अष्टाविंशतिकलशेषु—अपरिच्छेद्याय नमः । गौरीभर्त्रे नमः । गणेश्वराय नमः । अष्टमूर्तये नमः । विश्वमूर्तये नमः । त्रिवर्गाय नमः । स्वर्गसाधनाय नमः । ज्ञानगम्याय नमः । दृढाय नमः । प्रज्ञाय नमः । देवदेवाय नमः । त्रिलोचनाय नमः । वामदेवाय नमः । महादेवाय नमः । पटवे नमः । परिवृढाय नमः । मृडाय नमः । विश्वरूपाय नमः । विरूपाक्षाय नमः । वागीशाय नमः । श्रुतिमत्तराय नमः । सर्वप्रमाणाय नमः । सर्वादये नमः । वृषाङ्गाय नमः । वृषवाहनाय नमः । ईशाय नमः । पिनाकिने नमः । खट्वाङ्गिने नमः ।

पञ्चमावरणे षट्त्रिंशत्कलशेषु—चित्रवेषाय नमः । चिरन्तनाय नमः । मनोहराय नमः । महायोगिने नमः । गोप्त्रे नमः । ब्रह्माङ्गभुवे नमः । जटिने नमः । कालकालाय नमः । कृत्तिवाससे नमः । सुभगाय नमः । प्रणवात्मकाय नमः । ऊर्ध्वचूडाय नमः । चक्षुषे नमः । सुदुर्वाससे नमः । पुरशासनाय नमः । दिगायुधाय नमः । स्कन्दगुरवे नमः । परमेष्ठिने नमः । परार्पणाय नमः । अनादिमध्यनिधनाय नमः । गिरिशाय नमः । गिरिबान्धवाय नमः । कुबेरबन्धवे नमः । श्रीकण्ठाय नमः । लोकवर्णाय नमः । उत्तमाय नमः । गुरवे नमः । सामान्यदेवाय नमः । कोदण्डिने नमः । नीलकण्ठाय नमः । परश्वधिने नमः । विशालाक्षाय नमः । मृगव्याधाय नमः । सुरेशाय नमः । करुणाकराय नमः । धर्मधाम्ने नमः ।

एवमभ्यर्च्य, शान्तिहोमं कृत्वा, पूर्ववत् सर्वं समापयेत् ।

TABLE DES ĀVARANA ET DES KALAŚA DANS CHAQUE
ĀVARANA SELON LES ĀGAMA

<i>Rauravāgama</i>			<i>Ajitāgama</i>		
centre	1	Śivakumbha	centre	1	Śivakumbha
" " "	I	12 kalasa	āvarana I	16 kalasa	
	II	24 "	II	20 "	
	III	32 "	III	32 "	
	IV	40 "	IV	40 "	
	<hr/>			<hr/>	
	Total	109 "	Total	109 "	
	<hr/>			<hr/>	
<i>Virāgama</i>			<i>Svāyambhuva</i>		
centre	1	Śivakumbha	centre	1	Śivakumbha
" " "	I	8 kalaśa	āvarana I	8 kalaśa	
	II	12 "	II	12 "	
	III	20 "	III	24 "	
	IV	28 "	IV	28 "	
	V	40 "	V	36 "	
	<hr/>			<hr/>	
	Total	109 "	Total	109 "	
	<hr/>			<hr/>	
<i>Sūksmāgama</i>			<i>Kāmika</i>		
centre	1	Śivakumbha	centre	1	Śivakumbha
" " "	I	8 kalaśa	āvarana I	8 kalasa	
	II	16 "	II	16 "	
	III	12 "	III	12 "	
	IV	36 "	IV	32 "	
	V	36 "	V	40 "	
	<hr/>			<hr/>	
	Total	109 "	Total	109 "	
	<hr/>			<hr/>	
<i>Sūksmāgama, Kāmika, et Kārana</i>					
centre	1	Śivakumbha			
" " "	I	8 kalasa			
	II	16 "			
	III	20 "			
	IV	28 "			
	V	36 "			
	<hr/>				
	Total	109 "			
	<hr/>				

AṢṬOTTARAS'ATAKALAṢ'ASNAPANA

N

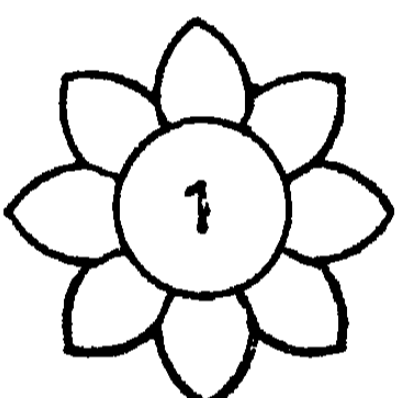
95	96	97
94	58	59
93	57	29

98	99	100	101	102
60	61	62	63	64
30	31	32	33	34

103	104	105
65	66	106
35	67	107

O

92	56	28
91	55	27
90	54	26
89	53	25
88	52	24

9	10		11	12
8				13
7				2
6				5

E

36	68	108
37	69	109
14	38	70
15	39	71
16	40	72

87	51	23
86	50	49
85	84	83

22	21	20	19	18
48	47	46	45	44
82	81	80	79	78

S

17	41	73
43	42	74
77	76	75

[चतुर्विंशः पटलः]

¹[नवाधिकसहस्रस्तपनविधिः]²

³अतः परं प्रवक्ष्यामि नवाधिकसहस्रकम् ।

¹ cf *Kāmika*, II, 4, *Kāraṇa*, I, 39, *Suprabhedā*, I, 15, *Vīra*, *paṭala* 77, *Svāyam-bhuva*, *paṭala* 18, *Makuta*, *paṭala* 9

² Les textes āgamiques ne s'accordent pas non plus sur les détails du *snapana* avec 1009 pots. Selon le texte de *Rauravāgama*, il y a 11 *āvarana* dans le *maṇḍala* pour le *snapana* avec 1009 *kalasa*.

La repartition des *kalasa* (pots) se fait ainsi :

centre	1	<i>śivakumbha</i> avec <i>vardhanī</i>
<i>āvarana</i> I	8	<i>kalasa</i>
II	64	„
III	72	„
IV	80	„
V	88	„
VI	96	„
VII	104	„
VIII	112	„
IX	120	„
X	128	„
XI	136	„
Total	1009	<i>kalasa</i>

Il manque de nombreux vers dans ce *paṭala*. Sur les 64 noms de choses à mettre dans les 64 pots du 2ème *āvaraṇa*, on trouve seulement 40 noms, et les vers donnant les 24 autres noms manquent, semble-t-il. De même, sur les 72 noms des divinités qui président aux 72 pots du 3ème *āvaraṇa*, on en trouve 50 : il en manque donc 22. Dans le 4ème *āvaraṇa*, on trouve 70 noms, il en manque 10. Il manque également le vers qui marque la fin des noms dans le 5ème *āvaraṇa*. Sur les 104 noms du 7ème *āvaraṇa*, on n'en trouve que 21 et le reste manque. Sur les 136 noms de divinités du 11ème *āvaraṇa*, on n'en trouve que 119, les 17 autres manquent.

Le texte indique 1000 noms de divinités pour les 1000 pots à placer dans les *āvaraṇa* 2 à 11. Il semble que cette liste de noms suive une certaine version d'un *Śivasahasranāmastotra*. La version que l'on trouve dans notre texte est différente de celles trouvées dans le *Suprabhedāgamapaddhati* et le *Dīptāgama*, ainsi que de celles du *Mahābhārata*, du *Linga-purāna* et du *Śiva-purāna*. Tant que l'on n'aura pas trouvé un bon manuscrit de cet āgama ou un *Śivasahasranāmastotra* qui suive l'ordre donné ici, il sera impossible de reconstituer la portion manquante. Nous n'avons pu que signaler en note les absences des vers, chaque fois qu'elles semblaient se produire.

³ cf *Ajītāgama*, 28, 1-3

तदावृताष्टभागेषु^१ शान्तिहोमं समाचरेत् ॥ ४ ॥

^२तद्वाह्यैका तु वीथी स्याद्द्वाराष्टकसमन्विता । तद्वाह्ये तु महाशासु दिशं प्रति रसांशकम् ॥ ५ ॥

कोण प्रति युगांशं स्याच्चत्वारिंशत्पदावृतम्^३ । पञ्चतालप्रमाणेन प्रत्येकं पदविस्तृतम् ॥ ६ ॥

तत्पदं पञ्चपञ्चांशं चत्वारिंशच्च कारयेत् । मध्येऽम्बुजं नवांशं स्यात्^४ कर्णिकासदलाष्टकम् ॥ ७ ॥

एवं कृते^५ नवाधिकसहस्र^६पदमुच्यते । शेषाणि लेपयेद्दीमान्गोमयेन तु वारिणा ॥ ८ ॥

गव्यैरष्ट^७मृदाद्भिश्च प्रोक्षयेदस्त्रमन्त्रतः । क्षालितैः^८ शोधितैः शुष्कैः पाषाणादिविवर्जितैः ॥ ९ ॥

[स्थण्डिलविधिः]

^९शालिभिः स्थण्डिलं कुर्यात् प्रस्थं प्रतिपदं विदुः । प्रत्येकं स्थण्डिलं कुर्याद्युगाश्र वाथ वृत्तकम् ॥ १० ॥

षट्त्रिंशद्गात्रसयुक्तं गात्रस्थानावृतं त्यजेत् । द्वारे द्वे द्वे पद त्यक्त्वा चत्वारिंशत्पदं स्थितम् ॥
तेषां मध्यमकोष्ठं तु कृत्वा नवपदं ततः । एकैकं पदमध्ये तु पञ्चविंशतिसख्यया ॥
कलशानि ततोऽप्यष्ट सहस्रैकादशावृतौ ॥

cf *Svāyambhuva*, 18, 8-10

प्रथमं सूत्रसख्याश्च कुम्भसख्यास्ततः शृणु । प्रागग्रमुदगग्रं च द्विद्विसूत्रं प्रसारयेत् ॥
तस्य मध्ये न्यसेच्छङ्कु भ्रामयेत्तु विचक्षणः । एकविंशतिसूत्राणि वृत्तवद्भ्रामयेत्ततः ॥
सूत्रात्सूत्रान्तरालं च विंशत्यावरणं भवेत् । श्रुतिद्वारसमायुक्तं भूतसूत्राणि संत्यजेत् ॥

^१ A तु pour शु

^२ A, B et C तद्वाह्येकन्तु

^३ B पदैर्वृतम् pour पदावृतम्

^४ A कर्णिकासदलाचकम् .

^५ A नवाधिकम् pour नवाधिक

^६ A पाद pour पद

^७ A मृदाद्भिश्च pour मृदाद्भिश्च

^८ C साधकैः pour शोधितैः .

^९ cf *Svāyambhuva*, 18, 11-16

रजनीपिष्टचूर्णं च पदं द्रोणैश्च शालिभिः । तन्मध्ये पद्ममालिख्य साष्टपत्रं सकर्णिकम् ॥
तदर्धैस्तण्डुलैर्भूष्य तदर्धैश्च तिलैरपि । तदर्धलाजसयुक्तं दर्भैः पुष्पैः परिस्तरेत् ॥
स्थण्डिलं कल्पयेद्दीमान्पदं प्रति पदं प्रति । प्रस्थस्वार्थाढकान्तं च कलशानां पृथक् पृथक् ॥
तन्तुना वेष्टयेद्दीमान् कलशाश्चैव चित्रितान् । पूर्वं प्रक्षाल्य चास्त्रेण प्रोक्षयेत्पुरुषेण तु ॥
शिवकुम्भं च तन्मध्ये तस्य वामे मनोन्मनीम् । पञ्चरत्नं सुवर्णं च निक्षिपेद्धृदयेन तु ॥
वर्धनीं स्वर्णपुष्पं च ब्रह्मयुग्मेन वेष्टयेत् । गन्धपुष्पादिभिः पूज्यं चोपदेशक्रमाद्यजेत् ॥

cf *Vira* 77, 27-32

पुण्याहं वाचयेत्तत्र पवमानेन प्रोक्षयेत् । शालिना विकिरेत्तत्र लक्षणेन समन्वितम् ॥
कलशान्प्रति निक्षिप्य आढकं चोत्तमं भवेत् । द्विप्रस्थं मध्यमं प्रोक्तं प्रस्थं चाधममुच्यते ॥
एवमेव प्रकारेण हीनं चापि न कारयेत् । हीनं चेच्छिवविप्रेन्द्रं व्याधिरोगभयददेत् ॥
शाल्यर्धतण्डुलं न्यस्य तण्डुलार्धतिलं न्यसेत् । तिलतण्डुलहीने तु ज्वरादिपीडनं भवेत् ॥
धन्ममष्टदलं चैव दर्भैश्चैव परिस्तरेत् । पुण्याहं वाचयेत्तत्र शुद्धैस्तैरिति ब्रुवन् ॥

¹वरालतुटिकपूर्वोशीरादिचूर्णमिश्रितम्² । पञ्चब्रह्मशिवाङ्गैश्च ³मूलमन्त्रैश्च मन्त्रितम् ॥ १८ ॥
 शिवतोयमिदं ख्यातं ⁴सुगन्धिकुसुमान्वितम् । साधयित्वा ⁵पुरो गीत कलशान् साधयेत्ततः ॥ १९ ॥
⁶श्रेष्ठान्तराधमान् लोहैर्मृद्भिर्वा कलशान्कुरु । वेदान्निपक्षप्रस्थैस्तु⁷ पूर्णं ⁸श्रेष्ठान्तराधमम्⁹ ॥ २० ॥
¹⁰भिन्नं कालं¹¹ च सुषिरं वर्ज्यं निर्दोषकान् ग्रहेत्¹² । ¹³त्रिगुणीकृतसूत्रेण वेष्टयेत्तु यवान्तरम् ॥ २१ ॥

¹ cf *Kāmika*, II, 4, 63-64

वरालतुटिकपूर्वत्वगेलोशीरजातयः । एभिर्युक्तं शिवाम्भ स्याच्छिवमन्त्राभिमन्त्रितम् ॥
 तेनैव पूरयेत्कुम्भान् वर्धनीं कलशानपि ॥

² A वरालतुटिकपूर्वो चीराद्यैश्चूर्णमिश्रितम्, B वरालतुटिकपूर्वोशीराद्यैश्चूर्णमिश्रितम्, C परालतुनुकपूर्वो-
 शिराद्यैश्चूर्णमिश्रितम्

³ A मूलमन्त्र समन्तकम्, B मूलमन्त्रादिमन्त्रितम्

⁴ B सुगन्ध pour सुगन्धि; C हुगन्ध

⁵ A पुरो शीत-

⁶ A श्रेष्ठान्तराधमे, C श्रेष्ठान्तरेऽधमैर्.

⁷ A प्रस्तै तु pour प्रस्थैस्तु.

⁸ B श्रेष्ठान्तरामयम्

⁹ cf *Vīra*, 77, 32-33

कलशाना विधिं वक्ष्ये चोत्तमं द्रोणपूरितम् । शिवपूरित मध्यममाढकेनाधम भवेत् ॥

cf *Ajita*, 28, 24-25

सौवर्णं राजत वाथ ताम्रज मृण्मयं तु वा । वेदानिनयनप्रस्थं सपूर्णं स्याद्यथाक्रमम् ॥
 श्रेष्ठमध्यकनिष्ठास्तु कलशा स्नपनोचिताः ॥

¹⁰ cf *Vīra*, 77, 33-34

अपक्वमतिपक्व च हीनं कालं च वर्जयेत् । एवमेव प्रकारेण कलशान् गृह्य यत्नतः ॥

voir aussi *Kārana*, I, 38, 17-21

कालं मिन्नं च सुषिरं भेदं छेदं च लीनकम् । दुर्गन्धं च पुराणं च वर्जयेद्देशिकोत्तमः ॥
 कालं च कलहं विद्याद् मिन्नं चैव कुलक्षयम् । महावातप्रकोपं च सुषिरं च विशेषतः ॥
 छेदं विच्छेदनं कुर्याद् भेदं भेदाय वै तथा । लीनं व्याधिकरं चैव दुर्गन्धं बालनाशनम् ॥
 स्त्रीनाशं स्यात्पुराणं तु सग्रहेद्विम्बसन्निभम् । तस्मात्सर्वप्रयत्नेन दोषयुक्तं विवर्जयेत् ॥

¹¹ C भिन्नकारं

¹² A गृहेत् pour ग्रहेत्.

¹³ cf *Kārana*, I, 38, 21-24

कलशान् वेष्टयेद्विद्वानेकद्वित्रिकतन्तुभिः । एकद्वित्रियवान्तं स्याच्छिवकुम्भं च वर्धनीम् ॥
 अन्याश्च कलशाश्चैव गवाक्षसदृशान्तरान् । मण्डपस्योत्तरे विद्वान् दमैश्चैव परिस्तरेत् ॥
 क्षालयेत्कलशास्तत्र प्रोक्षयेत्पुरुषेण तु । अधोमुखाश्च कलशान्स्थापयेत्तु कुशोपरि ॥

voir aussi *Vīra*, 77, 34-35.

एवमेव प्रकारेण कलशान् गृह्य यत्नतः । त्रिगुणीकृतमेकं वा वेष्टयेत्कुञ्जराक्षवत् ॥
 क्षालयेद्धारिणा विप्रं दर्भोपरि न्यसेद्गृदा ॥

- भ्रातृभ्योऽपि तान्पुत्रान्वा ११।१३। श्रं वा ^१प्रयोजयेत् । ^२क्षालयेद्वेपिते भूमौ कुशोपर्यवकुण्ठयेत् ^३ ॥ २२ ॥
^४प्रयोजयेत् । शिवकार्याभिपूरितौ । प्राग्वत्सूत्रं तु सवेष्ट्य ^५भागं प्रत्यवकुण्ठयेत् ^६ ॥ २३ ॥
 कुशोपर्यवकुण्ठयेत् । शिवकुम्भं ^७तथोद्धृत्य ^८पूरयेत् शिवाम्भसा ॥ २४ ॥
^९कर्णाभ्यां गन्धचूर्णयुत जलम् । हिरण्यं वा विनिक्षिप्य नववस्त्रेण वेष्टयेत् ॥ २५ ॥
^{१०}कुशोपर्यवकुण्ठयेत् । शिवकुम्भे ^{११}तथाप्येत्तु हृदाम्भसा । ^{१२}चतुर्भुजं त्रिनेत्रं च चन्द्रार्धकृतशेखरम् ॥ २६ ॥
 जटामकुटसयुक्तं धूलितविग्रहम् । ^{१३}कृष्णापरशुसयुक्तं पद्मपीठोपरि स्थितम् ॥ २७ ॥
 शिवकुम्भे ^{१४}तु पूजयेत् । ^{१५}वर्धनीमुत्तरे स्थाप्य वस्त्रहेमादिसयुताम् ^{१६} ॥ २८ ॥

^१ B. A. C. D.

^२ A. B. C. D. भूम, C क्षालयेद्वेपितं भूमौ, B क्षालिते लेपिते भूमौ

^३ A. B. C. D. pour अवकुण्ठयेत्

^४ A. B. C. D. 64-68

^५ A. B. C. D. गन्धचूर्णयुत जलम् । तेनैव पूरयित्वा दौ शिवकुम्भं च वर्धनीम् ॥

^६ A. B. C. D. शिवो गन्धचन्दनचर्चितौ । वस्त्रेणावेष्टितग्रीवौ सापिधानौ च साक्षतौ ॥

^७ A. B. C. D. शिवयोः कुम्भकावुभौ । अस्त्रेण प्रोक्षयित्वाब्ज कर्णिकाया शिवेन तु ॥

^८ A. B. C. D. य तु स्थापयेत्स्थापकोत्तमः । शिवकुम्भोत्तरे भागे वर्धन्याः स्थानमुच्यते ॥

^९ A. B. C. D. अन्या नासिका परिकल्पयेत् ॥

^{१०} A. B. C. D. उच्येत्

^६ C omet le vers n° 23.

^{११} B. C. D. एतौ रिस्तीर्य

^८ A, B et C ततोद्धृत्य

^{१२} B. C. D.

^{१३} A. B. C. D. II, 4, 34-35

^{१४} A. B. C. D. कुशोपर्यवकुण्ठयेत् । मुक्ता च पञ्चरत्न स्यादभावे हेम संमतम् ॥

^{१५} A. B. C. D. 40-42

^{१६} A. B. C. D. कुम्भस्य पञ्चविंशतिज्जुलायतम् । दशभिर्मध्यमं तस्यात्सप्तमिश्राधम भवेत् ॥

^{१७} A. B. C. D. पञ्चमिश्रं यथाक्रमम् । गौरीकुम्भस्य कूर्चं स्याच्छ्रेष्ठमध्यकनीयसम् ॥

^{१८} A. B. C. D. त्रिमिश्रापि क्रमेण तु । पूर्ववत्कूर्चमुद्दिष्टं कलशाना जनार्दन ॥

^{१९} A. B. C. D. गन्धचूर्णयुत जलम्, C न्यस्तोत्तरं तस्मिन्न्यस्ता.

^{२०} A. B. C. D. 105-107

^{२१} A. B. C. D. तु जटामकुटसयुतम् । चन्द्रावयववल्क्षमाण सर्वाभरणभूषितम् ॥

^{२२} A. B. C. D. य वरदाभयहस्तकम् । कृष्णापरशुसयुक्तं ध्यात्वा चावाहनादिभिः ॥

^{२३} A. B. C. D. नैवेद्यान्तं स्वमन्त्रतः ॥

^{२४} B. C. D. कृष्णा

^{१५} B. ह्येव pour देव

^{२५} A. B. C. D. pour शिवकुम्भे तु

^{२६} A. B. C. D. १४, 67-68

^{२७} A. B. C. D. उत्तरे वर्धन्याः स्थानमुच्यते । उत्तरामिमुखा तस्या नासिका परिकल्पयेत् ॥

^{२८} B. C. D. सयुताम्

¹तस्यां² मनोन्मनीं ³ध्यायेद्द्विभुजां च द्विलोचनाम् । नीलालकसमायुक्ता दुकूलवसनान्विताम् ॥ २९ ॥
उत्पलं दक्षिणे हस्ते धृत्वा ⁴वामे प्रसारितम् । करण्डमकुटोपेतां किञ्चित्प्रहसिताननाम् ॥ ३० ॥
⁵सुस्थितां देवपार्श्वेऽङ्घ्रि चान्यत्कुञ्चितमम्बुजे । ⁶गणाम्बिकेतिमन्त्रेण ध्यात्वा गन्धादिभिर्यजेत् ॥ ३१ ॥
⁷लिङ्गं ⁸च योनिमुद्रां च ⁹देवदेव्यो. प्रदर्शयेत् ।

[प्रथमावरणे द्रव्याणि देवताश्च]

¹⁰पाद्यमाचमनार्घ्यं च पञ्चगव्यं कुशोदकम् ॥ ३२ ॥
क्षीरं दधि घृतं चैव स्थापयेत्प्रथमावृते¹¹ । ¹²अनन्तादिशिखण्ड्यन्तांस्तेषु गन्धादिभिर्यजेत् ॥ ३३ ॥

[द्वितीयावरणे द्रव्याणि]

¹³मधु चेक्षुरस चैव ¹⁴यवं वेणुं कुशोदकम् । तिलसर्षपलाजं च ¹⁵कदलीं पनस तथा ॥ ३४ ॥
नालिकेरं च लिङ्गुचं ¹⁶रजनीं ¹⁷मातुलिङ्गकम् । ¹⁸सक्तु च दाडिमं चैव ¹⁹नारङ्गद्वयमेव च ॥ ३५ ॥
²⁰आम्रं भस्म च जम्बूकं ²¹शकृच्चूर्णं तथैव च । गोमूत्रं रजनीसारं शुद्धाम्बु तुलसीद्वयम् ॥ ३६ ॥

¹ cf. *Ajta*, 28, 107-108

हेमवर्णां द्विनेत्रा च पूर्णचन्द्रनिमाननाम् । द्विभुजा सर्वदृश्याङ्गीं सर्वाभरणभूषिताम् ॥
वर्धन्या तु यजेद्गौरी स्वनामपदमन्त्रतः ॥

² C तस्मिन् pour तस्या

³ B ध्यात्वा pour ध्यायेद्

⁴ A धर्म pour वामे

⁵ A सुस्थिता देवपार्श्वेऽङ्घ्रिमन्य कुञ्चित बुजे, B सुस्थिता देवपार्श्वे तु अन्याङ्घ्रि कुञ्चिताम्बुजे, C: सुस्थिता देवपार्श्वे च प्रामान्य कुञ्चित भुजे.

⁶ A गणाम्बिकायेति मन्त्रेण, B अम्बिकेत्यादिमन्त्रेण

⁷ cf *Ajta*, 28, 109-110

कर्णिकाया ततो मुद्रा शिवयो. कुम्भयोरपि । लिङ्गमुद्रा शिवे चाथ वर्धन्या च मनोरमाम् ॥
दर्शयेत्सुरभिं मुद्रामुभयोर्देशिकस्सदा ॥

⁸ pour लिङ्गमुद्रा voir *Kāraṇa*, I, 28, 7-8

⁹ A देवदेव्यै

¹⁰ cf *Kāmika*, II, 4, 95

पाद्यमाचमन चार्घ्यं पञ्चगव्यं कुशोदकम् । क्षीरं दधि घृतं चैव प्रथमावरणे न्यसेत् ॥

voir aussi *Ajta*, 28, 110

पाद्यादिषु ततोऽष्टौ च विद्येशाश्च प्रपूजयेत् । स्वनामपदमन्त्रैस्तान् सुसंस्कृतास्ततोऽर्चयेत् ॥

¹¹ B प्रथमावृत्तौ

¹² A अनन्तादिशिखण्ड्यन्तं तेषु.

¹³ A मधुरिक्षुरसं, B मधु त्विक्षुरसं.

¹⁴ B et C यववेणुकुशोदकम्.

¹⁵ A कदलीपनसस्तथा.

¹⁶ A रजनी

¹⁷ B मातुलिङ्गकम्

¹⁸ A सकूर्चदाडिम चैव.

¹⁹ B तथा नारङ्गमेव च

²⁰ A आम्रभस्म, B. आम्रभस्म

²¹ A. सकृच्चूर्णं, B सकृच्चूर्णं

१अपामार्गदल चैव विष्णुक्रान्तिं च २धूर्तुर्म । ३तपस्वित्र्यम्बकं चैव ४चम्पकद्वयमेव च ॥ ३७ ॥
 ५गार्गी ॥ ६पद्मरागं च वैडूर्यं च प्रवालकम् । ७मौक्तिकं स्फटिकं वज्रमिन्द्रनीलं तथैव च ॥ ३९ ॥
 ८पद्मरागमापीत्येतन्नवरत्नमुदाहृतम् । ९तृतीयावरणे १०त्वेतन्नवरत्नाम्बु ११चेष्यते ॥ ४० ॥

[तृतीयावरणे द्रव्याणि]

१०गार्गी ॥ ११पद्मरागं च वैडूर्यं च प्रवालकम् । १२मौक्तिकं स्फटिकं वज्रमिन्द्रनीलं तथैव च ॥ ३९ ॥
 १३पद्मरागमापीत्येतन्नवरत्नमुदाहृतम् । १४तृतीयावरणे १५त्वेतन्नवरत्नाम्बु १६चेष्यते ॥ ४० ॥

१ A, B et C अपामार्गदल

२ A धूर्तुर्म

३ A तपस्व त्र्यम्बकं चैव, B तपस्वी त्र्यम्बकं चैव, C तपस्त्रियम्बकं चैव

४ A B et C द्वयं चम्पकमेव च

५ A मल्लिका

६ B गार्गी

७ B मदयन्ती

८ C omet les deux vers n° 38 et 39

९ Sur 64 noms des choses (*dravya*) à mettre dans les 64 pots (*kalaśa*) du second *avartana* on n'en trouve que 40. Les vers qui donnaient les 24 autres noms manquent complètement. Dans les autres textes āgamiques ou dans les compilations, les noms des choses et des choses données dans les chapitres précédents traitant du *śnapana* sont reprises et mis dans un ordre convenable dans les chapitres suivants chaque fois qu'il en est besoin. Dans ce texte, nous trouvons dans les vers 16 à 29 du chapitre précédent (*śnapana* avec 108 pots) les noms des choses à mettre dans les 108 pots. Une étude comparée pourrait peut-être nous aider à trouver les 24 choses manquantes, mais il resterait encore à mettre ces noms en ordre, problème qui ne peut être résolu qu'en trouvant un manuscrit complet. On pourrait par exemple retrouver hypothétiquement les noms des choses qui manquent comme nous l'avons fait ci-dessous, mais il faudrait être sûr de leur ordre.

१०गार्गी हरीतकीं बिल्वं क्षीरवृक्षचतुष्टयम् । करवीरं पलाशं च पुन्नागं वकुलं तथा ॥

११रागं च सरलं कृष्णमल्लिकां चैकपत्रकम् । वासन्तीं चोत्पलं लक्ष्मीं नन्द्यावर्तं च पाटलीम् ॥

१२मौक्तिकं चैव रक्तार्कं भद्रां चैव कृताञ्जलिम् ॥]

१३ Cf. *Kāmika*, II, 4, 101-102

१४मौक्तिकं चेन्द्रनीलं च मुक्तावैडूर्यवज्रकम् । पुष्यरागं प्रवालं च स्फटिकं मरकतं तथा ॥

१५पद्मरागमिति ज्ञेयमाद्याभावे द्वितीयकम् । रत्नोदकमिति प्रोक्तम्

१६ Cf. aussi *Suprabheda*, I, 15, 86-87

१७पद्मरागं च वैडूर्यं वज्रं पुष्यं तथैव च । स्फटिकं मौक्तिकं नीलमिन्द्रनीलं प्रवालकम् ।

१८पु नवरत्नाम्बु

१९ B पुष्यरागं.

१२ C द्वितीयावरणे

१३ B हि pour tu dans त्वेतन्नवरत्नाम्बु

१४ A omet च dans चेष्यते

[चतुर्थावरणे द्रव्याणि]

¹सुवर्णं रजतं ताम्रमायस त्रपु सीसकम् । ²आरकूटं च कांस्यं च लोहाष्टकमुदाहृतम् ॥ ४१ ॥
चतुर्थावरणे ³त्वेतल्लोहाम्बु सप्रपूरितम् ।

[पञ्चमावरणे द्रव्याणि]

⁴सौराष्ट्रमञ्जनं ⁵श्यामा ⁶हरितालमनःशिला ॥ ४२ ॥
गैरिकं ⁷रोचनं चैव ⁸धात्वम्बु पञ्चमावृते ।

[षष्ठावरणे द्रव्याणि]

⁹शालि ¹⁰नीवारमुद्गं च प्रियङ्गुतिलसर्षपम् ॥ ४३ ॥
¹¹श्यामा षष्टिर्यवो वेणुर्धान्योदं¹² षष्ठकावृते¹³ ।

¹ cf *Kāmika*, II, 4, 103

सुवर्णं रजतं ताम्रमायस त्रपु सीसकम् । आरकूटं ततः कांस्ययुक्तं लोहोदकं स्मृतम् ॥

² A आरकूटककास्यं च, C आरकूटं च कांस्यं च

³ A तत्त्वे लोहाम्बुजं सुपूरितम्, B तत्त्वं लोहाम्बु सुप्रपूरितम्

⁴ cf *Kāmika*, II, 4, 104

सौराष्ट्रमञ्जनं श्यामा हरितालमनःशिला । गैरिकं रोचनं चान्ते धातूदकमिदं स्मृतम् ॥

voir aussi *Suprabheda*, I, 15, 89-90

हरितालं तथा मञ्जिमञ्जनं च मनःशिला । लोधं च सीसकं चैव गैरिकं तु ततः परम् ॥

“कुम्भेषु सप्त धात्वम्बुना सह ॥

⁵ B सामा pour श्यामा

⁶ A et B हरितालमनःशिला

⁷ A, B et C लोचनं

⁸ B धात्वम्बुः पञ्चमावृतौ; C धात्वम्बुजश्चरुमावृते

⁹ cf *Kāmika*, II, 4, 105

शालिकोद्रवनीवारप्रियङ्गुतिलसर्षपाः । श्यामाष्टकं यवो बीजो बीजोदकमिदोदितम् ॥

voir aussi *Suprabheda*, I, 15, 79-80

यवनीवारसुद्गाश्च तिलं सर्षपमेव च । श्वेतशाली महाशाली रक्तशाली तथैव च ॥

सौगन्धी हेमशाली च दशबीजमिति स्मृतम् ॥

¹⁰ A नीवाशं pour नीवारं

¹¹ B श्यामषष्टिर्यवाः..

¹² B धान्याकं pour धान्योदं.

¹³ A et C. षष्ठमावृते, B: षष्ठमावृतौ.

[सप्तमोऽध्यायः]

'तस्मात्तस्मात्' इत्यत्र ॥ १७ ॥

'तस्मात्तस्मात्' इत्यत्र ॥ १७ ॥

'तस्मात्तस्मात्' इत्यत्र ॥ १७ ॥

[अष्टमोऽध्यायः]

'तस्मात्तस्मात्' इत्यत्र ॥ १७ ॥

'तस्मात्तस्मात्' इत्यत्र ॥ १७ ॥

[नवमोऽध्यायः]

'तस्मात्तस्मात्' इत्यत्र ॥ १७ ॥

1. cf. *Kat.* II. 1. 106-10

संज्ञायां च तस्मात्तस्मात् इत्यत्र ॥ १७ ॥

तस्मात्तस्मात् इत्यत्र ॥ १७ ॥

2. *C. poms. t. poms. t. poms.*

3. *A. C. C. t. poms. t. poms.*

4. *C. poms. t. poms. t. poms.*

5. *A. C. C. t. poms. t. poms. t. poms.*

6. *A. B. t. C. t. poms. t. poms.*

7. *B. t. poms. t. poms. t. poms.*

8. *B. t. poms. t. poms. t. poms.*

9. *A. t. poms.*

10. cf. *Kat. II. 1. 108-10*

संज्ञायां च तस्मात्तस्मात् इत्यत्र ॥ १७ ॥

तस्मात्तस्मात् इत्यत्र ॥ १७ ॥

von dem Sachverhalte II. 1. 111-112

संज्ञायां च तस्मात्तस्मात् इत्यत्र ॥ १७ ॥

तस्मात्तस्मात् इत्यत्र ॥ १७ ॥

11. *A. t. poms.*

12. *A. t. poms.*

13. *A. C. C. t. poms. t. poms.*

14. cf. *Kat. II. 1. 109-110*

संज्ञायां च तस्मात्तस्मात् इत्यत्र ॥ १७ ॥

15. *C. t. poms. t. poms.*

16. *A. t. poms. t. poms. t. poms. t. poms. t. poms. t. poms.*

17. *B. t. poms. t. poms. t. poms.*

18. *A. t. poms. t. poms.*

19. *B. t. poms. t. poms. t. poms.*

[दशमावरणे द्रव्याणि]

¹दूर्वाङ्कुरं च पद्मं च ²कुशागोक्षुरसर्षपम् । ³भद्रां चैव ⁴महाभद्रां दशमावरणे न्यसेत् ॥ ४९ ॥

[एकादशावरणे द्रव्याणि]

⁵तुलसी⁶ बिल्वपत्रं ⁷चाप्यपामार्गं तपस्विनीम् । शमी ⁸दूर्वाकुशैरम्बु ⁹पूरयेद्द्रुद्रकावृते ॥ ५० ॥
द्रव्यमेवं समाख्यातमधिदैव¹⁰ वदामि ते ।

[द्वितीयावरणाधिदेवताः]

वामदेवं भव शर्वं सर्वज्ञं वरद हरम् ॥ ५१ ॥

¹¹शम्भुमीशं विरूपाक्षं विश्वरूप महेश्वरम् । उग्रं पशुपतिं रुद्रं महादेवं कपर्दिनम् ॥ ५२ ॥
जटाधरं शूलधरं विश्वमूर्तिं त्रिलोचनम् । शङ्करं पुष्करं स्थाणुमीशानं कामशासनम् ॥ ५३ ॥
कालकण्ठं ¹²च कालारिं सद्गतिं शिवमीश्वरम् । ¹³उग्रदण्डं सदाचारं वागीशं जटिलं प्रभुम् ॥ ५४ ॥
श्रीकण्ठं लोकपालं च ¹⁴वह्निमव्ययमीश्वरम् । ¹⁵पिनाकिनं नागधारिनागहारिकपर्दिनम् ॥ ५५ ॥
विश्वं विश्वात्मकं चैव विश्वरूप विलोचनम् । ¹⁶विमोहं मोहनं शान्तं शङ्कितं सकलेश्वरम् ॥ ५६ ॥
¹⁷सार्विकं ¹⁸सर्वकामं च ¹⁹सन्धिं विक्रममक्रमम् । वैदेहं ²⁰देहरहितं ²¹वदन्तं ²²दन्तुरं ²³परम् ॥ ५७ ॥
²⁴सचक्रं च ²⁵चतुष्पष्टिरुद्रांस्तु ²⁶द्वितीयावृते ।

¹ cf *Kāmika*, II, 4, 110-111

दूर्वाङ्कुरं च पद्मं च कुशाग्रं गौरसर्षपम् । भद्राकृताञ्जलीयुक्तं परिमाणं तदुच्यते ॥

² A कुशा pour कुश, B कुशं

³ A भद्रा

⁴ A महाभद्रा

⁵ cf *Kāmika*, II, 111-112

तुलसी बिल्वपत्रं च तमालं च तपस्विनी । अपामार्गशमीयुक्तं पत्रतोयमिहेरितम् ॥

⁶ A तुलसी

⁷ A, B et C omettent अपि dans चाप्यपामार्गं

⁸ A दूर्वा pour दूर्वा, B दूर्वा

⁹ A भूर्जं रुद्र उमावृते, B क्रूररूप उमावृते, C पूरयेद्द्रुद्रतावृते-

¹⁰ B. अधिदैव pour अधिदैव

¹¹ B शम्भुमीश

¹² A कालहारिं pour च कालारिं, C कामारिं, pour le nom कामारि voir vers 81

¹³ A अग्रदण्ड, C व्यग्रदण्ड

¹⁴ C परम् pour वह्निम्

¹⁵ A et B पिनाकी नागधारी च नागहारी कपर्दिनम्, C पिनाकी नागधारी च नागहारिकपर्दिनम्

¹⁶ A विमोहन pour विमोह

¹⁷ A सार्विकं, C सर्विकं.

¹⁸ A. सर्वकामी च, C सर्वगामी च.

¹⁹ A, B et C सन्धिं pour सन्धि

²⁰ A देहि pour देह

²¹ A et B वदन्ते.

²² A et C: दन्तुरं

²³ A et C पुरम्

²⁴ C सचक्रं, il vaut mieux lire सुचक्रं

²⁵ C चतुष्पष्टं च रुद्रस्तु pour चतुष्पष्टिरुद्रास्तु-

²⁶ A et C द्वितीयावृते, B द्वितीयावृत्तौ.

[तृतीयावरणाधिदेवता]

गङ्गाधरं ¹चन्द्रमौलि ²कपालीश गणेश्वरम् ॥ ५८ ॥

अपुर्णायाः शम्भोः गणेशः पुरुषोत्तमम् । सकलं खण्डपरशुं धूर्जटि करुणाकरम् ॥ ५९ ॥
जनायकं नारायणं जीवितेश्वरम् । ⁴शूलपाणिं ⁵बलोन्माथिं ⁶वीरभद्रं ⁷विमोचकान् ॥ ६० ॥
⁸पाण्डुरङ्गद्विधरं ⁹सर्गेयं प्रयत्नगम् । देवदेवं ¹⁰पुरश्छेद्यं ¹¹ध्यानाधारं द्विजेश्वरम् ॥ ६१ ॥
¹²पराशरं ¹³तिमिरार्हकम् । ¹⁴अमोहं विक्रमं ¹⁵तत्त्वं सकलागमपारगम् ॥ ६२ ॥
महाशक्तिं ¹⁶पुरुष्टुतम् । व्याघ्रचर्माम्बरधरं महिमानं जनार्दनम् ॥ ६३ ॥
सहस्राक्षं ¹⁷स्फुटालोकं त्रियम्बकम् । श्मशाननिलयं तिष्ठ्यं ¹⁸स्फुटालोकं त्रियम्बकम् ॥ ६४ ॥
सहस्राक्षं ¹⁹साक्षात्सप्ततिरुद्रकान् ॥

[चतुर्थावरणाधिदेवता.]

²⁰ज्ञानगम्यं ²¹महायोगिं ²²चित्रवर्षिं ²³परापरान् ॥ ६५ ॥

²⁴शान्तशासनौ ²⁵दान्तशासनौ ²⁶द्विजेश्वरं ²⁷प्रबुद्धं ²⁸तत्त्वज्ञं ²⁹सर्वसिद्धिं ³⁰विमोचनम् ॥
सहस्राक्षं ³¹चामृताशनम् । महानिधिं निधीशं च ³²विधिं विश्वनिवेशनम् ॥ ६७ ॥

¹ A कपालीश

³ C तिमिरार्हकम्

⁵ A शूलपाणिः B बलं मायी

⁸ A पाण्डुरङ्गद्विधरं C विलोचनम्

⁹ A सर्गेयं प्रयत्नगम्, B समं गेयप्रयत्नगम्, C सर गेय प्रयत्नकम्

¹⁰ A पुरश्छेद्यं

¹² A पराशरं B पाराशर

¹³ B तिमिरार्हकम्

¹⁴ C अमोहं

¹⁶ B व्याघ्रचर्माम्बरधरं, C साक्षात्

¹⁹ Sur le nom de divinités presidant dans le troisième *āvarana*, on n'en trouve
aucun. Les autres manquent

²⁰ B ज्ञानगम्यं

²² A चित्रवर्षिः B चित्रवर्णि

²⁴ A शान्तशासनौ

²⁵ A दान्तशासनौ B दान्तशासकः

²⁶ A द्विजेश्वरं C द्विजेश्वरः

²⁸ A तत्त्वज्ञं B तत्त्वज्ञः

²⁹ A सर्वसिद्धिं B विमोचकः, C विमोचनः

³¹ A सहस्राक्षं B च अनर्घं, C च अनन्तः

² A कपालिकगणेश्वरम्

⁴ A शूलपाणिं

⁶ A वीरभद्र

⁸ A पाण्डुरङ्गद्विधरं, B et C पाण्डुरङ्गद्युतिधरं.

⁹ A सर्गेय प्रयत्नकम्

¹¹ A, B et C ध्यानहार

¹³ A तिमिरार्हकम्

¹⁵ A तत्त्वं

¹⁷ A स्फुटलोच, C स्फुटालोच

²¹ A महायोगी, B महायोगि

²³ C परात्परम्, A et B परापरम्.

²⁵ B शास्त्री pour शास्त्र

²⁷ B दान्तशासकः, B शान्तशासक.

²⁹ A प्रबुद्धा, B प्रबुद्धः

³¹ A सर्वसिद्धिर्, C सर्वसन्धि.

³³ A सहस्राधिकपादं च, C सहस्रमद्भिपादं च.

³⁵ A विधिवद्विश्ववेशनम्

¹गणराशि महाकायं प्रकृतिं कमलेश्वरम् । ²प्रमाणभूतं सुफलं स्थविष्टं ³समदर्शनम् ॥ ७९ ॥
⁴सर्वपापहरं शान्तं वेदाङ्गं ⁵मङ्गलावृतम् । अतीन्द्रियं महाशक्ति मत्तकं बलवाहनम् ॥ ८० ॥
व्यवसायं महाभक्तं शिपिविष्टं महाबलम् । ⁶अमोघदण्डिकामारीन् शान्तं ⁷रात्रि निवारितम् ॥ ८१ ॥
पवित्रपाणिमुद्योग ⁸शुक्रं देवं ⁹दिवस्पतिम् । विश्वामित्रं ¹⁰महाज्योतिरक्षयं कुशलागममम् ॥ ८२ ॥
व्यालकल्पमसघट्टं ¹¹प्रमार्थिविश्वभोगदौ । वृषमश्वं ¹²सुनिष्पन्नं निर्मोघं शिरसात्मकम् ॥ ८३ ॥
[इत्यष्टाशीतिरुद्रास्तान् पञ्चमावरणे न्यसेत् ॥]¹²

[षष्ठावरणाधिदेवताः]

हव्यवाहनिभ योनिं वसन्तं बीजवाहनम् । ¹³क्षेत्रभावं चतुर्भावं क्षेत्रज्ञं विश्ववाहनम् ॥ ८४ ॥
¹⁴दानवारिं समाम्नायं सर्वरूपं निरञ्जनम् । ¹⁵नीलस्त्रियं ¹⁶परंज्योतिर्देवदेवं सुरेश्वरम् ॥ ८५ ॥
नन्दीश्वरं सुराध्यक्षं विश्वसेनं धनाधिपम् । ¹⁷विबुधाग्र वरं दिव्यं ज्ञानगम्यं युगावहम् ॥ ८६ ॥
¹⁸गङ्गाप्लवोदक भाव्यं ¹⁹सर्वज्ञं सर्वगोचरम् । अव्यक्तलक्षणं हंसं ²⁰स्थपतिं छिन्नसशयम् ॥ ८७ ॥
²¹सप्तजिह्व कृतानन्दं ब्रह्मण्यं भुवनेश्वरम् । देवप्रियं महाकोश ²²सुप्रीतिं ²³व्यञ्जनान्नदौ ॥ ८८ ॥
एकबन्धं ²⁴गुणग्राहिभृशदौ दक्षिणानिलम् । अनुत्तमं निरातङ्कमेकज्योतिरशृङ्खलम्²⁵ ॥ ८९ ॥
महाभुजमसख्येयमाराध्यं²⁶ ²⁷नृत्तसुन्दरौ । वर्णात्मकं विशालाक्षं वृषाङ्कं कीर्तिवाससम् ॥ ९० ॥

1 B गणराशिमहाकायप्रकृतिं

2 A प्रणामभूत

3 B स्पन्द pour सम

4 A मङ्गलव्रतम्

5 A अमोघदण्डिकामारीं , B अमोघदण्डिकासारी , C कामोचदण्डिकामारिं

6 B रात्रिनिवारितम्

7 A शुक्र

8 B बृहस्पतिम्

9 A, B et C महाज्योतिमक्षयं

10 A प्रमार्थि विश्वभोगदम् , B प्रमार्थि विश्वभेदकम् , C प्रमार्थि विश्वभोगत

11 A सुनिष्पन्नं च निर्मोघं , B et C सुनिष्पन्नममोघं

¹² Nous ne trouvons pas ici le demi-vers habituel qui annonce que l'on va donner les noms (en l'occurrence 88) des divinités qui président a cet *āvarana* Le passage manquant est reconstitué d'après un distique similaire dans le texte d'après les contextes précédents

13 B क्षेत्रबाहुं चतुर्बाहु

14 B दानवारिसमाम्नाय

15 A नीलं स्त्रियं.

16 A et C वरं ज्योतिं

17 A et B विधृताग्रं

18 A गङ्गा प्लवोदकं

19 C सर्वगोचरसंशितम्

20 C स्थपतिच्छिन्नसशयम्

21 C सर्वजिह्व

22 A सुप्रीतिं

23 A व्यञ्जरत्नकम् , B व्यञ्जरत्नहम् , C व्यञ्जनान्नदम्

24 A गुणग्राहिं मृशद , B गुणग्राहिं मृशदं C गुणग्राहिममृश

25 A एकज्योतिशृङ्खलम् , B एकज्योतिश्च शङ्खलम् , C एकज्योति चशखलम्

26 A सारथ्यं pour आराध्यं , B साराध्य

27 A et B च त्रि pour नृत्त , C नृत्तसुन्दरम् .

¹कुबेरबन्धुं विद्वारं दुर्वासं प्रणवात्मकम् । नीलकण्ठं मृगव्याध निरीशं पुरशासनम् ॥ ९१ ॥
मनोभवं लोकनाथं समावृत्तं सदाशिवम् । पुरान्तकं ²धनुर्वेदं पद्मनाभं धनुर्धरम् ॥ ९२ ॥
दुर्लभं लोकसारङ्गं ³गोवर्णं वायुवाहनम् । ⁴वर्णाश्रमं गुरुं शूरं जगदीशं प्रभञ्जनम् ॥ ९३ ॥
⁵अनन्तं वृष्टिं कल्पादिमानन्दं विद्रुमं शिवम् । ⁶आवृतं लोकनेतारं कमण्डलुधरं मुनिम् ॥ ९४ ॥
राजराजप्रियं⁷ सिद्धं ⁸षण्णवतिघटावृते ।

[सप्तमावरणाधिदेवता]

⁹सत्येश्वरं जगन्नाथं वीरेशं विमलोद्भवम् ॥ ९५ ॥
¹⁰मानातीतं च मानज्ञं विश्वदेहं परं जयम् । लोकाध्यक्ष ¹¹लोकचारिद्विजाध्यक्षौ निराश्रयम् ॥ ९६ ॥
महाबलं च भोक्तारं ¹²बहुरूपं नियोधकम् । ¹³नृत्तप्रियं युगावर्तं ¹⁴सर्वहार्यं शिवाकृतिम् ॥ ९७ ॥
सप्तमावरणे ¹⁵रुद्रान् ¹⁶वेदाधिकशतं रुरो¹⁷ ।

[अष्टमावरणाधिदेवता]

¹⁸कालयोग महावीर्यं ¹⁹सर्वावास सुखागतम् ॥ ९८ ॥
चक्रहस्तं तु बाहुल्यं कर्तारं विविधाश्रयम् । हिरण्यकवचं ²⁰वाद्यं ²¹वीरासनविधी गुहम् ॥ ९९ ॥
²²भानुं चोमाधिपं चैव ²³योगाचारं त्रयीतनुम् । विश्वावास ²⁴सुधाज्योतिर्द्रुहिणौ च जनेश्वरम् ॥ १०० ॥
अमृतं ²⁵कपिलाचार्यं ²⁶गणकाख्यं विरोचनम् । शब्दब्रह्म दुराधर्षं ²⁷शरण्यं च ²⁸सतांगतिम् ॥ १०१ ॥

1 A कुबेर बन्धुविद्वारं, B कुबेरबन्धुविद्वार, C कुबेरबन्धुरविद्वार

2 A धनुर्वेदी

3 A गावर्णं, C गार्पणं

4 B वर्णाश्रमगुरुं

5 B अनन्तं सृष्टिकल्पादिमानन्द

6 A अवृत

7 B श्रियं pour प्रिय

8 A षण्णवतिघटावृते, C षण्णवत्यघटावृते

9 C विद्येश्वर

10 C मनोतीतं

11 A लोकशारीं द्विजाध्यक्षं; B लोकचारीं द्विजाध्यक्षं, C लोकचारीं चिराध्यक्ष

12 A बहुरूपानियोद्धरम्, B बहुरूपानिरर्थकम्

13 A नृत्तप्रियं

14 B सर्वहार्यं शिवाकृतिम्

15 A, B et C रुद्रा pour रुद्रान्.

16 C देवाधिकं pour वेदाधिक

17 Sur 104 noms, nous n'en trouvons que 21, les vers qui donnaient les 83 autres manquent

18 B et C कालयोगी

19 B et C सर्वावास

20 B et C वाद्यं pour वाद्य

21 A et C वीरासन विधि.

22 A भानुसुमाधिपं, B et C भानु जन्माधिपं

23 A योगचार

24 A सुयोज्योतिर्द्रुहिण, C सुयोज्यातिद्रोहिणी

25 A कपिलं चारिं, B कपिलाचार.

26 B et C गणकाख्यं

27 A शरण

28 A. सदागतिम्

[नवमावरणाधिदेवता]

विश्वगर्भकरं व्याघ्रं पिङ्गलाक्षं विचक्षणम् । ¹धर्मपारि सुरमयं सामगं हव्यवाहनम् ॥ ११३ ॥
 धनुर्धरं महाकोपं कामपालं ²सुराकृतिम् । श्रीवल्लभं सर्वसङ्गं विकलं ³हयशोधनम् ॥ ११४ ॥
 महालयं ⁴प्रेतपारिं गम्भीरं सारसपुटम् । ⁵महामायं बहुमय विशिष्टं ⁶सर्वबोधकम् ॥ ११५ ॥
⁷अभिरामं ⁸खलोन्माथिस्थापनौ ⁹कुन्दवत्सलम् । ¹⁰जयं कालविदाराध्यं ¹¹परार्धं भोजनं तथा ॥ ११६ ॥
 वाचस्पति महापीतं कौशिकं च किरीटिनम् । ¹²यज्ञपति ¹³प्रभुं स्निग्धं ¹⁴प्रकारं प्रासकं शिवम् ॥ ११७ ॥
 शास्त्रनेत्रं ¹⁵मणुज्योति ¹⁶र्महाभागं ¹⁷महोत्तमम् । ¹⁸सुप्रदीप्त प्रतप्तारं रोचिष्णु ¹⁹शिपिसारथिम् ॥ ११८ ॥
²⁰सुखासीनमहल्यं च रोहित पादपाशनम् । अनुत्तर च देवेन्द्रं ²¹पुरीजानन्तनायकौ ।
²²न्यायं निर्वासकं श्रेष्ठं विरूपं विश्वकारणम् । ²³सहस्रबाहुं विकृतं ²⁴पद्मगर्भं गुणोत्तमम् ॥ ११९ ॥
 पराशरं च सर्वेशममोघं लोककारकम् । ²⁵अञ्जनं ²⁶बलिप्रीणं च देवकं वृषवर्धनम् ॥ १२० ॥
 अनघं भूपति चैव भस्मोद्धूलितविग्रहम् । ²⁷इष्टं ग्रहपति चैव पूर्णपक्षं तथैव च ॥ १२१ ॥
²⁸विषमाक्षं ²⁹गुणग्राहि ³⁰सत्यप्रकृतिदक्षिणान् । महीधरं ³¹स्कन्धधरं ³²महामानिसमञ्जसौ ॥ १२२ ॥
 विद्याराशिमनुद्विभ्रं ³³मध्यस्थं भूतवाहनम् । शिवारम्भ ³⁴कलाज्ञानिमघवन्मखनाशनान् ॥ १२३ ॥

1 C धर्मवारिं	2 A et C सुरागतिम्
3 B भयशोधनम्	4 A प्रेतपारिं, C प्रेतवारिं.
5 B बहुमयं महामाय, C महामायं बहुमाय	
6 A सर्वबाधकम्	7 A, B et C अपराम
8 A, B et C खलोन्माथिं स्थापन	9 C रुद्रवत्सलम्
10 A जयकालविदाराध्य, B जयकाल विताराध्य, C जयकालं विताराध्य	
11 B पर ध, C पराधरं	12 A यज्ञपतिं, C यज्ञ. पतिः
13 A पति. pour प्रभु	14 C प्राकार pour प्रकार
15 C अणु ज्योतिं pour अणुज्योतिरू	16 C अनामक pour महाभागं, B महागमम्.
17 B अनुत्तमम् pour महोत्तमम्, C तनुत्तमम्	18 B सुप्रतीक; C सुप्रतीपं
19 A et B शिवसारथिम्	20 B सुखासीनं नहल्य च, C सुखासी[न]श्च भव्यश्च.
21 A पुरीजनयानकम्, B पुरीजन्मनयानकम्, C पुरीजाननयानकम्	
22 B न्यायनिर्वासक	23 C सहस्रबाहुविकृतं
24 C पद्मगर्भगुणोत्तमम्	25 C जञ्जनु
26 A बलिप्रीणं, C बकवीण	27 B इद
28 B विषण्याक्ष	29 B गुणग्राहिं; C गुणग्राही
30 A सत्य pour सत्य	31 A et C स्कन्धधरं
32 A et B महामानी समञ्जसम्, C महामानि समञ्जसम्.	
33 A अनुद्विण, C अनुत्तीर्ण	
34 A कलाकारीमघावं मघनाशनम्, B: कलाशारिं मघापं मघनाशनम्; C कलाशानी मघावान्मखनाशनम्.	

देवासुरगुरुं¹ नन्दिदेवसिंहकलापरान् । स्वभावभद्रमक्षुद्रं² निदिध्यास पराजितम् ॥ १३६ ॥
ज्योतिष्मन्तं³ दक्षहं च लवनं विक्रमोन्नतम् ।⁴ उन्नद्यचूड⁵ कोदण्डि⁶ लोकमार्गसमर्दनान् ॥ १३७ ॥
⁷ सज्ञापन महाकायं⁸ मासवक्त्रं महाधिपम् ।⁹ चतुष्पादमधिष्ठान¹⁰ धर्मपुञ्जं दुरासनम् ॥ १३८ ॥
¹¹ सवत्सरकरं¹² सत्यं सुब्रह्मण्यं महाहृदम् ।¹³ देवान्तसञ्जनिलयान्¹⁴ दातारं वृषवाहनम् ॥ १३९ ॥
दक्षप्रियपदं¹⁵ निष्ठ सर्वशास्त्र¹⁶ कृतादरम् ।¹⁷ अन्धकारि लोकबन्धुं¹⁸ सेनाकृतपुरञ्जयम् ॥ १४० ॥
¹⁹ ब्रह्मज्योति पुलस्त्यं च²⁰ जानुकर्मधनागमौ । अगस्त्यं²¹ नयनाध्यक्ष नागेशं च वृषाधिपम् ॥ १४१ ॥
²² हिरण्यगर्भमतिथि कामदेवं च पुष्कलम् ।²³ भूतेशं²⁴ पूर्वजं शुद्ध²⁵ भूतवाहनसारथी ॥ १४२ ॥
²⁶ उपकारप्रियं कान्तं²⁷ धनुर्ज्ञं²⁸ व्यग्रनाशनम् । दशमावरणे²⁹ रुद्रान्साष्टविंशतिकं शतम् ॥ १४३ ॥

[एकादशावरणाधिदेवता]

सत्यव्रतमनेकाक्षं³⁰ सात्त्विकं³¹ दक्षिणानिधिम् । भूषणं³² सूर्यसवेद्यं निष्ठाशान्तिपरायणान् ॥ १४४ ॥
सारज्ञ³³ तरणि सिंह किङ्किणीकृतवाहनम् । विवृत³⁴ वृषभं सूत्रं साधुसत्त्वावलम्बनम् ॥ १४५ ॥
बलवन्त³⁵ सुकर्णं च³⁶ श्रुतिकन्दं महामणिम् ।³⁷ विडङ्ग शिल्पिनं भूतं³⁸ वराकाख्यैकपण्डितौ ॥ १४६ ॥

- 1 A et C नन्दी देवसिंह कलापरम्, B नन्दि देवसिंह कलापरम्
2 A निदिध्यास, C नितिर्यास
3 A द ह च, B दक्षहन
4 A उन्नद्यचूड, C उन्नद्यपूर्ण
5 A et C रोदण्ड pour कोदण्डि
6 A लोकसन्मार्गसमर्थनम्, B लोकमार्गसमर्दनम्, C लोकमार्ग समर्दनम्.
7 B सजवनं, C ससञ्जय
8 A आसवक्त्र, C कुण्डवक्त्र
9 C चतुष्पादम्
10 C धर्मपञ्च
11 A सवत्सरकर
12 C सद्य
13 C वेदान्त pour देवान्त
14 A, B et C निलय pour निलयान्
15 C निष्ठयं
16 A et C हृत pour कृत
17 A अन्धकारी
18 A अस्त्राकृतपरजयम्, B अस्त्रैः कृतपरजयम्.
19 B et C ब्रह्मज्योति
20 A जानुकर्मधमागमम्, B जानुकर्मधमाधमम्, C जानुकर्मन्धमागमम्
21 A अगस्त्यनयनाध्यक्ष, B अगस्त्ययवनाध्यक्षं
22 A हिरण्यगर्भित तीर्थ, B हिरण्यगर्दितमति
23 A भूदेव
24 C सर्वग
25 A भूतवाहनढाढनम्, B भूतवाहनसाधनम्, C भूतवाहनसारथिम्
26 C उपहारप्रिय
27 A धनुर्ज्ञ, B et C धनुर्ज्ञ
28 A et B द्रव्य pour व्यग्र
29 A रुद्रा pour रुद्रान्, B रुद्राः
30 A अनेकाष्ट pour अनेकाक्ष, C अनेर्वष्ट
31 A दक्षिणानियम्, B दक्षिणाञ्चितम्.
32 B सूर्यक वेद्य, C सूर्यख वेद्यान्
33 A नरणिं B नारणिं
34 A वृषत
35 C सुखेण
36 B श्रुतिकन्दमहामणिम्
37 A et B विदङ्गशिल्पिन, C विदङ्गशिल्पिना.
38 A पराकाख्यैकपण्डितम्, B पराकाख्यैकपण्डितम्, C पराकाख्यैकपण्डितम्

¹प्रतापवन्तं श्रीमन्तं गौरी²भर्तारमुत्तमम् । ³नीतिमन्तं विकामं च ⁴व्याप्तकाम तथैव च ॥ १५७ ॥
⁵सवितारं च ⁶विश्वादि ⁷वैकल्यं चैकनायकम् । एकादशावृते ⁸रुद्रान्ष्ट्रिंशदधिकं शतम्⁹ ॥ १५८ ॥

¹ C प्रतपन्त च श्रीमन्त

² A भक्तारम् pour भर्तारम्

³ A श्रीतिमन्त

⁴ A व्याप्त काम, C व्याप्य कान्त

⁵ A: सविस्तार, C सविताणु

⁶ A विन्वादि, B बिन्द्रादि

⁷ A शैकल्प्य, B शैवकल्प्य, C शंकल्प्यै

⁸ A et B रुद्रा pour रुद्रान्, C रुद्राः

⁹ Sur 136 noms, nous n'en trouvons que 119, les vers qui donnaient les 17 autres manquent

Comme on l'a déjà expliqué dans la note 2, p 113 au début de ce *paṭala*, ici finit la liste des 1000 noms de Śiva qui sont donnés comme les noms des divinités qui président aux 1000 *kalasa* des *āvarana* II a XI. Nous avons fait remarquer, à la fin de chaque *āvarana*, que quelques vers semblaient manquer ici ou là et qu'ainsi quelques noms manquaient. Comme nous n'avons pas pu trouver une liste semblable de ces noms, nous donnons ci-dessous un *śivasahasranāma* tel qu'on le trouve dans un *paṭala* 77 du *Dīptāgama*. Cette version des *sahasranāma* est aussi utilisée pour donner les noms servant aux 1000 *kalasa* dans un manuscrit du *Suprabhedāgama* (appartenant à la bibliothèque de M. K. Sundaresa Battar, Madurai) que nous avons recopié. Un manuscrit appelé *Suprabhedāgamapaddhati* (appartenant à J. Visvanātha gurukul, Melmangalam, district de Madurai) donne encore les noms des divinités qui président aux 1000 pots dans son chapitre sur les détails du rituel de ce *snapana* avec 1008 pots. Mais cette version, bien que semblable en son début à celle du *Dīptāgama*, suit en fait celle du *Linga-purāna*. Malheureusement, il y a de nombreuses lacunes dans ce manuscrit. Il peut être intéressant de remarquer que la façon de donner les noms dans l'édition imprimée du *Suprabhedā* (édition en caractères *grantha*) est différente à la fois du manuscrit de Madurai et de la *paddhati* notée ci-dessus.

On peut trouver des *śivasahasranāma* dans le *Mahābhārata* (*anusāsana-parvan*, 48, 31-153, édition de Kumbhakonam), le *Linga-purāna* (*adhyāya* 65 et 98), le *Saurapurāna* (*adhyāya* 41, édition de Ānandāśrama), le *Skandapurāna*, (*sankara samhitā*, *śivarahasya-khaṇḍa*, *upadesakāṇḍa*, *adhyāya* 83, et *sanatkumārasamhitā*, *prabhāsakhaṇḍa*, *adhyāya* 14), le *Padmapurāna* (*uttarabhāga*, *adhyāya* 89, notre mss n° 10, 831), le *Rudrayāmala*, (*śivarahasya*, *saptamāmsa*, *adhyāya* 1, Mysore Palace publication), le *Vāyaviya* ou *Śaivapurāna*, (*dharma-samhitā*, *adhyāya* 28, et *jñānasamhitā*, *adhyāya* 71) et le *Śivapurāna* (*kotirudrasamhitā*, *adhyāya* 35), ainsi que dans le *Mantramahārṇava*, p 119 à 122 (tiré du *Linga-purāna*, *adhyāya* 98, mais sans mentionner la source). Parmi ceux-ci, celui du *Mahābhārata*, celui de la *dharma-samhitā* du *Śaivapurāna* et celui de l'*adhyāya* 65 du *Linga-purāna* sont semblables (avec de légères variantes), celui du *Śiva-purāna*, du *Linga-purāna* (*adhyāya* 98), du *Saurapurāna*, de la *jñānasamhitā* du *Śaivapurāna* et du *Mantramahārṇava* appartiennent à la même famille, mais les variantes sont nombreuses. Le *śivasahasranāma* que l'on trouve dans le manuscrit *Suprabhedāgamapaddhati* semble suivre la version que l'on trouve dans le *Linga-purāna*, et le *Śiva-purāna*, bien que dans

- de cas les noms soient differents, ce qui est dû a la façon de couper les mots.
- ers
- La version du *sivasahasranāma* que l'on trouve dans la *sankara-samhitā* du *S...* *nāna* est appelee *āgamasahasranāma* (noms existants dans les *āgama*) La version du *Padmapurāna* est appelee *vedasāisivasahasranāma* Ces deux versions sont differentes des autres versions qui ont été mentionnées ci-dessus
- Les versions que l'on trouve dans le *Dīptāgama* et le *Suprabhedāgama* (manuscrit) sont semblables Il semble qu'il ait quelque ressemblance entre les versions de ces deux versions et celles du *Linga-purāna* et du *Śivapurāna* Mais l'ordre des vers n'est pas le même et la version purānique a 24 vers qui n'ont pas de parallèle dans celle de *...* Le *Suprabhedāgama* (manuscrit) donne une énumération des noms pour un groupe de *kalasa* et, par consequent, on doit couper les mots dans le vers d'une certaine façon pour arriver au chiffre necessaire
- En plus des variantes, la façon de couper les mots qui forment les noms est aussi donnée dans le *Linga-purāna*, si l'on suit son commentaire orthodoxe, la *Śivatosinī* Mais, la difference des noms et les différences dans l'ordre des vers et dans la coupe des mots dans les vers, que l'on trouve entre les versions purāniques et les versions āgamiques font que l'on peut penser qu'il s'agit a la base de deux versions
- Comme beaucoup de noms de Śiva trouves dans le texte du *Rauravāgama* sont les mêmes que ceux que l'on trouve dans la version āgamique, nous donnons ci-dessous la liste du *Dīptāgama* pour aider a faire une etude comparative

- वः शिवो हरो रुद्रः पुष्कल पुरुषोत्तम । अग्रगण्यस्सदाचार सर्व, शम्भुर्महेश्वरः ॥
- श्वरः स्थाणुरीशानः सहस्राक्षः सहस्रपात् । वरीयान्वरदो वन्द्यः शकर, परमेश्वरः ॥
- झाधर शूलधरः परार्थैकप्रयोजन । सर्वज्ञ, सर्वदेवादिर्गिरिधन्वा जटाधर, ॥
- न्द्रापीडश्चन्द्रमौलिर्विद्वान्विश्वामरेश्वरः । वेदान्तसारसन्दोहः कपाली नीललोहित ॥
- यानाहारोऽनवच्छेद्यो गौरीमर्ता गणेश्वर, । अष्टमूर्तिर्विश्वमूर्तिस्त्रिवर्ग, स्वर्गसाधन, ॥
- ानगम्यो दृढप्रज्ञो देवदेवस्त्रिलोचनः । वामदेवो महादेव, पटुः परिवृढो मृड ॥
- श्वरूपो विरूपाक्षो वागीश, शुचिमत्तर । सर्वप्राणश्च सर्वादिर्बृषाङ्गो वृषवाहन, ॥
- श, पिनाकी खट्वाङ्गी चित्रवेषश्चिरन्तन, । महेष्वासो महायोगी गोघ्नो ब्रह्माङ्गहृज्जटी ॥
- गलकालः कृत्तिवासाः सुभगः प्रणवात्मक । उन्मत्तश्चूडचक्षुष्यो दुर्वासाः पुरशासन ॥
- ग्गायुध, स्कन्दगुरु, परमेश्ठी परायणः । अनादिमध्यनिधनो गिरीशो गिरिवान्धव ॥
- वेरबन्धुः श्रीकण्ठो लोकवर्णोत्तमो गुरु, । सामान्यदेवः कोदण्डी नीलकण्ठः परश्वधी ॥
- शालाक्षो मृगन्याधः सुरेशः करुणाकर । धर्माधर्म, क्षमाक्षेत्र भगवान् भगनेत्रभित् ॥
- ग्रः पशुपतिस्ताक्षर्य, प्रियभक्त, प्रियवद । दाता दयाकरो दक्षः कपर्दी कामशासन ॥
- मशाननिलयस्तिष्य, सेतुरप्रतिमाकृति, । लोकोत्तम, स्फुटालोकस्त्र्यम्बको नागभूषण ॥
- न्धकारिरघद्वेषी भास्करो भक्तवत्सल, । वीतदोषोऽक्षयगुणो दक्षारि पूषदन्तभित् ॥
- र्जटि खण्डपरशुः सकलो निष्कलो नटः । अकाल, सकलाधार, पाण्डुराङ्गो मृडोऽनघः ॥
- र्णः पूरयिता पुण्य, सुकुमारः सुलोचन, । सामगेयप्रिय, क्रूर, पुण्यकीर्तिरनामय, ॥
- नोजवस्तीर्थकरो जटिलो जीवितेश्वरः । जीवितान्तकरोऽनन्तो वसुरेता वसुप्रदः ॥

सद्गतिस्तकृति, सत्ता कालकण्ठ कलाधर । मानी मुनिर्महाकाल, सद्भूति सत्परायण ॥
चन्द्रसजीवन, शास्ता लोङ्गूढोऽमराधिप । लोकबन्धुलोकनाथः कृतज्ञ कीर्तिभूषण ॥
अनपायोऽक्षर शान्तिः सर्वशस्त्रभृता वर । तेजोमयो द्युतिधरो लोकमायोऽग्रणीरणु, ॥
शुचिस्मित, प्रसन्नात्मा दुर्जयो दुरतिक्रम, । समावृत्तो निवृत्तात्मा धर्मप्रज्ञ, सदाशिवः ॥
अकल्मषश्चतुर्बाहुर्धनावासो दुरासद, । दुर्गमो दुर्मुखो दुर्ग, सर्वायुधविशारद ॥
अध्यात्मयोगनिलय, सुतन्तुस्तन्तुवर्धन, । शुभाङ्गो लोकसारङ्गो जगदीशो जनार्दन ॥
भस्मशुद्धिकरो मेरुर्जर्जरवी शुद्धविग्रह । हिरण्यरेतास्तरणिर्मरीचिर्महिमालय ॥
महाहृदो महागर्तः सिद्धबृन्दारवन्दित, । व्याघ्रचर्माम्बरधरो महाभूतो महानिधि, ॥
अमृताशोऽमृतवपु, पञ्चयज्ञ, प्रभञ्जन, । पञ्चविंशतितत्त्वस्थः पद्मनाभ, परान्तक ॥
सुलभ, सुव्रतश्चूरो वाङ्मयैकनिधिर्निधिः । वर्णाश्रमगुर्वर्णी शत्रुजिच्छत्रुतापन, ॥
आश्रम, क्षमण, क्षामो ज्ञानवानचलश्चल । प्राणभृत्प्राणधृग् ज्ञेय, सुपर्णो वायुवाहन, ॥
धनुर्धरो धनुर्वेदो गुणराशिर्गुणाधिकः । अनन्तसृष्टिरानन्दो दण्डो दमयिता दम, ॥
अभिवन्द्यो महाकायो विश्वकर्मा विशारद । वीतरागो विनीतात्मा तपस्वी भूतभावन, ॥
उन्मत्तवेष, प्रच्छन्नो जितकामो जितप्रिय, । कल्याण, प्रकृति कल्य, सर्वलोकप्रजापतिः ॥
तरस्वी तारको धीमान्प्रधान, प्रभुरव्यय, । लोकपालोपगीतात्मा कल्पादि, कमलेक्षण, ॥
वेदशास्त्रार्थतत्त्वज्ञो नियमो नियताश्रय, । चन्द्रः सूर्य, शनि केतुर्विरामो विद्भुमच्छवि, ॥
भक्तिगम्य परब्रह्म मृगबाणार्पणोऽनघ, । अद्विरद्रथालय, कान्त परमात्मा जगत्प्रभुः ॥
सर्वकर्मफलस्त्वष्टा मङ्गल्यो मङ्गलप्रद । महातपा दीर्घतपा, स्थविष्ठ, स्थविरो ध्रुव ॥
अहस्सवत्सरो व्याप्त, प्रमाण परम तप, । सवत्सरकरो मन्त्र प्रत्यय सर्वदर्शनः ॥
अज सर्वेश्वरस्सिद्धो महारेता महाबलः । योगी योग्यो महाबीज, शुद्ध, सर्वादिरच्युत, ॥
वसुर्वसुमनास्तत्य, सर्वपापहरोऽव्ययः । अमृतश्शाश्वत, शान्तो बाणहस्त, प्रतापवान् ॥
कमण्डलुधरो धन्वी वेदाङ्गो वेदविन्मुनि । भ्राजिष्णुर्भोजन भोक्ता लोकनेत्रो धराधरः ॥
अतीन्द्रियो महामायः सर्वावासश्चतुष्पद । कालयोगी महानादो महोत्साहो महाबल, ॥
महाबुद्धिर्महावीर्यो भूतचारी पुरन्दरः । निशाचरः प्रेतचारी महाशक्तिर्महाद्युति ॥
अनिर्देश्यवपु, श्रीमान्सर्वकारी मितोऽमितः । बहुरूपो बृहन्मायो नियतात्मा निजोद्भव, ॥
ओजस्तेजो द्युतिधरो नर्तक सर्वलासक । नृत्तप्रियो नित्यनृत्त प्रकाशात्मा प्रतापवान् ॥
बुद्धि, स्पष्टाक्षरो मित्र, समान सारसप्लव । युगादिकृद्युगावर्तो गम्भीरो बलवाहनः ॥
इष्टो विशिष्ट शिष्टेष्ट, शिवदायी शिवाकृति । अपा निधिरधिष्ठानं विजयो जयकालविद् ॥
प्रतिष्ठित प्रमाणज्ञो हिरण्यकवचस्तथा । विमोचनः सुरगणो विद्येशो विबुधाश्रय, ॥
बालरूपो बलोन्माथी विकर्ता गहनो गुह । करण कारण कर्ता सर्वबन्धविमोचन, ॥
व्यवसायो व्यवस्थान स्थानदो जगदादिकः । राजराजप्रियो रामो राजचूडामणिर्विभु ॥
वीरेश्वरो वीरभद्रो वीरासनविधिर्विगट् । वीरचूडामणिवेत्ता सुकुन्द कुन्दवत्सल ॥
चक्रहस्तः शूलपाणि शिपिविष्ट शिवाश्रयः । बालखिल्यो महाहारो वामनो बादरायण, ॥
अभिवाद्यः शरण्यश्च सुब्रह्मण्य, सुधाकवि, । मघवान् दौशिको गोमान्विरामः सर्वसाधन, ॥
ललाटाक्षो विश्वदेह, सार ससारचक्रकृत् । अमोघदण्डो मध्यस्थो हरिणो ब्रह्मवर्चसी ॥
परमार्थः परमयः परार्थ पाण्डुवत्सलः । रुचिर्वररुचिर्वन्द्यो वाचस्पतिरर्हति, ॥
रविर्विरोचन स्कन्दः शास्ता वैवस्वतोऽर्जुन, । युक्तिरुत्तमकीर्तिश्च शान्तरागः पुरजयः ॥
वैलासपतिः कामारिसविता रविलोचन । विद्वत्तमो वीतमयो विश्वभर्ताऽनिवारित ॥

^१चतुर्भुजास्त्रिनेत्राश्च ^२द्विपादा दिव्यभूषिताः । कलशं वामतो धृत्वा दक्षिणेन ^३पिधानकम् ॥ १५९ ॥
 टङ्कं शूलं ^४करैर्धृत्वा ^५देवास्त्वभ्यन्तराननाः । एवं ^६ध्यात्वा तु रुद्राश्च विद्येशांश्चेश्वराम्बिके ॥ १६० ॥
 गन्धैः पुष्पैश्च धूपैश्च दीपैर्नाम्ना समर्चयेत् । ^७पुण्याहप्रोक्षणं कृत्वा शान्तिहोमं च कारयेत्^८ ॥ १६१ ॥

नन्दी नन्दीश्वरो नन्दो नम्रव्रतधरश्शुचिः । लिङ्गाध्यक्ष, सुराध्यक्षो लोकाध्यक्षो युगावह ॥
 स्ववशः स्वागत, स्वर्ग, स्वर स्वरमयः स्वराट् । बीजाध्यक्षो बीजकर्ता धर्मकृद्धर्मवर्धन, ॥
 दम्भोऽदम्भो महादम्भः सर्वभूतमहेश्वर । लोककर्ता मृगपतिर्महाकर्ता महीषधि, ॥
 उत्तरो गोर्नातगोता ज्ञानगम्य पुरातनः । नीति सुनीति, शुद्धात्मा सोम, सोमरत सुखी ॥
 सोमपोऽमृतप, सौम्यो महानीतिर्महामतिः । अजातशत्रुरालोक सभाव्यो हव्यवाहन, ॥
 लोककारो वेदकार, सूत्रकारः सनातन, । महर्षि कपिलाचार्यो विश्वदीप्तिर्विलोचन, ॥
 पिनाकपाणिर्भूदेव स्वस्तिदः स्वस्तिकृत्स्वधा । त्रिसामा सामग, सर्व सर्वग, सर्वगोचरः ॥
 उपहारप्रियोऽमोघ कर्णिकारप्रिय कवि, । श्रीपति, श्रीनिवासश्च शीलवान् भिषगुत्तम ॥
 गङ्गाप्लवोदको भव्यः पुष्कल, स्थपति स्थित, । विजितात्मा विधेयात्मा भूतवाहनसारथी ॥
 सगुणो गुणकार्यश्च सुनीतिरिच्छन्नसशय, । कामरूप, कामपालो भस्मोद्भूतविग्रह, ॥
 भस्मप्रियो भस्महस्तो भस्म स्कन्दः कृतागमः । ज्योतिर्मयो निराकारो जलनाथो जलेश्वरः ॥
 तुम्बवीणो महाकामोऽप्यशोकः शोकनाशनः । त्रिलोकात्मा त्रिलोकेश, शुद्ध, शुद्धिरधोक्षज, ॥
 अव्यक्तलक्षणो व्यक्तो व्यक्ताव्यक्तो विरूपक । परशील, परगुणो मारो मारधनो मयः ॥
 ब्रह्मा विष्णु प्रजापालो हसो हसपतिर्मख, । वेधा विधाता धाता च स्रष्टा भर्ता चतुर्मुख ॥
 कैलासशिखरावासी सर्ववास सदागतिः । हिरण्यगर्भो ब्रह्मिण, पुरुषः पूर्वज, पिता ॥
 भूतालयो भूतपतिर्भूतिदो भुवनेश्वर, । सद्योजातोऽर्थविद्ब्राह्मो ब्रह्मण्यो ब्राह्मणप्रिय, ॥
 वेदप्रियो वेदनाथो देवको देवचिन्तकः । विषमाक्षो विशालाक्षो विषदो विषवर्धन, ॥
 निर्मदो निरहंकारो निर्मोहो निरुपद्रव, । दर्पहा दर्पदो हस्त, सनर्त, परिवर्तक ॥
 सप्तजिह्व, सहस्राशु, स्निग्धः प्रकृतिदक्षिण । भूतभव्यो भवन्नाथः प्रभावान्भ्रान्तिनाशन, ॥
 अर्थोऽनर्थो महाकोश परकार्यैकपण्डित । निष्कलङ्क, कृतानन्दो निर्व्याजो व्याजमर्दनः ॥
 सत्त्ववान् सात्त्विक, सत्य, कीर्तिस्तम्भः कृतागम, । पुण्यवन्द्यो गुणग्राही नैकाक्षो नैकधर्मकृत् ॥
 सुप्रीतः सुमुख, सूक्ष्म सुखण्डो दक्षिणो नयः । नन्द स्कन्दधरो धुर्य प्रकट, प्रीतिवर्धनः ॥
 अयाचितः सर्वसहो विदग्ध सर्ववाहन । अमृतश्चेति विख्याता, पद प्रति नमोऽन्तकम् ॥

- 1 A et C त्रिनेत्रश्चतुर्भुजाः सर्वे pour चतुर्भुजास्त्रिनेत्राश्च 2 B द्विपादादिविभूषिता
 3 A et C पिधाय च pour पिधानकम् . 4 A करे pour करैर्, C: परे.
 5 B देवतास्त्वन्तराननाः 6 C धृत्वा pour ध्यात्वा.
 7 A पुण्याह प्रोक्षणं
 8 voir *Virāgama, paṭala 55, vers 2-10* pour les détails du *sāntihoma* .

शान्तिहोममहं वक्ष्ये शृणुष्व कमलासन । पूर्वोक्तमण्डप वापि अग्निशालामथापि वा ॥
 अग्निकुण्डेषु होतव्य स्थण्डिले वापि कारयेत् । चतुरश्र वाथ वृत्तमग्निकुण्ड तु कारयेत् ॥
 त्रिमेखलासमायुक्तमथवाप्येकमेखला । एवं तत्रैव संकल्प्य दर्पणोदरवत्कृतम् ॥
 शोधन क्षालन चैव शोषण पाचन तथा । मथित्वा तु गृहीत्वा च हृदयेन प्रतिष्ठितम् ॥

समभ्यर्च्य हृदा मन्त्री कुम्भादेवं¹ समन्त्रकम् । मूललिङ्गे तु सयोज्य ब्रह्माङ्गैरभिषेचयेत् ॥ १६५ ॥
वर्धनी पिण्डिकायां तु स्नाप्य² गौरीमिमायत ।³ आदौ प्रणवमुच्चार्य रुद्राभिधानमध्यमम्⁴ ॥ १६६ ॥
नमस्कारान्तमुच्चार्य⁵ प्रतिकुम्भं च मूर्धनि ।⁶ अभिषेक प्रकर्तव्य शिवध्यानसमन्वितम् ॥ १६७ ॥
⁷ प्रत्यावरणमन्ते तु⁸ शुद्धोदकाभिषेचनम् । ततो गन्धोदकैः स्नाप्य⁹ चार्चनोक्तं समर्चयेत् ॥ १६८ ॥
¹⁰ हविश्च दापयेत्पश्चाच्छुद्धाभक्तिसमन्वितम् । नित्यं तु स्नपने काले¹¹ दापयेत्तद्विशेषतः ॥ १६९ ॥
वर्धनीं शिवकुम्भं¹² च¹³ प्रथमावरण तथा । मूललिङ्गे समारोप्य नित्यकर्म समाचरेत् ॥ १७० ॥
ततो नित्यार्चनान्ते तु स्नपनं शेषमाचरेत् ॥ १७१ ॥

इति¹⁴ श्रीमद्रौरवतन्त्रे¹⁵ क्रियापादे¹⁶ नवाधिकसहस्र¹⁷ कलशस्नपन¹⁸ विधिर्नाम¹⁹ चतुर्विंश पटलः²⁰

¹ A समन्त्रकम्, B समन्तः

² गौरीमिमायत. = "गौरीमिमाय सलिलानि तक्षती" इत्यादिमन्त्रतः, cf *Taittirīyāranyaka*, I, 9, 4 ;
Rgveda, I, 164, 41 (गौरीर्मिमाय)

³ A प्रणव त्वादितोच्चार्य, B et C प्रणव त्वादितोच्चार्य

⁴ A मध्यगम् pour मध्यमम्, B मध्यगम् ⁵ B et C प्रतिकुम्भे

⁶ A, B et C अभिषेक प्रकर्तव्यं

⁷ cf *Ajītāgama*, *patala* 28, vers 142-147

अभिषेकसमाप्तौ तु कृत्वा शुद्धोदसेचनम् । शालिपिष्टेन वा लिङ्ग माषचूर्णेन वा पुनः ॥
आलिप्योद्धर्तनं कृत्वा बहुशश्च सपीठकम् । शुद्धं प्रक्षालन कृत्वा गन्धोदेरभिषेचयेत् ॥
अर्चनोक्त समभ्यर्च्य यथाविभवविस्तरम् । प्रभूत च हविर्दत्त्वा भारमानसमन्वितम् ॥
मुखवाससमायुक्त ताम्बूलमथ दापयेत् । ततः प्रदक्षिण कृत्वा नमस्कृत्वा पुनः पुनः ॥
क्षमस्वेति समुच्चार्य निर्गच्छेत्तदनन्तरम् । दापयेद्देशिकादीना दक्षिणा श्रद्धया ततः ॥
इत्येवं स्नपन प्रोक्तमष्टाधिकसहस्रकम् ॥

voir aussi *Suprabheda*, I, 15, 134-135

स्नपनाना च सर्वेषामन्ते हारिद्रचूर्णकैः । सस्नायामभ्यर्चयेद्विद्वान् प्रभूतहविषं कुरु ॥

⁸ B शुद्धोदेरभिषेचनम्

⁹ A, B et C omettent च dans चार्चनोक्तः

¹⁰ A, B et C हविष pour हविश्च

¹¹ A प्रापी चेतद्विशेषतः, B प्रापयेत्तु विशेषतः, C पि ते च तद्विशेषतः .

¹² C तु pour च

¹³ C प्रथमावरणे

¹⁴ A श्रीरौरवतन्त्रे

¹⁵ B et C omettent क्रियापादे

¹⁶ A अष्टोत्तर pour नवाधिक.

¹⁷ A et C omettent कलश

¹⁸ A विधिपटल चतुर्विंशः.

¹⁹ C चतुर्विंशत् pour चतुर्विंशः

²⁰ Les autres *āgama*, tels que l'*Ajita* (*patala* 28, vers 68-131), *Makuṭa* (*patala* 9, vers 62-69), *Vīra* (*patala* 77, vers 35-75), *Suprabheda* (I, 15, 79-125) et *Kāmika* (II, 4, 95-100, 123 et 138) prescrivent aussi un *mandala* carre (*caturasra*) pour le

तेषामेव तथैवेह प्रथमावरणस्य च । द्रव्याणि क्रमशो वक्ष्ये तानि सक्षेपत, शृणु ॥
 काश्मीर रोचना कुष्ठ कर्पूर च लवङ्गकम् । लाजास्तिलफल चान्यत्पत्रमष्टकमुच्यते ॥
 प्रथमावरणस्योक्त ितीयस्याधुनोच्यते । सहा दूर्वा तथा लक्ष्मीर्भद्रा विष्णुवधूयुता ॥
 इन्द्रवल्ली तथा काशो वाराही शृङ्गमेव च । गोक्षुरं च शभीपत्रं तथैवाञ्जलिकारिका ॥
 अपामार्गद्वयं चैव गिरिकर्णीद्वयं तथा । षोडशैतानि वस्तूनि द्वितीयेषूदके न्यसेत् ॥
 द्वितीयावरणेष्वेव स्वरावरणकीर्तितान् । बाह्यस्यापि तृतीयस्य मध्यस्थ वक्ष्यतेऽधुना ॥
 पद्म नीलोत्पल चैव रक्तमुत्पलमेव च । एतैस्त्रिभिस्समायुक्त ककारे पुष्पवारि तत् ॥
 तुलसीबिल्वधुर्धूपत्रै पद्मोदक खगम् । पलाशाश्वत्थयैश्चैव कपित्थस्य च वल्कलैः ॥
 वल्कलोदकमुद्दिष्ट गकारपदमध्यगम् । आम्राश्वत्थपलाशाना पल्लवै पल्लवोदकम् ॥
 घकारे विन्यसेत्तच्च ह्रीवोरोशीरमुस्तकैः । मूलोदक डकारस्थ तदुक्त पूर्वपञ्चकम् ॥
 नारङ्गलिकुचाख्याम्रफलैर्युक्त फलोदकम् । चकारे विन्यसेच्छालिनीवाराभ्या प्रियङ्गुना ॥
 बीजोदक छकारस्थ विन्दारोत्पलपद्मकैः । कन्दै कन्दोदक तच्च जकारे विन्यसेद्बुधः ॥
 चन्दनागरुकर्पूरैर्युक्त गन्धोदक तथा । झकारे विन्यसेद्धीमान्गन्धोदकमिति स्मृतम् ॥
 अकारे तिलसिद्धार्थयवैस्सिद्धोदक तथा । एवं याम्यगत प्रोक्त व्यूहाना पञ्चकं पदम् ॥
 माणिक्यमुक्तावैडूर्यैश्चकारे रत्नवारि तत् । ताम्ररूप्यसुवर्णैस्तु युक्त लोहोदक भवेत् ॥
 ठकारे विन्यसेत्पश्चाद् डकारे कान्तवारि च । सूर्यकान्तमयस्कान्त चन्द्रकान्तमिति स्मृतम् ॥
 मक्षिकात्रयसयुक्त मक्षिकाख्य ढकारगम् । अग्रकाम्भो णकारे तु युक्त तत्रैभिरग्रकैः ॥
 सौराष्ट्राञ्जनताक्ष्यैस्तु तकारे क्षारवारि तत् । धातूदक थकारे स्याद् धातुसिन्दूरगैरिकैः ॥
 रक्तचन्दनमयुक्त हरितालसमन्वितम् । मनश्शिलायुत चापि दकारे रक्तवारि तत् ॥
 सरित्पतिसरितीक्षेत्रसंभवया मृदा । युक्तं मृदम्भ इत्युक्त धकारे तत्समादिशेत् ॥
 त्रिफलासयुतं वारि कषायोद नकारके । पकारे विन्यसेत्क्षार फकारे दधि विन्यसेत् ॥
 बकारे विन्यसेत्सर्पिर्भकारे तैलमुच्यते । बाह्यस्थेषु पदेष्वेवमुक्तद्रव्य तु मध्यमे ॥
 तदनन्तरमष्टाना कथ्यतेऽत्र समासत । फेन च देवदारुं च मासीतालीसपत्रकैः ॥
 अर्थवक्त्र तथा स्नानागारे तु रसमेव च । प्रथमावरणस्यैतान् पूर्वादित्रमशो न्यसेत् ॥
 चम्पक जतिपुत्र गमह्लिकाकरवीरकम् । श्वेतार्क बकुलं चैव चतुरं गुल्मसयुतम् ॥
 माधवो कुरव चव कतकी पाटली तथा । नन्द्यावर्तं च जम्बूक जपाहोमाख्यमेव हि ॥
 प्रागादिक्रमशो द्रव्य षोडशेष्वपि विन्यसेत् । एव द्रव्यं समाख्यात शृणु देवानतः परम् ॥
 ओंकारे व्यूहमध्ये तु शम्भु गन्धादिभिर्यजेत् । देवदेवं महादीप्त वरिष्ठं परमेष्ठिनम् ॥
 सत्यरूपमनन्तं च परानन्दमनिन्दकम् । प्रथमावरणे तस्य कलशेष्वभितो यजेत् ॥
 पाद्यादिषु ततोऽष्टौ च विद्येशाश्च प्रपूजयेत् । स्वनामपदमन्त्रैस्तान् नमोऽन्तैश्च ततोऽर्चयेत् ॥
 द्वितीये कामद कालनाशन कपिलाम्बरम् । कपर्दिन पुरारतिं खगं खङ्गधर विभुम् ॥
 विबुध विबुधाधीशं ज्ञान विज्ञानलोचनम् । श्रीकण्ठमनघ वैद्य वेदवेद्यं च षोडश ॥
 तद्ब्रह्म षोडश्वेतान्पूर्वादारभ्य पूजयेत् । रुद्र भव महादेव वामदेवं हर शिवम् ॥
 ईशान गिरिश शर्वं शर्वोक्तममराधिपम् । कपर्दिन करालक्ष कालनाशनमव्ययम् ॥
 त्रिनेत्रं च यजेद्धीमानकारादिषु मध्यजे । यकारावरणे प्रोक्ता अष्टरुद्रास्तथैव च ॥
 व्यूहेष्वेतेषु सर्वेषु चाकारादिक्रमाद्यजेत् । तृतीयावरणे पश्चात्पूर्वादिक्रमतो यजेत् ॥
 मनाजव यजेन्मध्ये ततोऽष्टसु यथाक्रमम् । अनन्तमतिरिक्तं च विरक्तं वेदलोचनम् ॥
 वेदान्तसारसन्दोहं विमल विश्वभावनम् । विश्वशं चैव पूर्वादिक्रमाद्ब्रह्मान्तसमर्चयेत् ॥

द्वितीयावरण पश्चात् षोडशस्वभित क्रमात् । स्थाणु सहस्रबाहु च धूर्जटि ज्वलनद्युतिम् ॥
 विद्युत्पिङ्ग जटाभार परमेश्वरमुन्नतम् । गर्भं भीम हिमाभ च सर्वग च विभीषणम् ॥
 कृत्तिवाससमाराध्य पूर्वग च क्रमाद्यजेत् । ततो ककारव्यूहे च क्रमाद्द्रान्समर्चयेत् ॥
 तत्तन्मध्यगतानेतान् सशृणुष्व समाहित । महाकाय गकारे तु शूलिन तु घकारके ॥
 ङकारे पूजयेद्भीम चकारेऽत्युग्रमेव च । छकारेऽत्युग्रनामान जकारे चेश्वर तथा ॥
 झकारे पुनरीग तु पुराण तु जकारके । लोकसाक्षी टकारे स्यात् ठकारे त्र्यम्बको भवेत् ॥
 गङ्गाधर डकारे तु ढकारे चेन्दुमर्दनम् । णकारे सर्वद पूज्य सर्वग तु तकारके ॥
 थकारे तत्त्वविच्चैव दकारे शकरो भवेत् । धकारे शान्त इत्युक्त सर्वदस्तु नकारके ॥
 शाश्वत, स्यात्पकारे तु फकारे शुचिरुच्यते । बकारे भसितप्रीतो भकारे वदनस्तथा ॥
 मकारे वृषवाहश्च पूज्या रुद्रा प्रकीर्तिता । तेषामनन्तरेऽष्टासु षोडशी चाथ तद्वहि ॥
 पूर्वोक्तक्रमतो रुद्रा, पूर्वोक्तान्पूर्ववन्त्रजेत् ॥

cf *Suprabhedāgama*, I, 15, 101-104, 79-95, 105-125

विद्येशोमाग्निवाख्याश्च कुम्भान्विन्यस्य पूर्ववत् । विद्येशावरण त्यक्त्वा तच्छृणुष्व दशावृतान् ॥
 प्रथमे चैव बीजानि लोहान्येव द्वितीयके । तृतीये चैव रत्नानि धातून्चैव चतुर्थके ॥
 पञ्चमे पञ्चगव्यानि षष्ठे चैव फलोदकम् । गन्धाश्चौषधयस्सर्वे सप्तमे च तथा भवेत् ॥
 अष्टमृच्चाष्टमे चैव कपाया नवमावृतौ । दशमे चैव पुष्पाणि एकैक तु शृणु क्रमात् ॥
 यवनीवारमुद्गाश्च तिलसर्पपमेव च । श्वेतशाली महाशाली रक्तशाली तथैव च ॥
 सौगन्धी हेमशाली च दशबीजमिति स्मृतम् । द्वाविंशत्कलशे पूर्य प्रथमावरणे न्यसेत् ॥
 उपस्नानानि नीतानि तावत्संख्यानि विन्यसेत् । चत्वारिंशच्च चत्वारि कलशानि समन्ततः ॥
 प्रथमावरणं प्रोक्त द्वितीयावरणं शृणु । चामीकरं तथा हेम शातकुम्भमतः परम् ॥
 जाम्बूनद च तप्त च जातिसप्तादिमिश्रितम् । षड्विंशत्कलशेष्वेवमुदकैस्सह विन्यसेत् ॥
 तावत्सख्या भवेत्तेषु कलशेष्वन्तरोदकम् । कलशानि द्विपञ्चाशच्चतुष्कोणेषु चैव हि ॥
 द्वितीयावरणे न्यस्त्वा ब्रह्ममन्त्रैश्च देशिकः । द्वितीयावरणं प्रोक्त तृतीयावरणं शृणु ॥
 पद्मराग च वैडूर्यं वज्र पुष्य तथैव च । स्फटिक मौक्तिकं नीलमिन्द्रनील प्रवालकम् ॥
 एतेषु नवरत्नान्बु त्रिशत्सु कलशेषु वै । तावत्सख्या भवेत्तानि कलशेष्वन्तरोदकम् ॥
 कलशानि भवेत् षष्टिश्चार्चयित्वाङ्गविद्यया । तृतीयावरणं प्रोक्त चतुर्थावरणं शृणु ॥
 हरिताल तथा माञ्जिमञ्जन च मनश्शिला । रोद्र च सीसकं चैव गैरिकं तु ततः परम् ॥
 चतुस्त्रिंशत्सु कुम्भेषु सप्तधात्वम्बुना सह । तावद्वाह्य भवेत्तानि कलशेष्वन्तरोदकम् ॥
 अष्टोत्तर तथा षष्टिः कलशाना विशेषतः । प्रत्येकमर्चयेत्तानि विद्याङ्गैश्च विशेषतः ॥
 पञ्चमावरणे पञ्चगव्याधानमतः शृणु । गोमूत्र गोमय क्षरं दधि सर्पिं कुशोदकम् ॥
 गोमूत्रादिपडेत्तैस्तु अष्टत्रिंशद्दृष्टे न्यसेत् । विन्यसेद्ब्रह्मपञ्चानामष्टत्रिंशत्कला, क्रमात् ॥
 यावत्सख्या भवेत्तानि प्रत्येकं चान्तरोदकम् । द्रव्यान्कुम्भेषु सयोज्य शतरुद्रान्विशेषतः ॥
 पञ्चमावरणं प्रोक्तं षष्ठमावरणं शृणु । कदलीबिल्वचूताश्च मातुलुङ्गं च दाडिमी ॥
 नालिकेरं च नारङ्गं लिङ्गुचं पनसं तथा । फलोदकानि तानीह द्वे षष्टीत्यभिधीयते ॥
 प्रत्येकं विन्यसेत्तानि कलशेष्वन्तरोदकम् । कलशानि शतानीह चतुर्विंशति चोत्तरम् ॥
 प्रत्येकमर्चयेत्तानि प्रशान्तायेति मन्त्रतः । गन्धैरोपधिभिश्चैव सप्तमावरणं शृणु ॥
 उशीरं चन्दनं चैव कर्पूरं जातिरेव च । गङ्गपुष्पं च श्रीदेवी विष्णुकान्ती शतावरी ॥

गन्धाश्चाष्टौ च धातुंश्च षष्ठ्युत्तरषडेव च । तावत्सख्या तु विज्ञेया ह्युपस्नानविशेषतः ॥
 द्वात्रिंशदुत्तर प्रोक्त शतमेक समासतः । ओषधीना लताना च वृक्षाणा च समासतः ॥
 फलाना कुसुमाना च मूलादीना समाहरेत् । सप्तमावरण प्रोक्तमष्टमावरण शृणु ॥
 दर्भाधो नागदन्ताग्रे घराहस्य च कर्षणे । बल्मीके वृषशृङ्गाग्रे नद्या वै पर्वतेऽपि च ॥
 समुद्रे चैव मेधावी मृद ग्राह्य विशोधयेत् । प्रत्येक कलशेष्वेव सप्ततिः परिसख्यया ॥
 उदकेन समापूर्य तत्सख्या चान्तरोदकम् । चत्वारिंशत्समायुक्त शतमेक प्रकीर्तितम् ॥
 अर्चयेत्पार्थिवाणेन नवमावरण शृणु । आम्रोऽथ पनसश्चैव न्यग्रोधोदुम्बरौ तथा ॥
 अश्वत्थश्च शिरीषश्च मधुकोऽथ पलाशकः । अष्टवृक्षत्वचश्चूर्णं विन्यसेद्वारिणा सह ॥
 प्रत्येकं पूरयित्वा तु सप्ततिश्चतुस्तम् । तावत्सख्या भवेत्तानि उपस्नानोदकानि च ॥
 चत्वारिंशत्तथा चाष्टौ शतैकेन समायुतम् । अर्चयेच्छिखया धीमान्गन्धपुष्पादिभिः क्रमात् ॥
 दशमावरणे प्रोक्त पुष्पाणि च ततश्चतुः । पङ्कजाश्च पलाशाश्च नन्द्यावर्ताश्च मल्लिका ॥
 करवीर चम्पक च नीलोत्पल तथाष्टकम् । कलशेषु विनिक्षिप्य सप्तत्यष्टाधिके स्मृता ॥
 पुष्पाणि कलशेष्वेव निक्षिप्याद्भिः प्रपूर्य च । तावत्सख्या भवेत्तानि उपस्नानानि विन्यसेत् ॥
 एव दशावृतान्स्थाप्य गन्धपुष्पाक्षतैर्युतम् । प्रत्येक कलशान्सर्वान्वस्त्रैरावेष्टय यत्नतः ॥
 द्रव्येषु शतरुद्राश्च अप्सु तीर्थानि कल्पयेत् ॥

cf *Kāmikāgama*, II, 4, 127-137

वृत्तक्रममथो वक्ष्ये शिवकुम्भ तु मध्यत । तद्रामे वर्धनी ज्ञेया रत्नान्यष्टसु विन्यसेत् ॥
 माणिक्यं शिवकुम्भे तु पञ्चरत्नसमन्वितम् । कणिकाबाह्यदेशे तु दलमव्येऽष्टदिक्षु वा ॥
 पाद्यादिक सहस्र तु दद्विंशतिव्यसेत्क्रमात् । पाद्यमाचमन चार्घ्यं पञ्चगव्य कुशोदकम् ॥
 क्षीरं दधि घृतं चैव प्रथमावरणे न्यसेत् । द्वितीयावरणे स्वर्णं पदे षोडशसख्यके ॥
 चतुर्विंशतिसख्याते नालिकेरफलं बहिः । द्वात्रिंशत्सख्यके प्रोक्तस्त्रिंशत्सख्ये पञ्चमे ॥
 षट्पञ्चाशद्वदे प्रोक्तो मधु षष्ठे ततः परम् । चतुःषष्टियुते बाह्ये नानापुष्पं च कीर्तितम् ॥
 द्विसप्ततिसमायुक्ते सप्तमे सर्वबीजकम् । अष्टमे चतुराशीत्ये विन्यसेत्कदलीफलम् ॥
 नवमे षण्णवत्यन्ते भसितं तदनन्तरम् । दशमे शतसयुक्ते पञ्चगव्यं प्रकीर्तितम् ॥
 चतुर्युक्ते शतं पञ्चगव्यमेकादशाशके । अष्टोत्तरशतं बाह्ये कषायोदकमुच्यते ॥
 धातुलोहोदकं पश्चाच्छते षोडशसंयुते । शतेऽष्टविंशतियुक्ते बाह्ये मृद्धारिः कीर्तितम् ॥
 सर्वगन्धं च सर्वेषु कलशेषु विनिक्षिपेत् ॥

cf *Svāyambhuvāgama*, *patala* 18, vers 19-29

अष्टौ षोडशसंख्या च चतुर्विंशतिसख्यया । द्वात्रिंशत्सख्यया चैव षट्पञ्चाशद्विधीयते ॥
 चतुष्पष्टिश्च कर्तव्यं द्विसप्ततिर्यथाक्रमम् । चतुरशीतिसख्याता घटा षण्णवतिस्तथा ॥
 शतसंख्याश्च कर्तव्यं कलशाश्च चतुश्शतम् । अष्टोत्तरशतं चैव षट्भिर्दश शतं तथा ॥
 अष्टाविंशच्छतं चैव एवमेव क्रमेण तु । प्रदक्षिणक्रमेणैव पूजयेत्तु विचक्षणः ॥
 आग्नेयादिषु कोणेषु नवरत्नानि विन्यसेत् । पाद्यमाचमन चार्घ्यं पञ्चगव्यं कुशोदकम् ॥
 क्षीरं दधि घृतं चैव प्रथमावरणे न्यसेत् । हेमं च नालिकेरं च इक्षुसारं मधुं क्रमात् ॥
 पुष्पं च सर्वबीजं च कदलीफलमेव च । भसितं पञ्चगव्यं च कषायोदकमेव च ॥
 धातुतण्डुलकं चैव अष्टमृद्भिरिति क्रमात् । विद्येशाश्चैव चण्डेशो नन्दीश काल एव च ॥

The first part of the report is devoted to a general survey of the
 situation in the country. It is found that the population is
 increasing rapidly, and that the land is being cultivated more
 extensively than ever before. The principal occupations are
 agriculture and stock raising. The principal crops are wheat,
 corn, and cotton. The principal stock is cattle. The principal
 towns are New York, Philadelphia, and Baltimore. The principal
 rivers are the Hudson, Delaware, and Chesapeake. The principal
 mountains are the Allegheny, Blue Ridge, and Appalachian. The
 principal lakes are the Erie, Ontario, and St. Clair. The
 principal bays are the Chesapeake, Delaware, and Long. The
 principal harbors are New York, Philadelphia, and Baltimore.
 The principal ports are New York, Philadelphia, and Baltimore.
 The principal cities are New York, Philadelphia, and Baltimore.
 The principal counties are New York, Philadelphia, and Baltimore.
 The principal states are New York, Philadelphia, and Baltimore.
 The principal nations are New York, Philadelphia, and Baltimore.

I

TABLE DES ĀVARANA ET DES KALAŚA SELON LES ĀGAMA

I *Mandala caturaśra* (carré)

Raurava, Ajita, Kāmka, Makuta et Vira

Suprabheda

centre <i>āvarana</i>		1 8	<i>śvakumbha</i> <i>kalasa</i>	centre <i>āvarana</i>		1 8	<i>śvakumbha</i> <i>kalasa</i>
	I				I		
„	II	64	„	„	II	44	„
„	III	72	„	„	III	52	„
„	IV	80	„	„	IV	60	„
„	V	88	„	„	V	68	„
„	VI	96	„	„	VI	76	„
„	VII	104	„	„	VII	124	„
„	VIII	112	„	„	VIII	132	„
„	IX	120	„	„	IX	140	„
„	X	128	„	„	X	148	„
„	XI	136	„	„	XI	156	„
	Total	<u>1009</u>	„		Total	<u>1009</u>	„

Vyūha

<i>madhyavyūha</i>	1 + 8 =	9	<i>kalasa</i>
<i>antarvyūha</i>	16 × 25 =	400	„
<i>bahivyūha</i>	24 × 25 =	600	„
	Total	<u>1009</u>	„

Vyūha

<i>madhyavyūha</i>	1 + 8 =	9	<i>kalasa</i>
<i>antarvyūha</i>	12 × 25 =	300	„
<i>bahivyūha</i>	28 × 25 =	700	„
	Total	<u>1009</u>	„

II *Mandala vṛtta* (rond)

Kāmka, Kārana et Śāyambhuva

Sahasra

centre <i>āvarana</i>		1 8	<i>śvakumbha</i> <i>kalasa</i>	centre <i>āvarana</i>		1 8	<i>śvakumbha</i> <i>kalasa</i>
	I				I		
„	II	16	„	„	II	16	„
„	III	24	„	„	III	24	„
„	IV	32	„	„	IV	32	„
„	V	56	„	„	V	40	„
„	VI	64	„	„	VI	48	„
„	VII	72	„	„	VII	56	„
„	VIII	84	„	„	VIII	64	„
„	IX	96	„	„	IX	72	„
„	X	100	„	„	X	80	„
„	XI	104	„	„	XI	88	„
„	XII	108	„	„	XII	96	„
„	XIII	116	„	„	XIII	84	„
„	XIV	128	„	„	XIV	92	„
				„	XV	100	„
				„	XVI	108	„
	Total	<u>1009</u>	„		Total	<u>1009</u>	„

1 200

[पञ्चविंशः पटलः]

[पवित्रारोपणविधिः]¹

[पवित्रारोपणकारणम्]

²अतः परं प्रवक्ष्यापि पवित्रारोपणं परम् । सर्वपापहरं चैव सर्वसिद्धिप्रदायकम् ॥ १ ॥

¹ pour पवित्रारोपणविधि voir *Amsumad*, *patala* 14 et 43, *Kāraṇa*, I, 122, *Kāmika*, II, 18, *Kīraṇa*, III, 6, *Dīpta*, *patala* 58, *Makuta*, *paṭala* 11, *Yogaja*, p 282-295, *Sahasra*, *patala* 26, *Suprabhedā*, II, 7, *Sūksma*, *patala* 11

Il y a deux *patala* qui traitent du *pavitrāropanavidhi*, le 25° et le 46°, le premier contient 85 vers et le second, plus détaillé, en contient 133. Le *Pavitrōtsavavidhi* cite de nombreux vers des deux *paṭala*, mais quelques uns des vers du 46° *paṭala* sont cités comme provenant d'un *Rauravottara*, au lieu du *Raurava*. Ainsi, il semble qu'il y ait eu quelque confusion dans les citations de cette compilation, car les vers du même *patala* ne peuvent appartenir à la fois au *Raurava* et au *Rauravottara*. Une autre conclusion serait que le second *patala* traitant *pavitrārohana* appartient non à la première moitié de l'*āgama* (ou *pūrva-raurava*), mais à la seconde (ou *raurava-uttara*). Dans ce cas, on pourrait donner les citations comme provenant soit du *Raurava*, soit du *Rauravottara*. Ce qui pourrait appuyer notre hypothèse (cf note 11, p. 8), c'est que le *Rauravottara* ne semble pas être un *upāgama*, mais une partie du *Raurava* lui-même.

Mais il faudrait alors qu'un changement ait eu lieu dans l'ordre des *patala*. On verrait bien ces 2 *paṭala* traitant du même sujet dans 2 sections différentes. Cependant, les manuscrits que nous avons pu voir donnent ces 2 *paṭala* dans le *Raurava* ou la première partie du *Raurava* lui-même, d'autre part, le second *patala* porte le numéro 46. Une des raisons que l'on peut trouver à la nécessité d'avoir placé ces deux *paṭala* dans la même section est la suivante : le 25° *patala* traite du *pavitrāropana* à faire chaque année comme le *mahotsava*, et en tant que tel, il suit le *mahotsava* et le *snapana*, le 46° *paṭala* est donné après la *pratisthā* des statues et la construction des temples. Il pourrait donc décrire un *pavitrāropana* spécial qui doit être fait en certains cas seulement. Ce serait donc ceci qui aurait motivé le changement dans l'ordre des *patala* et ainsi ce 46° *paṭala* aurait été ramené de l'*Uttara-raurava* où il se trouvait primitivement, dans le *Pūrva-raurava* ou il peut logiquement se placer. Ceci n'est qu'une explication possible, car une étude comparée des textes āgamiques ne laisse voir aucune différence dans les *pavitrāropana*.

Enfin, nous avons un exemple semblable dans l'*Amsumadāgama* où nous trouvons deux *patala*, le 14° et le 43°, qui traitent du *pavitrāropana*.

² cf *Kāraṇa*, I, 122, 1-3

पवित्रारोहणं वक्ष्ये भुक्तिमुक्तिफलप्रदम् । सर्वलोकहितं पुण्यं सर्वसपत्करं परम् ॥
पूजासकर्षणं चैव विश्वकृत्रिमनाशनम् । निर्माल्यसंकरं यत्तत्पूजाया वत्सरे कृतम् ॥
तद्दोषशमनार्थं तु पवित्रारोहणं कुरु ॥

आचार्यसंकरं चैव ¹तन्त्रसकरमेव च । ²निर्माल्यसकरं चैव ³मन्त्रलोपं च सकरम् ॥ २ ॥
क्रियालोपं च पूजाङ्गहीनं चैव तथान्यकम् । सवत्सरकृतं सर्वं पवित्रेण विनश्यति ॥ ३ ॥
पवित्रं कारयेत्तस्मात्प्रतिसवत्सरं रुरो ।

[पवित्रारोपणकालः]⁴

आषाढादिचतुर्मासं ⁵प्रशस्तं चास्य विद्यते ॥ ४ ॥

voir aussi *Yogaja*, p 282

अथ वक्ष्ये विशेषेण पवित्रारोहणं कुरु । पवित्र नाम यत्प्रोक्त शुद्धमित्यभिधीयते ॥
देवदानवगन्धर्वा, पिशाचा ब्रह्मराक्षसाः । सर्वे ऋषिगणाश्चैव क्षेत्रपालमरुद्गणाः ॥
सर्वेषां च प्रियार्थं तु पवित्रारोहणं कुरु ॥

voir aussi *Amsumad*, *patala* 43, 1-4

अथ वक्ष्ये विशेषेण पवित्रारोहणं शृणु । मनोवाक्कायकृत्येन रौरवादि विशेषक्रमात् ॥
तत्पाप पतनं प्रोक्तं तद्भेदो बहुधा भवेत् । पतनात् त्रायते यस्मात्तस्मादेतत्पवित्रकम् ॥
स्थण्डिल परसिद्धं च आत्मार्थं च परार्थकम् । वर्णाश्रमविभेदत्वात्स्वसिद्धिर्बहुधा भवेत् ॥
स्वायम्भुवादिभेदैश्च परसिद्धिस्तथैव च । आवश्यकमिदं कर्म तस्मान्भेदस्त्विहोच्यते ॥

voir aussi *Suprabheda*, II, 7, 1-2

अथातः सप्रवक्ष्यामि पवित्रारोहणं शृणु । सर्वपूजासमृद्धयर्थं व्रतपूर्णार्थमेव च ॥
सर्वकर्मसु हीनेषु पूर्णार्थं कारयेद्बुधः ।

¹ A तान्त्र pour तन्त्र

² C निर्माल्यं सकर

³ A मन्त्रलोपस्य pour मन्त्रलोपं च

⁴ cf *Makuta*, *patala* 11, 3-7

आषाढे शुक्लपक्षे तु श्रावणे वा विशेषतः । नभस्ये वाश्वयुज्जासे कृष्णपक्षेऽथवा पुनः ॥
द्वितीयादि चतुर्थ्यादि तथाष्टम्यादि वा पुनः । अष्टम्यन्तं प्रकर्तव्यं पवित्रं सर्वसिद्धिदम् ॥
अष्टम्यादि दशम्यादि द्वादश्यादि च वा बुधः । चतुर्दश्यादिकं कुर्यात्पवित्रारोहणक्रियाम् ॥
सप्ताहं नवपञ्चाहं त्र्येकाहं वापि कारयेत् । सप्तम्या वा त्रयोदश्या रेवत्या कृत्तिकान्विते ॥
आर्द्राया रोहिणीयुक्ते कारयेत्तु पवित्रकम् ॥

voir aussi *Sahasra*, *patala* 26, 1-6

अथातः सप्रवक्ष्यामि पवित्रोत्सवविधिक्रमम् । आषाढे शुक्लपक्षे तु श्रावणे वा विशेषतः ॥
नभस्ये वाश्वयुज्जासे कृष्णपक्षेऽथवा पुनः । द्वितीयादि चतुर्थ्यादि तथा षष्ठ्यादि वा पुनः ॥
अष्टम्यन्तं प्रकर्तव्यं पवित्रं सर्वसिद्धिदम् । अष्टम्यादि दशम्यादि द्वादश्यादि च वा पुनः ॥
चतुर्दश्यादिकं कुर्यात्पवित्रारोहणोत्तमम् । सप्तम्या वा त्रयोदश्या रेवत्या कृत्तिकान्वितम् ॥
आर्द्राया रोहिणीयुक्ते कारयेत्तत्पवित्रकम् । एकाहं वा त्रयाहं वा पञ्चाहं वा नवाहकम् ॥
सप्ताहं वा प्रकर्तव्यं पवित्रोत्सवमाचरेत् ॥

voir aussi *Amsumad*, *patala* 43, 5-9

चान्द्रादिमासषट्के च अथवा कृत्तिकान्तकम् । सितपक्षे चतुर्दश्यामेवापाढे पवित्रकम् ॥
इतरेषु च मासेषु शुक्लकृष्णद्वयोरपि । चतुर्दश्यामथाष्टम्या पवित्रविधिमाचरेत् ॥
यत्पक्षे पूर्वमुद्दिश्य तत्प्रत्यब्दं समाचरेत् । पक्षे तिथौ च यत्पूर्वं तथैव परिकल्पयेत् ॥
तन्मासे चण्डपूजान्तं सर्वसिद्धिकरं परम् । अष्टम्या वा चतुर्दश्या पवित्रविधिमाचरेत् ॥
विपरीतं कृतं चेत्तु अभिचाराय तन्वृणाम् ।

⁵ A प्रशस्तमस्य, C: प्रसिद्धमद्य

तेष्वष्टम्यां सिते पक्षे चतुर्दश्यां विशेषतः । ^२कृष्णपक्षे तु वा तद्वत्सुमुहूर्ते विशेषतः ॥ ५ ॥
सुलग्नकरणे^३ ऋक्षे ^४पवित्रारोपणं कुरु ।

[पवित्रसूत्राणि]^५

दुकूल^६पट्टकार्पाससूत्र ^७श्रेष्ठान्तराधमम् ॥ ६ ॥

^१ B तेष्वष्टम्यसिते

^२ A et C कृष्णपक्षेषु वा

^३ C सुलग्नकरण

^४ B et C पवित्रारोपणं .

^५ cf *Kāiana*, I, 122, 6-9

द्विजकन्याकृतं सूत्रमुत्तमं त्विति कीर्तितम् । मध्यमं नृपकन्यातः कन्यसु शूद्रया कृतम् ॥
सूत्रमूर्णामयं वाथ सूत्रं कार्पाससम्भवम् । यथासम्भवसूत्रं वा द्रव्यात्कृतमथापि वा ॥
समं श्लक्ष्णं दृढं सूत्रं निष्केशं तृणवर्जितम् । तत्सूत्रं त्रिगुणीकृत्य तेनेव त्रिगुणीकृतम् ॥
तत्सूत्रं चैव सूत्रं तु कुर्यात्तेन पवित्रकम् ॥

cf *Kāmika*, II, 18, 9-10

क्षौमकार्पासजं सूत्रं मौञ्जं वा तदसम्भवे । दर्भं सवल्कलोत्थं वा समाहृत्याधिवासयेत् ॥

cf *Amsumad*, 43, 9-10

दर्भजं वल्कलोत्थं वा क्षौमकार्पासजं तु वा । यथासंस्कारमार्गेण सग्रहेद्देशिकोत्तमः ॥

cf *Yogaja*, p 283

उत्तमं हेमसूत्रं तु मध्यमं रौप्यमेव च । अधमं ताम्रसूत्रं त्वलाभे कार्पासमेव च ॥
कुशाश्च वल्कलं चैव ऋषीणां समुदाहृतम् । नेत्रपट्टोद्भवं चैव पद्मसूत्रं तथोत्तमम् ॥
अलाभे कार्पासमुक्तं तन्तुना सुदृढं कुरु । ब्राह्मणा क्षत्रिया वैश्या शूद्रकन्याऽथ सूत्रवित् ॥
सूक्ष्मतन्तुं तथा कुर्याद्रोमदुष्टं तु वर्जयेत् ॥

pour les details du *sūtra* voir *Amsumadāgama*, 43, 10-18

तन्तुना त्रिगुणीकृत्य तदेकं प्रथममुच्यते । एकतन्तुविवृद्ध्या तु नवसख्यावसानकम् ॥
एव सप्तविधं प्रोक्तमेकमेकमिदं मतम् । वामाद्या भूतिदेवाश्च नवसूत्रेषु कल्पयेत् ॥
तन्तुना द्विगुणीकृत्य दशवृद्ध्या ततः क्रमात् । शतमष्टोत्तरं श्रेयमन्यथा च निगद्यते ॥
तारद्वादशवृद्ध्या चाप्यष्टोत्तरशतं भवेत् । एवं सप्तविधं कृत्वा तत्तत्सूत्रेण कल्पयेत् ॥
पूर्वतन्तुक्रमेणैव पदसख्या च मध्यमम् । पञ्चाशत्तन्तुसख्या चाप्यधमं परिकीर्तितम् ॥
उत्तमत्रयमेवोक्तं मध्यमत्रयमुच्यते । पट्टत्रिंशत्पञ्चविंशच्च कलासख्याक्रमेण तु ॥
मध्यमत्रयमेवोक्तं कन्यसत्रयमुच्यते । त्रिसूत्रादिनवान्तं च द्विद्विसूत्रेण योजयेत् ॥
अधमत्रितयं प्रोक्तं सप्तभेदं पृथक् पृथक् । तन्तुसख्या समाख्याता ॥

^६ C पट्ट pour पट्ट

^७ B श्रेष्ठान्तरायमम् .

१ तात्पर्यान्तरीभिः २ सूत्रितं ३ सूत्रमुत्तमम् । तदलाभे तु ४ वाणिज्यग्रहे सूत्रं तु ५ संग्रहेत् ॥ ७ ॥
६ मन्त्रं जटिलं चित्राग्रं ७ जीर्णं वर्णान्तराश्रितम् । अतिस्थूलातिसूक्ष्मं च त्यक्त्वान्यत्तु परिग्रहेत् ॥ ८ ॥

[सूत्रग्रहणविधिः] ९

शोषणं शोषणान्तरं क्षालयेत्कवचेन तु । शिरसा शोषयित्वा तु ततो नेत्रेण १० संग्रहेत् ॥ ९ ॥
११ शोषणान्तरं मन्त्रेण त्रिगुणीकृतकुब्जकम् । प्रोक्षयेदस्त्रमन्त्रेण १२ बीजमुख्येन शोधयेत् ॥ १० ॥
१३ अत्रापि तु मन्त्रेण पिण्डवत्संप्रकल्पयेत् ।

[यन्त्रलिङ्गम्]

१४ यन्त्रिकां फलकां कृत्वा १५ यन्त्रस्य द्विगुणायतम् ॥ ११ ॥

१ Les vers 7 et 8 sont cités dans le *Pavitrotsavavidhi*, p 123

२ B तात्पर्यान्तरीभिः स्त्रीभिः, C चातुर्वर्ण्यान्तरीभिः ३ B सूत्रकवरम्, C सूत्रतद्वरम्.

४ A वाणिज्यग्रहसूत्रं, C वाणिज्यग्रहे, *Pavitrotsavavidhi* तत्पाणिग्रहसूत्र

५ A संग्रहेत्, *Pavitrotsavavidhi* विन्यसेत्.

६ A मन्त्रं चित्राग्रं, B भिन्नं जटिलं च चित्राग्रं, C भिन्नं जटिलचित्राग्रं, *Pavitrotsavavidhi*.

७ A मन्त्रं चित्राग्रं

८ A मन्त्रं चित्राग्रं श्रितान्तरम्; B जीर्णवर्णान्तराश्रितम्, C तीर्थवर्णान्तरम्, *Pavitrotsavavidhi*.

९ A मन्त्रं चित्राग्रं

१० Le vers suivant, donné dans la citation du *Pavitrotsavavidhi* manque dans notre

texte

११ शोषणं शोषणान्तरं निर्मितं द्विजकन्यया । अथवा निर्मितं चान्यैः क्षालयेदस्त्रवारिणा ॥

१२ cf *Kārika*, I, 122, 9-10

प्रोक्षयेदस्त्रमन्त्रेण । क्षालयेत्कवचेनैव कम्बलं वर्मणा कुरु ॥

१३ cf *Kārika*, II, 18, 10-11

त्रिगुणीकृत्य शोधयेदस्त्रमन्त्रतः । रोमाद्य शुद्धतोयैश्च क्षालयेदस्त्रमन्त्रतः ॥

सूक्ष्मं च त्वा हृदा तेन पवित्रं कारयेद्गुरुः ॥

१४ cf *Sūksma*, 11, 7-9 et *Amśumad*, 14, 13-14

शोषणं शोषणान्तरं वाथ सूत्रमेवं परिग्रहेत् । त्रिगुणं त्रिगुणीकृत्य चास्त्रमन्त्रेण शोधयेत् ॥

शोषणं शोषणान्तरं वाथ सूत्रमेवं परिग्रहेत् । शोषणं हृदयेनैव पवित्रं कारयेत्सुधीः ॥

१५ A संग्रहेत्

१६ Ce demi-vers est cité dans le *Pavitrotsavavidhi*, p 123

१७ B प्रोक्षयेदस्त्रमन्त्रेण, C प्रोक्षयेदस्त्रमन्त्रेण

१८ Ce demi-vers est cité dans le *Pavitrotsavavidhi*, p 124

१९ Ce demi-vers est cité dans le *Pavitrotsavavidhi*, p 125

२० *Pavitrotsavavidhi* यन्त्री स्यात्त्रिगुणायतम्

¹द्विगुणं लिङ्गविष्कम्भं घनमेकाङ्गुलं भवेत् । तस्मिन् ²सुयोजयेच्छङ्कूर्क³मात्रायतान्वितान् ⁴ ॥ १२ ॥
⁵व्योममात्रविशालाढ्यान् ⁶ ⁷सुवृत्तानार्जवान्दृढान् ⁸ । वसुमात्रायतं वापि ⁹हृदं वेदाङ्गुलं तु वा ॥ १३ ॥
¹⁰पूजांशोत्सेधसदृशं लिङ्गपीठे ¹¹हरान्तकम् । ¹²लिङ्गविष्कम्भविस्तारे ¹³शङ्कूर्कं सस्थापयेद्दृढम् ॥ १४ ॥
¹⁴प्रतिमानां कृकाद्यादि ¹⁵श्रेण्यन्तं च विशेषतः । ¹⁶कृकाद्या. कटिपार्श्वान्तं ¹⁷प्रभायात्तु स्थलान्तकम् ॥ १५ ॥
¹⁸स्तूप्यग्राजघनान्तं च शङ्कुस्थापनसीमकम् ¹⁹ । ²⁰आचार्यनृपकर्तृणां भक्तानां च विशेषतः ॥ १६ ॥
गणिकादासिकादीनां ²¹कृकाद्यानामिसीमकम् । ²²पवित्रकरणार्थं तु ²³यन्त्रिकां फलकां कुरु ॥ १७ ॥
²⁴रत्नलोहजपाषाणलेख्यलिङ्गान्विशेषतः । यन्त्रलिङ्गं तु कर्तव्यं वेणुरज्जुससूत्रकैः ²⁵ ॥ १८ ॥
पक्षादियुगयामोच्चमुच्चद्विगुणनाहकम् । ²⁶चक्राकृति शिरः कुर्यान्नववस्त्रेण वेष्टयेत् ॥ १९ ॥
²⁷लिङ्गं सस्थापयेत्पीठे यन्त्रलिङ्गं ततो न्यसेत् ।

1 C द्विगुणालिङ्गविष्कम्भाद्

3 A शङ्कुं तर्कं pour शङ्कूर्कं

5 B व्योम pour व्योम

7 C सुवृत्तं pour सुवृत्तान्

9 A हृदा

11 A अरान्तकम्, C अरान्तके

13 C सकृत् pour शङ्कूर्कं, A शङ्कूर्कं

15 B श्रेण्यन्तं, C श्रेण्यन्त

17 A प्रभायात्, C प्रभायाग्रान्, B भ्रमयाग्रात्.

18 A स्तूप्यग्रं जघनान्तं च, B स्तूप्यग्रात्तु घनान्तं च, C स्तूप्यग्रा तु घनान्तं च

19 C सीमत. pour सीमकम्.

20 A आचार्यानृपकर्तृणां, B आचार्यनृपकर्तृणां, C आचार्यनृपकर्तृणां

21 B कृकाद्या नामिसीमकम्

22 A पवित्रकरणार्थं तु

23 A यन्त्रिका फलका, B et C यन्त्रिकाफलकान्

24 A रत्नलोहजपाषाणा लेख्यलिङ्ग विशेषतः, B रत्नलोहजपाषाणान् लिप्य लिङ्गे विशेषतः

25 A et C सरस्कलैः, B सरस्कलैः

26 C चित्राकृति pour चक्राकृति

27 cf *Dipta*, 58, 72-75

मृण्मया लिङ्गपूजा चेद्यन्त्रलिङ्गं तु कारयेत् । वेणुरज्जुसमायुक्तं यन्त्रलिङ्गकहस्तकम् ॥
छत्राकारद्वयशिरं लिङ्गं वै स्थापयेत्क्रमात् । अथवा चन्दनं लिङ्गे तालमात्रेण कारयेत् ॥
उत्सवस्य तु नालं स्याद्यन्त्रपीठोपरिस्थितम् । याज्ञिकैः संस्कृतं पीठं त्रिगुणेन समन्वितम् ॥
दुकूलपट्टकार्पासैश्चित्रवस्त्रैश्च वेष्टयेत् । शेषं पूर्वोक्तवत्कुर्यात्पूजाङ्गं गुरुणा सह ॥

voir aussi *Kārana*, I, 122, 78-81

आलये वा गृहे वापि कारयेद्विधिपूर्वकम् । आत्मार्थं लिङ्गपूजा चेद्यन्त्रलिङ्गं प्रकल्पयेत् ॥
एकहस्तप्रमाणेन वेणुरज्जुं समारभेत् । छत्राकारं शिरः कुर्यात्लिङ्गं वै स्थापयेत्क्रमात् ॥
दुकूलपट्टकार्पासैश्चित्रवस्त्रैश्च वेष्टयेत् । शेषं पूर्वोक्तवत्कुर्याद्गुरुणा सह पूजनम् ॥

[अधिकारिभेदेन पवित्रसूत्रसख्या]¹

सप्तविंशतिसूत्रेणाप्याचार्याय² प्रकल्पयेत् ॥ २४ ॥

³भक्तानां नवसूत्रेण परिचाराणां तथैव च । त्रयस्त्रिंशतिसूत्रेण नृपतेः परिकल्पयेत् ॥ २५ ॥

[गन्धद्रव्यम्]⁴

⁵कृष्णागरु⁶ च कर्पूरं कस्तूरी नवनीतकम् । ⁷घनं कुष्ठमुशीरं च चन्दनं च फलत्रयम् ॥ २६ ॥

एलालवङ्गतक्कोलं⁸ ⁹पत्रं गोरोचनं तथा । गन्धद्रव्यमिति प्रोक्तं ¹⁰रागद्रव्यमथोच्यते ॥ २७ ॥

[रागद्रव्यम्]

गैरिकं जातिलिङ्गं च कुङ्कुम रोचन तथा । रक्तचन्दनसयुक्तं कर्पूरेण विमिश्रितम् ॥ २८ ॥

¹¹मन शिला च रजनी ¹²मञ्जिष्ठा ¹³दाविरेव च । ¹⁴रागद्रव्यमिति¹⁵ प्रोक्तं रञ्जयेत्तु पवित्रकम् ॥ २९ ॥

¹ cf *Kāraṇa*, I, 122, 19-20

एक तु परिवाराणां प्रासादस्य त्रिसूत्रकम् । शतार्धं सूत्रितं सूत्रं नृपाणां परिकल्पयेत् ॥
पञ्चविंशतिसूत्रैश्च कृतं तत्स्थापकाय वा । परिचारकभक्तानां सन्धिसूत्रेण सूत्रितम् ॥

² A, B et C omettent अपि dans अप्याचार्याय

³ Ce demi-vers est cité dans le *Pavitrotsavavidhi*, p 135

cf *Dīpta*, 58, 2

भक्तानां परिचाराणां नवसूत्रं प्रकल्पयेत् ।

⁴ cf *Dīpta*, 58, 4-7 pour les गन्धद्रव्यं et रागद्रव्यम्—

रक्तचन्दनकर्पूरं कस्तूरी नवनीतकम् । घनं कुष्ठमुशीरं च चन्दनं च फलत्रयम् ॥
एलालवङ्गतक्कोलं जाती च शतपत्रकम् । गन्धद्रव्याणीमानीह यथालाभं परिग्रहेत् ॥
गैरिकं कुङ्कुमं चैव दरदं रोचनं तथा । रक्तचन्दनकाश्मीरं हरिद्रा च मनश्शिला ॥
रक्तद्रव्याणि चोक्तानि रञ्जयेद्देशिकोत्तम ॥

cf *Kāmika*, II, 18, 20-21

रक्तचन्दनकाश्मीरगैरिकागरुचन्दनैः । कुष्ठकर्पूरसयुक्तं हरिद्राकृष्णागन्धयुक्तं ॥

रञ्जयेद्दृढयेनैव रक्तसूत्रादिभिस्तु वा ॥

⁵ Les vers 26-30 sont cités par Nirmalamani dans son commentaire *Prabhā* sur
la Kriyākramadyotikā d'Aghorasivācārya, p 178-179 (éd Chidambaram)

⁶ A कृष्णागरुं च, C et *Prabhā* कृष्णागरुश्च

⁷ A घनं कुष्ठौशीरं चैव, B घनकुष्ठमुशीरं च; C et *Prabhā*: वन घोषोशीरश्चैव

⁸ A et C कञ्जोलं pour तक्कोलं

⁹ C पत्रं, *Prabhā* घात्र

¹⁰ A रागद्रव्यमथोच्यते, C et *Prabhā* रञ्जद्रव्यमथोच्यते, B रागद्रव्यमिहोच्यते

¹¹ C et *Prabhā* मनोशिला रजनी चैव

¹² B मञ्जिष्ठा, C मञ्जिष्ठो

¹³ A दाब्धिरेव च

¹⁴ A, C et *Prabhā*: रञ्जं pour राग

¹⁵ B इदं pour इति

तण्डुलैर्लाजपुष्पैश्च ¹तिलैर्दभैरलकुरु² ॥ ३६ ॥

गन्धाद्यैरर्चयेत्तस्मिन् ³ विधातारं द्विजोत्तम ⁴ ।

[पवित्रपूजा]

⁵शिरसा प्रोक्षयेत्तस्मिन् सौवर्णं रजतं तु वा ॥ ३७ ॥

कांस्यं वा ⁶दालिका ⁷न्यस्य कर्णिकायां च शक्रके । ⁸पात्रे तु कर्णिकायां तु न्यसेच्छुद्धपवित्रकम् ॥ ३८ ॥

⁹पवित्रे गन्धमालिप्यं शक्रपात्रे निधापयेत् । संछाद्य नववस्त्राभ्यां गन्धाद्यैरर्चयेद्ब्रह्मा ॥ ३९ ॥

¹⁰ब्रह्माङ्गमभिमन्त्र्याथ मूर्तिकुम्भावृतं न्यसेत् । सूत्रवस्त्रसमायुक्तान् गन्धाद्भिः ¹¹संप्रपूरितान् ॥ ४० ॥

¹²पिधानकूर्चसंयुक्तान् स्वर्णपुष्पसमन्वितान् । ¹³तथा मूर्त्यधिदैवत्यान्स्थापयित्वा तु पूजयेत् ॥ ४१ ॥

¹⁴दिशास्वध्ययनं कुर्याद्विदिशासु जपं कुरु । नृत्तगोयादिभिश्चैव होमकर्म समाचरेत् ॥ ४२ ॥

अथवा मृण्मय पात्रं कालं भिन्नादि वर्जयेत् । तन्मध्ये विन्यसेत्सूत्रं नववस्त्रेण वेष्टितम् ॥
कृष्णाजिनादिनाच्छाद्य मन्त्रसहितयालभेत् । गन्धादिभिः समभ्यर्च्यं प्रोक्षयेत्पुरुषेण तु ॥
लिङ्गपीठं तु सस्पृश्य शिवमष्टोत्तरं जपेत् । जप्त्वा चैव नादाख्यं पञ्चाशत्सख्यया जपेत् ॥
तद्वन्महेश्वरं जप्त्वा चाङ्गब्रह्मसमन्वितम् । दिक्षु मन्त्रजपं कुर्याद्विदिश्वध्ययनं तथा ॥
सूत्रस्य परितः स्थाप्य कलशान्वारिपूरितान् । कुम्भास्तु तोयसंपूर्णान् सकूर्चान्सापिधानकान् ॥
वस्त्रान्निर्णयसंयुक्तान्वसुदेवसमन्वितान् । गन्धादिभिः समभ्यर्च्यं हविस्तेषां निवेदयेत् ॥

¹ B तिल pour तिलैर् .

² A अलक्रियात् pour अलकुरु

³ A कुम्भे pour तस्मिन्

⁴ B द्विजोत्तमम्

⁵ Les demi-vers 37b, 38a et 38b sont cites dans le *Pavitrotsavavidhi*, p 147.

⁶ B दालिका , C दालिका , *Pavitrotsavavidhi* तिलका.

⁷ A, C et *Pavitrotsavavidhi* न्यस्त्वा

⁸ A पात्रे

⁹ A पवित्रग्रन्थिमालिप्यं , B et C पवित्रगन्धमालिप्यं

¹⁰ A ब्रह्माङ्गान् pour ब्रह्माङ्गम्

¹¹ C गन्धाद्यैः pour गन्धाद्भिः

¹² B वितानं pour पिधानं

¹³ B तव मूर्त्यधिदैवत्या , C भवादिमूर्त्यधिदैवत्यान्

¹⁴ Ce demi-vers est cite dans le *Pavitrotsavavidhi*, p 147

¹प्रविश्य गर्भगोहं तु पूजापर्युषित ²त्यजेत् ॥ ४६ ॥

³लिङ्ग पीठं स्थलं चैव ⁴शुद्धं कुर्वन्ममसा तत । आसन पूजयित्वा तु ⁵चावाहनमथाचरेत् ॥ ४७ ॥

⁶अर्चनोक्तं समभ्यर्च्य ⁷पवित्रारोपणं कुरु । ⁸पूर्वोक्तगन्धद्रव्याणि पेषयित्वा तु सूक्ष्मकम् ॥ ४८ ॥

हिमतोयेन सलोड्य ब्रह्माङ्गैरभिमन्त्र्य च । लिङ्गं च पिण्डिकां चैव लेपयेद्यवमानकम् ॥ ४९ ॥

⁹गन्धाद्यैरर्चयित्वा तु बध्वा प्रतिसरं तत । सर्वातोद्यसमायुक्तं सर्वालकारसयुतम् ॥ ५० ॥

¹⁰गृह्य गन्धपवित्रं तु पात्रेण सह देशिकः । ¹¹हर्म्यप्रदक्षिणं कृत्वा वहित्वा ¹²तत्स मूर्धनि ॥ ५१ ॥

त्रिपाद्युपरि लिङ्गाग्रे पूजयित्वा पवित्रकम् । हृदयेन तु मन्त्रेण दन्तकाष्ठ प्रदापयेत् ॥ ५२ ॥

¹³मृद्भस्म ¹⁴पञ्चगव्यं च गन्धपुष्पं ¹⁵सुधूपकम् । दीपं चैव हृदा दत्त्वा लिङ्गमुद्रां तु दर्शयेत् ॥ ५३ ॥

ततः प्रासादमुच्चार्य पवित्रं ¹⁶रोप्य ¹⁷मुक्तिदम् । ¹⁸प्रागुक्तानां च सर्वेषां पवित्रं दापयेत्तत ॥ ५४ ॥

[देवतादिसूत्रग्रन्थिनिर्णय]¹⁹

²⁰भस्मालये तु घण्टाया धूपदीपप्रमाणकम्²¹ । ²²बलयाकारसूत्रं²³ च सप्तग्रन्थि तु सुक्स्तुवम् ॥ ५५ ॥

¹ Les vers 46b, 47 et 48a sont cites dans le *Pavitrotsavavidhi*, p 171-172

² B त्यजेत्

³ A लिङ्गपीठस्थल , B लिङ्गपीठं स्थल

⁴ A सर्व शुद्धं कृताम्मसा , C सर्व शुद्धिकृताम्मसा ⁵ A et C आवाहन समारभेत्

⁶ C अर्चनेन

⁷ A पवित्रारोहण

⁸ A पूर्वोक्तगन्धान् द्रव्याश्च , C पुरोक्त गन्धद्रव्याश्च

⁹ Le *Pavitrotsavavidhi*, p 145 cite ce demi-vers et l'attribue au *Raurava*, mais il le fait suivre par ces 2 sloka et demi qui manquent dans notre texte

विशेषपूजन कृ वा नमस्कृत्य शिवाग्रत । मया कृतानि दानानि धर्मानि प्रयतानि च ॥

मन्त्राणि च क्रियातन्त्रबुद्ध्यादिकरणानि च । अनया पूजया सर्वाः सपूर्णा सन्तु मे प्रभो ॥

एव विशाप्य देवाय नमस्कृत्य तु भक्ति ॥

¹⁰ C ग्राह्य

¹¹ A हर्म्य

¹² A त स pour तत्स

¹³ A तद्भस्म pour मृद्भस्म , C मृद्भस्मं.

¹⁴ C च भय ग्राह्य pour पञ्चगव्य च

¹⁵ A सधूपकम्

¹⁶ C योप्य

¹⁷ C युक्तिः

¹⁸ A प्रागुक्ताना च षट्ग्रन्थिकम् , B प्रागुक्ताना च सर्वेषा . सुकाष्ठग्रन्थिकम्

¹⁹ cf *Kāmika*, II, 18, 24-28;

आजानुशोभिव्यक्तेषु त्रिपूर्वं स्वेष्टतन्तुयुक् । यन्त्रलिङ्गप्रमाणं वा पुष्पलिङ्गयुत तु वा ॥

क्षुद्रलिङ्गे पवित्र स्यात्स्थण्डिलादौ यथामतम् । आशुद्रमेक वृषभे ककुद खुरगं परम् ॥

पवित्रमेक सर्वेषामावृताना विधीयताम् । एकैकमेव दातव्य चण्डेशक्षेत्रपालयोः ॥

क्षेत्रनेम्या लोकधृग्भ्य सूत्रमेकं प्रदक्षिणम् । यागधामवृषस्थानप्रासादानलसश्रयान् ॥

कारकाणि च सर्वाणि त्रिवृत्सूत्रेण वेष्टयेत् । एवं निश्चित्य पूर्वेद्युरधिवासनमारभेत् ॥

²⁰ C omet les vers 55 à 73a

²¹ A भस्मालयं तु घण्टेन धूपदीपप्रमाणकम् .

²² Les vers 55-58 sont cités dans le *Pavitrotsavavidhi*, p 134-135

²³ A et B ग्रन्थि pour सूत्र

गञ्जग्रन्थि च¹ कृत्वा² चाप्यष्टमङ्गलसूत्रकम् ।³ द्वारतोरणं पङ्गुग्रन्थि दर्पणं छत्रचामरम् ॥ ५६ ॥
 शङ्खं शृङ्गं तु पादेन⁴ चार्घ्यं पाद्यं च⁵ पादिकम् ।⁶ भूते पवित्रबन्धेन नवग्रन्थि तु बुद्धिमान् ॥ ५७ ॥
 वामादिशक्तिदेवानां दशग्रन्थि⁸ च लोकपे ।⁹ दशायुधं सप्तग्रन्थि¹⁰ सुसूत्रमिति कल्पयेत् ॥ ५८ ॥

[मण्डलविधि]¹¹

यागगृहं प्रविश्याथ¹² ¹³वेदिकासु च निक्षिपेत् । वेदिकोपरि सूत्रेण¹⁴ वर्णेन च विनिक्षिपेत् ॥ ५९ ॥

¹ A तु pour च

² A च अष्टमङ्गलसूत्रकम्, B तु अष्टमङ्गलसूत्रकम् .

³ A et B द्वारतोरणपङ्गुग्रन्थि

⁴ A शङ्खं तु पादेन, B शङ्खं चैव तु पादेन, *Pavitrotsavavidhi* शङ्खशङ्खं तु वामेन

⁵ A अर्घ्यपात्र, B अर्घ्यपाद्य.

⁶ *Pavitrotsavavidhi* पातिकम् .

⁷ A आते, *Pavitrotsavavidhi* एते

⁸ A et B लोकपालयन् pour च लोकपे, *Pavitrotsavavidhi* च लोकपान् .

⁹ *Pavitrotsavavidhi* दशायुधान्

¹⁰ *Pavitrotsavavidhi* ससूत्रमिति

¹¹ cf *Amsumad*, 43, 40-47

देवदेव नमस्कृत्वा स्थापयेत्तु पवित्रकम् । यागधाम प्रविश्याथ भान्वादिगुरुकान्तकम् ॥
 गौरीतिलकभद्रं च राशिस्वस्तिकमेव च । आत्मार्थमिति कर्तव्य परार्थमधुना शृणु ॥
 शिलालिङ्गोद्भवं चैव गौरीतिलकमेव वा । पार्वतीकान्तमेव च लिङ्गाब्जस्वस्तिक तथा ॥
 मण्डल घण्णवत्यन्तं स्वायभुवे प्रकल्पयेत् । दैविकादिषु लोकेषु नन्द्यावर्तं च स्वस्तिकम् ॥
 सुन्दरीतिलकं चैव श्रीकान्तं पद्ममेव वा । लिङ्गाब्जं स्वस्तिकं चैव शृङ्गारतिलकं मतम् ॥
 दैविकादि समाख्यात मानुष मण्डलं शृणु । कल्याणतिलकं चैव भौमकल्पं च कुक्षिकम् ॥
 मण्डलेश्वरसोमं च वह्निमण्डलसूर्यकम् । केसरीमण्डलं चैव हस्तिमण्डलमेव वा ॥
 एवं मानुषमाख्यात मण्डलाधिपतिं यजेत् ॥

¹² B यागगृहप्रवेशेन

¹³ A वेदिकासूत्रं विक्षिपेत्

¹⁴ A वर्णेनन्तुं च निक्षिपेत्

¹सर्वतोभद्र²पार्वतीश्रीरुद्र³गौरीमण्डलम् । लिङ्गोद्भवं च ⁴लिङ्गाब्ज यथाविभव निक्षिपेत् ॥ ६० ॥

¹ Pour les details des *mandala* voir la *Śaivāgamapaddhati*, p 570-592 (ms de J Visvanātha gurukul de Melmangalam, District de Madurai)

सर्वतोभद्रमण्डलम्

चतुर्भिः स्वस्तिकैरेव सर्वतोभद्रमुच्यते । सर्वतोभद्रमेव हि भोगमोक्षफलप्रदम् ॥

पार्वतीकान्तमण्डलम्

प्रागग्रमुदगग्र च द्वात्रिंशत्पदसयुतम् । तस्य मध्ये तु नलिनमष्टावष्टपदैर्युतम् ॥
तद्बहिस्त्रिविधैः पीठैस्तद्बाह्येन विधानतः । निर्गमाग्र विवर्णं स्थानानाचित्रविचेष्टितम् ॥
अग्न्यादिपद्मपर्यन्तं श्वेतवर्णैश्च भूषितम् । लिङ्गानि कृष्णवर्णानि द्वाराणि मुखवर्णकैः ॥
एतच्च पार्वतीकान्तं सर्वकर्मसु योग्यकम् ॥

श्रीमण्डलम् ou लक्ष्मीमण्डलम्

षट्त्रिंशत्सूत्रमध्ये नवपदकमलं तद्बहिर्विधिरेका दिक्षु द्वादश पङ्कजानुभयतस्तस्थैः पदैः पार्श्वयोः ।
कुर्यात्लिङ्गचतुष्टयं रसवरैः कोणकलिङ्गं सुरैरन्तः कोणचतुष्टये पदपदैश्चत्वारि लिङ्गानि च ॥
चारुक्तवक्त्रं किल भानुपद्मं मध्येऽरुणं प्रोडशकृष्णलिङ्गम् ।
कोणेषु लिङ्गं मुखवर्णयुक्तं लिङ्गार्धयुक्तं कमलासनस्था ॥
लक्ष्मीमण्डलमख्यातम् ॥

रुद्रमण्डलम् ou शिवमण्डलम्

द्विरष्टपदपङ्कजं खपदवीथिबाह्ये चतुष्पदब्धिनयनाब्धिषट्पदकृताष्टलिङ्गावृतम् ।
विदिकृशरपदाम्बुजं मनुपदप्रवेशं बहिर्वदन्ति शिवमण्डलं विधिवदक्षसूत्रैः कृतम् ॥

गौरीमण्डलम् ou गौरीतिलकमण्डलम्

प्राक्सूत्रं सप्तदशकमुदकसूत्रं तथैव च । मध्ये वेदपदं श्वेतं चतुर्लिङ्गं चतुर्दिशि ॥
लिङ्गं पीठं च कम्पं च कुण्डकं पञ्चपीठकम् । चतुष्पदयुगनेत्रैश्च चतुष्पदभिः पदैः क्रमात् ॥
मुखवर्णैश्च सभूष्य वेदवेदपदैः पुनः । विदिक्षु कर्णपुष्पाणि भिन्नवर्णैः प्रकल्पयेत् ॥
प्रत्येकं सर्वकोणेषु पञ्चविंशत्पदैः क्रमात् । नानाविधैः प्रकर्तव्या लता वर्णैर्मनोरमैः ॥
गौरीतिलकमाख्यातं भोग एव फलं भवेत् ॥

लिङ्गोद्भवमण्डलम् ou लतालिङ्गोद्भवमण्डलम्

लतालिङ्गोद्भवं वक्ष्ये मण्डलानां महत्तरम् । प्रागग्रमुदगग्रं च त्रिंशत्सूत्रं नवाधिकम् ॥
आस्फालिकर्णसूत्रे च मध्ये द्विद्विपदं क्रमात् । पञ्च वृत्तानि कृत्वान्तः कर्णिका केसराणि च ॥
दलाष्टकं दलाग्राणि पीतैस्ताम्रैश्च पिङ्गलैः । स्थितैः कृत्वान्तरालानि रक्तैर्द्रव्यैश्च पूरयेत् ॥
दिग्विदिकसूत्रदेशेषु दलानि रचयेद्यथा । तृतीये दलवृत्ते तु सूत्रं तद्बहिर्विस्तृतम् ॥
भ्रामयेदर्धचन्द्राभं मध्ये रेखानतिक्रमात् । आस्फालयेद्दलाग्रां दलानां पार्श्वयोस्तथा ॥
विभज्य पञ्चमं वृत्तं त्रिधा शुक्लारुणासितैः । पूरयित्वा चतुष्कोणं बहिरेकेन वीथिकाम् ॥
सितेन कृत्वा कोणानि पूरयेदरुणप्रभैः । द्वाराणि तद्बहिः कुर्यान्मध्ये सूत्रचतुष्टयम् ॥

'वत्तश्यान्वगत' इत्या ता' प्रक च निवेदनम् ।

[पञ्चमं चरणम्]

एव तान्त्रिकं चान्तं पञ्चमं 'समुद्र' इति ॥ ७७ ॥

पुत्रान्तरा तु शङ्का च पर्यायः । न अन्वयः । "अक्षयान्तर्" । ईश्वरान्तरात् । अक्षयान्तर् इति ॥ ७५ ॥
 पूजाकर्तृत्वात् । एतन्निमित्तं प्रवृत्तं । निमित्तं तु ईश्वरान्तरात् । अथ पञ्चमं चरणम् । ॥ ७६ ॥
 वन्तः सप्तः । इति । अथ तान्त्रिकं चान्तं पञ्चमं । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । ॥ ७७ ॥
 'अथान्तरात्' । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । ॥ ७८ ॥
 त्रिपदापरि लिङ्गात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । ॥ ७९ ॥
 'अथान्तरात्' । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । ॥ ८० ॥

--

¹ A. ... ² B. ...

³ cf. *Suprabhadra* II, 38-81

अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् ।
 अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् ।
 अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् ।
 अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् ।
 अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् ।
 अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् ।
 अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् ।
 अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् ।
 अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् ।
 अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् ।
 अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् ।
 अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् ।
 अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् ।
 अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् ।
 अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् ।
 अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् ।

⁴ B. ... ⁵ B. ...

⁶ B. ...

⁷ लिङ्गात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । cf. *Tattvabrahmana* 2, 1-1-1 etc

⁸ B. ... ⁹ B. ...

¹⁰ B. cf. C. ...

¹¹ Les vers 80 et 81 sont cites dans le *Payimotsavyayidm*, p. 188

अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । अथान्तरात् । cf. *Reveda*, 1, 18, 9 *Tattvayasambhuta*, 1, 8, 6, 2 etc

¹² A. cf. C. ... ¹³ B. ...

तथैत्र १पिण्डिकां छाद्य २लिङ्गमूले तु बन्धयेत् । सुखासनादिदेवानां पवित्रं दापयेत्तत ॥ ८१ ॥
 ३सर्वेषां ४परिवाराणां ५विमानानां च रोपयेत् । ततः शक्तियुतं बिम्बं ६युक्तियुक्तवदाचरेत् ॥ ८२ ॥
 अ.स्थानमण्डपे पश्चात्परिवेष समाचरेत् । भक्तानां परिचाराणां नृपादीनां यथाक्रमम् ॥ ८३ ॥
 दापयेत्तु पवित्रं तु ७श्रद्धाभक्तिसमन्वितम् । एवं य कुरुते मर्त्यो ८निर्मलत्वमवाप्नुयात् ॥ ८४ ॥
 विसृज्यास्त्रेण मन्त्रेण पवित्राणि विसर्जयेत् । तत्सर्वं च ९ गृहीत्वा तु चण्डेशाय १०प्रदापयेत् ॥ ८५ ॥

इति ११श्रीमद्रौरवतन्त्रे क्रियापादे १२पवित्रारोपणविधिर्नाम १३पञ्चविंश पटलः ॥

1 C पिण्डिकाद्याश्च

2 B: लिङ्गमूल

3 Le vers 82 est cite dans le *Pavitrotsavavidhi*, p. 192

4 A परिचाराणा

5 C समानाना.

6 A यातमुक्ता pour युक्तियुक्त

7 A शुद्ध pour श्रद्धा

8 C अमृत pour निर्मल.

9 B स pour च

10 B निवेदयेत्

11 B omet श्रीमद्रौरवतन्त्रे क्रियापादे

12 A पवित्रारोपणपटलः पञ्चविंश

13 C षड्विंशतिः .

¹[दीपदण्डवृक्षा.]

सालं वा नालिकेरं वा तालं वा क्रमुकं तथा । ²नातिदीर्घं च भिन्नं च सूर्यशोषितपातितम् ॥ ३ ॥
³अतिबालातिवृद्धं च ⁴बहुफलं विवर्जयेत् ।

⁵[दीपदण्डमानम्]

पञ्चहस्तं समारभ्य यावन्नवकरावधि⁶ ॥ ४ ॥

¹ cf *Vīra*, 88, 7-8

दीपदण्ड प्रवक्ष्यामि शृणुष्व चतुरानन । । जातीं वा चम्पक वापि क्रमुक वैणव तु वा ॥
कदली नालिकेर वा असन बिल्वमेव वा ॥

cf *Svāyambhuva*, 44, 32-34

क्रमुक नालिकेर च चम्पक चन्दनं तथा । वशं वाथार्जुन वापि तिन्त्रिणीं शिशुपा तथा ॥
मयूर वकुलं वापि तालस्तम्भमथापि वा । दीपदण्डमिति प्रोक्त सारङ्गममथापि वा ॥

cf *Sūksma*, 8, 20-21

असन वैणवाशोकौ मधूक वकुल तथा । क्रमुक नालिकेर च तालं चम्पकमर्जुनम् ॥
तिलक खदिर वापि दीपदण्डं प्रगृह्यताम् ॥

cf *Makūṭa*, 8, 3-4

खदिरं चम्पक चैव नालिकेरमथापि वा । ताल बिल्व च वेणु च यज्ञवृक्षोद्भव तु वा ॥

cf *Kāraṇa*, II, 27, 21-24

“खादिरं चम्पक तथा ।

नालिकेर च बिल्व च वेणु वा यज्ञवृक्षकम् । अर्जुन शिशुपा चैव मधूक वकुल तथा ॥
ताल तमाल हिन्ताल करञ्ज देवदारुकम् । सत्वच छिद्रपुष्पं च दीपदण्डतरुं तथा ॥
अवक्रं निर्त्रेण स्निग्धमृजु वा दण्डमाहरेत् । अतिदीर्घं नातिह्रस्वं न भिन्नं परिकीर्तितम् ॥
अतिबालमतिवृद्धं तरुं महाबिलं त्यजेत् ॥

² C न दीर्घं न च भिन्नं च.

³ B अतिबालोऽतिवृद्धश्च

⁴ A बहुफली, B बहुफाली, C बहुफल्यपि

⁵ cf *Amsumad*, 28, 11-12

चतुर्विंशाद्गुलं नाहमधमं प्रविधीयते । अष्टत्रिंशच्च नाह स्यान्मध्यम त्विति विद्यते ॥
चतुश्चत्वारि चाहुत्यमुत्तमं नाहमुच्यते ॥

cf. *Vīra*, 88, 8

प्रासादसदृशं वापि गलान्तं वापि कारयेत् । कपोतोत्सेधमानं वा पञ्चहस्तोच्चमेव वा ॥

cf *Svāyambhuva*, 44, 35-36

नवहस्तं समारभ्य द्विद्विहस्तविवर्धनात् । यावद्विंशतिहस्तान्तमुत्तमं मध्यमाधमम् ॥
पक्षाद्गुलं समारभ्य द्विद्वयद्गुलविवर्धनात् । चत्वारिंशाद्गुलं यावद्दण्डनाहं क्रमेण तु ॥

cf. *Makūṭa*, 8, 4.

प्रासादस्य समं दण्डमर्धं वा पादमेव वा ।

⁶ A. अवधि; pour अवधि.

अर्धहस्तविवृद्ध्या तु नवधा दण्डदीर्घकम् । ¹स्वभावनाहसंयुक्तं ²मूलादग्रं क्रमात्कृशम् ॥ ५ ॥

³[दीपदण्डस्थापनम्]

प्रासादाग्रे ⁴पुरे वाऽपि ⁵द्वारायतनबाह्यत । ⁶साङ्घ्रिदण्डाधिविस्तारमवटस्य विशालकम् ॥ ६ ॥

⁷तद्व्यासत्रिगुणं निम्नं खात्वा ⁸वेदगुण तु वा । ⁹हृदा सस्थापयेद्दण्डं पांसुना सुदृढं कुरु ॥ ७ ॥

¹⁰[दण्डे यष्ट्यादियोजनम्]

¹¹आमूलाग्रं च दण्डे तु ¹²यष्टिकास्तु सुयोजयेत् । चत्वारिंशद्मारभ्य ¹³सविंशतिशतद्वयम् ॥ ८ ॥

¹ A स्वभावनाह संयुक्त

² C कुलादग्र

³ cf *Makuta*, 8, 3

प्रासाददक्षिणे पूर्वे दीपदण्ड तु विन्यसेत् ।

cf *Kāmika*, II, 8, 6 et 23-24

देवाग्रे स्थापयेद्दण्डं प्रतिगोपुरमेव वा । अष्टदिक्षु चतुर्दिक्षु त्रिष्वेकत्र च वा द्वयोः ॥

अस्त्रेण शोधयेद्दण्डं प्रणवेन तु पूजयेत् । षट्चतुःपञ्चतालेनावटं भूमौ समाचरेत् ॥

cf *Kāraṇa*, I, 112, 6-7

हर्म्याग्रे वृषपृष्ठे वा पीठबाह्ये तथाग्रके । मध्यमे मध्यहाराया स्थापयेद्दीपदण्डकम् ॥

पञ्चतालप्रमाणेन खानयेत्पृथिवीं ततः ।

cf *Kāraṇa*, II, 27, 20-21

वृषपृष्ठे च वीराग्रे गोपुराग्रे तथैव च । वास्तुमध्येन्द्रसन्ध्योश्च पञ्चशालाग्रमध्यमे ॥

शिवः ॥ स्थापयेद्दण्डम् ॥” ।

⁴ A परे

⁵ C द्वारायञ्च बाह्यतः.

⁶ A साङ्घ्रिदण्डाधिविस्तारादवटस्य, B et C साङ्घ्रिदण्डाधिविस्तारादवटस्य

⁷ C तद्व्यासत्रिगुण

⁸ B वेदाङ्गुलं तु वा, C वेदशतद्वयम्.

⁹ C omet les vers 7b et 8

¹⁰ cf *Kāmika* II, 8, 8-20

तत्र कीलाश्च योजयेत् । द्वादशाङ्गुलमारभ्य व्योमाङ्गुलविवृद्धितः ॥

पञ्चाशत्करजातं तु दण्डात्कीलविनिर्गम । द्विमात्रात्पादवृद्ध्या तु षडङ्गुलसमावधि ॥

विस्तारः स्याद्द्वनस्तस्य त्र्यशमर्धं त्रिपादकम् । दण्डप्रोता भवेयुर्वा लया वा कीलपादपाः ॥

नवकील समारभ्य व्योमकीलविवृद्धितः । सप्तविंशतिकीलान्त दिश्येकस्या नियोजयेत् ॥

तिसृष्वन्यासु दिक्ष्वेवं कीलाश्च विनिवेशयेत् । त्रिकीलं वा चतुष्कीलमिष्टमानसमन्वितम् ॥

तदग्रे स्थापयेत्पात्रधारणार्थं विशेषतः । दारुद्रवानि चक्राणि प्रतिकीलं तु योजयेत् ॥

दीपिका प्रतिचक्रं तु वसुद्वादशप्रोडश । योजयेद्वा बहिःशुष्कर्नालिकेरदलादिभिः ॥

छादयेद्वाथ चक्राणि तन्निर्गमं यथा भवेत् । एकहस्तविशालं तु द्विगुणायतसयुतम् ॥

दक्षिणे कल्पयेद्द्वारं दण्डारोहणसिद्धये । कल्पमेतत्समाख्यातमनुकल्पमथोच्यते ॥

हित्वा चक्राणि सर्वाणि प्रतिकीलं तु दीपिका । योजयेदुपकल्पं स्याद्धोमकूटविवर्जितम् ॥

¹तावद्युगविवृद्ध्या तु यष्टिसख्या²स्सुयोजयेत् । ³रुद्राङ्गुल समारभ्य ⁴द्विद्व्यङ्गुलविवर्धनात् ॥ ९ ॥
सप्तविंशति⁵मात्रान्तं नवधा यष्टिर्दार्ढ्यकम् । ⁶यथाबलपरीण हं व्यास तेषां दृढैर्द्रुमैः ॥ १० ॥
दण्डस्य तु चतुर्दिक्षु दृढं यष्टि सुयोजयेत् । तेष्वग्रे वलयं बध्वा ⁷त्वार्जवं तु त्रयं दृढम् ॥ ११ ॥
⁸तैलाद्यैस्सेचितैर्वस्त्रैर्वेत्रोपरि सुवेष्टयेत् । तालपत्रादिभिर्वाथ मुष्टिदीपानि ⁹धारयेत् ॥ १२ ॥

दण्ड विहाय यत्कलसमकल्पमिति कथ्यते । दीपकूटानयेद्दिक्षु विदिक्ष्वपि तदन्तरे ।
प्रतिदेव तु कर्तव्या दोपिका बहुसख्यया । स्थापयेद्दीपदण्डाश्च मालाकारेण वा बहून् ॥
तोरणाकारतो वापि वृत्ताकारेण वा बहून् । प्रभाकाराश्च वा कृत्वा तत्र दीपाश्च योजयेत् ॥

cf *Kāraṇa*, II, 27, 30-38

षट्त्रिंशत्सुषिरं मध्ये चतुर्विंशति षोडश । छन्न भिन्न तु सुषिर तन्मध्ये किल जायते ॥
आमूलाग्र किलालिख्य चक्राकारं तु बन्धयेत् । चक्राकारा च यष्टि च यष्टिकील च बन्धयेत् ॥
दण्डस्य च चतुर्दिक्षु दृढयष्टिं सुयोजयेत् । तेष्वग्रे बन्धयेच्छाखा दण्डाग्रे मध्यमे तथा ॥
दीपाधारश्च निम्न. स्यान्नित्तुलकृतिरुत्तमम् । नालिकेरसुपर्णं च खर्जूरीतालपत्रकम् ॥
क्रमुककदलीपर्णं केतकीपर्णमेव वा । यष्ट्यग्रे बन्धयेच्छुष्क धौतवस्त्रेण वेष्टयेत् ॥
चित्रवस्त्रेरलकृत्य स्थूललिङ्गाकृतिर्भवेत् । यष्टिहीने महाव्याधि. पत्रहीने धनक्षय ॥
चित्रहीने दरिद्र स्यात्तन्मूले वेदिका कुरु । पर्णोपरिवेष्टित वस्त्र सर्वकामफलप्रदम् ॥
पूर्वे वा दक्षिणे वापि द्वारं कल्प्य विशेषतः । त्रिद्वारैकस्य विस्तार द्विगुणायाममुच्यते ॥
दण्डमूले चित्रदीपाः सहस्रं च तदर्धकम् । तदर्धं शतदीप च दण्डमूले ह्यलकृतम् ॥

cf *Sūkṣma*, 8, 22-26

प्राकारमध्ये सस्थाप्य दण्डं क्षुद्रमिति स्मृतम् । वास्तुमध्ये तु सस्थाप्य दण्ड भद्रमिति स्मृतम् ॥
क्षुद्रदण्डे समारोप्य यष्टीर्नक्षत्रसख्यया । भद्रदण्डस्य परितः पञ्चहस्तप्रमाणतः ॥
कूटाकार तु सकल्प्य चतुर्भागाशहीनकम् । कूटस्योच्चमिदं प्रोक्त कदलीक्षुदलादिभिः ॥
निच्छिद्र कारयद्विद्वान् वस्त्रमाज्येन सेचयेत् । तद्वस्त्र शिथिलीकृत्य तस्योच्च धारया क्षिपेत् ॥

¹¹ A et B मूलादग्र pour आमूलाग्रं

¹² A et B षष्टियासीत् pour यष्टिकास्तु.

¹³ B सशति pour सविशति

¹ A तावद्युगविवृद्ध्या, B तावद्यधिकवृद्ध्या

² A त्म pour स्सु, B य pour स्सु

³ C omet les vers 9b, 10 et 11a.

⁴ A द्वियङ्गुलवर्धनात्, B: द्विद्रि अङ्गुलवर्धनात्

⁵ A मात्रान्त pour मात्रान्त.

⁶ B तथा pour यथा

⁷ A त्वार्जवं तु त्रिय, B. त्वाज्यवन्तु त्रयं, C omet त्वार्जवं तु त्रयं

⁸ A तैलाद्यैः सेचिता त्वस्त्रि तन्वेत्रोपरि सुवेष्टयेत्, B तैलाद्यैः सेचिता त्वस्त्री तन्वेत्रोपरि वेष्टयेत्;

C तैलाद्यै सेचिता त्वस्त्र नैत्रोपरि सुवेष्टयेत्.

⁹ A: वा धरेत्, B वा यजेत्, C वा धारयेत्

[अथ मय संश्लेषण]

द्वयत्र निन्दसत्यात्' इति वा परस्परिगतौ । तत्र त्रिभुजस्य सा तीक्ष्णस्यस्येति १६१ ॥ १० ॥
यार्थेन स्यात्सामर्थ्ये' इति परस्परिगतौ ।

[अथ मय संश्लेषण]

यत्र त्रिभुजस्य सा तीक्ष्णस्यस्येति १६१ ॥ १० ॥
निन्देने नोपपत्तौ । तस्मिन्निन्देने । 'यत्र त्रिभुजस्य' न समस्तस्य परिकल्पना ॥ ११ ॥

[अथ मय संश्लेषण]

'अथ त्रिभुजस्य' इति वा 'यत्र त्रिभुजस्य' इति वा 'यत्र त्रिभुजस्य' इति वा 'यत्र त्रिभुजस्य' इति वा ॥ १२ ॥

- 1. (a) $M = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
 $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$
 $B = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
- (b) $S = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
 $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$
 $B = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
- 2. (a) $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$ (b) $B = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
- 3. (a) $B = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$ (b) $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
- 6. (a) $S = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
 $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
 $B = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
- (b) $K = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
 $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$ (b) $B = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
- 9. $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
- 10. (a) $S = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
 $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
 $B = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
- (b) $T = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
 $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$ (b) $B = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
- (c) $K = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
 $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$ (b) $B = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
- (d) $S = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
 $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
 $B = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
- 11. (a) $C = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$ (b) $A, B, C = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
- 12. (a) $A, B, C = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$ (b) $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$
- 13. (a) $A, B, C = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$ (b) $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10\}$

गोमयालेपनं कृत्वा ¹पिष्टसूत्रैर्विचित्रयेत् । पुण्याहप्रोक्षणं कृत्वा स्तोत्रमङ्गलवाचकैः ॥ १७ ॥
सर्वातोद्यसमायुक्तं नृत्तगोयरवैरपि । ²पक्ष्याद्यनहत् वस्त्रं दण्डमूले तु वेष्टयेत् ॥ १८ ॥

³[प्रासादादिषु दीप]

देवदेव⁴ समभ्यर्च्य ⁵प्रासादे स्तूपिकोपरि । ⁶दीपाधारांस्तु विन्यस्य ⁷चैलतैलादिसयुतान् ॥ १९ ॥
⁸परिवाराग्रालये च गोपुरेषु च ⁹स्तूपिषु । ¹⁰दीपाधारांस्तु विन्यस्य ¹¹नानापुष्पैः सुपूजयेत् ॥ २० ॥

¹²[लिङ्गाग्रे दीप]

लिङ्गाग्रे स्थण्डिलं कृत्वा ¹³शालिभिस्तण्डुलैः शुभैः । लोहजं ¹⁴मृन्मयं वाथ स्थापयेन्नवपात्रकम् ॥ २१ ॥

¹ A et B पिष्टसूत्रैर्विचित्रितम्, C पिष्टसूत्रे विचित्रयेत्. ² A et B पक्ष्याद्यनहत्, C पक्ष्यमाहत्

³ cf *Yogaja*, p 280

दण्डमूले तु सयोज्य नववस्त्रसमायुतम् । प्रासादे मण्डपे चैव गोपुरे दीपरोपणम् ॥

cf *Suprabheda*, I, 18, 7-9

प्रासादमिह सर्वत्र दीपमाल्यैरलंकरेत् । क्षुद्रनास्या महानास्या कुम्भे चैव कपोतके ॥

पालिकासु गुहास्वत्र दीपयन्त्रैः सुदीपयेत् । प्रासादमूर्धदेशेषु मण्डपे गोपुरे तथा ॥

प्राकारेषु विशेषेण दीप सर्वत्र योजयेत् ॥

cf *Kāmika*, II, 8, 21-23

प्रासादे गोपुरे शालापरिवारालयादिषु । मण्डपे बलिपीठादौ कूपे वाथ गृहेऽपि वा ॥

वृषे महानसं कुर्यात्पुष्पमण्डपिकादिषु । बहिर्वा कल्पयेद्दीपान् ग्रामादिष्वपि सर्वत ॥

दीपावलिरियं कार्या अधिवासनपूर्वकम् ॥

⁴ B देवदेव

⁵ B प्रासादस्तूपिकोपरि

⁶ A दीपाधारं तु, B दीपाधाराणि, C दीपाधारनं

⁷ A et C नानापुष्पैः सुपूरितम्

⁸ B परिवाराग्रालये च, C परिवाराग्रमाले च

⁹ B स्तूपिषु

¹⁰ A et C दीपाधाराणि, B दीपाधाराणि.

¹¹ A चैलतैलादिसयुतम्, C चैलकैलादिसयुतम्.

¹² cf *Kāmika*, II, 8, 25-36

शिल्पिन मोचयित्वान्ते पुण्याहं वाचयेत्तत । दीपेन पूजयेद्दण्डं गन्धपुष्पादिसयुतम् ॥

बध्वा प्रतिसर चान्तं प्रविश्येदं समाचरेत् । आलये मण्डपे वापि यागमण्डप एव वा ॥

मनोरमे शुभेऽन्यत्र गोमयेनोपलेपिते । स्थण्डिलं तत्र सकल्प्य शस्त्रेण प्रोक्षयेद्गुरुः ॥

नव वा पञ्च पात्राणि वैक वा तत्र विन्यसेत् । नीराजनविधौ देवास्ते सर्वेऽत्रापि समतम् ॥

पात्रे प्रभाव इत्युक्तश्चन्दनाद्यैस्समर्चयेत् । कुण्डं वा स्थण्डिलं वापि तत्पूर्वस्मिन्प्रकल्पयेत् ॥

शिवाग्निं तत्र सपाद्य शिवं साङ्गं च तर्पयेत् । समिदाज्येन चरुणा ततः कार्पासबीजतः ॥

क्षीरेण शतमर्धं वा तदर्धं वा समाचरेत् । मूलेनाङ्गैर्दशाङ्गेन वह्निबीजमनुस्मरन् ॥

शतमष्टोत्तरं हुत्वा पूर्णामन्ते विधाय च । देव साङ्गं िसृज्याथ दीपानारोपयेद्गुरुः ॥

तैलेनाज्येन वा पूर्य पात्रं सर्वात्मकं स्मरन् । वह्निबीजमनुस्मृत्य मध्यादिभ्यः क्रमेण तु ॥

गन्धपुष्पादिभिश्चेष्ट्वा शिवाग्निं च विसर्जयेत् । गृहीत्वा मध्यपात्रं तु दीपदीपिकया गुरुः ॥

सर्वालकारसंयुक्तं तरुणाख्यं तु दीपकम् । दण्डोर्ध्वे स्थण्डिले वापि हृदयेन निवेशयेत् ॥

होमान्ते दीपदण्डस्य कौतुकं वा समाचरेत् ॥

¹³ B et C शालिभिर्विमलैः

¹⁴ A et C मृन्मयः

१दण्डे तु रोपयेत्प्राच्यां^२ ३याम्यदीपं तु गोपुरे । ४पश्चिमं परिवाराणां ५सौम्य देवालये^६ कुरु ॥ २९ ॥
 कोण^७पात्रस्थदीपानि^८ ९विन्यस्यास्थानमण्डपे । आरामे पुष्करिण्यां च क्रमेणैव निधापयेत् ॥ ३० ॥
 सर्वातोद्यसमायुक्तं सर्वालकारसयुतम् । सोमास्कन्देश्वरं^{१०}भूष्य^{११}शिबिकाया^{१२}तु रोपयेत् ॥ ३१ ॥
 १३दत्त्वा दण्डान्तिकं दीपं रोपयेद्दण्डमूर्धनि^{१४} । १५दण्डावृततरङ्गं च^{१६}होमकूटं तथैव च ॥ ३२ ॥
 १७दीपयित्वा चर्चयेदेतल्लिङ्गोद्भव^{१८} विचिन्तयेत्^{१९} । २०प्रदक्षिणत्रयं कृत्वा^{२१}तद्ग्रामं च प्रदक्षिणम् ॥ ३३ ॥
 आस्थानमण्डपं गत्वा^{२२}परिवेष समाचरेत् । प्रभूतं च हविश्चैव पृथुकांश्च निवेदयेत् ॥ ३४ ॥
 २३प्रतिसवत्सरं ह्येवं^{२४}कार्यं वृद्धिमिहेच्छता । २५एवं कर्तुमशक्तश्चेत्स्तूप्यग्रे^{२६} २७दीपरोपणम् ॥ ३५ ॥

१ A दण्डात्तु, B दण्डं तु

३ A et B साम्य pour याम्य, C याम्या

५ B सौम्य pour सौम्य

७ B पार्श्वस्थ pour पात्रस्थ, C पात्रेस्तु

९ C शिवमास्थानमण्डपे

११ B शिबिकादौ

१३ A दण्डादण्डान्तिक

१५ A दण्डावृततरङ्गश्च, B दण्डोद्गततरङ्गं च

१७ A दीपं दत्त्वा pour दीपयित्वा, B दीपयित्वा चर्चयित्वैतद्, C दीपं दत्त्वा चर्चयेदेतद्

१८ A et B लिङ्गोद्भाव

१९ cf *Kāmika*, II, 8, 52

वस्त्राद्यैर्देशिको धीमानुत्तरामिमुख स्थित । ज्योतिर्लिङ्गमनुस्मृत्य दहेत्कूटचतुष्टयम् ॥

२० cf *Kārana*, I, 112, 47-49

प्रदक्षिणत्रयं कृत्वा प्रविशेदालयं प्रति । परिवेषकं कुर्यात्प्रविश्यास्थानमण्डपम् ॥

स्नानं कारयेच्छम्भो, प्रभूतहविषं ददेत् । उत्सवकारयेत्तत्र यथावित्तानुसारतः ॥

दीपदण्डयुतं चेत्तु एवमेव समाचरेत् । हर्म्याग्रं वा वृषाग्रं वा कूटाग्रं रोहणं तु चेत् ॥

तानि कार्याणि सर्वाणि कुर्याच्चवाधिवासिनाम् ॥

२१ C तं ग्रामं

२२ A परिवेष्टं

२३ cf *Kārana*, I, 112, 50-51

एव कृतं महापुण्यं सर्वसस्यविवर्धनम् । राष्ट्रग्रामनृपाणां च वर्धनं रोगनाशनम् ॥

सर्वदेवप्रियार्थं स्यात् प्रियं पातालवासिनाम् ॥

२४ A कुर्याद्बृद्धिमितिश्चतः, B कुर्याद्बृद्धिं ततस्ततः, C प्रकुर्याद्बृद्धिमिच्छतः

२५ cf. *Kārana*, I, 112, 45-46

अलाभे दीपदण्डस्य स्तूप्यग्रे तु विनिक्षिपेत् । गोपुरे चैव हर्म्याग्रे वृषाग्रे चैव दीपयेत् ॥

वृषालाभे तु हर्म्याग्रे दीपकूटं तु कारयेत् । तदग्रे रोपयेद्दीपमलाभे देशिकोत्तम ॥

२६ B अलाभे pour स्तूप्यग्रे

२७ C दीपरोपणे

१ अत्रागमं च शिवायै नानास्यै चान्तिपत्रम् । २ बन्धयित्वा र्चयेद्देवं नानादीपैरलङ्कुरु^४ ॥ ३६ ॥

३ श्रीमद्रौरवतन्त्रे । क्रियापादे ६ कृत्तिकादीपारोपणविधिर्नाम ७ षड्विंशः पटलः ।

१ A ... B ... वि तु

२ A ... B ... (बन्धयित्वा र्चयेद्देव

३ A ... B ... श्रीमद्रौरवतन्त्रे क्रियापादे

४ A ... B ... कृत्तिकादीपविधिर्नाम.

२ B स्कन्दाग्रे.

४ A et C अलङ्करेत् पठाम् ३०॥ ३६ ॥

७ C सप्तविंशतिः पटलः

APPENDICE I

Dans les manuscrits de Kīlvelūr (A), de Dharmapuram (B) et de KuṆRakkudi (C), utilisés pour l'édition de *Rauravāgama*, le *Vidyāpāda* est incomplet, il s'arrête au *patala* 4, vers 41 (voir note 13 page 16) Lors de l'examen de manuscrits d'āgama, à la bibliothèque de Mysore, "The Oriental Research Institute", a été trouvé, dans le manuscrit intitulé *Āgamārthasamgraha* (S N° 258), le texte complet du *Rauravasūtrasamgraha*. Le manuscrit, sur feuilles de latanier, est écrit en nandināgarī, alors que les manuscrits d'āgama trouvés jusqu'à présent, sont pour la plupart en grantha, quelques uns étant écrits en caractères telougous. Le *Rauravasūtrasamgraha* commence au folio 9 et se termine au folio 12a de ce manuscrit, malheureusement par endroits les bords des feuilles sont brisés. Le texte correspond au *Vidyāpāda* de notre texte. D'ailleurs les manuscrits utilisés pour notre édition indiquaient déjà cette portion (*Vidyāpāda*), tantôt sous le nom de *Rauravasūtrasamgraha* tantôt sous celui de *Rauravatantra*. Nous avons constaté de semblables variations dans les titres donnés au *Svāyambhuvāgama* le même ouvrage est indiqué aux colophons du manuscrit de Kīlvelūr comme *Svāyambhuvasūtrasamgraha*, et à ceux du manuscrit de Tirunelveli, comme *Svāyambhuvatantra*. De plus un certain nombre de vers appartenant à cette section de notre texte se trouvent cités par Aghoraśivācārya, Nirmalamani, et d'autres, comme provenant du *Raurava* ou *Śrīmadraurava*, titre qu'ils donnent également en référence pour des citations de vers que nous avons identifiés comme appartenant au *kriyāpāda*. Toutes ces indications tendent à montrer que le *Rauravasūtrasamgraha* n'est pas un ouvrage distinct, mais une section, le *Vidyāpāda*, du *Rauravāgama*, à moins qu'il ne soit une version abrégée de ce même *Vidyāpāda*. Bien que les textes agamiques parlent de différents stades, au cours desquels les āgama auraient été donnés sous des formes de plus en plus abrégées, nous ne pouvons affirmer que ces versions détaillées aient jamais existé, ni que la portion en question de notre texte soit un résumé de quelque texte antérieur.

Comme la découverte de la portion manquante de ce *Vidyāpāda* a été faite alors que la plus grande partie de l'ouvrage était déjà imprimée, nous avons dû ajouter en appendice la fin du chapitre (vers 42 à la fin) et les chapitres cinq à dix.

[रौरवागमः]

[विद्यापादः]

[तुरीयः पटलः]

[४२-५२ श्लोकाः]

सर्वजीवकलाव्यापिसर्वज्ञं सर्वतोमुखम् । तत्तथो लीनस्वतत्त्वेन तां कलां चिन्तयेत्सदा ॥ ४२ ॥

¹ Les vers 42b et 43 sont cités par Bhaṭṭarāmakaṇṭha dans son commentaire sur *Mokṣakārikā*, p 41.

'सर्वान्साधकानां प्रकीर्तितम् ॥ ४३ ॥
 'सर्वान्साधकानां प्रकीर्तितम् ॥ ४४ ॥
 'सर्वान्साधकानां प्रकीर्तितम् ॥ ४५ ॥
 'सर्वान्साधकानां प्रकीर्तितम् ॥ ४६ ॥
 'सर्वान्साधकानां प्रकीर्तितम् ॥ ४७ ॥
 'सर्वान्साधकानां प्रकीर्तितम् ॥ ४८ ॥
 'सर्वान्साधकानां प्रकीर्तितम् ॥ ४९ ॥
 'सर्वान्साधकानां प्रकीर्तितम् ॥ ५० ॥
 'सर्वान्साधकानां प्रकीर्तितम् ॥ ५१ ॥
 'सर्वान्साधकानां प्रकीर्तितम् ॥ ५२ ॥

शिवशक्ति-संज्ञा-सूत्रम् ॥ ५५ ॥ अथतुर्थ

1. 'सर्वान्साधकानां प्रकीर्तितम्' (cf. *Tattvasamgrahavyākhyā*, p. 30)
 2. *Nirmalamani* (cf. *Śivācāriyapaddhati*, p. 355 (édition

3. 'कलेद्धितम्—Nirmalamani, शिवशक्ति-

4. 'C'est un manuscrit qui a été reconstitué

[पञ्चमः पटलः]¹

[मुद्रालक्षणम्]

अथातः सप्रवक्ष्यामि गुह्या मुद्रा शिवोद्भवा । प्रयुज्यन्तेऽर्चनविधौ बलिकर्मजपेषु च ॥ १ ॥
नमस्कारो ध्वजश्चैव तथा च शशकर्णिका । मुकुला पद्ममुद्रा च तथा चावाहनी भवेत् ॥ २ ॥
निष्ठुरा कालकण्ठी च लिङ्गमुद्रा तथैव च । ²[अथ वक्ष्ये लक्षणानि मुद्रा]णामनुपूर्वश ॥ ३ ॥
नमस्कारेण वन्देत ध्वजेन ध्यानमाचरेत् । शशकर्ण्या नियुज्येत मुकुल्या चासनाकृति ॥ ४ ॥
आसनं कल्पयेदत्र क्रमशः पद्ममुद्रया । आवाहन्यावाहनं च देवेशस्य प्रयोजयेत् ॥ ५ ॥
निष्ठुरया निरुद्धयेत् विघ्नोत्सारणमेव च । कालकण्ठ्या प्रयुञ्जीत शिवपूजाप्रबोधका ॥ ६ ॥
योजना लिङ्गमुद्राया शिवरूपे ह्युदाहृता ।

[नमस्कारमुद्रा]³

हृद्देशे तु निपीडयेत् हस्तयोरुभयोस्तलम् ॥ ७ ॥

नमस्कारा तु विज्ञेया मन्त्रिणा मन्त्रवन्दने ।

[ध्वजमुद्रा]⁴

वामहस्तस्य त्रीवायां तर्जनीं दक्षिणेन तु ॥ ८ ॥

अङ्गुष्ठमुन्नतं कृत्वा ध्वजेन ध्यानमारभेत् ।

¹ Pour le *mudrālaksana* voir *Ajita*, *patala* 27, *Dīpta*, *patala* 70, *Svāyambhuva*, *patala* 13, *Vira*, *patala* 33, *Suprebheda*, I, 9, *Kārana*, I, 28, *Kīrana*, II, 3, *Yogaja*, ms. p. 156-159, *Mrgendra*, *kriyāpāda*, *patala* 5

² Ce qui est entre crochets, manquant dans le manuscrit, a été reconstitué

³ Pour la नमस्कारमुद्रा voir *Ajita*, 27, 17-18

हस्ताभ्यामङ्गलिं कृत्वा हृद्देशेषु समाश्रिताम् । अङ्गुष्ठेन तु सव्येन वामाङ्गुष्ठं तु पीडयेत् ॥
नमस्कारा भवेदेषा सर्वेषा वन्दनोचिता ॥

⁴ Pour la ध्वजमुद्रा voir *Svāyambhuva*, 13, 18-19

अग्रं वामप्रदेशिन्या वेष्टयेत्सव्यपाणिना । कृत्वैवं तु ततोऽङ्गुष्ठं हृदये सन्नियोजयेत् ॥
वामाङ्गुष्ठं च वामाभिस्तिष्ठतिर्वेष्टयेत्ततः । ध्वजमुद्रा समाख्याता संयोज्या योगकर्मणि ॥

[पञ्चमोऽध्यायः]

शशिं निपीडयैव हस्तयोरुभयोरपि ॥ ९ ॥

अथ शशिकर्णीयं शशिकर्णनामकं चक्रं कृत्वा दर्शयेच्छशिकर्णिकाम् ॥ १० ॥

शशिकर्णिकाम् कृत्वा हृदयेन नियोजयेत् ॥
 आत्कनिष्ठा तु ध्वजमुद्रा प्रकीर्तिता ॥

अथ शशिकर्णीयं शशिकर्णनामकं चक्रं कृत्वा दर्शयेच्छशिकर्णिकाम् ॥ १० ॥

शशिकर्णिकाम् कृत्वा हृदयेन नियोजयेत् ॥
 आत्कनिष्ठा तु ध्वजमुद्रा प्रकीर्तिता ॥

अथ शशिकर्णीयं शशिकर्णनामकं चक्रं कृत्वा दर्शयेच्छशिकर्णिकाम् ॥ १० ॥

शशिकर्णिकाम् कृत्वा हृदयेन नियोजयेत् ॥
 आत्कनिष्ठा तु ध्वजमुद्रा प्रकीर्तिता ॥

अथ शशिकर्णीयं शशिकर्णनामकं चक्रं कृत्वा दर्शयेच्छशिकर्णिकाम् ॥ १० ॥

शशिकर्णिकाम् कृत्वा हृदयेन नियोजयेत् ॥
 आत्कनिष्ठा तु ध्वजमुद्रा प्रकीर्तिता ॥

अथ शशिकर्णीयं शशिकर्णनामकं चक्रं कृत्वा दर्शयेच्छशिकर्णिकाम् ॥ १० ॥

कृत्वा हृदयेन नियोजयेत् ॥
 आत्कनिष्ठा तु ध्वजमुद्रा प्रकीर्तिता ॥

अथ शशिकर्णीयं शशिकर्णनामकं चक्रं कृत्वा दर्शयेच्छशिकर्णिकाम् ॥ १० ॥

ततोऽङ्गुष्ठं हृदये सनियोजयेत् ॥
 समाख्याता सयोज्या योगकर्मणि ॥

14

स्तु ऋजव प्रोक्ता मणिबन्धे नियोजयेत् ॥

इशिरसि शेषास्तु ऋजवो घना ॥
 यं शशिकर्णीं तु विज्ञेया योगकर्मणि ॥

शशिकर्णिकाम् कृत्वा हृदयेन नियोजयेत् ॥
 आत्कनिष्ठा तु ध्वजमुद्रा प्रकीर्तिता ॥

अथ शशिकर्णीयं शशिकर्णनामकं चक्रं कृत्वा दर्शयेच्छशिकर्णिकाम् ॥ १० ॥

शशिकर्णिकाम् कृत्वा हृदयेन नियोजयेत् ॥
 आत्कनिष्ठा तु ध्वजमुद्रा प्रकीर्तिता ॥

अथ शशिकर्णीयं शशिकर्णनामकं चक्रं कृत्वा दर्शयेच्छशिकर्णिकाम् ॥ १० ॥

शशिकर्णिकाम् कृत्वा हृदयेन नियोजयेत् ॥
 आत्कनिष्ठा तु ध्वजमुद्रा प्रकीर्तिता ॥

अथ शशिकर्णीयं शशिकर्णनामकं चक्रं कृत्वा दर्शयेच्छशिकर्णिकाम् ॥ १० ॥

शशिकर्णिकाम् कृत्वा हृदयेन नियोजयेत् ॥
 आत्कनिष्ठा तु ध्वजमुद्रा प्रकीर्तिता ॥

[आवाहनी]¹

अञ्जलिं नियतां कृत्वा हृद्देशे तु समाहिताम् । अङ्गुष्ठौ तु निपीडयेते मध्यतो निबिडाङ्गुलिम् ॥ ११ ॥
आवाहनी प्रयोक्तव्या देवदेवस्य चासने ।

[निष्ठुरा]²

निपीडयेत्तथाङ्गुष्ठौ हस्तयोरुभयोरपि ॥ १२ ॥

तयोश्चाभिमुखं कृत्वा निष्ठुरां तु प्रयोजयेत् ।

[कालकण्ठी]³

अङ्गुष्ठौ तु नतौ कृत्वा हस्तयोरुभयोरपि ॥ १३ ॥

cf *Vira*, 33, 34

उभौ करौ च विप्रेन्द्र मणिबन्धे तु कारयेत् । मुकुलीकृतहस्तौ द्वौ पद्ममुद्रा इति स्मृता ॥

cf *Suprabheda*, I, 9, 17

पूर्वोक्तमुकुली या तु हृद्देशान्निस्सृताङ्गुलिः । व्याकोचमुकुलाकारा पद्ममुद्रा तु दर्शयेत् ॥

¹ pour la आवाहनमुद्रा voir *Ajita*, 27, 28-29.

हस्ताभ्यामञ्जलिं कृत्वा समुखं तु तयो. पुनः । कनिष्ठमूलगौ तत्तदङ्गुष्ठाग्रे च कारयेत् ॥
आवाहनी भवेन्मुद्रा वेष्ट्यावाहनकर्मणि ॥

cf *Dīpta*, 70, 18-20

उत्तानौ तु करौ कृत्वा पाणिमूले तु बन्धयेत् । निधायाङ्गुष्ठशिरसि तर्जन्यग्रौ विचक्षणः ॥
अनामिकाग्रौ संलग्नौ सवक्रं स्याद्विशेषतः । कनिष्ठौ चोच्यते युक्तौ मध्यमौ प्रसृतौ तदा ॥
आवाहनीति विख्याता सिंहासनविधौ परा ॥

cf *Svāyambhuva*, 13, 20

हस्ताभ्यामञ्जलिं कृत्वा कनिष्ठाङ्गुलिपर्वयो. । अङ्गुष्ठौ स्थापयेदेपा मुद्रा त्वावाहनो स्मृता ॥

² pour la निष्ठुरमुद्रा voir *Ajita*, 27, 14-15

मणिबन्धे च संविष्टौ करौ कृत्वा ततस्तयो । अङ्गुष्ठौ गर्भगौ कृत्वा मुष्टिबन्धे कृते सति ॥
निष्ठुरेय भवेन्मुद्रा सर्वेषां तु निरोधने ॥

cf *Svāyambhuva*, 13, 9

हस्ताभ्यामञ्जलिं कृत्वा द्वे मुष्टी साधयेत्सुधीः । अङ्गुष्ठाङ्गुष्ठनिक्षिप्तौ निष्ठुरा सप्रपूजयेत् ॥

³ pour la कालकण्ठीमुद्रा voir *Ajita*, 27, 10-11

कराभ्यां मुष्टिमाबध्य योजयेन्मणिबन्धकौ । मुष्टी कृत्वा ततोत्ताने तदा नाङ्गुलियोजिते ॥
अङ्गुष्ठाग्रौ च संलग्नौ कृत्वा स्यात्कालकण्ठिका । कालकण्ठी प्रयोक्तव्या द्रव्यलक्षणकर्मणि ॥

cf *Svāyambhuva*, 13, 5

कृत्वा मुष्टिं ततोत्ताने तदा नाङ्गुलियोजिते । अङ्गुष्ठाग्रे च संलग्ने कालकण्ठीं तु दर्शयेत् ॥

उभो त्वभिगृह्यं हत्वा कान्तकण्ठी प्रयोजनेत् ।

[लिङ्गगुह्यं ।

अभ्यासगुह्यं हत्वा गुह्यं पाणो तु तक्षणे ॥ १४ ॥

अक्षिणैश्चक्षुर्गृह्यं च त्रिसप्तत्यस्य मन्त्रान्वितं । तक्षिण तु तत्रा पाणो त्रैधा तर्क्यतश्चापरि ॥ १५ ॥

लिङ्गगुह्यं सत्त्वैर्वा र्वा र्वाया अक्षिणे । एता एव सत्त्वगुह्या विप्रश्च परमात्मना ॥ १६ ॥

आनुभूतं वा अयोनिना मन्त्राणां तर्वा त्रैषण । इत्येता माध्वैर्होतृवै गच्छन्त्या प्रकृतित्वा ॥ १७ ॥

[गुह्यमन्त्रा]

ओ नमा नमा नमस्तस्मै ॥ आ च्युक्तपादं सत्त्वैर्भयतयं च्युत् ॥ आ अक्षिणी
अक्षिणी ॥ ओ ग म ठा ग म्ठा ॥ आ पञ्चोक्तं पञ्चगुह्या ॥ आ अनन्तरूपानां तर्कितय
 आ सत्त्वैः ॥ ओ प्रपाञ्चाला विष्णो ॥ आ कान्तकण्ठीर्वा र्वा र्वा कान्तकण्ठी ॥ ओ नमा
 वि श्वे अक्षिणाय नमा नमा लिङ्गगुह्या ॥ आ नमा गोमाथ उग्राय ठठ गुह्या ॥ इति
 गुह्यमन्त्रा समाप्ता ॥

इति श्रीश्रीरामचन्द्रसप्तमः | गुह्यापस्त पञ्चमः

¹ H. 100a ms.

² pour la लिङ्गगुह्या voir *Anta*, 22-23-25.

जानते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते ॥
 तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते तर्क्यन्ते ॥

³ Après ce vers, le manuscrit donne le colophon indiquant la fin du cinquième *patala*. Après le colophon se trouvent les *mantramantra*. Comme cette partie n'a aucun rapport avec le *patala* suivant qui traite des *kala*, elle pourrait appartenir au cinquième *patala*. Il est aussi possible qu'elle soit un extrait de commentaire ajouté après le colophon par le copiste : nous savons par des citations que ces commentaires existaient. Aphor. *svacarya* lui-même fait un commentaire sur le *Ramayavita*. Mais, par ailleurs, le dernier vers semble indiquer quelques *mantramantra* et il est très possible que les mantras donnés ici, fassent partie du texte lui-même. Ce fut que le passage soit en prose n'exclut pas cette hypothèse : en notre texte présente des portions de forme amilante au *patala* 1 et de ce même *patala* 2 du *Kavyapada*. Nous avons choisi d'insérer ce passage avant le colophon.

⁴ अक्षिणी ms.

⁵ कान्तकण्ठी ms.

⁶ कान्तकण्ठी ms.

[अथ षष्ठः पटलः]

[पञ्चब्रह्मकलाविधिः]¹

अथ ब्रह्ममयं गुह्यं शिवकायात्मसंस्थितम् । कलारोदं प्रवक्ष्यामि तच्छृणुध्वं यथाक्रमम् ॥ १ ॥

[कलासख्या]

²अष्टौ त्रयोदशाष्टौ च चतस्रः पञ्च एव च । पञ्चानामानुपूर्व्येण कलाभिन्ना यथाक्रमम् ॥ २ ॥
ता प्रवक्ष्याम्यशेषेण कलाः शैवागमस्थिताः । ³सद्यः कलाभिरष्टाभिर्वाग्देवे त्रयोदश ॥ ३ ॥
अघोरमपि चाष्टाभिश्चतस्रः पुरुषे तथा । ईशानं पञ्चधा भित्त्वा सकलं विन्यसेच्छिवम् ॥ ४ ॥
आचार्ये च शिवेऽग्नौ च कलाहोताः प्रयोजयेत् ।

[सद्योजातकलाः]

⁴सद्योजातश्च सद्यश्च भवश्चाभव एव च ॥ ५ ॥

तथानादिभवश्चैव भजस्वेति भवोद्भवौ ।

¹ Pour les détails de *pañcabrahmakalā* voir *Rauravāgama, kriyāpāda, paṭala 2* (p 22-28) de notre texte, voir aussi *Kīraṇa, IV, 5*, et *Vātulaśuddha, paṭala 7*

² cf *Raurava, kriyāpāda, paṭala 2*, vers 1b-2a

³ cf *Kāraṇa, I, 27*

ईशानस्य कलाः पञ्च पुरुषस्य चतुष्कलाः । अघोरस्य कलाश्चाष्टौ वाग्देवे त्रयोदश ॥

अष्टौ सद्यकलाश्चैव मकुटादिक्रमान्यसेत् ॥

cf *Surprabheda, IV, 3, 240-241*;

सद्यमन्त्रकलाश्चाष्टौ वाग्देवस्य त्रयोदश । अघोरस्य कलाश्चाष्टौ पुरुषस्य चतुष्कलाः ॥

ईशानस्य कलाः पञ्च पञ्चब्रह्मसमुद्भवाः ॥

⁴ cf *Kāraṇa, I, 27, 8*

सद्योजातश्च सद्यश्च भवश्च भव एव च । तथानादिभवश्चैव भवस्वेति भवोद्भव ॥

[अथ शिवस्य]

'सामा' इति शिवस्य कलश्चैव कलस्तथा ॥ ६ ॥

[अथ शिवस्य कलश्चैव कलस्तथा ॥ ६ ॥]

[अथ शिवस्य]

'अथो' इति शिवस्य कलश्चैव कलस्तथा ॥ ६ ॥

[अथ शिवस्य]

'अथो' इति शिवस्य कलश्चैव कलस्तथा ॥ ६ ॥

[अथ शिवस्य]

'अथो' इति शिवस्य कलश्चैव कलस्तथा ॥ ६ ॥

[अथ शिवस्य]

'अथो' इति शिवस्य कलश्चैव कलस्तथा ॥ ६ ॥

'अथो' इति शिवस्य कलश्चैव कलस्तथा ॥ ६ ॥

[अथ शिवस्य]

'अथो' इति शिवस्य कलश्चैव कलस्तथा ॥ ६ ॥

'अथो' इति शिवस्य कलश्चैव कलस्तथा ॥ ६ ॥

1. *Kāraṇa* I, 27, 10b.

[अथ शिवस्य कलश्चैव कलस्तथा ॥ ६ ॥]

[अथ शिवस्य कलश्चैव कलस्तथा ॥ ६ ॥]

2. *Kāraṇa* I, 27, 5b-6a.

[अथ शिवस्य कलश्चैव कलस्तथा ॥ ६ ॥]

3. *Kāraṇa*, I, 27, 6a.

[अथ शिवस्य कलश्चैव कलस्तथा ॥ ६ ॥]

4. *Kāraṇa* I, 27, 1.

[अथ शिवस्य कलश्चैव कलस्तथा ॥ ६ ॥]

5. *Rāmāyaṇa* II, 2, 3b-4a (1-2) = *Kāraṇa*, I, 27, 18b-19a.

[अथ शिवस्य कलश्चैव कलस्तथा ॥ ६ ॥]

6. *Rāmāyaṇa*, II, 2, 3b-4a (1-2) = *Kāraṇa*, I, 27, 17b-18a.

[अथ शिवस्य कलश्चैव कलस्तथा ॥ ६ ॥]

बलः प्रमथनश्चैव स्फिचावेतौ प्रकीर्तितौ । दमनश्च कटि पार्श्वे मनश्चोन्मन एव च ॥ १५ ॥
वामदेवकला ह्येता गुह्याङ्गेषु प्रकीर्तिता ।

[अघोरकलान्यासः]

¹अघोरो हृदयमथघोरो ग्रीवा प्रकीर्तिता ॥ १६ ॥

घोरो घोरतरश्चैव तस्यांसौ तु प्रकीर्तितौ । सर्वो नाभिश्च विज्ञेय, सर्वोऽस्य जठरं भवेत् ॥ १७ ॥
रूपाण्युरसि सर्वाणि पृष्ठे रुद्रं विनिर्दिशेत् । अघोरस्य कलान्यासः सकलस्य प्रकीर्तितः ॥ १८ ॥

[तत्पुरुषकलान्यासः]

²वक्त्र तत्पुरुषं पूर्वं महादेवश्च पश्चिमम् । रुद्रो दक्षिणतश्चैव प्रचोदश्च तथोत्तरम् ॥ १९ ॥
चत्वार्येतानि वक्त्राणि कल्पयेन्नियत शुचिः ।

[ईशानकलान्यासः]

³ईशान, पूर्वमूर्धानमीश्वरश्चैव दक्षिणम् ॥ २० ॥

ब्रह्म पश्चिमतश्चैव शिवश्चेति तथोत्तरम् । सदाशिवस्तथोर्ध्वं तु पञ्चधा परिकल्पयेत् ॥ २१ ॥
एष इत्थं क्रियाकाले ध्यायिनां सकलः शिवः । यो वेत्त्येवं शिवं देवं क्रियाकाले महेश्वरम् ॥ २२ ॥
शिवध्यानसमायुक्तः स गच्छति सदाशिवम् ।

इति [श्री]रौरवसूत्रसंग्रहे [पञ्चब्रह्मकलाविधिर्नाम] षष्ठः पटलः

¹ cf *Raurava*, II, 2, 4b-5a (p 24), voir aussi *Kāraṇa*, I, 27, 16b-17a

हृदये कण्ठदेशे चाप्यंसयोरुदरेऽपि च । नामौ पृष्ठोरसोश्चैव घोरस्यैव कला न्यसेत् ॥

² cf *Raurava*, II, 2, 5b-6 (p 24-25), voir aussi *Kāraṇa*, I, 27, 15b-16a

पूर्वं च पश्चिमे याम्ये सौम्ये चैव क्रमेण तु । चतुष्टयेषु वक्त्रेषु पुरुषस्य कला न्यसेत् ॥

³ cf *Raurava*, II, 2, 7a, voir aussi *Kāraṇa*, I, 27, 15a

ईशानस्य कलाः पञ्च न्यसेदीशानमूर्धसु ॥

[ऐशानी]

¹ऐशानीं धारयेन्मूर्ध्नि सर्वसिद्धिकरीं नृणाम् । यया प्रयान्ति वै क्षिप्रं शिवस्य परमं पदम् ॥ ८ ॥

[अमृता]

²अमृता धारणा या तु व्यापिनी तु शिवंकरी । आप्याययति सर्वत्र सर्वं ज्ञानामृतेन च ॥ ९ ॥

ओंकारपूर्विका ह्येता नाभीहृदयसंस्थिता । मूर्धन्या च तथा चान्या चामृता सर्वगा शुभा १० ॥

[धारणामन्त्रा]

ओ ज्वलद्दीप्तसहस्रे ज्वालामालिनि वस स्वैरं दीप्य दीप्य पशुपति । आग्नेयीधारणामन्त्रः ॥

ओं श्रीं ओं नमः शिवाय प्लावय अमृतायामृतयोनये । सत्ये सत्ये शान्तब्रह्मण्ये वरिष्ठयोगं धर
धर प्लावयामृतेन । सौम्यां हृदि धारयेत् ॥

ओं ओं श्रीयोगरूपायानाश्रिताय सर्वप्रभवे ज्योतीरूपाय नमः ठ ठ । ऐशानी शिरसि
धारयेत् ॥

ओं नमः शिवाय अमृताय पशुतत्त्वानुग्रहकरायामृतायामृतरूपिणे अमृतीकुरु स्वाहा । अमृता
सर्वव्यापिनी ॥

इति रौरवसूत्रसग्रहे [धारणापटलः सप्तमः]

¹ cf *Svāyambhuva*, 36, 4-5

धारयेन्मूर्ध्नि चैशानीं सर्वेशानीं विचक्षणः । यया तु योगिनः सर्वे प्रयान्ति परमं पदम् ॥

cf *Kirana*, IV, I, 25-26

अकारबिन्दुसयुक्तो नादशक्तिः समन्वितः । बिन्दुरक्षितसर्वाङ्गो ललाटस्थानसंश्रितः ॥

तदा तपःस्थितो योगी भवेन्मृत्युबहिष्कृतः ॥

² cf. *Svāyambhuva*, 36, 5

अमृता धारणा या तु सा सर्वत्र व्यवस्थिता ॥

cf *Kirana*, IV, 1, 23b-24

स एवामृतसयुक्तः प्रणवेनोर्ध्वयोजितः । बिन्दुगो बीजदाहादित्रिस्वरेण निवेष्टितः ॥

अमृतेयं सदा मूर्ध्नि व्यापिनी जीवकाङ्क्षया ॥

[ऽष्टमः पटलः]

दीक्षावर्गः¹

[यत्नः] कालेन च शिवो भूत्वा रुरु मुनिवरोत्तमम् ॥ १ ॥
 अगस्त्योऽपि शिवो भूत्वा रुरु मुनिवरोत्तमम् ॥ २ ॥ च शिवता यान्ति छिन्नमायानिबन्धना ॥ २ ॥

रुरुः शिव

॥ ३ ॥ दीक्षां समासाद्य धर्माधमैर्विमुच्यते ॥ ३ ॥
 यथा मन्त्राध्वरे देव शक्तिभिस्तु प्रकाशते ॥ ४ ॥
 शिवस्य देवस्य शक्तयः समुदाहृता ॥ ५ ॥
 तथा च शिवो भूत्वा रुरु मुनिवरोत्तमम् ॥ ६ ॥
 यथा जले यथा क्षिप्तं क्षीरे क्षीरमिवार्पितम् ॥ ७ ॥
 यथा प्रदीपे ज्वलने तूलराशि समर्पित ॥ ८ ॥
 यथा मण्डले प्राण्य दीक्षामन्त्रसमुद्भव ॥ ९ ॥
 यथा देहे शिवो भूत्वा शिवधर्मैः समन्वित ॥ १० ॥
 शिवो भूत्वा शिवो भूत्वा शिवधर्मैः समन्वित ॥ ११ ॥
 शिवो भूत्वा शिवो भूत्वा शिवधर्मैः समन्वित ॥ १२ ॥
 शिवो भूत्वा शिवो भूत्वा शिवधर्मैः समन्वित ॥ १३ ॥

शिवो भूत्वा शिवो भूत्वा शिवधर्मैः समन्वित [ऽष्टमः]³

¹ Pour le crocheteur voir *Cintya, patala* 31 et 32, *Yogaja, ms* p. 365 *Supra-patala* 1 et *Manu-patala* 35, et *Niśśvāsakārikā, paṭala* 20, 31, 32 et 42

² Ce crocheteur manquant dans le manuscrit, a été reconstitué

³ Ici pour l'usage

[नवमः पटलः]

[आत्मसंक्रान्तिः]¹

अथ विद्यास्त्रविद्धीर. शिवाग्निगुरुपूजक । निमित्तमशुभं दृष्ट्वा गजवाजिरथादिषु ॥ १ ॥
अस्त्राणामप्रसाद वा भृशं वा शस्त्रवीक्षित* । दीर्घानारोग्यसतप्तो ²गृहीतो वाथ भूभृता ॥ २ ॥
तथा पञ्चात्मकं देहं विद्यामन्त्रात्मसंस्कृतम् । महाभूतानि ज्ञानाग्नौ जुहुयादस्त्रसभवे ॥ ३ ॥
महीतले शुचिर्भूत्वा मन्त्रयुक्तेन चेतसा । शरदर्भान्परिस्तीर्य रुद्रं ध्यात्वास्त्रविग्रहम् ॥ ४ ॥
जगत्संहारकर्तारं ब्रह्मास्त्रमपराजितम् । ध्यानी विज्ञानयोगेन ³चास्त्रं ध्यात्वा विचक्षण. ॥ ५ ॥
आसन रुचिरं बध्वा स्वस्तिकं पद्ममेव वा । ऊर्ध्वकाय ऋजुग्रीवो बध्वाध करकच्छपम् ॥ ६ ॥
दन्तान्न पीडयेदन्तैनेत्रे ⁴चार्धनिमीलिते । विषयोरगसरुद्धां विगृह्येन्द्रियवाहिनीम् ॥ ७ ॥
निरुद्धप्राणसचारो नाभेरूर्ध्वं वितस्तित* । बालसूर्यप्रतीकाशं हृदयं सप्रकाशते ॥ ८ ॥
मण्डल तत्र सूर्यस्य तन्मध्ये सोममण्डलम् । सोममण्डलमध्ये तु विमलं वह्निमण्डलम् ॥ ९ ॥
वह्निमण्डलमध्यस्थं शुद्धस्फटिकसन्निभम् । व . . . कं विद्याद्रक्षार्थं तु महेश्वरम् ॥ १० ॥
तस्मिन्साधकचैतन्यं विद्यास्त्रपद्गोचरम् । तनोत्यस्त्रमय वह्निदग्धा वेगेन हृद्गुहाम् ॥ ११ ॥
अस्त्रं शिरः कपालं च भित्त्वा सूर्यं प्रपद्यते । निश्चलं मूर्ध्नि ⁵देवस्य ज्योति. परममन्त्रवित् ॥ १२ ॥
अस्त्रमायासमाकृष्टो रौद्रीशक्त्येकवीरयो. । मूर्ध्नि सन्धानयेद्योगधारणाभिश्च निष्क्रमेत् ॥ १३ ॥
निष्क्रम्य पादयोरामिः पुनर्मूर्धानमाश्रयेत् । ⁶मूर्धनि तु ततो लोकालोकं बध्वा प्रभिद्य च ॥ १४ ॥
प्रकृति पुरुषं चैव सूक्ष्मतेजोमयो महान् । सर्वभूतात्मको भूत्वा विशेत्सूक्ष्मं महेश्वरम् ॥ १५ ॥
देहस्य ⁷देहि दर्भास्त्रं वस्त्रेणाप्यथवासनम् । सहारायेति भूतानि हिरण्येति शिरः स्पृशेत् ॥ १६ ॥
विद्याधिपेन होमे च ध्यायीत विधिरात्मक । एवमस्त्रसमायोगान्मुच्यते नात्र सशयः ॥ १७ ॥

इति रौरवसूत्रसंग्रहे आत्मसंक्रान्तिपटलो नवमः ⁸

¹ Voir *Nissvāsakārikā*, *paṭala* 33 pour les détails du *ātmasankrānti*

² गृहीत्वा—ms

³ अस्त्रं pour चास्त्रं—ms

⁴ चार्धं निमीलिते—ms

⁵ देहस्य—ms

⁶ मूर्धानि—ms

⁷ देवदत्तास्त्र ?—ms

⁸ समाप्तः; pour नवमः—ms

[दशमः पटलः]

[मन्त्रार्थवर्णनम्]^१

१. स्योक्ता चाक्षराणां शतत्रयम् । अष्टषष्ट्यधिकं शम्भोर्गुह्यमन्त्रं विनिर्गतम् ॥ १ ॥
२. उक्तो विद्येशानेन शम्भवे । स एव बहुधा व्यस्तः समासादुच्यते मया ॥ २ ॥
३. हेतुसाधनवर्जितः । व्यपेतपक्षदृष्टान्तः सिद्धवाक्यावभासितः ॥ ३ ॥
४. कर्मजालात्मवादिभिः । यो न दृष्टो महामोहतिमिराक्रान्तदृष्टिभिः ॥ ४ ॥
५. अन्यं चक्त्रमलविनिर्गतम् । प्रवक्ष्ये शिवसद्भावपरसत्ताप्रकाशकम् ॥ ५ ॥

(10) La donne l'explication des noms de Śiva contenus dans le *Vyomavyāpi-*
le voici

ॐ नमः । ओ हा व्योमव्यापिने नमः । ओं हा व्योमरूपाय नमः । ओ हा सर्वव्यापिने नमः । ओं हा
ॐ हा अनन्ताय नमः । ओं हा अनाथाय नमः । ओं हा अनाश्रिताय नमः । ओ हा ध्रुवाय नमः ।
ॐ नमः । ओं हा योगपीठस्थिताय नमः । ओ हा नित्य योगिने नमः । ओं हा ध्यानाहाराय नमः । ओ
ॐ । ओं हा सर्वप्रभवे नमः । ओं हा शिवाय नमः । ओ हा ईशानमूर्धाय नमः । ओ हा तत्पुरुष-
ॐ हा अघोरहृदयाय नमः । ओं हा वामदेवगुहाय नमः । ओ हा सद्योजातमूर्तये नमः । ओ हा ओ
ॐ हा गुह्यातिगुहाय नमः । ओ हा गोपत्रे नमः । ओं हा अनिधनाय नमः । ओं हा सर्वयोगाधिकृताय
ॐ विद्याधिपाय नमः । ओं हा ज्योतीरूपाय नमः । ओं हा परमेश्वरपराय नमः । ओ हा अचेतनाचेतन
ॐ योमिन् व्योमिन् नमः । ओं हा व्यापिन् व्यापिन् नमः । ओ हा अरूपिन् अरूपिन् नमः । ओं हा
ॐ । ओ हा तेजस्तेजः नमः । ओ हा ज्योतिर्ज्योतिः नमः । ओं हा अरूप नमः । ओं हा अनग्नि नमः ।
ॐ । ओ हा अमस्स नमः । ओं हा अनादे नमः । ओं हा नाना नाना नमः । ओ हा धूधू धूधू
ॐ भू नमः । ओं हा ओं भुव नमः । ओं हा ओं सुवः नमः । ओं हा अनिधन नमः । ओ हा निधन
ॐ । ओं नोद्धव नमः । ओ हा शिव नमः । ओ हा सर्व नमः । ओ हा परमात्मन् नमः । ओं हा महेश्वर नमः ।
ॐ । ओं हा सद्भावेश्वर नमः । ओ हा महातेज नमः । ओं हा योगाधिपते नमः । ओं हा मुख्मुक्त्वा मुख्मुक्त्वा
ॐ । ओं हा प्रथम प्रथम नमः । ओं हा शर्व शर्व नमः । ओ हा भव भव नमः । ओं हा भवोद्धव नमः । ओ हा
ॐ । ओं हा सर्वसान्निध्यकर नमः । ओ हा ब्रह्मविष्णुरुद्रपर नमः । ओं हा अनर्चितानर्चित नमः । ओ
ॐ । ओं हा पूर्वस्थित पूर्वस्थित नमः । ओं हा साक्षिन् साक्षिन् नमः । ओ हा तुरु तुरु नमः ।
ॐ । ओं हा पिङ्ग पिङ्ग नमः । ओं हा ज्ञान ज्ञान नमः । ओं हा शब्द शब्द नमः । ओं हा
ॐ । ओं हा शिव नमः । ओं हा शर्व नमः । ओं हा सर्वद नमः । ओ हा नमो नमः । ओं हा ओं शिवाय
ॐ । ओं नमः । (Śivāgamaśekhara, vol II, p 308-312)

ओमित्येकाक्षरं ब्रह्म मन्त्रतन्त्रादिलक्षणम् । महदादिविशेषान्तव्यापकं पदमव्ययम् ॥ ६ ॥
ओतं प्रोतं जगत्तेन मात्राभिः सर्वतो भृशम् । त्रिभिः पादैस्तु विशुना सदेवासुरमानुषम् ॥ ७ ॥
देवयज्ञतपोध्यानदानाध्ययनकर्मसु । ओंकाराद्यन्तसबद्धो मन्त्रविद्धिः प्रकीर्तितः ॥ ८ ॥
तस्मादिहापि प्रणवमग्रे मन्त्रपदं विभो ।

[ओम्] ।

न्यस्य पश्चात्कलानीकवर्जितं व्योम उच्यते ॥ ९ ॥
व्योमेत्याकाशसङ्गेयं निमित्तात्परिभाष्यते । व्यापकत्वादमेयत्वाद्व्योम इत्यभिधीयते ॥ १० ॥
तद्वाचयति यस्मात्स भगवान्परमेश्वरः । शक्तिरश्मिसमूहेन तस्माद्वाचापी सदाशिवः ॥ ११ ॥
[व्योमव्यापिने] ।

तदेव रूपं भगवान् विभर्ति प्रभुरव्ययः । तेन धर्मेण युक्तत्वाद्व्योमरूपेति चोच्यते ॥ १२ ॥
तस्मै शिवाय महते सर्वगाय महात्मने । व्यापिने व्योमरूपाय पराय प्रभवे नमः ॥ १३ ॥
व्योमरूपाय ।

सर्वं निरवशेषं यद्व्योम उक्तं परापरम् । ततो यस्माद्भगवता सर्वव्यापी ततो भवः ॥ १४ ॥
सर्वव्यापिने ।

शान्तत्वात्सर्वकर्तृत्वभावोपरतिकारणात् । शिव उक्तो महातन्त्रमन्त्रविद्धिः सदाशिवः ॥ १५ ॥
तस्मै शिवाय गुरवे वीतरागकलाय वै ।

शिवाय ।

अमेयत्वादनन्तोऽयमजत्वाच्च प्रकीर्तितः ॥ १६ ॥
अनन्ताय ।

अनादिशिवसद्भावयुक्तत्वात्परमेश्वरः । सर्वेषां स्वामिभावाच्च अनाथ इति शस्यते ॥ १७ ॥
अनाथाय ।

अनाश्रितस्वाश्रितत्वादन्याश्रयविवर्जितः । आश्रयो न समत्वाच्च अनाश्रित इति स्मृतः ॥ १८ ॥
अनाश्रिताय ।

वैनाशिकत्वात्सर्वेषां भुवनानां सदाशिवे । ध्रुवेति सङ्घितं नाम सदाशिवत्वलक्षणम् ॥ १९ ॥
ध्रुवाय ।

प्रशास्ति कारणत्वेन शास्यो यस्मान्न कस्यचित् । अतीतः शाश्वतत्वाच्च शाश्वतो भगवाञ्छिवः ॥ २० ॥
शाश्वताय ।

योगोऽस्य शिवसद्भावः सदाशिवमनामयम् । तस्मिन् व्यवस्थितो यस्माद्योगपीठः स उच्यते ॥ २१ ॥
अनादिशिवसद्भावयोगयुक्तः सदाशिवः । मन्त्रयोगमये पीठे तत्रस्थस्तेन चोच्यते ॥ २२ ॥
योगपीठस्थिताय ।

अभ्युत्थितेन योगेन शाश्वतेनानुरञ्जितः । नित्यं योगीति तेनोक्तः शिवस्तत्त्वार्थकोविदैः ॥ २३ ॥
नित्यं योगिने ।

ध्यानं चिन्ता भावनार्थं कल्पना मनसः क्रिया । मनसः परिपूर्णत्वात्परितृप्तो भवोद्भवः ॥ २४ ॥

स्वस्थत्वात्सुप्रशान्तत्वात्परिनिर्वाणमुत्तमम् । ध्यानाहार भगवति [भवती]त्युपलक्षणा ॥ २५ ॥

[ध्यानाहाराय]¹

प्रणवपूर्वमुद्दिश्य सशयच्छेदकारणम् । ओं नम. शिवाय शान्ताय सर्वस्य प्रभवे तथा ॥ २६ ॥

[ओं नम. शिवाय, सर्वप्रभवे]

इति सभाव्य देवेशगण. पूर्वमुदाहृत. ।

[शिवाय] ।

तनुं पञ्चमहामन्त्रलक्षणां सप्रचक्षते ॥ २७ ॥

ईष्ट अग्रे स भगवानीशानः प्रभुरव्यय । जगत्कृत्स्न महामन्त्रशक्तियोगमरीचिभिः ॥ २८ ॥

ईशानमूर्धा तेनायमुक्तो मन्त्रे सकारणम् ।

[ईशानमूर्धाय]²

महामायोत्थजालेन व्यपेततनुरीश्वरः ॥ २९ ॥

परमं वदति ज्ञानं यत्तत्पूरकमुत्तमम् । सर्वज्ञ शिवसद्भावप्रकाशकरणं परम् ॥ ३० ॥

तेन मन्त्रेण मन्त्रेशो भगवान्परमेश्वरः । प्रयुक्तं पूरयेत्कृत्स्नं तेन तत्पुरुषः स्मृतः ॥ ३१ ॥

[तत्पुरुषवक्त्राय]

अघोररणशीलत्वादघोर प्रोच्यते बुधैः । अघोरं शान्तमित्युक्त सद्भावो हृदयं प्रभोः ॥ ३२ ॥

तेन चार्द्रेण युक्तत्वादघोरहृदय शिवः ।

[अघोरहृदयाय] ।

वामोऽथ विपरीतत्वात्ससारोद्गिरणादपि ॥ ३३ ॥

सर्वभावेषु गूढत्वाद्गुह्यमित्यभिधीयते । देवो दिवि स्थितत्वाद्दीव्यति यस्माच्च तेन वा देवः ॥ ३४ ॥

परमतिगुह्यो गुह्यो मन्त्रेणैतेन गुह्योऽयम् ।

[वामदेवगुह्याय] ।

¹ Le bord du folio 11 du manuscrit N° 258 étant brisé, la dernière ligne du recto et la première ligne du verso manquent et l'explication de noms नम शिवाय, सर्वप्रभवे, शिवाय, ईशानमूर्धाय, तत्पुरुषवक्त्राय et अघोरहृदयाय est incomplète. Le texte complet a ultérieurement été trouvé dans un manuscrit N° B 776 p 26-47 (manuscrit sur papier, en caractères Canarais) qu'a fait apparaître une nouvelle investigation du fond de la même bibliothèque (Oriental Research Institute, Mysore). Nous donnons ici le texte fourni par ce deuxième manuscrit [Nous avons trouvé le manuscrit N° B 776 alors que l'impression de notre ouvrage avait dépassé la page 176, et nous regrettons de n'avoir pu le signaler à propos du texte imprimé sur les pages 173 à 176. Nous avons été obligé de reporter à la rubrique *addenda and errata* les lectures données par ce manuscrit]

² cf *Mrgendra, Vidyāpāda*, p 136-139 (édition de Devakoṭai) et *Mataṅgapaṇi meśvara, Vidyāpāda*, p 12-14 pour l'explication des noms ईशानमूर्धा, तत्पुरुषवक्त्राय, अघोरहृदय, वामदेवगुह्य et सद्योजातमूर्ति

सद्यः प्रसाददानात् क्षिप्रतम आशुरिति च पर्याया ॥ ३५ ॥
गहनेन जायतेऽस्मिन् प्रधानपुरुषेश्वरान्तिके घोरे । यस्मात्तस्माद्भगवानजात इति चोच्यते देवः ॥ ३६ ॥
सद्योजातेन मन्त्रेण युक्तत्वात्परमेश्वरः । शिवमूर्तिविधानज्ञैः सा मूर्तिरिति पठ्यते ॥ ३७ ॥
सद्योजातमूर्तये ।

एतैर्मन्त्रैर्महागुह्यैर्मूर्तिं भगवतोऽव्ययाम् । निर्गूढां सर्वतत्त्वेषु ध्यायेन्नित्यं समाहितः ॥ ३८ ॥
ओं[नमो]नमः ।

दुर्ज्ञेयत्वात्पदार्थानां तत्त्वानां गहनस्य च । स्थित्युत्पत्तिविनाशानां गुह्याद्गुह्येति वर्णितः ॥ ३९ ॥
गुह्यातिशययुक्तत्वादतिगुह्यो महेश्वरः ।

गुह्यातिगुह्याय ।

प्रकृतेर्गोपनाद्गोप्ता ससारस्य सदाशिवः ॥ ४० ॥

गोप्त्रे ।

निधनं नाशो जगतस्तस्य कर्ता महेश्वरः । तेनोक्तं निधनेत्येवं जगतः परमेश्वरः ॥ ४१ ॥

निधनाय^१ ।

सर्वासामेव विद्यानां विद्याराजा तथैव च । विधाता परमेशानो यस्मात्तस्माच्छिवोऽधिपः ॥ ४२ ॥

सर्वविद्याधिपाय^२ ।

ज्योतिः प्रकाशरूपाणां दर्शनाकृतिलक्षणम् । अशेषोद्भासकरणाज्ज्योतीरूपः शिवोऽव्ययः ॥ ४३ ॥

ज्योतीरूपाय ।

परमेश्वररुद्राणां स्थितिसंहारकर्मिणाम् । कारणेच्छाप्रवृत्तत्वात्परस्तस्मान्महेश्वरः ॥ ४४ ॥

तस्मै देवादिदेवाय पराय परमाय च । याथातथ्यगुणौघेन युक्ताय परमात्मने ॥ ४५ ॥

परमेश्वरपराय ।

चेतना सर्वभूतानां सुखदुःखादिलक्षणा । सा चेन्न विद्यते यस्मात्तेन देवो ह्यचेतनः ॥ ४६ ॥

चेतनानामसपर्कादचेतन इतीरितः । अचेतनो ह्यचिन्त्यत्वात्सूक्ष्मत्वाच्चाप्यचेतनः ॥ ४७ ॥

चेतनानामगम्यत्वादचेतन इति स्मृतः ।

अचेतन अचेतन ।

द्विरभ्यासपदं चास्य संशयच्छेदकारणम् ॥ ४८ ॥

व्योमादिष्वपि बोद्धव्यं द्विरभ्यासपदेषु वै ।

परिभाषेयम् ।

^१ mais अनिधनाय selon l'usage actuel, et la version imprimée donnée dans notre première note au début de ce *paṭala*

^२ Le ms omet l'explication de nom सर्वयोगाधिकृत

गुह्ये मन्त्रपदेऽस्मिन् सहारकरपदं प्रोक्तम् ।

धूधू धूधू ।

ओं भू सत्यवाचित्वान्नित्यपदार्थस्य वाचक शब्दः । शिवमन्त्रपदार्थानां सशयनिवृत्तिहेत्वर्थः ॥ ६२ ॥

ओं भू ।

ओं भुव इति च प्रोक्तं भुवनानि यथाक्रमम् । शुद्धाशुद्धान्यशेषाणि निधनेशवशानि तु ॥ ६३ ॥

ओं भुवः ।

ओं सुवः प्रभोः पदमिदमपरं यत्प्रकीर्तितम् । तद्व्येय योगिभिर्नित्यं शिवतत्त्वार्थकोविदैः ॥ ६४ ॥

ओ सुवः ।

अनिधन इति यत्प्रोक्तं नित्यं वदन्ति देवस्य । न विनश्यतीति भगवाननिधन इति विशेषतः कथितः ॥

अनिधन¹ ।

सहरति देवदेवः सृजति यस्माच्च सर्वभूतानि । शिवतत्त्वविधानज्ञै रूद्रो निधनोद्भवो रूद्र ॥ ६६ ॥

निधनोद्भव ।

शिव सर्वेति यदुक्तं त्वशिवाभावाच्छिवस्य देवस्य ।

[शिव, सर्व] ।

परमात्मनि स्थितत्वात्सर्वेषां तेन परमात्मा ॥ ६७ ॥

[परमात्मन्] ।

महतां परमेशानां सर्वेषां प्रलयसर्गकर्तृणाम् । पूज्येश्वरस्वभावत्वात्तेनेह महेश्वरः शम्भुः ॥ ६८ ॥

[महेश्वर] ।

महान्भवति सर्वेषां पूज्यत्वाद्योगिनां शिवः । देवो दिवि स्थितत्वाच्च महादेवस्ततो भवः ॥ ६९ ॥

[महादेव] ।

सर्वेश्वरप्रसङ्गादनीश्वरेऽपीश्वराभिधानाच्च । सद्भावेश्वरशब्दः सदाशिवे सूरिभिः प्रोक्तः ॥ ७० ॥

[सद्भावेश्वर] ।

महतामपि सर्वेषां परमशिवस्तेजसां महातेजः ।

[महातेज] ।

योगी च योगिनामपि योगाधिपतिर्भवस्तस्मात् ॥ ७१ ॥

[योगाधिपते] ।

मुञ्चति गहननिबन्धान्मायाविषयित्वयोक्तृबन्धेन । मायाभिज्ञो भगवान् दीक्षानिपुणेन हस्तेन ॥ ७२ ॥

¹ L'explication du nom निधन manque, voir vers 39a

ज्ञानं शिवपदबोधं सम्यक् चेदं परापरं रूपम् । यच्चान्यस्मिन्तन्त्रे न विद्यते सर्वदर्शित्वात् ॥ ८६ ॥

[ज्ञान ज्ञान] ।

यावान्वर्णविवेकः सयोगविभागलक्षण सूक्ष्मः । श्रोत्रेन्द्रियार्थपरमः शब्दोऽसौ कारणेशानः ॥ ८७ ॥

[शब्द शब्द] ।

सूक्ष्मो ह्यचिन्त्यरूपो व्याख्यात पूर्वमेव तन्त्रेऽस्मिन् । द्विरभिहितः परमशिवः सशयविनिवृत्तिदर्शिभिः सर्वैः ॥

[सूक्ष्म सूक्ष्म] ।

सर्वज्ञः सर्वपरः सर्वेश सर्वकृत् स्वतन्त्रश्च । सर्वात्मा सर्वेषा प्रभवस्थितिलयकृच्छिवः परमः ॥ ८९ ॥

[शिव, शर्व] ।

सर्वमिति निरवशेषं परापरज्ञानमुत्तमं गुह्यम् । मायाबन्धविमोक्षं ददाति सर्वप्रदस्तस्मात् ॥ ९० ॥

[सर्वद्] ।¹

शिव इति समात्मकत्वाच्छान्तत्वादीश्वर प्रोक्तः । तस्मै शिवाय कुरुते नम इति शान्ताय देवाय ॥ ९१ ॥

नम इति प्रभुत्वेऽयं धात्वर्थः प्रोच्यते विकारज्ञैः । कारणकार्यविभाग कुरुते परमेशयोगं च ॥ ९२ ॥

युग्मं प्रोक्तं तत्रैकं कारणस्य देवस्य । कार्यत्वस्य वियोगं कुरुते विनिवृत्तिहेत्वर्थम् ॥ ९३ ॥

[शिवाय नमो नम] ।

एवं ब्रह्मादीना युग्मायुग्म पुनर्नमस्कारः । कारणकार्यविभाग छिनत्ति मायाञ्जनं सर्वम् ॥ ९४ ॥

अन्यत्सयोगकरं नम इति युग्मं परस्य देवस्य ।

[नमो नम , नम] ।

अष्टावेते शुद्धाः कार्या मन्त्रे परा नमस्काराः ॥ ९५ ॥

प्रणवाश्च नव प्रोक्ता मन्त्रशरीरे शिवस्य सर्वस्मिन् । दश चोक्ता मन्त्रपरा शुद्धा परमा नमस्काराः ॥ ९६ ॥

विशतित्रीणि युतानि सप्तविंशतिसप्रदानानि । शेषपदानि तु षड्विंशतिः पदानि बद्धानि सर्वतश्चान्तः ॥

[तत्त्वानि]

त्रिंशत्तत्त्वानि प्रोक्तानि शंकरेण विभागशः । अस्मिन्माहेश्वरे तन्त्रे परिसख्याय तत्त्वतः ॥ ९८ ॥

विकाराः षोडश प्रोक्ता दश प्रकृतयस्तथा । पुरुषो विद्या रागतत्त्व शिवतत्त्वं च त्रिंशकम् ॥ ९९ ॥

कलाव्यक्तं गुणा बुद्धिरहंकारस्तथैव च । तन्मात्राणि तथा पञ्च एताः प्रकृतयो दश ॥ १०० ॥

¹ Selon l'usage actuel l'ordre des noms dans le *Vyomavyāpipadamāntra* est नमो नमः, शिवाय नमो नमः et नमः, mais ici dans le texte on trouve l'explication du nom नमो नमः, après l'explication du nom शिवाय नमो नमः

३०१ ॥ विकाराः षोडश त्वेते यैस्तु सर्वमिदं ततम् ॥ १०१ ॥
 ३०२ ॥ आत्रेयविशुद्धकुलान्वयाय गुरुणा प्रबोधाय ॥ १०२ ॥
 ३०३ ॥ तद्वहुधा विभिन्नम् ।
 ३०४ ॥ क्रियामण्डलसप्रयोगै ॥ १०३ ॥
 ३०५ ॥ पदं मातृगणैरुपेतम् ।
 ३०६ ॥ द्वादशभिः सहस्रैः ॥ १०४ ॥
 ३०७ ॥ परापरज्ञानमनुक्रमेण ।
 ३०८ ॥ रुर्महात्मा जगतो हिताय ॥ १०५ ॥
 ३०९ ॥ तन्त्रामृतमुत्तमं शिवम् ।
 ३१० ॥ तन्त्रार्णवसग्रहं पुनः ॥ १०६ ॥
 ३११ ॥ णुर्व्यपगतपाशबन्धनः ।
 ३१२ ॥ न्मनः स याति वै परमशिवान्तिकं बुधः ॥ १०७ ॥
 ३१३ ॥ रासेवनात्प्राङ्मुखा ।
 ३१४ ॥ प्रत्यग्रतापद्विषः ।
 ३१५ ॥ लन्मेखला
 ३१६ ॥ पर्येति लक्ष्मी पदम् ॥ १०८ ॥
 ३१७ ॥ त्रिवर्षाभ्यन्तरात्सिद्धिर्हस्तमेति न संशयः ॥ १०९ ॥
 ३१८ ॥ मनो मोहायासजरादियोगकलिलं मायामयं बन्धनम् ।
 ३१९ ॥ सूक्ष्म शान्तमज प्रयाति परमं शम्भो पदं निष्कलम् ॥ ११० ॥

[३११ ॥ नारदसूत्रसंग्रहे मन्त्रार्थवर्णनं नाम दशमः पटल]

॥ रौरवसूत्रसंग्रह समाप्तः

[॥ रौरवतन्त्रे विद्यापादः]

APPENDICE II

SŪRYAPŪJĀ

PARMI les Āgama de notre collection, les suivants *Amśumad*, *Acintyaviśvasāda*, *Cintya*, *Makuṭa*, *Sūksma*, *Ajita*, et *Svāyambhuva* parlent d'un culte du Soleil (Sūrya-pūjā) comme partie intégrante du culte quotidien de Śiva (Śiva-pūjā) au début duquel il se place, et ceci aussi bien dans le culte privé (ātmārtha) que dans le culte public (parārtha). D'autres Āgama *Dīpta*, *Yogaja*, *Vīra*, *Kīrana*, *Matanga*, *Sahasra*, *Suprabheda*, et *Kāmika* ne font au contraire aucune allusion à un tel culte comme faisant partie du culte de Śiva. La position du *Kāranāgama* (l'un des āgama les plus connus, du fait qu'il a été publié au début de ce siècle) n'est pas claire. Dans l'édition imprimée on ne trouve rien concernant la *Sūrya-pūjā* dans le chapitre sur la *Śiva-pūjā*, excepte un vers isolé (I, 30, 41) sans lien avec ce qui précède ou ce qui suit, un *patala* intitulé *Sūrya-pūjā* se trouve dans la section "Pratiṣṭhā" mais il ne précise aucunement son lien avec la *Śiva-pūjā*. Quant à l'injonction que l'on trouve dans *Uttarakāraṇa* (*patala* 28, vers 31-32) selon laquelle "il faut adorer Sūrya le matin," elle se trouve dans une section qui traite du culte des divinités secondaires (parivāra-devatā) du temple, et non de la *Śiva-pūjā*.

Dans l'édition imprimée du *Kāmikāgama*, on trouve un demi-vers (I, 3, 172) qui dit que "des détails à propos du culte de Sūrya seront donnés plus tard dans la section *Sūrya-pūjā*" mais cette section n'existe pas dans l'œuvre imprimée, et il n'y a pas d'allusion à ce culte du soleil, ailleurs, dans le texte.

Dans les autres Āgama que nous avons, le chapitre entier sur la *Śiva-pūjā* manque, et nous ne pouvons évidemment rien conclure à leur sujet.

Quoi qu'il en soit, il semble que l'on puisse distinguer deux écoles dans les Āgama : l'une qui considère que *Sūrya-pūjā* est une partie essentielle du culte quotidien de Śiva, et une autre qui, lorsqu'elle le mentionne, ne considère ce culte de Sūrya que comme un rite facultatif et qui n'est pas quotidien.

Pourtant les manuels sivaïtes, tels *Somasambhupaddhati*, *Aghorasivācāryapaddhati*, *Īśānasivagurudevapaddhati*, *Vārunapaddhati* etc décrivent tous la *Sūrya-pūjā* avant la *Śivapūjā*, et déclarent sans ambiguïté que ce culte est de règle après *śauca*, *snāna* et *samdhya*, car il faut adorer le Soleil qui est l'aspect *sakala* de Śiva, avant le *linga* qui en est, disent-ils, l'aspect *niskala*. La pratique actuelle, nous l'avons dit, est basée sur ces manuels, en particulier sur *Aghorasivācārya*, la *Sūryapūjā* fait donc de nos jours partie du culte quotidien, culte privé (ātmārtha) comme culte public (parārtha), elle se place avant la *Śiva-pūjā* du matin, et quelquefois aussi avant celle du soir.

Entre l'époque des Āgama et celle des manuels, il a dû y avoir une controverse dont on peut trouver des traces dans les discussions des commentateurs, même encore au 17e siècle. Par exemple la discussion que l'on rencontre dans le commentaire, fait par *Nirmalamani* sur l'ouvrage d'*Aghorasivācārya* intitulé *Kriyākramadyotikā* (ou *Aghoraśivācāryapaddhati*) p 45

... ଯେଉଁଠି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ସେହିଭାବେ ଏହି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

ଏହି କଥାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ, ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

ଏହି କଥାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ, ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

ଏହି କଥାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ, ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

ଏହି କଥାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ, ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

ଏହି କଥାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ, ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

Śivapūjā, ce qui serait effectivement sa place si nous étions sûrs qu'il appartient au *Rauravāgama*, nous avons choisi de le placer ici en appendice

¹[सौरपूजाविधिः]²

अत परं प्रवक्ष्यामि ³सौरपूजाविधि शृणु ।

[सौरपीठम्, तत्र स्थूलपीठम्]

⁴ब्रह्मक्षत्रियविट्छूद्रसौरपीठं तथा भवेत् ॥ १ ॥

⁵विप्रक्षत्रियतः प्रोक्तं त्रिभागेन तु कल्पयेत् । द्वादशाङ्गुलमानेन चतुरश्रं विचिन्तयेत् ॥ २ ॥

⁶इच्छाशक्तिज्ञानशक्तिक्रियाशक्त्यधिदैवतम् । ⁷द्वादशाङ्गुलक पीठ मध्यपीठ तथाष्टकम् ॥ ३ ॥

तदूर्ध्वं चतुरङ्गुल्यं विस्तीर्णं चतुरश्रकम् । पश्चाद्वैश्वानरं ⁸शूद्रश्च ⁹द्विमेखलया तु कल्पयेत् ॥ ४ ॥

¹⁰द्वादशाङ्गुलक चैव चतुरश्रं विचिन्तयेत्¹¹ । अष्टाङ्गुलप्रमाणेन तदूर्ध्वं चतुरङ्गुलम् ॥ ५ ॥

विस्तीर्णं चतुरश्रं ¹²चाप्यायामं चतुरश्रकम् । आयामविस्तरं प्रोक्तं ¹³क्रियाशक्त्यधिदैवतम् ॥ ६ ॥

इच्छाशक्तेश्च¹⁴ ¹⁵विस्तीर्णे ¹⁶त्वधिकारं विचिन्तयेत् । ¹⁷आयामे ¹⁸ज्ञानशक्तिश्चाप्यधिदैवमथ स्मृतम् ॥७॥

¹ cf *Cintyāgama*, *paṭala* 10, *Acintyaviśvasādākhya*, *patala* 10, *Kāranāgama*, I, 54, *Makuta*, *patala* 5, *Sūksma*, *patala* 5, *Svāyambhuva*, *patala* 7 et *Ajītāgama*, *paṭala* 21

² ms C omet ce *paṭala*, dans le ms A il est ajouté au debut et dans le ms B a la fin

³ B सौरपूजाविधिक्रमम्

⁴ A et B ब्रह्मक्षत्रियविट्छूद्रा. सौरपीठ

⁵ B omet ce demi-vers ici et l'ajoute après le vers no 8

⁶ B इच्छाशक्तिक्रियाशक्तिज्ञानशक्त्यधिदैवतम्

⁷ A द्वादशाङ्गुल्यो

⁸ A omet श्च

⁹ B द्विमेखला धातु, on peut lire mieux द्विमेखला तु कल्पयेत्

¹⁰ A: द्वादशाङ्गुल चैव, B तत्र वै द्वादशाङ्गुल्यं

¹¹ Les mss A et B lisent le demi-vers 6b après le demi-vers 5a

¹² A च आयाम, B च त्वायामं

¹³ A प्रोक्त . अधिदेवता, B प्रोक्त [त्रिशक्तिर] अधिदेवता

¹⁴ A इच्छाशक्तिं च

¹⁵ A et B विस्तीर्णं.

¹⁶ A et B अधिकारं

¹⁷ A et B आयामं

¹⁸ A ज्ञानशक्तिं च अधिदैवमथ स्मृतम्, B ज्ञानशक्तिश्चाप्यति(धि)देवमिति स्मृतम्

[Solved Example 1]

Let $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$ and $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $A+B$, $A-B$, AB , and BA .
 $A+B = \begin{bmatrix} 1+4 & 2+3 \\ 3+2 & 4+1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 5 & 5 \\ 5 & 5 \end{bmatrix}$
 $A-B = \begin{bmatrix} 1-4 & 2-3 \\ 3-2 & 4-1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -3 & -1 \\ 1 & 3 \end{bmatrix}$
 $AB = \begin{bmatrix} 1 \cdot 4 + 2 \cdot 2 & 1 \cdot 3 + 2 \cdot 1 \\ 3 \cdot 4 + 4 \cdot 2 & 3 \cdot 3 + 4 \cdot 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 8 & 5 \\ 20 & 17 \end{bmatrix}$
 $BA = \begin{bmatrix} 4 \cdot 1 + 3 \cdot 3 & 4 \cdot 2 + 3 \cdot 4 \\ 2 \cdot 1 + 1 \cdot 3 & 2 \cdot 2 + 1 \cdot 4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 13 & 14 \\ 5 & 6 \end{bmatrix}$

[Solved Example 2]

Let $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$ and $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(A+B)^2$ and $A^2 + B^2$.
 $(A+B)^2 = \begin{bmatrix} 5 & 5 \\ 5 & 5 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 5 & 5 \\ 5 & 5 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 50 & 50 \\ 50 & 50 \end{bmatrix}$
 $A^2 + B^2 = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 5 & 10 \\ 15 & 16 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 16 & 14 \\ 6 & 5 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 21 & 24 \\ 21 & 21 \end{bmatrix}$

[Solved Example 3]

Let $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$ and $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(A+B)(A-B)$ and $(A-B)(A+B)$.
 $(A+B)(A-B) = \begin{bmatrix} 5 & 5 \\ 5 & 5 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} -3 & -1 \\ 1 & 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -10 & -20 \\ -10 & -20 \end{bmatrix}$
 $(A-B)(A+B) = \begin{bmatrix} -3 & -1 \\ 1 & 3 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 5 & 5 \\ 5 & 5 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -10 & -20 \\ 10 & 20 \end{bmatrix}$

1. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $A+B$.	1. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $A-B$.
2. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find AB .	2. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find BA .
3. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(A+B)^2$.	3. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $A^2 + B^2$.
4. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(A+B)(A-B)$.	4. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(A-B)(A+B)$.
5. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(A+B)(A+B)$.	5. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(A-B)(A-B)$.
6. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(A+B)(A-B)^2$.	6. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(A-B)(A+B)^2$.
7. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(A+B)^3$.	7. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $A^3 + B^3$.
8. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(A+B)(A-B)(A+B)$.	8. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(A-B)(A+B)(A-B)$.
9. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(A+B)(A+B)(A+B)$.	9. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(A-B)(A-B)(A-B)$.
10. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(A+B)(A-B)(A+B)(A-B)$.	10. $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$. Find $(A-B)(A+B)(A-B)(A+B)$.

प्रोक्षयेच्छिरसि ¹न्यस्य पुष्पं शिरसि वर्जयेत् । पश्चाद्विशेषामत्रेण ² ³चादायास्त्रविशोधितम् ॥ ३३ ॥
निरीक्षणं प्रोक्षणं च ⁴ ताडनाभ्युक्षणे ⁵ तथा । तत्स्थान तु ⁶विचिन्त्यैवममृतेन ⁷प्रसारितम् ॥ ३४ ॥
उशीरं ⁸चैव कर्पूरं ⁹लवङ्गमुरतोयकम् । जाती कुसुमपुष्पं च ¹⁰श्रेष्ठमाचमनीयकम् ॥ ३५ ॥
¹¹षडङ्गमन्त्रमुच्चार्य ¹² ¹³बीजेनैव प्रपूजयेत् । ¹⁴प्रोक्षयेदस्त्रमन्त्रेण सर्वद्रव्यं ¹⁵विशोधयेत् ॥ ३६ ॥

[अर्घ्यपात्रपूजा]

पश्चादर्घ्यस्य ¹⁶पात्रं तु समादायास्त्रशोधितम् । ¹⁷निरीक्षाभ्युक्षणं चैव ¹⁸दिग्बन्धनावकुण्ठने ॥ ३७ ॥
¹⁹अमृतासारितं ²⁰चिन्त्य नाराचमुद्रया स्थितम् । चम्पकं च लवङ्गं च कुङ्कुम जातिपुष्पकम् ॥ ३८ ॥
चन्दनं रक्तपुष्पं च तोयं ²¹वै बिल्वपत्रकम् । मूलमन्त्रेण सपूज्य ²²दिग्बन्धनावकुण्ठने ॥ ३९ ॥

[विद्यादेहकल्पनम्]

सूक्ष्मदेहं तु तन्मध्ये विद्यादेहं प्रकल्पयेत् । ²³तद्देहस्य च मध्ये तु ²⁴क्रमात्पद्मं विचिन्तयेत् ॥ ४० ॥

[सहस्रदलपद्मम्]

द्वादशाङ्गुलविस्तीर्णं ²⁵कन्दं तु चतुरङ्गुलम् । नालमष्टाङ्गुलं ज्ञेयं नाभि ²⁶कन्दसमुद्भवम् ॥ ४१ ॥
पद्मं ²⁷सहस्रकं ज्ञेयं ²⁸कर्णिकाकेसराष्टकम् । ²⁹तत्पद्मकर्णिकामध्ये शुद्धदीपस्वरूपकम् ॥ ४२ ॥
³⁰शक्त्यष्टकेन सपूज्य ³¹केसराग्रदलाष्टकम् । मानस पूजयेद्धीमान् शिवसूर्य ³²समाचरेत् ॥ ४३ ॥

1 A विन्यस्य

2 A et B मात्रेण pour अमत्रेण

3 A आदायमस्त्रशोधितम्, B आदायास्त्रविशोधितम्

4 A चैव pour च

5 A et B ताडनाभ्युक्षणं

6 A et B विचिन्त्येन अमृतेन

7 A सारित बुधः

8 A कर्पूर चैव, S कर्पूरक चैव

9 B श्रेष्ठमाचमनीयकम् .

10 B लवङ्गमुरतोयकम्

11 B षडङ्ग pour षडङ्ग

12 S मन्त्रैरभ्यर्च्य pour मन्त्रमुच्चार्य

13 A et S बीजाना तु pour बीजेनैव

14 S समन्वितम्

15 B विशोधयेत् .

16 A et B पात्रेण pour पात्र तु

17 B निरीक्षण प्रोक्षण च

18 A दिग्बन्धनागुण्ठनम्, B दिग्बन्ध चावकुण्ठनम् .

19 A अमृताधानितं

20 A चिन्त्यं

21 A et S : च pour वै

22 A दिग्बन्धनावगुण्ठनम्, B दिग्बन्ध चावकुण्ठनम्

23 A et B तद्देहेन तु मध्येन

24 A पद्म विचिन्तयेत्क्रमात्

25 A स्कन्धं

26 A कन्द pour स्कन्ध

27 B साहस्रक

28 B कर्णिका

29 A तत्पद्म

30 A अष्टशक्त्येन

31 A केसराग्रे दलाष्टकम्, B केसरं हृद्दलाष्टकम्

32 B समर्चयेत् .

अष्टपुष्पेण सपूज्य ¹नित्यं सपूजयेत्क्रमात् । विप्रोपचारनैवेद्य मानस पूजयेत्समम् ॥ ४४ ॥
आभ्यन्तरं पूजयित्वा पश्चाद्बाह्यं प्रपूजयेत् ।

[द्वारपालपूजा]

आसन ²पीठमध्ये तु ³तद्द्वारे पूजयेच्छृणु⁴ ॥ ४५ ॥

[दण्डिध्यानम्]

चतुर्वक्त्रं ⁵त्रिनेत्रं च रक्तवर्णमिति स्मृतम् । ⁶द्विपादं च चतुर्हस्तं जटामकुटधारिणम् ॥ ४६ ॥
शूल डमरुक चैव खड्गं शक्तिं च ⁷दण्डिनम् । पीतवल्गमिति ⁸ध्यात्वावाह्यं सपूजयेच्छृणु ॥ ४७ ॥

[पिङ्गलध्यानम्]

पिङ्गलं कृष्णवर्णं चाप्येकवक्त्रं द्विनेत्रकम् । अभयं वरदं ⁹चैव समावाह्यं सुपूजयेत् ॥ ४८ ॥
¹⁰पाद्यमाचमनं चार्घ्यं दत्त्वा विज्ञापनं स्मृतम् ।

¹¹[गणपतिपूजा]

पश्चाद्गणपतिं पूज्य पीतवर्णमिति स्मृतम् ॥ ४९ ॥

गजाननं त्रिनेत्रं च चतुर्हस्तं द्विपादकम् । ¹²अक्षमालां च पाशं चाप्यभयं वरदं तथा ॥ ५० ॥
सर्वालंकारसंपूर्णमैशान्यां दिशि पूजयेत् ।

[गुरुपूजा]

श्वेतवर्णं गुरुं ध्यात्वा पद्मासनमिति स्मृतम् ॥ ५१ ॥

अभयं वरदं चैव ¹³विद्यामूर्तिं सुपूजयेत् ।

¹ B तन्नित्यं पूजयेत्क्रमात्

² A et B पीठमध्येन

³ A et B तद्द्वारं

⁴ cf *Acintyavisvasādākhya, patala 10, vers 11*

दण्डिनं पिङ्गलं चैव द्वारपालं समर्चयेत् । ओं अ दण्डिने नमः । ओं अं पिङ्गलाय नमः ।

⁵ B त्रिनेत्रं

⁶ A द्विपादं चतुर्हस्तं तु

⁷ B दण्डकम्

⁸ A ध्यात्वा आवाहनं सुपूजयेत्

⁹ A चैव आवाहनं तु पूजयेत्

¹⁰ A पाद्याचमनार्घ्यं दत्त्वा विज्ञापनमिति स्मृतम्, B पाद्याचमनं दत्त्वा विज्ञापनमिति स्मृतम्

¹¹ cf *Acintyavisvasādākhya, patala 10, vers 11*

ईशान्यां तु गणेशानमाग्नेय्यां गुरुमावहेत् । ओं अ गणपतये नमः । ओं अ गुरुभ्यो नमः ॥

¹² A अक्षमाल्यं

¹³ B विमलं सप्रपूजयेत्

¹[आसनपूजा]

[विमलासनम्]

²सिंहवक्त्रं द्विनेत्रं च ³चतुर्हस्तं द्विपादकम् ॥ ५२ ॥

वृश्चिका⁴कण्ठमाल्यं च मुण्डिकासनसंस्थितम् । शूलकपालं खट्वाङ्गं शक्तिं च श्वेतवर्णकम् ॥ ५३ ॥
⁵विमलध्यानमेवोक्तं ⁶सारध्यानमतं परम् ।

[सारासनम्]

रक्तवर्णं त्रिनेत्रं च जटामकुटधारिणम् ॥ ५४ ॥

एकवक्त्रं द्विहस्तेन त्वभयं वरदं तथा ।

[आराध्यासनम्]

⁷चतुर्भुजं त्रिनेत्रं च ⁸कृष्णवर्णमिति स्मृतम् ॥ ५५ ॥

पद्मं गदां च ⁹घण्टां च चापेषुधारिणं बुधः । ¹⁰आराध्याख्यमिति ध्यात्वा ¹¹सौरास्यं चतुर्हस्तकम् ॥ ५६ ॥

[परसुखासनम्]

¹²पश्चात्परसुखं ध्यात्वा जटामकुटमण्डितम् । एकवक्त्रं द्विनेत्रं चाप्यभयं वरदं तथा ॥ ५७ ॥

पीतवर्णं च ¹³दंष्ट्रां च दीर्घमङ्गं गतां बुधः ।

[पद्मासनम्]

पद्मासनं तु सपूज्यं पद्ममुद्रां तु दर्शयेत् ॥ ५८ ॥

¹ cf *Svāyambhuva, pātala 17, vers 20, 38-40*

प्रातः सन्धिविशेषेण सौरपूजाविधिं शृणु । इयं पूजा प्रकर्तव्या बेरे वा चक्रकेऽथवा ॥
पूर्वास्यश्चोत्तरास्यो वा भानुं सपूजयेत्ततः । दण्डिनं पिङ्गलं चैव गणेशं गुरुमेव च ॥
प्रभूतासनमेव च विमलासनमेव च । सारासनमतश्चैव आराध्यासनमेव च ॥
सुखासनं परं प्रोक्तं पद्मासनमिति स्मृतम् ॥

² Les vers 52 à 58a, 59 à 62 et 64b à 69 sont cités dans la *Saivasiddhānta-samgraha*, ms p 93-96

³ S द्विपादं च द्विहस्तकम्

⁴ A et B कर्णं pour कण्ठं

⁵ A विमला pour विमल

⁶ A सारा pour सार

⁷ S चतुर्वक्त्रं

⁸ B: जटामकुटधारिणम्

⁹ A घण्टानाश्चक्षुश्च धारितं बुधः, B घण्टा च चक्षुश्च धारितं बुधः, S चण्डेन इषू च धारितं बुधः.

¹⁰ A आराध्यायमिति ज्ञात्वा, B आराध्यं च इति ध्यात्वा ¹¹ A, B et S सौराभ्या

¹² A पश्चात् परं सुखा ध्यात्वा, S पश्चात्परं सुखं ध्यात्वा

¹³ A दंष्ट्रा च दीर्घमङ्गं गतां बुधः, B दंष्ट्रादीन् दीर्घमङ्गं गतं बुधम्, S दीर्घमङ्गिगतं बुधः

¹[अष्टशक्तिपूजा]

[दीप्ताध्यानम्]

²एकवक्त्रां त्रिणेत्रां च रक्तवर्णामिति स्मृताम् । ³जटामकुटशोभां च ⁴रक्तवस्त्रामिति स्मृताम् ॥ ५९ ॥
वामहस्ते तु वरदं चामरं दक्षहस्तके । ⁵दीप्ताया ध्यानमेवोक्त ⁶सूक्ष्माया ध्यानमुच्यते ॥ ६० ॥

[सूक्ष्माध्यानम्]

⁷त्रिवक्त्रां च द्विनयनां ⁸बिन्दुरूपामिति स्मृताम् । ⁹चतुर्हस्ता ¹⁰द्विपादां च ¹¹पीताम्बरसमन्विताम् ॥ ६१ ॥
दर्पणं चामरं ¹²चैवाप्यभयं वरदं तथा । ¹³सूक्ष्माया ध्यानमेवोक्त ¹⁴जयाध्यानमतः परम्¹⁵ ॥ ६२ ॥

* * * * *

[विभूतिध्यानम्]

¹⁶द्विमुखां च द्विनेत्रा च कृष्णवर्णा कराम्बुजे । अभय वरद चैव सर्वाभरणभूषिताम्¹⁷ ॥ ६३ ॥
¹⁸विभूतिध्यानमेवोक्त विमलाध्यानमुच्यते¹⁹ ।

[विमलाध्यानम्]

²⁰रक्तवर्णां त्रिणेत्रां च पीतवस्त्रां चतुर्मुखाम् ॥ ६४ ॥
दण्ड ²¹कमण्डलुं चैव दर्पणं छत्रचामरम् । ²²विमलाध्यानमेवोक्तममोघाध्यानमुच्यते²³ ॥ ६५ ॥

¹ cf *Amśumad, nityapūjāvidhīpaṭala*, ms p 43-45

कर्णिका च यजेन्मध्ये पूजयेत्तु यथाक्रमम् । दीप्तायै चैव सूक्ष्मायै जयायै च नमोऽन्तकम् ॥
भद्रायै च विभूतयै च विमलायै नमो नमः । अमोघा विद्युता चैव सर्वतोमुख्यमेव च ॥
गन्धैः पुष्पैश्च मध्यादि ईशानान्त समर्चयेत् ॥

² A et S एकवक्त्रं त्रिणेत्रं च रक्तवर्णामिति स्मृतम्

³ B जटामकुटसोमा च, S जटामकुटसौभाग्यं.

⁴ A रक्तवर्णामिति स्मृतम्

⁵ A दीप्ताध्यानमेवोक्त

⁶ A सूक्ष्म चैवमिति स्मृतम्, S सूक्ष्माध्यानमिति स्मृतम्

⁷ A त्रिवक्त्रं च द्विनेत्रं च, S त्रिवक्त्रं तु द्विनेत्रं च

⁸ A et S बिन्दुरूपमिति स्मृतम्

⁹ A चतुर्हस्त, S चतुर्हस्त

¹⁰ A, B et S द्विपादेन

¹¹ A et S पीताम्बरसमन्वितम्

¹² A, B et S चैव अभय

¹³ A सूक्ष्म च ध्यानमेवोक्त, S सूक्ष्माध्यानमेवोक्त

¹⁴ S विमलाध्यानमतः शृणु

¹⁵ Les vers qui donnent la définition des Jayā et Bhadrā manquent dans les

manuscripts

¹⁶ A द्विमुखं च द्विनेत्रं च कृष्णवर्णं कराम्बुजम्

¹⁷ A भूषणम् pour भूषिताम्

¹⁸ B: विभूती pour विभूति.

¹⁹ A अतः परम् pour उच्यते

²⁰ A et S रक्तवर्णं त्रिणेत्रं च चतुर्मुखं पीतवस्त्रकम्

²¹ A कमण्डलं

²² A विमल pour विमला, S विमल

²³ A मोघाध्यानमतः परम् pour अमोघाध्यानमुच्यते, S अमोघाध्यानतत्परम्

[अमोघाध्यानम्]

पीतवर्णामिमां¹ ध्यात्वा ²द्विनेत्रां च द्विहस्तकाम् । ³जटामकुटसयुक्तां चामरं चाभयं तथा ॥ ६६ ॥
⁴सर्वाभरणसपूर्णाभावाद्वाथ प्रपूजयेत् । अमोघाध्यानमेवोक्तं ⁵विद्युद्ध्यानमत परम् ॥ ६७ ॥

[विद्युद्ध्यानम्]

⁶श्वेतवर्णामिति ज्ञेयामेकवक्त्रां त्रिनेत्रकाम्⁷ । ⁸चतुर्हस्तां द्विपादां च ⁹सर्वाभरणभूषिताम् ॥ ६८ ॥
 वामहस्तेन ¹⁰कुम्भं च ¹¹दक्षहस्ते तु ¹²चामरम् । अभय वरदं चैव ¹³पद्मासनस्थितां पराम् ॥ ६९ ॥
¹⁴अष्टशक्तीश्च सपूज्य चावाहाथ प्रपूजयेत् । ¹⁵सयोज्य विस्फुरां मुद्रां पञ्चात्कर्णिकमध्यके ॥ ७० ॥
¹⁶षट्कोणस्य तु ¹⁷मध्ये तु ह्रींकार तु सुसंस्थितम् ।

¹⁸[सूर्यध्यानम्]

एकवक्त्रं ¹⁹द्विनेत्रं च द्विहस्त च द्विपादकम् ॥ ७१ ॥

¹ A et S इदं poui इमा

³ A जटामकुटमिति ज्ञेय, S जटाचूडमिति ज्ञेय

⁵ A et S विद्याध्यानम् pour विद्युद्ध्यानम्

⁷ A et S एकवक्त्र त्रिनेत्रकम् .

⁹ A et S सर्वाभरणभूषितम्

¹¹ A et S दक्षहस्तं तु

¹³ A et S पद्मासनस्थित परम्

¹⁵ A विस्फुरमुद्रा सयोज्य

¹⁷ B मध्येन

¹⁸ cf *Acintyavisvasādākhya, paṭala 10, vers 17-20*

श्वेतपङ्कजसरूढ जपापुष्पनिभं शुभम् । ज्वलद्रक्तादितेजौघ मण्डलान्तर्व्यवस्थितम् ॥

अनेकदीपसकाश मणिमौलिविराजितम् । रक्ताशुकपरीधान रक्तचन्दनचर्चितम् ॥

बाहुमूलगतश्वेतपुण्डरीककरद्वयम् । हारकेयूरकटक मुद्रायुक्ताङ्गुलिं शुभम् ॥

एकानन विशालाक्ष द्विभुज भास्कर विभुम् । सहस्ररश्मिसंयुक्त चिन्तयेन्मूर्तिरूपिणम् ॥

cf *Ajita, paṭala 56, vers 41-43*

ततः सहस्रकिरण प्रभामण्डलमण्डितम् । पुण्डरीकस्थित शान्त रक्तवर्णं द्विलोचनम् ॥

रक्ताम्बरपरीधान सर्वाभरणभूषितम् । पुण्डरीकद्वयव्यापिकरपङ्केरुद्वयम् ॥

ध्यात्वा सूर्यं तदा देवम् ॥ ॥

cf *Cintya, paṭala 10, vers 21-25*

प्रभूतमासन कल्प्यमाराध्य पद्ममासनम् । कणिका च यजेन्मध्ये पूजयेद् ध्यानरूपकम् ॥

सौकुङ्कुमधर काश सर्वाभरणभूषितम् । द्विनेत्र चाखदत रक्तमाल्यानुलोपनम् ॥

चतुर्भुजसमोपेत वरहस्ताम्बुजद्वयम् । अभयवरदोपेतं प्रभामण्डलमण्डितम् ॥

उपवीतसमायुक्तमुपादेवीसमन्वितम् । पद्मस्थित रथारूढमरुणेन समन्वितम् ॥

ध्यात्वाभ्यर्च्य षडङ्गेन परिवारसमन्वितम् ॥

रक्तवर्णमिति ज्ञेयं रक्ताम्बरमतः परम् । ¹श्वेताब्जे चोत्करोद्ध्वेनाब्जयुग्मेन सस्थितम् ॥ ७२ ॥
²रक्तमाल्यं च ³पुष्पं च ⁴रक्तालेपनधारिणम् । ⁵इत्येतद्ध्यानमेवोक्तमावाहनं तु पूजयेत् ॥ ७३ ॥

[आवाहनाद्युपचारा.]

न्यास तालत्रयं कृत्वा दिग्बन्धं ⁶चावकुण्ठनम् । ⁷मूर्तिमन्त्रेण चावाह्य ⁸मूलेनावाहनं पुनः ॥ ७४ ॥
 तन्मूलमन्त्रमुच्चार्य चादित्यावाहनं तथा । स्थापनं सन्निधानं च सन्निरोधनयोजकम् ॥ ७५ ॥
 अविघ्नं ⁹लिङ्गमुद्रां च नमस्कारमुद्रया स्थितम् । पाद्याचमनार्घ्यं दत्त्वा नाराचमुद्रया स्थितम् ॥ ७६ ॥
 हृदयादीनि सपूज्य दिग्बन्धनावकुण्ठनम्¹⁰ । अभ्यङ्गलेपनं चैव विधिस्तानं प्रवेशकम् ॥ ७७ ॥
¹¹आर्द्रवस्त्रं ¹²विसृज्याथ धौतवस्त्रं ¹³तु योजयेत् । ¹⁴वस्त्रमाभरणं लेपः सर्वालंकार¹⁵भूषणम् ॥ ७८ ॥
 अर्घ्यं तु मूर्ध्नि सयोज्य ¹⁶धूपदीपं तु दापयेत् । हृदादिपूजां ¹⁷विज्ञाप्यामृतमुद्रां तु योजयेत् ॥ ७९ ॥

[हृदादिषडङ्गपूजा]

[हृदयम्]

¹⁸एकवक्त्रं ¹⁹च सचिन्त्य ²⁰द्विनेत्रं च चतुर्भुजम् । रक्तवर्णमिति ध्यात्वा शूलं खड्गं च दण्डकम् ॥८०॥

cf *Aṃsumad, nityapūjāvidhīpaṭala*, vers 46-48

तदन्ते त्वासन कल्प्य मूर्तिध्यानमनुस्मरन् । श्वेतारविन्दमध्यस्थ जपाकुसुमसन्निभम् ॥
 भास्वद्गिरसङ्काशं तेजोमण्डलमध्यगम् । भुजासक्तसमुन्फुल्लसनालाब्जद्विहस्तकम् ॥
 एकवक्त्रं रविं ध्यायेद्रक्तवस्त्र द्विनेत्रकम् ॥

¹⁹ A त्रिनेत्र

¹ A श्वेताब्जोत्करोश्वत्थमजयुक्तेन, B श्वेताब्जोत्करोबद्धमजयुक्तेन

² A रक्तमाल्या च, B रक्तमाला च

³ A et B पुष्पेण.

⁴ A रक्तालेपनधारितः, B रक्तलेपनधारितम्

⁵ A et B इत्येते ध्यानमेवोक्तमावाहनं तु

⁶ A चावगुण्ठनम्

⁷ A मूर्तिमन्त्रैस्त वामाह्य

⁸ A et B मूलमावाहन

⁹ A लिङ्गमुद्रा च

¹⁰ A अवगुण्ठनम् pour अवकुण्ठनम्

¹¹ B आर्द्र वस्त्र

¹² A विसर्जेत

¹³ B सुयोजयेत्

¹⁴ A et B वस्त्राभरणलेपेन

¹⁵ A भूषितम् pour भूषणम्

¹⁶ B: दीपधूपं

¹⁷ B विज्ञाप्य घृतमुद्रा

¹⁸ Les vers 80 à 81, 82b à 87 et 88b à 90 sont cités dans le *Śarvasiddhāntasamgraha*, ms. p 102-103

¹⁹ A, B et S एकवक्त्रेण.

²⁰ A द्विनेत्र चतुर्हस्तकम्, S चतुर्हस्त द्विनेत्रकम्.

एकवक्त्रं द्विनेत्रं च पीतवर्णमिति स्मृतम् । वामहस्ते तु नागं च दक्षहस्ते तु पद्मकम् ॥ ९२ ॥
सोमादीशानपर्यन्तमिति¹ रूपं विचिन्तयेत् । शनैश्चरादि²केत्वन्तान्प्रिकोणादि पूजयेत् ॥ ९३ ॥

[सोमध्यानम्]

ईशानदिशि³ पूजेत् शुक्लवर्णमतः परम् । चतुर्वक्त्रं त्रिनेत्रं च⁴ नमस्कारमुद्रया स्थितम् ॥ ९४ ॥
व्यालमुद्रां च⁵ वरदं हृदयादीनि पूजयेत् । अस्त्रं त्रिशूलमुद्रां च⁶ सोमे च व्यालमुद्रया ॥ ९५ ॥

[उषाध्यानम्]

⁸श्यामवर्णमिति ज्ञेयां द्विनेत्रां च द्विनासिकाम⁹ । नीलोत्पलं च वामेन दक्षहस्तेन पङ्कजम् ॥ ९६ ॥
सौभाग्यं पीतवस्त्रेण उषाध्यानं¹⁰ ततः परम् । ¹¹भानोस्तु दक्षिणे भागे चावाह्याथ प्रपूजयेत् ॥ ९७ ॥
उषाध्यानमिति प्रोक्तं प्रत्युषाध्यानमुच्यते ।

[प्रत्युषाध्यानम्]

¹²एकाननां द्विनेत्रां च ¹³द्विहस्तां च द्विपादकाम् ॥ ९८ ॥
¹⁴श्वेतवर्णमिति ज्ञेयां ¹⁵सर्वाङ्गकुङ्कुमालयाम् । ¹⁶सर्वाभरणभूष्यां च वामहस्तेन चम्पकम् ॥ ९९ ॥
¹⁷कुमुदं दक्षहस्तेन ¹⁸विश्वरूपपरायणाम् । ¹⁹आदित्यस्य वामभागे ²⁰चावाह्याथ सुपूजयेत् ॥ १०० ॥

¹ B इत्थं pour इति

² B केत्वन्तम् pour केत्वन्तान्

³ On trouve fréquemment les mots पूजेत्, हुनेत्, ग्रहेत् etc, dans les textes des āgama, voir note 6 p 69

⁴ B नमस्कारमुद्रान्वितम्

⁵ A omet वरदं

⁶ A et B सोमेवं ? pour सोमे च.

⁷ cf *Acintyavisvasādākhya, patala 10, vers 32-34*

उषादेवीं दक्षभागे प्रत्युषा वामपार्श्वके । द्विभुजा च द्विनेत्रा च सरोजवदनान्विताम् ॥

सर्वाभरणसयुक्ता सर्वलक्षणसंयुताम् । उभये सविधे ध्यात्वा पूजयेत्साधकोत्तम ॥

ओं ह्रीं उषादेव्यै नमः ॥ ओं ह्रीं प्रत्युषायै नमः ॥

⁸ Les vers 96, 97a, 98b, 99b et 100a sont cités dans le *Saivasiddhāntasamgraha*, ms p 98

⁹ A, B et S श्यामवर्णमिति ज्ञेयां द्विनेत्रां च द्विनासिकाम्

¹⁰ B अतः परम्, S इति स्मृतम्

¹¹ A भास्करं दक्षभागेन आवाहनं तु पूजयेत्

¹² A et B एकाननां द्विनेत्रां च, S एकाननाद्विनेत्रां च

¹³ A et B द्विहस्तां च द्विपादकाम्, S द्विहस्तां श्वेतवर्णिका

¹⁴ A et B श्वेतवर्णमिति ज्ञेयां

¹⁵ A सर्वाङ्गकुङ्कुमालयाम्, B सर्वाङ्गकुङ्कुमाङ्कितम्

¹⁶ A सर्वाभरणभूषेण, B सर्वाभरणभूष्य च. ¹⁷ S कुमुदं दक्षिणे हस्ते वामहस्तेन चम्पकम्.

¹⁸ A विश्वरूपपरायणी, B विश्वरूपपरायणीम्. ¹⁹ A et B आदित्यवामभागेन

²⁰ A आवाहनं सुपूजयेत्, B आवाह्याथ सुपूजयेत्

BIBLIOGRAPHIE

I

IMPRIMÉS

Aghoraśivācāryapaddhati voir *Kriyākramadyotikā*

Amarakosa (ou *Nāmaṅgānusāsana*), Oriental Book Agency, Poona, 1941

Bharatakosa par M Ramakṛṣṇa Kavī, Venkaṭeśvara Oriental Institute, Tirupati, 1951.

Bhāvaprakāśa par Bhāvamisra, 2 vols , Motilāl Banārasīdās, Delhi, 1958

Carakasamhitā, Nirnayasāgar Press, Bombay, 1933

Isānasivagurudevapaddhati par Isānasivagurudevamiśra, ed par T Ganapatiśāstri, vol I *Sāmānyapāda*, vol II *Mantrapāda*, vol III *Kriyāpāda*, *paṭala* 1-30, vol IV *Kriyāpāda*, *patala* 31-64 et *Yogapāda*, Trivandrum Sanskrit Series n° 69, 72, 77 et 83, 1925

Kāmikāgama, 2 vols , ĆivañāNapotayantraçālai, Ćintātīripēṭṭai, Madras, 1909 (car-grantha)

Kāranāgama, ĆivañāNapotayantraçālai, Ćintātīripēṭṭai, Madras (vol I *Pūrvakāranāgama*, 1921, vol II *Uttarakāranāgama*, 1901) (car-grantha)

Kīranāgama, Śivāgamasiddhāntaparīpālanāsamgha, Dēvakōṭṭai, 1932 (I *Vidyāpāda*, II *Kriyāpāda*, III *Caryāpāda*, IV *Yogapāda*) (car-grantha)

Kittel, F *A Kannada-English Dictionary*, Basel Mission, Mangalore, 1894

Kriyādīpikā par Śivāgrayogīndrajñānaśivācārya, Muttukumara tampirān, Madras, 1929 (car-grantha)

Kriyākramadyotikā (ou *Aghoraśivācāryapaddhati*) par Aghoraśivācārya, avec le commentaire *Prabhā* de Nirmalamanīdeśika, Ćidambaram, 1927 (car-grantha)

Kumāratantra, ĆivañāNapotayantraçālai, Ćintātīripēṭṭai, Madras, 1915 (car-grantha).

Lingapurāna, Venkaṭeśvara Steam Press, Bombay, 1924

Mahābhārata, 8 vols , Madhva Vilas Book Depot, Kumbhakōnam, 1906-1914

Mantramahārṇava, Venkaṭeśvara Steam Press, Bombay, 1903

Maṅgapaṛamesvarāgama, *Vidyāpāda*, Śivāgamasiddhāntaparīpālanāsamgha, Dēvakōṭṭai, 1924

Missouri ... in ... B ... in ... Dec 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Missouri ... in ... B ... in ... 1911

Taittirīyasamhita, 6 vols , Ānandāsrāma Sanskrit Series, n° 42, Poona, 1940

Tamil Lexicon, 7 vols , University of Madras, 1936

Tattvasamgraha avec le commentaire de Aghorasivācārya, Śivāgamasiddhāntaparipālānāsamgha, Dēvakōttaī, 1923

II

MANUSCRITS

Acintyaviśvasādākhyā, copies des manuscrits de M K Sundareśa Battar, Madurai et de A Rāmanātha gurukkal, Kandanūr (n° T 7 et 8)

Āgamārthasamgraha, ms n° 258, Oriental Institute, University of Mysore

Ajitāgama, copies des manuscrits de Aksaya gurukkal, KīLvelūr et de M K Sundareśa Battar, Madurai (n° T 9 et 10)

Amsumadāgama, copies des manuscrits de Aksaya gurukkal, KīLvelūr et de M K Sundareśa Battar, Madurai (n° T 3 et 6)

Amsumadāgama, *nityapūjāvidhipatala*, copie du manuscrit de Sadāśiva Pandita Śivācārya, Tiruchengodu (n° T 5)

Amsumatkāsyapa, copies des manuscrits de Aksaya gurukkal, KīLvelūr et de Nāgaīāja gurukkal, Periyakulam (No T 1 et 2)

Candrajñānāgama, copie du manuscrit de Subrahmanya gurukkal, KuNRakkudi (n° T 12)

Cintyāgama, copies des manuscrits de Aksaya gurukkal, KīLvelūr et de Svāminātha Śivācārya, Tiruvādudurai (n° T 13 et 14)

Diptāgama, copies des manuscrits de Aksaya gurukkal, KīLvelūr et de M K Sundaresa Baṭṭar, Madurai (n° T 15 et 16)

Makūṭāgama, copies des manuscrits de Aksaya gurukkal, KīLvelūr, de Kanaka dīksitar, Tirunelvēli et de A Rāmanātha gurukkal, Kandanūr (n° T 18, 19 et 20)

Matangāgama, *Kriyāpāda*, copie du manuscrit de Subrahmanya gurukkal, KuNRakkudi (n° T 21)

Nisśvāsakārikā, copie du manuscrit de M K Sundareśa Battar, Madurai (n° T 17)

Padmapurāna, manuscrit de l'Institut Français d'Indologie (I F I n° 10831)

Sahasrāgama, copie du manuscrit de Aksaya gurukkal, KīLvelūr (n° T 33)

Śaivāgama, copie du manuscrit de J Visvanātha gurukkal, Mēlmangalam (n° T, 47)

Śaivasiddhāntasamgraha, copie du manuscrit de Sadāśivapanditasivācārya, Tiruchengodu (n° T 46)

Skandapurāna, *Sanatkumārasamhitā*, manuscrit de l'I F I, n° 10712.

- Sūtrāgama* copie des manuscrits de Aksaya purukkal, Kīlvelur de Kanaka dīksitar, E. a. lych et de J. V. vanatha purukkal, Melmanādem (N. T. 36, 37 et 38).
- Saptabhaṅgā nīpāhantī*, copie du manuscrit de J. V. vanatha purukkal, Mēlmangalam (N. T. 26).
- Sva-cārḥaṅgānī* copies des manuscrits de Aksaya purukkal, Kīlvelur et de Kanaka dīksitar, Melmanādem (N. T. 39 et 40).
- Vāraṅgādī* copie du manuscrit de Ayyanar Sivaratva, Tiruvānāi (N. T. 55).
- Vāraṅgā* copies des manuscrits de Aksaya purukkal, Kīlvelur, de Subrahmanya purukkal, KūNRakkudi et de R. V. a. l. v. et al., Kūndarai (N. T. 29, 30 et 31).
- Yogaṅgā* copies des manuscrits de M. K. Sundarasi Battu, Madurai et de J. V. vanatha purukkal, Melmanādem (N. T. 34 et 36).

ADDENDA ET ERRATA

Page	7, note	3,		au lieu de	lire, lire	lit
„	11, „	8,	ligne 2	supprimer “ le ”	avant “ Aghoraśivācārya ”	
„	16, „	13,	„ 2	au lieu de	le <i>Rauravāgama</i>	lire le <i>Rauravottara</i>
„	22,		„ 7	lire (४)	(ओं) अमवाय लक्ष्म्यै नम	
„	23,		„ 8	lire (१२)	ओं मन भ्रामिष्यै नम	
„	26, „	2,	„ 1	au lieu de	Śud	lire Sud
„	„ „	3,		„	per	lire par
„	29, śloka	5 b		lire	श्यामाभास्ता धरण्याद्या	
„	„ „	6 b		au lieu de	यं	lire या
„	30, „	6 b		„	तौ	lire ते
„	33, „	1 a		„	उदङ्मुखो	lire उदङ्मुख
„	„ „	6 a		„	पितृणा	„ पितृणा
„	34, note	11,	„ 3	„	ci-dessou	„ ci-dessous
„	38, śloka	13 b		„	ब्रह्माण्डमर्चयित्वा	„ ब्रह्माणमर्चयित्वा
„	„ note	2,	„ 1	„	details	„ détails
„	40, śloka	27 a		„	विन्यस्यार्चनमारमेत्	„ विन्यस्यार्चनमारमेत्
„	43, note	9,	„ 1	„	lit	„ lisent
„	„ „	26		„	cet	„ ce
„	44, „	1		„	„	„
„	46, śloka	3 b		„	चण्डिका या	„ पिण्डिकाया
„	48, note	6,	„ 7	„	même	„ même
„	„ „	„	„ 8	„	reconstiuee	„ reconstituée
„	51, śloka	30 b		„	दत्त्वौदनादि	„ दत्तौदनादि
„	• 55, note	18,	„ 1	„	neuf	„ dix
„	58, śloka	20 a		„	सर्वतश्चोर्ध्वगान्स्तरेत्	„ सर्वतश्चोर्ध्वगान्स्तरेत्
„	„ „	24 b		„	चतुर्दिक्परिधीन्स्तीर्य	„ चतुर्दिक्परिधीन्स्तीर्य
„	59, „	26 a		„	मतिमामास्ततोऽसौ	„ मतिमास्ततोऽसौ

Page	sloka	ligne	au lieu de	lire
59,	30 a		दीपैर्ध्वैश्च	दीपैर्ध्वैश्च
65,	5 a		कुशास्तीर्थ	कुशान्स्तीर्थ
69, note	6,	9	an neutre	au neutre
100	31 a		सुस्थिता	सुस्थित
101	9,	19	notec	notée
102	9		<i>Śivapurāna</i>	<i>Śivapurāna</i>
	10		celle de	celle des
	11		noms pou	noms pour
106	14		अधर्मशत्रु क्षोभ्य.	अधर्मगत्रुक्षोभ्यः
107	1 a		प्रवक्ष्यापि	प्रवक्ष्यामि
	43 b		प्रकीर्तितम्	प्रकीर्तितम्
	48 a		परार्धा.	पदार्था
	51 a		विद्या	यज्ञ
	5-6		lire	आसन विभजेन्मन्त्रं क्रमशः पद्ममुद्रया । आवाहन्यार्घ्यपाद्यादि धूपान्तं च प्रयोजयेत् ॥ ५ ॥ निष्ठुरया निरुध्येत विघ्नान् सौभाग्यमेव च । कालकण्ठ्या प्रचाटेत सर्वस्थानप्रबाधकान् ॥ ६ ॥
	1,	ligne 2	au lieu de <i>Suprebheda</i>	lire <i>Suprabheda</i>
	8 b		ओंकाराद्यन्तसंबद्धो	ओंकाराद्यन्तसंबन्धो
108	1,	10	<i>addenda and errata</i>	<i>addenda et errata</i>
109	1,	2	de	du
108	20 a		शास्त्रात्	शास्त्रात्
108	10		हृदादिषडङ्गपूजा	हृदाद्यङ्गपूजा

() Quelques *anusvāra* sont tombes au tirage et doivent être rétablis

Page	sloka	au lieu de	lire
107	12 a	शराव	शराव
107	23 a	ध्वजस्थान	ध्वजस्थान
107	32 a	मूलादग्र	मूलादग्र
108	10 b	कुर्याद्युगाश्र	कुर्याद्युगाश्र
108	105 b	शुभाङ्ग	शुभाङ्ग
109	118 b	सुप्रदीप्त	सुप्रदीप्त
109	24 a	कनिष्ठा	कनिष्ठा
109	88 b	त्रिणेत्र	त्रिणेत्र

TABLE DES PLANCHES

I	Table des Āgama et des Upāgama	face page xix
II	Les noms des 38 kalā dans les textes	face page 28
III	Tableau comparatif des différents noms des unités de poids ou capacité	face page 49
IV.	Dix sortes de kunda	face pages 54 et 55
V	Agni dans les textes āgamiques	face page 60
VI	Navakalaśasnapana	face page 91
VII	Pañcaviṃśatikalaśasnapana	face page 96
VIII	Ekonaṣṭikāśatikalaśasnapana	face page 97
IX	Table des āvarana et des kalaśa dans l'astottaraśatakalaśasnapana	page 112
X	Astottaraśatakalaśasnapana	face page 112
XI	Navottarasahasrakalaśasnapana	face page 144
XII.	Table des āvarana et des kalaśa dans le navottarasahasrakalaśasnapana	page 145
XIII.	Tableau des snapana selon les Āgama	face page 146